

JAARVERSLAG & JAARREKENING 2020

JUNI 2021

Inhoudsopgave

Hoofdstuk 1 Bestuurlijke samenvatting	4
Inleiding.....	4
Leeswijzer	6
Samenstelling van het bestuur.....	8
Financieel resultaat 2020.....	10
Totaal overzicht prestaties	20
Hoofdstuk 2 Programma's	21
1 Bestuur, ondersteuning en algemene dekkingsmiddelen	22
Toelichting algemene dekkingsmiddelen.....	28
2 Openbare orde en veiligheid.....	29
3 Beheer openbare ruimte	32
4 Economische zaken.....	36
5 Onderwijs en vrije tijd.....	39
6 Inkomensondersteuning.....	45
7 Sociaal domein	48
8 Duurzaamheid en milieu	53
9 Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting	57
Hoofdstuk 3 Paragrafen	63
1 Lokale heffingen.....	64
2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing.....	69
3 Onderhoud kapitaalgoederen	88
4 Financiering	98
5 Bedrijfsvoering	101
6 Verbonden partijen.....	107
7 Grondbeleid	127
8 Duurzaamheid.....	136
Hoofdstuk 4 Balans	142
Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling	143
Balans per 31 december 2020	146
Toelichting op de balans	148
Gebeurtenissen na balansdatum.....	158
Reserves en voorzieningen (inclusief algemene reserve vrij besteedbaar).....	159
Hoofdstuk 5 Baten en lasten inclusief toelichting.....	168
Overzicht van baten en lasten in de jaarrekening.....	169
Toelichting afwijking op totale personeelslasten.....	171
Incidentele baten en lasten	196
Toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves.....	201
Onvoorzien.....	203
Algemene dekkingsmiddelen	204
Corona	205
Wet normering topinkomens	208
EMU saldo	209
Investeren met gemeenten (IMG).....	210
Specifieke uitkeringen (SISA)	211
Taakvelden	224
Controleverklaring.....	227
Hoofdstuk 6 Bijlagen	232
1 Kerngegevens.....	232
2 Investerings van voorgaande jaren.....	232
3 Voortgang investeringen 2020	237
4 Corona	241
5 Ontwikkeling van de begroting 2020.....	246
6 Gemeentefonds	249
7 Verantwoording fractieondersteuning 2020	250
8 Beleidsindicatoren meerjarig.....	253
9 Subsidies	276
10 Afkortingenlijst.....	277

Hoofdstuk 1 Bestuurlijke samenvatting

Inleiding

Algemeen

In maart 2020 werden we geconfronteerd met de wereldwijde corona-pandemie. Al snel werd duidelijk dat het niet ging om een kortdurend incident maar dat het functioneren van de maatschappij wereldwijd er langdurig door zou worden beïnvloed. De samenleving in de gemeente Dalfsen bleef daarbij uiteraard niet buiten schot. Schokkend was het effect in de zorg voor onze ouderen. Zij bleken zeer kwetsbaar. Niet alleen omdat een corona-infectie vaak een ernstig ziektebeeld betekende en dodelijke gevolgen kan hebben. Ook het afsluiten van de verpleeg- en verzorgingshuizen, de gevolgen in de thuiszorg en het isolement dat daardoor voor ouderen ontstond, was schrijnend. De druk die deze situatie op het zorgpersoneel legde, was ongekend.

Veel ondernemers en hun medewerkers werden hard geraakt door de maatregelen om de pandemie in te dammen en de gevolgen op te vangen. De horeca was lang gesloten, niet-essentiële winkels moesten dicht. Maatschappelijke organisaties zoals de scholen werden gesloten en probeerden zo goed mogelijk onderwijs op afstand te verzorgen via digitale media. Dit trok een zware wissel op kinderen en jongeren en op hun leerkrachten. Sport- en andere verenigingen konden hun belangrijke functie nauwelijks meer vervullen.

Bijzonder was dat ondanks deze moeilijke situatie waar onze inwoners op allerlei gebieden mee werden geconfronteerd er ook blijken waren van een gemeenschap met veerkracht en wendbaarheid. Ons college heeft in 2020 geprobeerd die veerkracht te ondersteunen en te versterken.

Het college zocht nadrukkelijk het contact en de samenwerking met zorginstellingen, ondernemers, de verenigingen, de kerkelijke gemeenten en andere maatschappelijke organisaties. Nagegaan werd waar, welke ondersteuning nodig was. Waarbij ook duidelijk werd dat de gemeente niet alle gevolgen van de pandemie kon oplossen. Soms moest ondersteuning beperkt blijven tot een luisterend oor. Actief werd dan gezocht naar mogelijkheden om door te verwijzen naar andere partijen die bij konden dragen aan een oplossing.

Om zo'n actieve bestuurlijke houding mogelijk te maken, moest in de organisatie het nodig extra werk verzet worden. Dit was noodzakelijk maar had helaas ook tot gevolg dat reguliere werkzaamheden onder druk kwamen te staan. Het Gemeentelijke BeleidsTeam werd geactiveerd en moest worden ondersteund. Op het gebied van openbare orde en veiligheid was veel inzet nodig om alle landelijke maatregelen in te voeren en om goed afgestemd te blijven met de andere gemeenten in de Veiligheidsregio. Toezicht en handhaving waren daarbij aspecten die een specifieke invulling vroegen. Er ontstonden veel vragen bij het publiek, bij ondernemers, bij andere organisaties die geraakt werden door de nieuwe maatregelen. Vragen werden beantwoord, nieuwe maatregelen vereisten extra inzet om daarover goed te communiceren, ook in de sociale media. Veel wetgeving was uiteraard ook voor onszelf nieuw. Voortvarend werd echter bijvoorbeeld de Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo) uitgevoerd. Als vangnet voor onze maatschappelijke organisaties werd de gemeentelijke regeling Coronanoodfonds uitgedacht, met een budget van € 1 mln.

Door de maatregelen die getroffen werden om de pandemie te bestrijden, werd het contact tussen inwoners en gemeenten tegelijkertijd bemoeilijkt. Participatieprojecten waren nauwelijks meer fysiek te organiseren. In de loop van 2020 is extra inzet gepleegd om hier een inhaalslag te maken. Verder werd de gemeentelijke werkorganisatie uiteraard geraakt door de sterk verminderde directe persoonlijke contacten. Het thuiswerken met alle problematiek van het door elkaar lopen van werken en privé zorgden voor een ongewone belasting van medewerkers.

De pandemie had ook grote gevolgen voor u als volksvertegenwoordigers. Er werd een fors beroep gedaan op ieders inventiviteit. De digitale raadsvergaderingen vergden een specifieke werkwijze, met een andere vergaderdiscipline dan die welke wellicht wenselijk is voor een optimaal creatief politiek proces.

In de diverse P&C-documenten die wij in 2020 aan uw raad voorlegden, heeft ons college de effecten van deze gebeurtenis met uw raad besproken en zijn besluiten genomen om de effecten van de pandemie te bestrijden. Ook in deze jaarrekening komen de effecten van de pandemie op diverse plaatsen aan de orde. In een bijlage worden weergegeven de extra kosten en inkomsten die met de pandemie samenhangen.

Ondanks de coronapandemie en de noodzakelijke financiële ombuigingsoperatie konden in verschillende bestuurlijke dossiers belangrijke stappen gezet worden. In maart stelde uw raad de toekomstvisie 'Voor Elkaar, Onszelf blijven door te veranderen' vast. Er werd definitief besloten tot het instellen van de functie van kinderburgemeester en een kindergemeenteraad. De Kadernota cultuur werd vastgesteld. We konden kennis nemen van het onderzoeksrapport van de rekenkamercommissie "Effectiviteit van subsidiebeleid" waarna uw raad de conclusies van dat onderzoek overnam.

Op het gebied van klimaatbeleid en energietransitie werd de kadernota 'Klimaatrobuust Dalfsen' vastgesteld en daarmee de ambitie toe te werken naar een klimaatrobuust Dalfsen in 2050. De kadernota werd gevolgd door het Beleidsplan klimaatadaptatie, Klimaatrobuust Dalfsen 2021-2025. Ook werden vastgesteld de Kadernota "Transitievisie Warmte" en De "Kaders duurzame energieopwekking eigen gebruik". Uw raad nam kennis van de rapportage voor het ondernemingsplan energiebedrijf Dalfsen. De gemeente Dalfsen droeg bij aan het versterken van het vermogen van netwerkbeheerder Enexis zodat dat bedrijf verder kan investeren in de capaciteit van het elektriciteitsnetwerk.

Er werden volgende stappen gezet als voorbereiding op het invoeren van de omgevingswet onder andere door het door uw raad vaststellen van de Kadernota Omgevingsvisie. De Integrale Fietsvisie werd vastgesteld.

Tenslotte noemen we de op 28 september 2020 door uw raad besproken stand van zaken van het Bestuursprogramma 2018-2022 waarin werd geconcludeerd dat tot en met 2020 veel van het programma is gerealiseerd en dat aan alle thema's uit de 'Kleurrijke kubus' voldoende aandacht is besteed. Wel bleek dat de blik vooruit ons voor grote opgaven stelt. Naast de coronapandemie, de reguliere taken en de uitvoering van het Bestuursprogramma werden we immers ook geconfronteerd met de noodzaak forse financiële ombuigingen te realiseren om in 2020 een meerjarenbegroting 2021 - 2024 vast te kunnen stellen met voldoende positief perspectief. Dit was de tweede ombuigingsoperatie nadat ook in 2019 al de nodige maatregelen waren getroffen, wat zowel bestuurlijk als voor onze medewerkers een omvangrijke opgave in 2020 betekende.

Het is goed te concluderen dat we in 2020 vanuit de Toekomstvisie Dalfsen 2030, 'Voor Elkaar' hebben gewerkt aan een vitale en wendbare samenleving, waarin we samenleven, samenwerken en samenwonen en iedereen zo veel als de omstandigheden dat toelieten, mee heeft kunnen doen.

Financieel

Bij het behandelen van de Perspectiefnota 2021-2024 heeft uw raad gevraagd in het kader van de forse ombuigingsoperatie gericht op het meerjarenperspectief 2021 - 2024, ook de voorziene tekorten over 2020 zoveel als mogelijk terug te brengen. Na de eerste bestuursrapportage en de meicirculaire gemeentefonds was er een tekort van € 3,0 miljoen in de begroting 2020. In de tweede bestuursrapportage werden bijstellingen vastgesteld waardoor het begrotingstekort € 822.000 minder negatief werd. De septembercirculaire gemeentefonds (+/+ € 891.000) en het besluit over het niet-heffen van precariobelasting terrassen (-/- € 11.500) betekenden na de 2e berap per saldo een verdere verbetering van het saldo tot € 1.284.000 negatief.

De jaarrekening sluit vervolgens met een negatief resultaat van € 155.000. Het resultaat kan als volgt worden samengevat:

	Begroting primitief (*)	Begroting 2020 na laatste (22e) wijziging	Jaarrekening 2020	verschil begroting na wijziging - jaarrekening
saldo baten en lasten	-3.479	-4.689	-1.999	2.690
reeds verrekend met reserves	2.055	3.405	1.844	-1.562
resultaat 2020	-1.424	-1.284	-155	1.129
(*) blz. 19 programmabegroting 2020				

Een fors deel van het positieve verschil met de begroting wordt veroorzaakt door incidentele meevallers. Verder zijn sommige projecten niet in 2020 uitgevoerd of afgerond. Dit moet alsnog in 2021 gebeuren. De in 2020 niet-bestede budgetten van die projecten veroorzaken een deel van het positieve jaarrekeningsaldo. Deze budgetten worden in 2021 opnieuw geraamd. Het gaat om een bedrag van € 511.000. In de paragraaf "financieel resultaat 2020" van de bestuurlijke samenvatting van deze jaarrekening worden deze budgetoverhevelingen benoemd en toegelicht. Ons college stelt voor deze budgetten in de begroting 2021 opnieuw te ramen.

In de jaarrekening wordt op programmaniveau aangegeven waar corona van invloed is geweest op de gerapporteerde afwijkingen ten opzichte van de begroting. In hoofdstuk 5, vanaf pagina 204, wordt dit nog een keer samengevoegd en verder toegelicht. Vanaf de uitbraak is er periodiek een uitvraag gedaan in de organisatie om de lasten en baten inzichtelijk te houden. Naast de financiële effecten heeft de gemeente ook extra taken op zich genomen en zijn er bijdragen van het Rijk geweest. Eind maart 2021 heeft de Raad een uitgebreid financieel overzicht ontvangen wat in hoofdstuk 6 als bijlage terug te vinden is. Dit overzicht geeft een verdere specificatie van de lasten, baten, niet gerealiseerde baten en niet gerealiseerde lasten. In het overzicht staat het totaal van deze baten en lasten opgenomen en daarmee wat corona de gemeente Dalfsen heeft gekost in 2020.

Leeswijzer

In deze leeswijzer beschrijven wij voor u de opbouw van de jaarrekening 2020.

Hoofdstuk 1:

De bestuurlijke samenvatting. Hierin wordt op hoofdlijnen het resultaat over 2020 verklaard en de beleidsmatige verantwoording gegeven.

Hoofdstuk 2:

Per programma wordt aangegeven welke prestaties we hebben gerealiseerd en welke niet. Wanneer er nog acties uit voorgaande jaren open stonden dan wordt hier een update over gegeven.

Net als in de 1ste en 2de bestuursrapportage maken we ook bij de jaarrekening gebruik van het stoplichtmodel.

- prestatie is volledig gerealiseerd. Deze prestaties worden niet nader toegelicht
- prestatie is niet of gedeeltelijk gerealiseerd. Deze prestaties zijn voorzien van een toelichting.

Aangezien het hier over de finale beoordeling van de realisatie van prestaties over 2020 gaat, is oranje komen te vervallen. Voor een prestatie die in enkele jaren gerealiseerd wordt, komt het voor dat deze nog niet is afgerond, maar voor het jaar 2020 wel gerealiseerd (dus groen) is.

Onder het kopje 'Wat heeft het gekost?' wordt een tabel gepresenteerd met de financiële resultaten over het jaar 2020. In hoofdstuk 5 geven we een uitgebreide verschillenanalyse per programma vergezeld door verschillende financiële tabellen en grafieken. In programma 1 is een centrale toelichting op de salariskosten opgenomen. Deze verschillen op salariskosten worden binnen de andere programma's niet opnieuw benoemd maar buiten de beschouwingen gelaten omdat het

toerekeningen betreffen van de in programma 1 gegeven analyse salariskosten. Daardoor, en doordat we werken met afrondingen op 1.000-tallen kunnen zich verschillen voordoen in de presentaties per programma.

Per programma zijn ook de verplichte kengetallen opgenomen. Hierbij zijn de meest recente gegevens opgenomen die via www.Waarstaatjegemeente.nl worden gepubliceerd.

Hoofdstuk 3:

In hoofdstuk 3 is, naast de voorgeschreven paragrafen in het 'Besluit Begroting en Verantwoording gemeenten en provincies' (BBV), ook de paragraaf duurzaamheid opgenomen. De paragrafen bevatten een dwarsdoorsnede door alle programma's van het jaarverslag, waarbij wordt ingegaan op de relevante beleids- en beheeraspecten. Er wordt aangesloten bij de opzet van de paragrafen in de programmabegroting 2020 - 2023.

Hoofdstuk 4:

Dit hoofdstuk bevat de balans en een toelichting hierop inclusief reserves en voorzieningen.

Hoofdstuk 5:

In dit hoofdstuk vindt u onder meer het overzicht baten en lasten, verschillenanalyses per programma, incidentele baten en lasten, overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld, onvoorzien en algemene dekkingsmiddelen. Dit alles, waar nodig, aangevuld met een toelichting. Daarnaast zijn hier de verplichte onderdelen Wet normering topinkomens, Single information Single audit (SiSa)verantwoording, Investeren met Gemeenten en het overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld opgenomen.

Vanaf hoofdstuk 4 begint de jaarrekening. Dit is het onderdeel waarop de accountant toetst. De controleverklaring van de accountant wordt u separaat toegezonden.

Conform het BBV vindt een vergelijking plaats tussen de begroting en de jaarrekening. Het verschil tussen beide wordt voor een beter inzicht ingedeeld naar de volgende componenten:

- het gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten;
- reservemutaties;
- gerealiseerd resultaat.

Op basis van deze vergelijking komen de verschillen per beleidsveld naar voren.

Het gerealiseerde resultaat (dus na verrekening met eventuele reserves) is in feite het 'echte' saldo van een programma. Om vooral op hoofdlijnen te rapporteren en een scala aan toelichtingen te voorkomen, is er voor gekozen per beleidsveld alleen de verschillen, voor zowel de baten als de lasten, groter dan € 50.000 van een verklaring te voorzien. De totale afwijking komt niet altijd exact overeen met de toegelichte afwijking. Het verschil tussen de toegelichte- en totale afwijking is niet groot en kan worden uitgelegd als overige afwijking.

Hoofdstuk 6:

In het laatste hoofdstuk zijn tenslotte de bijlagen opgenomen. De bijlagen bestaan onder andere uit de kerngegevens en Investeren met Gemeenten en voortgang op de investeringen.

Naast de gebruikelijke bijlagen is een bijlage opgenomen waarin wordt ingegaan op de effecten van de coronapandemie voor de jaarrekening 2020. Op verzoek van uw raad zijn de beleidsindicatoren ook meerjarig inzichtelijk gemaakt, zoals ook besproken in de commissie Planning en Control (bijlage 8). In bijlage 9 wordt ingegaan op de subsidies die de gemeente Dalfsen in 2020 heeft ontvangen.

Samenstelling van het bestuur

de Gemeenteraad

De gemeenteraad is het hoogste orgaan van de gemeente en vormt de vertegenwoordiging van de bevolking van de gemeente Dalfsen. De raad stelt de kaders vast waarbinnen het gemeentebestuur moet opereren en controleert dat bestuur. De raad heeft in de gemeente Dalfsen 21 leden. De zetels in de raad zijn als volgt verdeeld over de diverse politieke partijen:

Zetelverdeling	2018-2022
Gemeentebelangen	9
CDA	5
ChristenUnie	3
Partij van de Arbeid	2
D66	1
VVD	1
Totaal	21

De raad wordt bijgestaan door de griffier. In Dalfsen was dat in 2020 de heer J. Leegwater. De raadsleden waren in 2020:

Gemeentebelangen

J.G.J. Ramaker, J.G. Ellenbroek, I.G.J. Haarman, G.M.M. Jutten, H.G. Kappert, H.A.J. Kleine Koerkamp, J.W. van Lenthe, H. W. Pessink en J.B. Upper.

CDA

A.J. Ramerman, W. Massier, E. Ruitenbergh, R.H. Kouwen en J. Schiphorst-Kijk in de Vegte.

Christen Unie

L.M. Nijkamp, H. Lassche-Visscher en M.V. Veldman (tijdelijke ziektevervangende door D.J. van Gelder sinds 25 september 2020 - *niet op de foto*).

PvdA

L. Broere en J.J.A. Eilert-Helbrink.

D66

B.H.M. Schrijver.

VVD

G.J. Veldhuis.

het College van Burgemeester en Wethouders

Het bestuur van de gemeente wordt gevormd door het College van Burgemeester en wethouders. Dit college bestaat uit de burgemeester, mevrouw E. van Lente en drie wethouders, de heer R.W.J. van Leeuwen, de heer A. Schuurman en de heer J.W. Uitslag.

De gemeentesecretaris is bij de vergaderingen van het college aanwezig. Zonder diens aanwezigheid kan het college geen besluiten nemen. De gemeentesecretaris treedt tijdens de vergaderingen op als secretaris en adviseur van het college. In de loop van 2020 werd overeenkomstig de afspraken die bij zijn aanstelling waren gemaakt, na zes jaren afscheid genomen van de heer J.H.J. Berends als gemeentesecretaris. In maart 2021 werd als nieuwe gemeentesecretaris benoemd mevrouw S.A.D.C van Geffen. In de tussentijdse periode fungeerde de 1e loco-secretaris de heer H. van der Woude als gemeentesecretaris.

Het college vergadert iedere week op dinsdag. Ieder collegelid is verantwoordelijk voor een aantal specifieke beleidsterreinen (portefeuilles) van de gemeente.

Portefeuilleverdeling college van B&W

Burgemeester drs. E. van Lente

Kabinet en representatie, Dienstverlening, Algemene bestuurlijke aangelegenheden, Openbare orde en veiligheid, Rampenbestrijding, Bestuurszaken en communicatie, Privaatrechtelijke en juridische zaken, Personeel en organisatie, Strategische beleidsvorming, Burgerzaken, Internationale

aangelegenheden.

Intergemeentelijke samenwerking, Bestuurlijke vernieuwing, Facilitaire zaken, Informatievoorziening en automatisering.

Wethouder/locoburgemeester drs. R.W.J. van Leeuwen

Financiën, Planning en control, Werkgelegenheid en participatie, Waterbeleid en Waterschap, Klimaatadaptatie, Onderhoud en beheer openbare ruimte (groen en grijs), Grondexploitaties, project Waterfront, Bedrijventerreinen, Structuurvisies, Energiebedrijven, Werkvoorzieningschappen (Larcom), Verkeer en vervoer, Groene en blauwe diensten, Dierenwelzijn.

Wethouder A. Schuurman

Economische zaken, Agrarische zaken en plattelandsvernieuwing, Beheer en onderhoud gemeentelijke gebouwen, Milieu en duurzaamheid, Afvalbeleid, Integrale handhaving, Ruimtelijke ontwikkeling, Volkshuisvesting, Monumenten, Archeologie.

Wethouder drs. J.W. Uitslag

Welzijn, Jeugd(hulp), Gehandicaptenbeleid, Wet Maatschappelijke Ondersteuning, Sport, Sportaccommodaties (beheer), Cultuur, Maatschappelijk werk, Volksgezondheid, Recreatie en toerisme, Onderwijs en educatie, Coördinatie beleid kernen.

Financieel resultaat 2020

De jaarrekening 2020 sluit met een nadelig resultaat van € 155.000. In dit resultaat zijn de mutaties op de reserves verwerkt. Het volgende overzicht geeft het resultaat per programma weer:

	Begroting 2020	Begroting 2020	Realisatie 2020	Vershil Begroting
	Begrotingsboek	Na wijzigingen		(Na wijz.) - Realisatie
	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo
Bestuur, ondersteuning en algemene dekkingsmiddelen	32.444	33.779	33.545	-234
Openbare orde en veiligheid	-2.509	-2.493	-2.300	194
Beheer openbare ruimte	-5.128	-5.018	-4.873	145
Economische zaken	-182	-235	-630	-395
Onderwijs en vrije tijd	-5.137	-5.225	-4.961	264
Inkomensondersteuning	-2.052	-2.257	-2.195	62
Sociaal domein	-19.151	-21.366	-20.390	976
Duurzaamheid en milieu	-265	-560	-137	423
Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting	-1.498	-1.313	-57	1.256
Saldo van baten en lasten	-3.479	-4.689	-1.998	2.691
Stortingen in reserves	-352	-4.088	-5.918	-1.830
Onttrekkingen aan reserves	2.407	7.493	7.762	269
Resultaat	-1.424	-1.284	-155	1.129

Het jaarrekeningresultaat

Het resultaat over 2020 is € 1.129.000 positiever dan verwacht op grond van de begroting. Dit lijkt een mooi resultaat maar wordt grotendeels veroorzaakt door incidentele meevallers. Deze worden toegelicht in hoofdstuk 5.

Voor € 511.000 is het verbeterde resultaat het gevolg van incidentele budgetten die naar 2021 worden overgeheveld omdat de werkzaamheden nog doorlopen in 2021. Een overzicht hiervan geven wij in de paragraaf voorstellen tot budgetoverheveling verderop in dit hoofdstuk.

In de volgende tabel zijn de grootste afwijkingen weergegeven.

bedrag x € 1.000			
programma	omschrijving	voordeel	nadeel
alg	Personeelskosten		27
1	Voorziening pensioen (gewezen) wethouders		111
2	Berging vliegtuigwrak	205	
3	Diversen verkeer en vervoer	81	
5	Leerlingenvervoer	82	
7	Maatwerkdienstverlening 18-pgb's	179	
7	Gecertificeerde instellingen		130
7	Wijkteam	87	
7	Participatie	135	
7	WMO	459	
9	Omgevingswet	168	
9	Omgevingsvergunningen	77	
9	Vorbereidingskosten Centrumplan		164
div	diverse afwijkingen	88	
	Totaal	1.561	432
	Totaal afwijking resultaat t.o.v. begroot	1.129	

Personeelskosten

Dit voordeel heeft diverse oorzaken. Naast voordelen op de salarissen als gevolg van personele wisselingen en moeilijk in te vullen vacatures zijn er hogere vergoedingen voor detacheringen en zwangerschapsverlof ontvangen. Daarnaast is er minder inhuur geweest voor de vervanging van het nieuwe financiële systeem doordat het project doorloopt in 2021.

Voor de uitvoering van de Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandige ondernemers (Tozo) en Grip op Sociaal Domein werd uitvoeringsbudget beschikbaar gesteld dat in onze begroting verwerkt werd als inhuurbudget extern personeel. Een belangrijk deel van de werkzaamheden werd echter uitgevoerd binnen de bestaande vaste formatie zodat op dit onderdeel onderuitputting ontstond op het externe budget.

Naast de voordelige verschillen werd een toevoeging gepleegd aan de voorziening "mobiliteit van personeel". Per saldo leidde één en ander tot een positief saldo van de personeelsbegroting (totaal ongeveer € 18 mln.: vast en inhuur) van € -27.000.

Voorziening pensioen (gewezen) wethouders

De rekenrente voor het berekenen van de toekomstige pensioenverplichting is sterk gedaald waardoor meer kapitaal moet worden aangehouden om hieraan te kunnen voldoen. Dit geeft een incidenteel nadeel in 2020 van € 111.000.

Berging vliegtuigwrak

Na de voorbereidingen in 2019 is het vliegtuigwrak daadwerkelijk geborgen in 2020. De lasten waren lager geraamd.

Diversen verkeer en vervoer

Dalfsen Werkt heeft veel van de werkzaamheden opgepakt zoals onkruidbestrijding wat een voordeel oplevert. Daarnaast is er een voordeel op de energielasten voor de openbare verlichting. Tot slot zijn de onderhoudslasten voor de bruggen lager dan geraamd en is er een bijdrage van de gemeente Staphorst ontvangen voor de fiets- voetbrug over de Dedemsvaart.

Leerlingenvervoer

We zien een afname van het aantal toegekende vergoedingen voor aangepast vervoer. Daarnaast is ingezet op het fietsen naar school waardoor het is gelukt het aantal fietsende kinderen gelijk te houden. Samen geeft dit een voordeel.

Sociaal domein

Jeugdzorg

Door Corona is niet altijd alle ondersteuning van Maatwerk dienstverlening 18-pgb's ingezet en door inzet op zorgvuldiger onderzoeken met kritische beoordelingen zijn niet alle aanvragen toegekend. Dit heeft geleid tot een voordeel € 179.000. Door de stijging in het aantal zaken zijn de lasten voor de gecertificeerde instellingen € 130.000 hoger dan geraamd.

Participatie

Dit voordeel is het gevolg van hogere detacheringsvergoedingen, een compensatie voor transitievergoedingen 2015-2019 door de SW bedrijven en een voordeel op de btw.

Wet maatschappelijke ondersteuning

Dit voordeel komt voornamelijk door € 256.000 meer ontvangen van de centrumgemeente als gevolg van vrijval van middelen 'beschermd wonen en maatschappelijke opvang'. Daarnaast zijn er minder uitgaven voor taxivervoer geweest doordat het aantal ritten fors lager was dan geraamd (voordeel € 75.000). Daarnaast zijn er – vermoedelijk ook door Corona - minder aanvragen geweest voor fysieke hulpmiddelen (rolstoelen, scootmobiel en woningaanpassingen) met als gevolg € 158.000 voordeel.

Omgevingswet

De invoering van het landelijke DSO (Digitaal Stelsel Omgevingswet) en de invoering van de omgevingswet is uitgesteld naar 1-1-2022. Mede als gevolg van Coronapandemie heeft het programmaplan Omgevingswet daarom op enkele punten vertraging opgelopen. Dit is een incidenteel voordeel € 168.000 voor 2020. Het project loopt door in 2021 daarom wordt voorgesteld deze middelen over te hevelen naar 2021.

Omgevingsvergunningen

Er zijn meer leges omgevingsvergunningen ontvangen dan geraamd. Ten opzichte van voorgaande jaren zijn inwoners meer gaan investeren in woning en/of erf. Waarschijnlijk mede als gevolg van de Coronapandemie en bijkomende maatregelen. Vanaf 1 januari 2021 gelden strengere duurzaamheidseisen voor nieuwbouwwoningen waardoor hiervoor eind december veel aanvragen zijn ontvangen.

Vorbereidingskosten Centrumplan

Tijdens de voorbereiding voor het project Centrumplan was het uitgangspunt dit gebied te ontwikkelen als een grondexploitatie. In 2020 werd duidelijk dat dit niet het geval is. Daarmee moeten ook de gemaakte voorbereidingskosten worden afgeboekt. Dit betekent voor 2020 een incidenteel nadeel.

Diverse afwijkingen

Dit betreft diverse afwijkingen, zowel voordelig als nadelig, op de verschillende programma's.

Resultaten grondexploitatie

Via de Meerjarenprognose Grondexploitaties 2021 (MPG 2021) is uw raad geïnformeerd over de geactualiseerde grondexploitaties. De marktomstandigheden zijn positief te noemen. Ook in Dalfsen is dit zichtbaar. Er is nog steeds vraag naar woningbouw kavels en er zijn in 2020 wederom succesvolle uitgiften geweest in o.a. Oosterdalfsen. Ook voor de industrielocaties zien we nog steeds behoefte bestaan voor nieuwe locaties.

In 2020 hebben we een tussentijdse winst kunnen realiseren van € 1.521.000, tegelijkertijd hebben we voor enkele complexen ook een voorziening moeten treffen van in totaal € 993.000 op de grondexploitaties 't Febriek Stappenbelt (€ 261.000), 't Febriek Zuid (€ 29.000) en De Wieken (€ 703.000). Met diverse partijen vindt er overleg plaats om in 2021 te kijken of deze verliezen beperkt kunnen worden. Er zijn in 2020 een paar complexen afgerond, hier is een resultaat van € 168.000 op gerealiseerd. De resultaten van de grondexploitaties, de hierboven genoemde winstnemingen en getroffen voorzieningen, komen ten gunste en ten laste van de algemene reserve grondexploitaties.

Op basis van risicoafweging is een algemene reserve grondexploitaties van € 2.300.000 toereikend voor het afdekken van de risico's. De algemene reserve grondexploitaties bedraagt ultimo 2020 € 2.679.000 (inclusief de verwerking van de tussentijdse winst). Dat betekent dat de reserve voldoende is om de risico's te dekken. Op basis van de huidige risico-inschatting kan een bedrag van € 379.000 vrijvallen ten gunste van de algemene reserve. De bijdrage naar de reserve vrij besteedbaar ligt lager dan de afgelopen vier jaar. Dit wordt veroorzaakt door de invoering van een nieuwe wijze van winstname waardoor op basis van de voortgang van het project winst wordt genomen. De jaren 2017 en 2018 geven hierbij een vertekend beeld aangezien in deze jaren de nieuwe methode is ingevoerd en er op grond van die nieuwe wet- en regelgeving een inhaalslag op de geprognoseerde winstname is gedaan. Het jaar 2019 kent voornamelijk hoge winstnames doordat er in 2019 omvangrijke verkopen zijn gedaan. Het boekjaar 2020 laat een iets lager resultaat zien wat met name wordt veroorzaakt door het treffen van aanvullende voorzieningen op enkele grondexploitaties.

Voorstellen tot budgetoverheveling

Binnen het kader van de financiële verordening is er de mogelijkheid incidentele middelen over te hevelen naar het volgend boekjaar als de activiteiten nog niet (volledig) zijn afgerond. Bij het opstellen van de jaarrekening 2020 bleek in een aantal gevallen een incidenteel beschikbaar budget niet of niet volledig besteed en dat de werkzaamheden nog niet zijn afgerond.

Het college is bevoegd deze budgetten, die voldoen aan voorwaarden in de financiële verordening, over te hevelen naar een volgend jaar. Deze budgetten zijn opgenomen in tabel A. Wij vragen u om deze te bekrachtigen met het vaststellen van de jaarrekening.

Daarnaast legt ons college drie situaties aan uw raad voor die niet voldoen aan de voorwaarden uit de verordening maar waarvan ons college het toch belangrijk vindt dat het restantbudget opnieuw wordt geraamd in 2021. Deze zijn opgenomen in tabel B waarbij tevens de reden aangegeven is.

Budgetoverheveling A (voldoet aan de voorwaarden)

**	Omschrijving	Lasten	Baten	Reserve	Saldo
A01	softwareapplicatie vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH)	13.700		13.700	0
A02	Pilot Integrale Beveiligingsplannen	105.600		105.600	0
A03	Vervangen financiële administratie	36.000			36.000
A04	75 jaar vrijheid	14.000		7.200	6.800
A05	Risico analyse VTH	10.000			10.000
A06	Ambulantisering GGZ	27.000		12.000	15.000
A07	Brede aanpak dak- en thuisloosheid	18.000			18.000
A08	Lang leve thuis	25.000			25.000
A09	Nieuwe wet inburgering	51.000			51.000
A10	Subsidie Parochie Lemelerveld	10.000			10.000
A11	Omgevingswet	168.027			168.027
A12	Grip op sociaal domein	125.000		13.000	112.000
A13	DNA van Dalfsen	67.000		67.000	0
A14	Bijdrage Shared Service Centrum security roadmap	41.000			41.000
A15	Budget Warmte	202.101		202.101	0
A16	Kantstroken kunstgrasvelden	10.000			10.000
A17	Haalbaarheidsonderzoek buitenschoolse opvang Nieuwleusen	36.000		36.000	0
	Budgetoverheveling A	959.428	0	456.601	502.827

A01 VTH applicatie, neutraal, lasten € 13.700 en algemene reserve vrij besteedbaar € 13.700

In 2019 is € 29.000 beschikbaar gesteld voor het vervangen van de applicatie voor vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH). Van dit bedrag is in 2019 € 4.000 afgeraamd bij de 2e bestuursrapportage, de uitgaven in 2019 waren € 11.300. Dus resteert er € 13.700. Deze € 13.700 is vorig jaar reeds overgeheveld van 2019 naar 2020. Door uitstel van de inwerkingtreding van de Omgevingswet naar 1 januari 2022 en door vertraging van de implementatie door toedoen van de softwareleverancier vindt verdere facturering plaats in 2021.

A02 Pilot Integrale Beveiligingsplannen, neutraal, lasten € 105.600 en algemene reserve vrij besteedbaar € 105.600

Het budget is als subsidie door het Ministerie van Binnenlandse Zaken (BZK) ter beschikking gesteld voor deelname aan de Pilot Integrale Beveiligingsplannen. Deze pilot loopt tot eind 2021 en wellicht langer, afhankelijk van de te treffen maatregelen. De pilot is als project belegd bij Bedrijfsvoering in september 2020. De projectgroep gaat per januari 2021 aan de slag en levert als eindproduct een integraal beveiligingsbeleid op, al dan niet in een integraal plan. Omdat de pilot loopt tot eind 2021 dienen de gelden te worden overgeheveld naar 2021 zodat de projectgroep de subsidie van BZK tot haar beschikking heeft.

A03 Vervangen financiële administratie, lasten € 36.000

De facturatie inzake de eindtermijn van Pink volgt in 2021. Tevens komen de kosten met betrekking tot de conversie en dergelijke in 2021.

A04 75 jaar vrijheid, lasten € 14.000 en algemene reserve vrij besteedbaar € 7.200

In verband met de Coronapandemie zijn veel activiteiten niet doorgegaan. Het totale budget betrof € 27.200, hiervan is een deel (€ 13.000) uitgegeven. Aangezien nog veel festiviteiten in de 'koelkast' staan, wordt het budget overgeheveld naar 2021 zodat deze alsnog uitgevoerd kunnen worden. Er is gekozen niet aan alle organisaties al subsidie te geven omdat onduidelijk is of de activiteiten in 2021 wel uitgevoerd kunnen worden. Een deel van de partijen is bezig een alternatief (digitaal) programma te ontwikkelen. Door het budget over te hevelen kan in 2021 ingespeeld worden op actuele ontwikkelingen.

A05 Risico analyse Vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH), lasten € 10.000

De aanbesteding VTH-risicoanalyse (door provincie en alle gemeenten in Overijssel) zou in 2020 uitgevoerd worden, maar de afronding hiervan heeft vertraging opgelopen door ambtelijke en bestuurlijke afstemming. Oplevering is nu gepland in eerste helft 2021.

A06 Ambulantisering GGZ, lasten € 27.000 en algemene reserve vrij besteedbaar € 12.000

In 2020 hebben wij vanuit het Rijk middelen gekregen voor 'ambulantisering GGZ'. Hiervan is één project opgestart (dagbesteding De Olmen Nieuwleusen, subsidie van € 8.000). Er ligt nog een projectplan voor een ander project (Saam/Ribw). Mede door Corona is dit nog niet van de grond gekomen.

A07 Brede aanpak dak- en thuisloosheid, lasten € 18.000

Betreffen incidentele middelen voor brede aanpak dak- en thuisloosheid. Deze middelen zijn in 2020 al binnengekomen en als incidentele last in de begroting 2020 verwerkt, maar worden pas vanaf 2021 uitgegeven. Concreet worden de middelen gebruikt voor de inzet van een projectleider beschermd thuis/GGZ in de wijk en maatschappelijke opvang. Deze projectleider start per 1 februari 2021 in plaats van in 2020.

A08 Lang Leve thuis, lasten € 25.000

Vanwege Corona heeft de opstart van het project Lang Leve thuis beperkt plaats kunnen vinden.

A09 Nieuwe wet inburgering, lasten € 51.000

Via de meicirculaire is een incidenteel budget van € 57.000 beschikbaar gekomen. Het was niet veel eerder bekend dat deze middelen naar gemeenten zouden overkomen. Het is bedoeld voor de voorbereiding op de nieuwe wet inburgering en incidentele invoeringskosten. De invoeringsdatum van de nieuwe wet was voorzien op 1 juli 2021 maar is kort geleden uitgesteld tot 1 januari 2022. Het college heeft op 13 oktober besloten te starten met twee pilots waarvan de kosten ten laste komen van dit budget. De uitvoering hiervan is grotendeels in 2021 en de kosten maken wij dus ook pas grotendeels in 2021. In 2021 hebben we voor deze pilots nog ongeveer € 40.000 geraamd. Het overige budget hebben we nodig om kosten zoals uitbreiding van ons registratiesysteem en de training van consultants te dekken.

A10 Subsidie Parochie Lemelerveld, lasten € 10.000

Bij de PPN 2019 is aan het parochiebestuur (voor 2020) € 10.000 subsidie beschikbaar gesteld voor herstelwerkzaamheden aan het voegwerk van de kerktoren van het gemeentelijk monument Posthoornweg 5 in Lemelerveld. Door het te laat afkomen van de goedkeuring van het Bisdom was het voegbedrijf genoodzaakt andere opdrachten aan te nemen en konden de werkzaamheden niet meer in 2020 worden uitgevoerd zoals oorspronkelijk de bedoeling was.

A11 Omgevingswet, lasten € 168.027

In mei 2020 is besloten om de invoering van de Omgevingswet op te schuiven naar 1 januari 2022 (was 1 januari 2021). Er is meer tijd nodig voor een goede implementatie van de Omgevingswet. Een bottleneck is het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) dat cruciaal is om aanvragen voor omgevingsvergunningen te kunnen ontvangen en besluiten te kunnen publiceren. Er is landelijk meer tijd nodig voor een goede aansluiting op het DSO, het verwerven en implementeren van de juiste software en het aanpassen van en oefenen met nieuwe werkprocessen. Daarnaast heeft Corona

voor een behoorlijke vertraging in de implementatie van de Omgevingswet gezorgd. De invoeringsdatum van 1 januari 2021 was daarmee niet haalbaar.

A12 Grip op sociaal domein, lasten € 125.000 en algemene reserve vrij besteedbaar € 13.000

In 2020 is besloten het restant van de reserve sociaal domein te claimen voor de uitvoering van het programma 'grip op sociaal domein'. Daarnaast is er sprake van een aantal in het verleden uit de reserve geclaimde bedragen (initieel beoogde inzet 2019 en 2020) ten behoeve van de transformatie en 'grip op jeugd'. Een aantal onderwerpen is nog niet volledig afgerond waardoor het budget nog niet volledig besteed is in 2020. In het programma 'grip op sociaal domein' krijgen deze onderwerpen een vervolg. De reserve sociaal domein vervalt per 31 december 2020. Het programma 'grip op sociaal domein' loopt door in 2021 en het restant van het budget wordt in 2021 hiervoor ingezet.

A13 DNA van Dalfsen, neutraal, lasten € 67.000, bestemmingsreserve reeds bestemd € 20.000 en bestemmingsreserve budgetoverheveling € 47.000

Voor het project DNA van Dalfsen is een budget beschikbaar gesteld voor de periode van vier jaren (2017-2020). Vorig jaar is al aangegeven dat het project uitloop heeft in 2021. Door Corona en het werken met oudere vrijwilligers is het niet gelukt om een grote uitgave (van € 65.000) in 2020 af te ronden. Begin 2021 worden deze kosten alsnog gemaakt. Daarom wordt gevraagd om het budget over te hevelen naar het jaar 2021.

A14 Bijdrage Shared Service Centrum security roadmap, lasten € 41.000

Door de toenemende afhankelijkheid van de informatie(voorziening) is een samenhangend pakket van securitymaatregelen nodig. Hiermee wordt de digitale weerbaarheid en de betrouwbaarheid van de IT-omgeving geborgd en blijft deze toekomstbestendig. ONS ICT heeft daarom een plan gemaakt om de komende jaren de security te kunnen waarborgen en waar nodig te verbeteren, dit plan heet 'de Security Roadmap'. De securitymaatregelen zijn o.a.: het professioneel monitoren van de ICT-omgeving 24/7, maatregelen nemen om laptops en tablets op afstand te kunnen leeghalen bij diefstal of verlies en maatregelen nemen om (ransomware) aanvallen te voorkomen. Bij de 1e berap 2020 is het bedrag van € 41.000 beschikbaar gesteld. Nog niet alles is uitgevoerd omdat maatregelen gefaseerd worden doorgevoerd. Daarnaast bestaat er de noodzaak tot het nemen van steeds nieuwe en meer geavanceerde securitymaatregelen als reactie op toenemende cybercriminaliteit. Reeds uitgevoerde acties zijn nog niet bij de partners in rekening gebracht.

A15 Budget Warmte, neutraal, lasten € 202.101 en algemene reserve vrij besteedbaar € 202.101

Er is door het Rijk een bedrag van € 202.101 beschikbaar gesteld in de decembercirculaire van 2019 voor de transitievisie warmte, dit bedrag is opgenomen in de begroting. De transitievisie warmte en bijbehorende onderzoeken zijn in de beginfase, een groot deel van dit traject zal in 2021 plaatsvinden.

A16 Kantstroken kunstgrasvelden, lasten € 10.000

Wegens ziekte zijn deze werkzaamheden niet opgepakt en uitgezet.

A17 Haalbaarheidsonderzoek buitenschoolse opvang Nieuwleusen, neutraal, lasten € 36.000 en bestemmingsreserve budgetoverheveling € 36.000

Door de coronamaatregelen en wat deze crisis aan extra werk met zich meebracht voor alle partijen is het niet gelukt om dit onderzoek in 2020 gericht op te pakken. In 2021 wordt dit opgepakt in combinatie met het integraal huisvestingsplan.

Budgetoverheveling B (voldoet niet aan de voorwaarden)

**	Omschrijving	Lasten	Baten	Reserve	Saldo
B01	Locatie Koesteeg	32.872		32.872	0
B02	Planvorming N340	12.776		12.776	0
B03	Aanleg glasvezel	7.732		0	7.732
	Budgetoverheveling B	53.380	0	45.648	7.732

B01 Locatie Koesteeg, neutraal, lasten € 32.872 en algemene reserve vrij besteedbaar € 32.872

Dit budget is gereserveerd voor onder andere het uitvoeren van civieltechnische werkzaamheden voor de locatie Koesteeg in Dalfsen. Op deze locatie worden acht woningen aan de Lindekamp gebouwd. In opdracht van de ontwikkelaar zou het woonrijp maken van het perceel in 2020 plaatsvinden. Het uitvoeren van deze werkzaamheden is echter vertraagd onder andere door de stikstof- en PFAS kwestie en de in eerste instantie trage verkoop van de woningen (de gemeente gaf tegelijkertijd ook bouwkavels uit). De laatste woningen zijn echter verkocht en in opdracht van de ontwikkelaar worden de acht woningen nu gebouwd. Deze woningen zijn omstreeks midden 2021 gereed en daarna wordt het plangebied woonrijp gemaakt. De gemeente vergoedt de ontwikkelaar het aanleggen van een verkeersveilige ontsluitingsweg naar de Lindekamp van het perceel Koesteeg 13 die dan wordt aangelegd. De bestaande ontsluiting van Koesteeg 13 komt dan te vervallen. Het is daarom van belang dat dit budget wordt overgeheveld naar het jaar 2021.

B02 Planvorming N340, neutraal, lasten € 12.776 en algemene reserve vrij besteedbaar € 12.776

Voor de planvorming N340 (Vechtdalverbinding) is jaarlijks een budget van € 30.000 voor adviseringskosten. Binnen het project moet het gemeentelijke drukriool worden verlegd en hier is specifiek budget voor beschikbaar gesteld. Bij het verleggen van het drukriool moet worden meegelift met het Provinciale project Vechtdalverbinding en de uitvoering van de verlegging vindt niet in 2020 maar in 2021 plaats.

B03 Aanleg glasvezel, lasten € 7.732

De werkzaamheden voor de aanleg van glasvezel in Nieuwleusen zijn in 2020 niet helemaal afgerond en lopen nog door in het eerste kwartaal van 2021. Onze stratenmaker wordt voor toezichtwerkzaamheden ingezet en kan daardoor zijn reguliere werkzaamheden in de eerste maanden niet uitvoeren. Hiervoor hebben we in 2020 capaciteit ingehuurd. Dit dient in de eerste maanden van 2021 wederom te gebeuren. Tevens betalen we uit het over te hevelen budget voegzand voor de bestratingswerkzaamheden

Voorstel tot vrijval en opheffen reserves (claims)

Met het vaststellen van de nieuwe financiële verordening (met ingang van 2020) is het mogelijk de incidentele budgetten maximaal 2x over te hevelen naar het volgende begrotingsjaar. Voor inzicht en transparantie is daarom bij het vaststellen van de jaarrekening 2019 door uw raad een bestemmingsreserve "budgetoverheveling" ingesteld. Als administratieve uitwerking daarvan worden in de jaarrekening 2020 de claims die nu op andere reserves liggen overgebracht naar deze nieuwe reserve. Het betreft hier verschuivingen binnen algemene reserves of het laten vervallen van claims binnen die reserves. Dergelijke verschuivingen hebben daardoor geen direct budgettair effect. We benoemen deze verschuivingen echter vanwege de formele bevoegdheid van uw raad om te beschikken over de reserves, ook als het gaat om verschuivingen binnen de algemene reserves.

In de paragraaf hiervoor zijn de voorstellen tot budgetoverheveling kort toegelicht. Hieronder treft u een overzicht van de budgetten die gedekt worden uit verschillende reserves.

Nr	Omschrijving	Lasten	Reserve	Omschrijving
A01	Softwareapplicatie VTH	13.700	0019002	Algemene Reserve Vrij Besteedbaar
A02	Pilot Integrale Beveiligingsplannen	105.600	0019002	Algemene Reserve Vrij Besteedbaar
A04	75 jaar Vrijheid	7.200	0019002	Algemene Reserve Vrij Besteedbaar
A06	Ambulantisering GGZ	12.000	0019002	Algemene Reserve Vrij Besteedbaar
A12	Grip op sociaal domein	13.000	0019002	Algemene Reserve Vrij Besteedbaar
A13	DNA van Dalfsen	20.000	0019003	Reserve Reeds Bestemd
A15	Budget warmte	202.101	0019002	Algemene Reserve Vrij Besteedbaar
B01	Locatie Koesteege	32.872	0019002	Algemene Reserve Vrij Besteedbaar
B02	Planvorming N340	12.776	0019002	Algemene Reserve Vrij Besteedbaar
	Totaal ten laste van reserves	419.249		

Voorgesteld wordt om bovenstaande bedragen uit de betreffende reserves over te hevelen naar de bestemmingsreserve "Budgetoverheveling".

Vrijval

Alle reserves zijn bij het opstellen van de jaarrekening geanalyseerd. Een aantal claims kunnen vrijvallen, omdat de prestatie voordeliger of (deels) niet is gerealiseerd.

Het totaalbedrag blijft beschikbaar binnen de algemene reserve vrij besteedbaar.

De specificatie hiervan is opgenomen in hoofdstuk 4 onderdeel Reserves en voorzieningen.

Voorstel tot vrijval binnen ARVB	Bedrag
SSC Ons afschrijvingslast investering ICT	88.000
Verhoging tarief afval 2020	209.000
Totaal	297.000

Overhevelen naar Reserve Budgetoverheveling

Voorgesteld wordt een bedrag van € 399.377 (specificatie zie tabel hieronder) over te hevelen van de Algemene Reserve Vrij Besteedbaar naar de Reserve Budgetoverheveling.

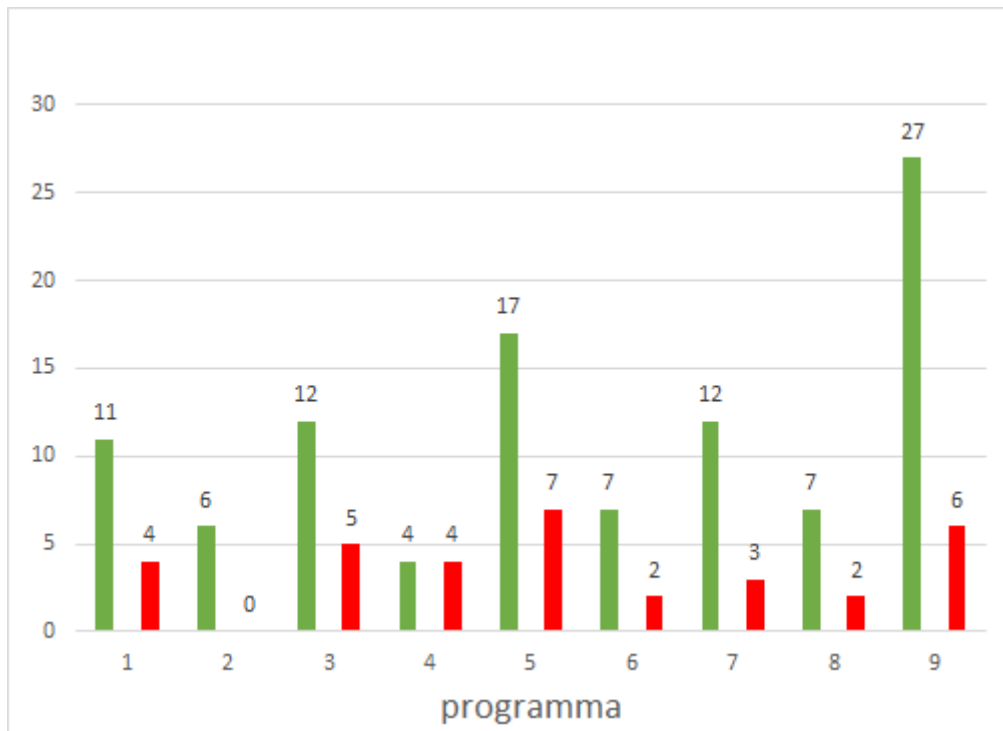
Handhaven claims	
Budgetovh 2018 Planvorming N340 (res 0019002)	12.776
Jaarrek 2019 Transitievisie Warmte	202.101
Jaarrek 2019 Pilot Integrale Beveiligingsplannen	105.600

Handhaven claims	
Budgetovh 2019 Vervanging VTH applicatie	13.700
Budgetovh 2019 Ambulantisering GGZ	12.000
Budgetovh 2019 Proj plan Grip op jeugd/soc domein	13.000
Budgetovh 2019 Ontsluitingsweg Koesteeg	32.872
Budgetovh 2019 Viering 75jarige bevrijding	7.200
Totaal over te hevelen naar Reserve Budgetoverheveling	399.249

Opheffen reserves per 31 december 2020

1. Reserve sociaal domein (conform eerdere besluitvorming van 26 maart 2017).

Totaal overzicht prestaties

De conclusie is dat veel prestaties daadwerkelijk in 2020 gerealiseerd zijn. Een aantal prestaties heeft een meerjarig karakter en loopt door in 2021. Van de 136 prestaties zijn er 103 gerealiseerd. Dit betekent dus een realisatie van 75%. Nog niet (volledig) gerealiseerd zijn 33 prestaties. De afwijkingen worden in de programma's toegelicht. In de inleiding is reeds aangegeven dat de coronapandemie een belemmering is geweest om alle voorgenomen taken geheel uit te voeren. Om diezelfde reden moesten andere, corona-gerelateerde taken juist wel worden opgepakt, zoals ondersteunende sociale zekerheidsregelingen, taken op het gebied van openbare orde en veiligheid, en in de communicatiefunctie. Deze taken vormden uiteraard geen onderdeel van de in de begroting 2020 afgesproken prestaties.

Hoofdstuk 2 Programma's

1 Bestuur, ondersteuning en algemene dekkingsmiddelen

Omschrijving van het programma

Het programma omvat alle taken van raad en college op het terrein van het openbaar bestuur en de ondersteuning en dienstverlening hierbij door de gemeentelijke organisatie. Tot dit programma behoren ook de algemene dekkingsmiddelen (inkomsten die de gemeente min of meer vrij kan besteden).

In de paragraaf Bedrijfsvoering wordt ingegaan op het gevoerde beleid op het gebied van de ondersteunende taken door de organisatie. De paragrafen Lokale heffingen en Financiering hebben ook een sterke relatie met de beleidsvelden van dit programma en geven inzicht in het gevoerde beleid op deze terreinen.

Portefeuillehouders

Portefeuillehouder	Beleidsveld
Portefeuillehouder Van Lente	Bestuur Burgerzaken Overhead (personeel, huisvesting, automatisering)
Portefeuillehouder Van Leeuwen	Algemene baten en lasten Overhead (planning en control) Algemene uitkering Belastingen en heffingen Overige gebouwen en gronden Mutatie reserves

Verplichte beleidsindicatoren

Indicator	Eenheid	Periode	Bron	Dalfsen	Nederland	25.000 - 50.000 inwoners
Formatie	Fte per 1.000 inwoners		Eigen gegevens	7,2	n.b.	n.b.
Bezetting	Fte per 1.000 inwoners		Eigen gegevens	7,1	n.b.	n.b.
Apparaatskosten	Kosten per inwoner		Eigen begroting	€ 648	n.b.	n.b.
Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten externen		Eigen begroting	12%	n.b.	n.b.
Overhead	% van totale lasten		Eigen begroting	14%	n.b.	n.b.

Prestaties

	Prestaties 2020	Voortgang	%	Geld
1.4	Bestuur			
1.4.1	Bestuur			

	Prestaties 2020	Voortgang	%	Geld
1.4	Bestuur			
	In 2019 is doelmatigheidsonderzoek naar het onderwerp re-integratie uitgevoerd. In het eerste kwartaal 2020 informeren wij u over de uitkomsten van dit onderzoek.	✓	100%	✓
	De Rekenkamercommissie zal onderzoeken uitvoeren op basis van het door de commissie opgestelde onderzoeksprogramma.	✓	100%	✓

1.5	Burgerzaken			
1.5.1	Burgerzaken			
	I-Burgerzaken voor genoemde producten implementeren.	✓	100%	✓

1.6	Overhead			
1.6.1	Communicatiebeleid			
	In 2019 is gestart met factor C, in 2020 krijgt deze waar nodig een vervolg.	✗	25%	✓
	In 2020 vieren wij 75 jaar bevrijding, hierbij wordt de verbinding gezocht met het bergen van het vliegtuigwrak.	✗	50%	✓
	In lijn met de ontwikkelingen die voortvloeien uit het project 'Bestuurlijke vernieuwing' wordt het project 'Raadscommunicatie' opgestart.	✓	100%	✓

1.6.2	Dienstverlening			
	Uitvoering geven aan de in het beleidsplan Dienstverlening opgenomen activiteiten	✗	50%	✓

1.6.3	Financieel beleid			
	Bij aanpassing van structurele lasten zorgen wij voor (voorstellen met) structurele dekking.	✓	100%	✓

1.6	Overhead			
1.6.1	Communicatiebeleid			
Prestatie	In 2019 is gestart met factor C, in 2020 krijgt deze waar nodig een vervolg.			
Toelichting:	In verband met de Corona-pandemie is geprioriteerd in de werkzaamheden en was het niet mogelijk voor team communicatie om Factor C een vervolg te geven in 2020.			
Maatregel:	n.v.t.			
Prestatie	In 2020 vieren wij 75 jaar bevrijding, hierbij wordt de verbinding gezocht met het bergen van het vliegtuigwrak.			

1.6	Overhead
1.6.1	Communicatiebeleid
Toelichting:	De Corona-pandemie maakt het niet mogelijk om 75-jaar vrijheid volgens plan te vieren. Via diverse middelen (website, krant) is er wel naar zowel het vieren van de bevrijding als het vliegtuigwrak verwezen. De berging van het vliegtuigwrak verschoof, door de pandemie, naar het najaar van 2020. Hierdoor viel in tijd de link met de het vieren van de bevrijding in april 2020 weg. In 2021 wordt gekeken hoe er nog aandacht kan worden besteed aan het thema 75 jaar vrijheid. Zodoende is hiervoor overgebleven budget overgeheveld naar 2021.
Maatregel:	n.v.t.

1.6.2	Dienstverlening
Prestatie	Uitvoering geven aan de in het beleidsplan Dienstverlening opgenomen activiteiten
Toelichting:	Diverse activiteiten uit het beleidsplan Dienstverlening zijn uitgevoerd, denk aan de implementatie van iBurgerzaken. Er zijn echter ook activiteiten blijven liggen zoals het maken van een plan samen met ondernemers om de administratieve lastendruk voor hen te verlagen. Tijdens de Corona uitbraak heeft er een herprioritering van werkzaamheden plaatsgevonden. Tevens is in deze periode gebleken dat ondernemer en gemeente samen snel kunnen handelen zonder een grote administratieve lastendruk. Deze werkwijze wordt voorgezet in 2021, evenals het maken van een plan om deze werkwijze bestendigen.
Maatregel:	n.v.t.

Prestaties voorgaande jaren		Voortgang	%	Geld
1.4	Bestuur			
1.4.1	Bestuur			
Oplevering geactualiseerde Missie en Visie				
Voortgang jaarrekening		✓	100%	✓
Onderzoek terugdringen werkdruk				
Voortgang jaarrekening		✓	100%	✓
Organisatorisch positioneren functionaris gegevensbescherming				
Voortgang jaarrekening		✓	100%	✓
Onderzoeken aantrekkelijk werkgeverschap				
Voortgang jaarrekening		✓	100%	✓
1.6	Overhead			
1.6.1	Communicatiebeleid			
Uitvoering geven aan ons online communicatiebeleid				
Voortgang jaarrekening		✓	100%	✓
1.6.3	Financieel beleid			
Verder opzetten van een systeem van managementinformatie				
Voortgang jaarrekening		✗	75%	✓
Evalueren en waar nodig herijken van het risicomanagementbeleid				

Prestaties voorgaande jaren	Voortgang	%	Geld
Voortgang jaarrekening		n.v.t.	

1.6	Overhead
1.6.3	Financieel beleid
Prestatie	Verder opzetten van een systeem van managementinformatie
Toelichting:	Het nieuwe financiële pakket iFinanciën is grotendeels ingevoerd. De definitieve implementatie heeft plaats gevonden in januari 2021. De verplichtingenadministratie wordt in de loop van 2021 ingevoerd. Vervolgens wordt het systeem verder uitgebreid voor het gebruik van de functionaliteiten zoals projectadministratie en rapportagetools.
Maatregel:	n.v.t.

Indicatoren

Indicator	Bron	Nulmeting	Begroot 2020	Stand december 2020
Waardering communicatie van de gemeente	Burgerpanel	6,7 (2015)	-	-
Het onderzoek vindt niet jaarlijks plaats en is zodoende niet uitgevoerd in 2020, maar volgt in 2021 conform planning communicatiebeleid 'In de Kern'.				
Beoordeling participatie bij totstandkoming beleid	burgerpanel	6,4 (2015)	-	-
Betrokkenheid inwoners bij gemeenteraad	burgerpanel	16% zeer 44% matig 35% geen (2015)	-	-
Burgerpeiling: waardering alle inspanningen van de gemeente	https://www.waarstaatjegemeente.nl/	7,04 (2015)	-	-
Het onderzoek wordt 1x per 5 jaar gehouden. Het volgende onderzoek is gepland in 2021.				
Dekking uit reserves voor exploitatie*	begroting	0,9% (2018)	0,6%	0,3%

Verbonden partijen

GBLT

Gemeente Dalfsen neemt deel in GBLT. Het GBLT draagt zorg voor een efficiënte en effectieve heffing en invordering van de gemeentelijke belastingen en de uitvoering van de Wet WOZ.

Shared Service Centrum Ons

In mei 2019 heeft uw raad besloten om aan te sluiten bij de gemeenschappelijke regeling Shared Service Centrum Ons. We werken met de gemeenten Zwolle en Kampen en de provincie Overijssel samen op het gebied van inkoop en contractbeheer, personeels- en salarisadministratie en automatisering.

Het doel van het SSC-Ons is het efficiënt en kwalitatief hoogwaardig faciliteren van de deelnemende organisaties en deze daarmee in staat te stellen zich te focussen op hun kerntaken, dat wil zeggen de primaire dienstverlening van de gemeente.

In 2020 is ook de gemeente Westerveld toegetreden tot deze GR. In de tweede helft van 2020 zijn voorbereidingen getroffen voor het toetreden van de gemeente Zwartewaterland per 1 januari 2021.

Deelnemingen

Daarnaast heeft de gemeente Dalfsen een aandelenbelang in diverse vennootschappen: BNG, Vitens, Wadinko, Enexis Holding N.V., en Stichting administratiekantoor Dataland (t/m 31 december 2021).

In april 2020 is besloten om een drietal vennootschappen te ontbinden. Het gaat om: 'Vordering Enexis B.V.', 'Verkoop Vennootschap B.V.' en 'CBL Vennootschap B.V.'. Deze vennootschappen zijn indertijd ingesteld voor een goede afwikkeling bij de verkoop van Essent. Op dit moment resteren er nog twee van de indertijd opgerichte vennootschappen n.l.: 'CSV Amsterdam B.V.' en 'Publiek Belang Elektriciteitsproductie B.V.', de verwachting is dat deze twee vennootschappen begin 2021 ontbonden worden.

Voor de financiële bijdrage, de financiële kengetallen, ontwikkelingen en risico's van deze verbonden partij verwijzen wij u naar de paragraaf verbonden partijen en paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Wat heeft het gekost?

Programmaonderdeel	Bedragen x € 1.000				
	Rekening Begroting 2020		Begroting 2020	Rekening	Saldo
	2019	Primitief	Na wijzigingen	2020	2020
Lasten	-12.590	-13.262	-13.451	-13.392	59
Baten	44.335	45.706	47.230	46.938	-292
Saldo van lasten en baten	31.745	32.444	33.779	33.545	-234
Stortingen in reserves	-107	-352	-3.915	-3.915	0
Onttrekkingen aan reserves	2.586	961	5.244	5.005	-239
Resultaat	34.225	33.053	35.108	34.635	-473

Onderdeel 1A Bestuur

Uitsplitsing naar beleidsvelden	Bedragen x € 1.000				
	Begroting 2020		Begroting 2020	Rekening	Saldo
	Primitief	Na wijzigingen	2020	2020	
A. Bestuur					
1.4 Bestuur	-1.407	-1.473	-1.534	-1.534	-61
1.5 Burgerzaken	-912	-888	-906	-906	-18
Saldo van lasten en baten	-2.318	-2.361	-2.440	-2.440	-79
Resultaat	-2.318	-2.361	-2.440	-2.440	-79

Onderdeel 1B Ondersteuning

Uitsplitsing naar taakvelden	Bedragen x € 1.000				
	Begroting 2020		Begroting 2020	Rekening	Saldo
	Primitief	Na wijzigingen	2020	2020	
B. Ondersteuning					
1.6 Overhead	-8.220	-8.972	-9.280	-9.280	-309
1.7 Overige gebouwen en gronden	-128	-116	-121	-121	-5
Saldo van lasten en baten	-8.348	-9.087	-9.401	-9.401	-314
1.8 Mutatie reserves	609	1.329	1.090	1.090	-239
Resultaat	-7.739	-7.758	-8.311	-8.311	-553

Onderdeel 1C Algemene dekkingsmiddelen

Uitsplitsing naar taakvelden	Bedragen x €			
	Begroting 2020	Begroting 2020	Rekening	Saldo
C. Algemene dekkingsmiddelen	Primitief	Na wijzigingen	2020	2020
1.1 Algemene baten en lasten	-473	133	249	116
1.2 Algemene uitkering	37.646	39.174	39.178	4
1.3 Belastingen en heffingen	5.937	5.920	5.960	40
Saldo van lasten en baten	43.110	45.227	45.386	160
Resultaat	43.110	45.227	45.386	160

Toelichting algemene dekkingsmiddelen

1.1 Algemene baten en lasten

Belastingopbrengst	Begroting 2020 na wijzigingen	Rekening 2020
Treasury activiteiten	320.455	371.887
Overige baten en lasten	-187.687	-123.850
Totaal	132.768	248.037

Het overzicht algemene dekkingsmiddelen bevat naast het saldo financieringsfunctie (de treasury activiteiten) de overige algemene dekkingsmiddelen, de algemene uitkering en de niet gebonden belastingen en heffingen.

1.2 Algemene uitkering

Algemene uitkering	Begroting 2020 na wijzigingen	Rekening 2020
Algemene uitkering	39.174.000	39.177.588
Totaal	39.174.000	39.177.588

De algemene uitkering is in 2020 nagenoeg gelijk aan de begroting ná wijziging. In bijlage 6 is een specificatie van het bovenstaande bedrag opgenomen.

1.3 Belastingen en heffingen

Belastingopbrengst	Begroting 2020 na wijzigingen	Rekening 2020
OZB opbrengsten	6.045.506	6.078.910
Toeristenbelasting	128.000	134.308
Hondenbelasting	132.766	132.170
Precariobelasting	16.178	20.223
Kosten heffing	-399.200	-396.940
Totaal	5.923.250	5.968.671

De niet gebonden belastingen en heffingen worden verder toegelicht in de paragraaf Lokale Heffingen.

2 Openbare orde en veiligheid

Omschrijving van het programma

Het programma omvat het integrale veiligheidsbeleid waarin de gemeente een regierol vervult ten opzichte van politie, justitie, ketenpartners en burgers. Samen met deze en andere partners op het gebied van veiligheid wordt aan het integrale veiligheidsbeleid uitvoering gegeven. Dit betreft zowel de sociale veiligheid (bv. jeugdoverlast, huiselijk geweld etc.) als ook de fysieke veiligheid (rampenbestrijding en crisisbeheersing, verkeersveiligheid etc.). Er wordt actief ingespeeld op nieuwe trends en ontwikkelingen in het veiligheidsdomein.

Portefeuillehouders

Portefeuillehouder	Beleidsveld
Portefeuillehouder Van Lente	Openbare orde en veiligheid
Portefeuillehouder Van Leeuwen	Mutaties reserves

Verplichte beleidsindicatoren

Indicator	Eenheid	Periode	Bron	Dalfsen	Nederland	25.000 - 50.000 inwoners
Verwijzingen Halt	Aantal per 10.000 jongeren (12-17 jaar)	2019	Bureau Halt	38	132	122
Winkeldiefstallen	Aantal per 1.000 inwoners	2019	CBS	0,4	2,3	1,1
Vernieling	Aantal per 1.000 inwoners	2019	CBS	1,9	5,9	4,6
Geweldsmisdrijven	Aantal per 1.000 inwoners	2019	CBS	1,9	4,8	3,4
Diefstallen uit woning	Aantal per 1.000 inwoners	2019	CBS	1,4	2,3	1,9

Prestaties

	Prestaties 2020	Voortgang	%	Geld
2.1	Openbare orde en veiligheid			
2.1.1	Integrale veiligheid			
	Brede voorlichting via diverse beschikbare kanalen, sociale media, burgernet etc.	✓	100%	✓
	Nauwe samenwerking met politie, o.a. donkere dagen offensief.	✓	100%	✓
	Creëren bewustwording bij weggebruikers, o.a. door plaatsen snelheidsdisplays en diverse educatie en voorlichtingsprojecten.	✓	100%	✓
	Opnemen van de Wet aanpak woonoverlast in de APV van de gemeente, nadat hiertoe de noodzakelijke voorliggende stappen (escalatieladder) zijn doorlopen, o.a. (wenselijkheid tot) de inzet van buurtbemiddeling.	✓	100%	✓

Prestaties voorgaande jaren		Voortgang	%	Geld
2.1	Openbare orde en veiligheid			
2.1.1	Integrale veiligheid			
Opstellen plan van aanpak Wet aanpak woonoverlast en opnemen van bevoegdheden in de APV				
Voortgang jaarrekening		✓	100%	✓
Inzetten buurtbemiddeling				
Voortgang jaarrekening		✓	100%	✓

Indicatoren

Indicator	Bron	Nulmeting	Begroot 2020	Stand december 2020
Aantal woninginbraken	politiecijfers	40 stuks (2017)	30	29
Te hard rijden (percentage veel overlast)	*Veiligheidsmonitor	61% (2017)	-	nbn
De resultaten van de nieuwe meting (Veiligheidsmonitor) zijn bekend in 2021				
Aanpak woonoverlast (percentage veel overlast)	*Veiligheidsmonitor	24% (2017)	-	nbn
De resultaten van de nieuwe meting (Veiligheidsmonitor) worden bekend in het 4e kwartaal 2021.				

Verbonden partijen

Gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio IJsselland

De gemeente Dalfsen neemt deel aan de gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio IJsselland. De veiligheidsregio IJsselland werkt als brandweer en Ghor (Ghor staat voor: Geneeskundige HulpverleningsOrganisatie in de Regio) intensief samen met politie, gemeenten en andere ketenpartners in het voorkomen, bestrijden en beperken van de gevolgen van branden, ongevallen, rampen en crisis.

Voor de financiële bijdrage, de financiële kengetallen, beleidsvoornemens, ontwikkelingen en risico's van deze verbonden partij verwijzen wij u naar de paragraaf verbonden partijen en paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Wat heeft het gekost?

Programmaonderdeel	Bedragen x € 1.000				
	Rekening Begroting 2020		Begroting 2020	Rekening	Saldo
	2019	Primitief	Na wijzigingen	2020	2020
Lasten	-2.258	-2.612	-2.642	-2.437	205
Baten	158	102	148	137	-12
Saldo van lasten en baten	-2.100	-2.509	-2.493	-2.300	194

Programmaonderdeel	Bedragen x € 1.000				
	Rekening	Begroting 2020	Begroting 2020	Rekening	Saldo
	2019	Primitief	Na wijzigingen	2020	2020
Storting in reserves	0	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	35	35	35	35	0
Resultaat	-2.066	-2.475	-2.459	-2.265	194

3 Beheer openbare ruimte

Omschrijving van het programma

Het programma omvat de zorg voor het beheer en de aanleg van alle voorzieningen in de openbare ruimte, zoals openbaar groen, speelplaatsen, volkstuinten, wegen, civiele kunstwerken en openbare verlichting en het gemeentelijk verkeers- en vervoersbeleid (verkeersveiligheid).

Portefeuillehouders

Portefeuillehouder	Beleidsveld
Portefeuillehouder Van Leeuwen	Openbaar groen Verkeer en vervoer Mutatie reserves

Verplichte beleidsindicatoren

Indicator	Eenheid	Periode	Bron	Dalfsen	Nederland	25.000 - 50.000 inwoners
-----------	---------	---------	------	---------	-----------	--------------------------

Prestaties

	Prestaties 2020	Voortgang	%	Geld
3.1	Openbaar groen			
3.1.1	Openbaar groen			
	Vormgeven van het participatiebeleid voor het integraal beheer van de openbare ruimte.	✓	100%	✓
	Het behouden van de Barometer Duurzaam Terreinbeheer niveau goud (sinds 2010).	✓	100%	✓
	Gewenste onderhoudskwaliteit realiseren.	✓	100%	✓
	Twee keer per jaar meten van de onderhoudskwaliteit volgens de beeldsystematiek van het CROW.	✓	100%	✓

3.1.2	Speelvoorzieningen			
	Omvormen reguliere grotere speelplek naar centrale buurtspeelplekken voor iedereen.	✗	0%	✓
	Omvormen reguliere speelplek naar kleinere steunplekken.	✗	0%	✓
	Omvormen formele speelplekken met toestellen naar informele speelplekken zonder toestellen.	✗	0%	✓
	Aanleggen nieuwe speelplekken.	✗	0%	✓

3.2	Verkeer en vervoer			
3.2.1	Verharding			
	Gewenste onderhoudskwaliteit realiseren.	✓	100%	✓
	Twee keer per jaar meten van de onderhoudskwaliteit volgens de	✓	100%	✓

	Prestaties 2020	Voortgang	%	Geld
	beeldsystematiek van het CROW.			
	Vormgeven van het participatiebeleid voor het integraal beheer van de openbare ruimte.	✓	100%	✓
	Het behouden van de Barometer Duurzaam Terreinbeheer niveau goud (sinds 2010).	✓	100%	✓

3.2.2	Gemeentelijk verkeers- en vervoersbeleid			
	In 2020 starten we met de planvorming voor maatregelen aan de fietsroute die in het verlengde ligt van de snelfietsroute Zwolle – Dalfsen: Ankummer Es (vanaf Leemculeweg), via Elskamp tot aan de rotonde Langkamp – Koesteeg.	✗	25%	✓

3.2.3	Verkeersveiligheid			
	Uitvoeren verbetermaatregelen rotonde Kampmansweg.	✓	100%	✓
	Uitvoering geven aan Herinrichting Stationsstraat (Lemelerveld).	✓	100%	✓

3.1	Openbaar groen
3.1.2	Speelvoorzieningen
Prestatie	Omvormen reguliere grotere speelplek naar centrale buurtspeelplekken voor iedereen.
Toelichting:	De geplande renovaties voor 2020 zijn on hold gezet. Dit houdt in dat er niet wordt voldaan aan het realiseren van alle omvormingsprojecten binnen de afgesproken beleidsperiode (2014-2023) maar dat dit langer doorloopt. De speelruimte wordt de komende vier jaar conform het beheerplan Spelen (2019-2023) beheerd en onderhouden. De veiligheid van de speeltoestellen blijft gewaarborgd. Bij de inrichting van een wijk is het belangrijk te kijken naar het totaalplaatje van mogelijkheden en behoeften van spelen, bewegen en ontmoeten. Hierbij raken meerdere beleidsvelden elkaar (spelen, groen, wonen, welzijn en onderwijs). Dit wordt in een projectmatige aanpak uitgewerkt met de eenheden Openbare Ruimte, Ruimtelijke Ordening en Maatschappelijke ondersteuning. De uitvoering van Deel 3 (het omvormingsplan) van het beheerplan wordt daarom de komende jaren getemporiseerd en geïntegreerd in de nog te ontwikkelen integrale aanpak voor de inrichting en het gebruik van de openbare ruimte voor bewegen, spelen en ontmoeten. De omgevingsvisie is nog niet klaar. Wel is het onderwerp benoemd in de kadernota omgevingsvisie en in het participatietraject van de omgevingsvisie.
Maatregel:	n.v.t.
Prestatie	Omvormen reguliere speelplek naar kleinere steunplekken.
Toelichting:	zie de toelichting bij "Omvormen reguliere grotere speelplek naar centrale buurtspeelplekken voor iedereen".
Maatregel:	n.v.t.
Prestatie	Omvormen formele speelplekken met toestellen naar informele speelplekken zonder toestellen.
Toelichting:	zie de toelichting bij "Omvormen reguliere grotere speelplek naar centrale buurtspeelplekken voor iedereen".
Maatregel:	n.v.t.

3.1	Openbaar groen
3.1.2	Speelvoorzieningen
Prestatie	Aanleggen nieuwe speelplekken.
Toelichting:	zie de toelichting bij "Omvormen reguliere grotere speelplek naar centrale buurtspeelplekken voor iedereen".
Maatregel:	n.v.t.

3.2	Verkeer en vervoer
3.2.2	Gemeentelijk verkeers- en vervoersbeleid
Prestatie	In 2020 starten we met de planvorming voor maatregelen aan de fietsroute die in het verlengde ligt van de snelfietsroute Zwolle – Dalfsen: Ankummer Es (vanaf Leemculeweg), via Elskamp tot aan de rotonde Langkamp – Koesteege.
Toelichting:	In 2020 is bezuinigd op het budget van het GVP, waardoor de planvorming van dit onderdeel van de fietsroute niet is uitgevoerd. De planstudie maakt onderdeel uit van de fietsvisie en vanaf 2021 heeft de raad budget voor beschikbaar gesteld. In 2021 wordt hier verder invulling aan gegeven.
Maatregel:	n.v.t.

3.2.3	Verkeersveiligheid
Prestatie	Uitvoeren verbetermaatregelen rotonde Kampmansweg.
Toelichting:	De verbeteringen aan rotonde Kampmansweg zijn rond de zomer uitgevoerd.
Maatregel:	n.v.t.

Prestatie	Uitvoering geven aan Herinrichting Stationsstraat (Lemelerveld).
Toelichting:	De herinrichting van de Stationsstraat is in 2020 uitgevoerd.
Maatregel:	n.v.t.

Prestaties voorgaande jaren		Voortgang	%	Geld
3.1	Openbaar groen			
3.1.1	Openbaar groen			
Herinrichten van het voorplein van het gemeentehuis				
Voortgang jaarrekening		✓	100%	✓
3.2	Verkeer en vervoer			
3.2.2	Gemeentelijk verkeers- en vervoersbeleid			
Realiseren van voldoende duurzame fietslaadpalen (onderdeel fietsvisie)				
Voortgang jaarrekening		✓	100%	✓

Indicatoren

Indicator	Bron	Nulmeting	Begroot 2020	Stand december 2020
Beheerdisciplines voldoen aan de onderhoudsnorm*	Schouw	100% (2016)	100%	100%

Indicator	Bron	Nulmeting	Begroot 2020	Stand december 2020
Omvormen speelplekken naar 33 informele speelplekken	Eigen gegevens	11 (2018)	19	11
Voor het invullen van de bezuinigingsopgave 2019 zijn een aantal omvormingen/ vervangingen doorgeschoven. De veiligheid van de speeltoestellen blijft gewaarborgd.				
Toegroeien naar 24 centrale buurtplekken*	eigen gegevens	19 (2018)	21	19
*Een centrale plek is een goed bereikbare speelplek per buurt of cluster van buurten die geschikt is voor een brede doelgroep van 0 t/m 18 jaar. Voor het invullen van de bezuinigingsopgave 2019 zijn een aantal omvormingen/ vervangingen doorgeschoven. De veiligheid van de speeltoestellen blijft gewaarborgd. Dit houdt in dat er niet wordt voldaan aan het realiseren van alle omvormingsprojecten binnen de afgesproken beleidsperiode (2014-2023) maar dat dit langer doorloopt.				
Toegroeien naar 61 steunplekken	eigen gegevens	51 (2018)	55	52
Voor het invullen van de bezuinigingsopgave 2019 zijn een aantal omvormingen/ vervangingen doorgeschoven. De veiligheid van de speeltoestellen blijft gewaarborgd.				
Beheerdisciplines voldoen aan de onderhoudsnorm B/C*	Schouw	100% (2016)	100%	100%
Uitvoering project uit uitvoeringsprogramma, jaarlijks 1 project	Eigen gegevens	-	1	1
In 2020 zijn meerdere projecten uit het uitvoeringsprogramma GVVP uitgevoerd, zoals:- Opstellen integrale fietsvisie;- Fase 2 Prinses Beatrixlaan Julianalaan Nieuwleusen;- Opstellen nota parkeernormen.				
Aanpak onveilige situaties, jaarlijks één project	Eigen gegevens	-	1	1
- Aanpak kruispunt Ambachtsweg - Parallelstraat te Lemelerveld;- Kruispunt Westerveen - Buldersweg en Buldersweg Zandspeur te Nieuwleusen.				

Verbonden partijen

Niet van toepassing.

Wat heeft het gekost?

Programmaonderdeel	Bedragen x € 1.000				
	Rekening Begroting 2020		Begroting 2020	Rekening	Saldo
	2019	Primitief	Na wijzigingen	2020	2020
Lasten	-5.331	-5.393	-5.279	-5.248	31
Baten	377	266	261	374	113
Saldo van lasten en baten	-4.955	-5.128	-5.018	-4.873	145
Stortingen in reserves	-178	0	-9	-9	0
Onttrekkingen aan reserves	345	257	267	237	-30
Resultaat	-4.788	-4.870	-4.761	-4.646	115

4 Economische zaken

Omschrijving van het programma

De ambitie van het economische beleid in Dalfsen is het behouden van een vitale economie die inwoners van de gemeente voldoende werkgelegenheid biedt, in aansluiting op hetgeen de regio doet en biedt. Programma 4 omvat alle activiteiten die bijdragen aan bovenstaand doel en heeft betrekking op bedrijfsterreinen, bedrijfsvestigingen en ambulante handel.

Portefeuillehouders

Portefeuillehouder	Beleidsveld
Portefeuillehouder Schuurman	Economie
Portefeuillehouder Van Leeuwen	Grondexploitatie bedrijven Mutatie reserves

Verplichte beleidsindicatoren

Indicator	Eenheid	Periode	Bron	Dalfsen	Nederland	25.000 - 50.000 inwoners
Funciemenging	%	2019	CBS BAG/LISA	53%	53,2%	49,9%
Vestigingen (van bedrijven)	Aantal per 1.000 inwoners (15 t/m 64 jaar)	2019	LISA	160,2	151,6	147,3

Prestaties

	Prestaties 2020	Voortgang	%	Geld
4.1	Economie			
4.1.1	Economie			
	Verkenning naar toekomstige bedrijventerreinlocaties		25%	
	Het onderhouden van goede contacten met ondernemers via bijvoorbeeld een bedrijfscontactavond, bijwonen van vergaderingen van ondernemersverenigingen/industriële clubs en bedrijfsbezoeken door ons College.		100%	
	Zorgen voor voldoende vestigingslocaties voor ondernemers.		100%	
	Lokale initiatieven (waar mogelijk) faciliteren via bedrijvenloket en bedrijfscontactfunctionaris.		100%	
	Participeren in de samenwerking regio Zwolle.		100%	
	Leveren van input voor de Omgevingsvisie vanuit het beleidsveld economie en bijbehorende ontwikkelingen.		75%	

4.1	Economie
4.1.1	Economie
Prestatie	Verkenning naar toekomstige bedrijventerreinlocaties

4.1	Economie
4.1.1	Economie
Toelichting:	Het inzicht is gewijzigd om over dit onderwerp een aparte notitie op te stellen maar dit onderwerp integraal te betrekken bij de nog te behandelen ontwerp omgevingsvisie (eerste helft 2021). Deze behoefte bleek ook uit de discussie tijdens de vertrouwelijke sessie van uw raad op 24 september 2020. Bij de overwegingen van zoekgebieden en locatiekeuzes voor bedrijventerreinen spelen namelijk nadrukkelijke zaken zoals bereikbaarheid, de RES, maar ook de huidige functies in het buitengebied een rol. Daarnaast is het verstandig om gronden niet op voorhand 'warm' te laten worden, indien de gemeente die nog moet verwerven. Vanuit de concept omgevingsvisie kan de raad een integrale afweging met betrekking tot in- en uitbreidingslocaties maken. De input van de vertrouwelijke sessie op 24 september 2020 over in- en uitbreiding zal bij de op te stellen ontwerp omgevingsvisie worden gebruikt.
Maatregel:	De verkenning naar toekomstige bedrijvenlocaties zal integraal worden behandeld bij de nog op te stellen ontwerp omgevingsvisie.

Prestatie	Leveren van input voor de Omgevingsvisie vanuit het beleidsveld economie en bijbehorende ontwikkelingen.
Toelichting:	Door vertraging in het participatieproces zal ook een deel van de input vanuit het beleidsveld economie in 2021 worden opgehaald en verwerkt
Maatregel:	n.v.t.

Prestaties voorgaande jaren		Voortgang	%	Geld
4.1	Economie			
4.1.1	Economie			
Onderzoek naar vermindering administratieve lastendruk voor ondernemers				
Voortgang jaarrekening			25%	
Invoeren BedrijvenInvesteringsZone (BIZ)				
Voortgang jaarrekening			75%	

4.1	Economie
4.1.1	Economie
Prestatie	Onderzoek naar vermindering administratieve lastendruk voor ondernemers
Toelichting:	Aanvankelijk startte het onderzoek in juli 2020. Begin september 2020 zouden de fysieke bijeenkomsten plaatsvinden. Aansluitend moesten de uitkomsten van de bijeenkomsten worden verwerkt naar een rapportage. Echter vanwege de toen geringe belangstelling zijn de bijeenkomsten (in elke grote kern een) in overleg met de portefeuillehouder vervallen.
Maatregel:	Om alsnog tot een verdiepend onderzoek onder ondernemers te houden is een extern adviesbureau aangehaakt om een kwalitatieve online-vragenlijst aan ondernemers aan te bieden (via een steekproef minimaal 100 onder minimaal 1000 te versturen brieven en de verspreiding ervan onder de leden via middenstandsverenigingen en de leden van de ondernemersverenigingen. Op basis van de dataverzameling vindt een analyse plaats en een rapportage over de uitkomsten. Een infografic met een samenvatting van resultaten komt beschikbaar voor de respondenten. In de tweede helft van 2021 zal een voorstel aan de raad worden voorgelegd, inclusief een rapportage van het onderzoek.
Prestatie	Invoeren BedrijvenInvesteringsZone (BIZ)

4.1	Economie
4.1.1	Economie
Toelichting:	De verkenning tot het invoeren van een BedrijvenInvesteringsZone (als onderdeel van het project vitalisering industrieterrein Dalfsen) is in 2019 opgestart, maar nog niet afgerond. Binnen dit proces doen we gezamenlijk onderzoek om te komen tot een consensus over het vervolg waarbij we kijken naar alle mogelijkheden en onmogelijkheden van een BIZ, naast het verkrijgen van de juiste gegevens via het GBLT, maar ook met de initiatiefnemers van de BIZ. Daarbij is juridische expertise aangetrokken om de juiste gegevens te verkrijgen en juridisch houdbare documenten (de verordening, uitvoeringsconvenant, draagvlakreglement). In afstemming en op verzoek van de stichting Collectieve Beveiliging bedrijventerrein De Rondweg wordt uw raad in september 2021 een raadsvoorstel voorgelegd over een ondernemersfonds. Vanwege de aflopende subsidiemogelijkheden van de provincie is in maart 2020 nogmaals om uitstel gevraagd.
Maatregel:	n.v.t.

Indicatoren

Indicator	Bron	Nulmeting	Begroot 2020	Stand december 2020
Geen indicatoren voor dit programma				

Verbonden partijen

Niet van toepassing.

Wat heeft het gekost?

Programmaonderdeel	Bedragen x € 1.000				
	Rekening Begroting 2020		Begroting 2020	Rekening	Saldo
	2019	Primitief	Na wijzigingen	2020	2020
Lasten	-7.011	-983	-1.036	-1.185	-149
Baten	7.676	801	801	555	-246
Saldo van lasten en baten	664	-182	-235	-630	-395
Stortingen in reserves	-840	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	27	0	0	361	361
Resultaat	-149	-182	-235	-269	-34

5 Onderwijs en vrije tijd

Omschrijving van het programma

Het programma omvat het lokaal onderwijsbeleid waarbinnen aandacht wordt besteed aan de zorg voor onderwijshuisvesting, leerlingenvervoer, leerplicht, schoolbegeleiding, logopedie en volwasseneneducatie. Ook leefbaarheid en vrije tijd vallen binnen dit programma. We zetten in op goede voorzieningen in de gemeente wat de leefbaarheid bevordert. Het gaat hierbij niet alleen om fysieke voorzieningen, maar ook de kracht van de samenleving is een belangrijk uitgangspunt. Sport en sportbeleving, cultuur en ook recreatie en toerisme zijn belangrijke pijlers op het gebied van onderwijs en vrije tijd.

Portefeuillehouders

Portefeuillehouder	Beleidsveld
Portefeuillehouder Uitslag	Cultuur Kulturhuizen Onderwijs Recreatie en toerisme Sport
Portefeuillehouder Van Leeuwen	Mutatie reserves

Verplichte beleidsindicatoren

Indicator	Eenheid	Periode	Bron	Dalfsen	Nederland	25.000 - 50.000 inwoners
Absoluut verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen 5-18 jr	2019	DUO/Ingrado	1,7	2,4	1,8
Relatief verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen 5-18 jr	2019	DUO/Ingrado	13	26	22
Vroegtijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie	%	2019	DUO/Ingrado	1,2%	2%	1,7%
Niet-sporters	%	2016	Gezondheidsmonitor (CBS, RIVM, GGD)	49,3%	48,7%	49,3%

Prestaties

	Prestaties 2020	Voortgang	%	Geld
5.1	Cultuur			
5.1.1	Cultuurbeleid			
	Er worden minimaal drie nieuwe initiatieven ondersteund vanuit	✓	100%	✓

	Prestaties 2020	Voortgang	%	Geld
5.1	Cultuur			
	het innovatiebudget.			
	Alle basisscholen en het Agnietencollege nemen deel aan het cultuureducatieprogramma en ontwikkelen een plan dat past binnen de gestelde criteria en bij de ontwikkeling van de eigen school.	✓	100%	✓
	De Week van de Amateurkunst wordt jaarlijks uitgevoerd als podium voor amateurkunst met als vast onderdeel deskundigheidsbevordering.	✓	100%	✓
	De Historische Kring Dalfsen en Nijluus'n van Vrogger kijken naar de mogelijkheden tot het ontwikkelen van de Schatkamer van Dalfsen, een schatkamer met de belangrijkste verhalen uit de gemeente met bijbehorende voorwerpen die resulteren in verbeeldingen.	✓	100%	✓
	In 2020 zijn alle verbeeldingen gerealiseerd van de verhalen uit de Schatkamer van Dalfsen.	✓	100%	✓
5.1.2	Bibliotheekbeleid			
	Vanuit de thema's iedereen doet mee, jeugd en onderwijs en cultuur wordt per kern een kern specifiek plan opgesteld en uitgevoerd.	✓	100%	✓
5.2	Kulturhusen			
5.2.1	Kulturhusen			
	Periodiek overleg met de besturen van de kulturhusen (doorlopend).	✓	100%	✓
	In het periodiek overleg met de partners in de kulturhusen aandacht besteden aan de gezamenlijke verantwoordelijkheid binnen een kulturhus (doorlopend).	✓	100%	✓
	Ontwikkelmeter invoeren.	✗	25%	✓
	Governance voorwaarden inregelen.	✓	100%	✓
5.3	Onderwijs			
5.3.1	Onderwijs			
	Nieuw beleid opstellen voor Vroeg en Voorschoolse educatie.	✓	100%	✓
	Opstellen en vastleggen integrale visie op onderwijshuisvesting en kindcentra.	✗	50%	✓
5.4	Recreatie en toerisme			
5.4.1	Recreatie en toerisme			
	Het participeren in het samenwerkingsverband Vechtdal Vrijetijdseconomie.	✓	100%	✓
	Het uitwerken van de Visie Vechtdal naar een programma met projecten.	✓	100%	✓

	Prestaties 2020	Voortgang	%	Geld
5.1	Cultuur			
5.5	Sport			
5.5.1	Sport			
	Jaarlijks worden basisschoolleerlingen gescreend op motorische ontwikkeling en algemene fitheid.	✓	100%	✓
	Er starten in 2020 trainingen voor mensen in de bijstand waarbij het verbeteren van de 'fysieke gezondheid' prioriteit heeft.	✗	75%	✓
	Jaarlijks wordt er een kennismakingsdag voor 65+ sport georganiseerd in de verschillende kernen, inclusief afname van fit-testen.	✗	25%	✓
	Bewegen en sporten is één van de aandachtsgebieden in de integrale uitvraag van de MDT's	✗	50%	✓
	We ondersteunen sportaanbieders en sportverenigingen door in 2020 te starten met een flexibele sportcarrousel 30+ voor volwassenen.	✓	100%	✓

5.2	Kulturhusen
5.2.1	Kulturhusen
Prestatie	Ontwikkelmeter invoeren.
Toelichting:	Vanwege corona konden de voorgenomen bijeenkomsten hierover niet doorgaan. Deze zouden fysiek met meerdere besturen tegelijk plaatsvinden.
Maatregel:	n.v.t.

5.3	Onderwijs
5.3.1	Onderwijs
Prestatie	Opstellen en vastleggen integrale visie op onderwijshuisvesting en kindcentra.
Toelichting:	Door de coronamaatregelen en wat deze aan extra werk met zich meebrachten voor alle partijen, is het niet gelukt om dit plan in 2020 op te stellen met de scholen en kindcentra. In 2021 wordt dit opgepakt in combinatie met het integraal huisvestingsplan.
Maatregel:	n.v.t.

5.5	Sport
5.5.1	Sport
Prestatie	Er starten in 2020 trainingen voor mensen in de bijstand waarbij het verbeteren van de 'fysieke gezondheid' prioriteit heeft.
Toelichting:	I.v.m. corona, de latere aanstelling van de 3e buurtsportcoach zijn er in 2020 geen trainingen voor mensen in de bijstand geweest.
Maatregel:	n.v.t.

Prestatie	Jaarlijks wordt er een kennismakingsdag voor 65+ sport georganiseerd in de verschillende kernen, inclusief afname van fit-testen.
Toelichting:	I.v.m. corona en latere aanstelling van de 3e buurtsportcoach is er dit jaar geen kennismakingsdag voor 65+ georganiseerd. Dit wordt in 2021 opgepakt.

5.5.1	Sport
Maatregel:	Hopelijk komt er in de loop van 2021 meer ruimte om dit in het najaar 2021 te kunnen organiseren.
Prestatie	Bewegen en sporten is één van de aandachtsgebieden in de integrale uitvraag van de MDT's.
Toelichting:	Gesprekken zijn hierover gaande, waarbij hier vanuit de MDT's (multidisciplinair team) wel meer aandacht voor komt. Echter door het opnieuw bekijken van de toegang tot de zorg, waaronder rol en positie MDT's is het niet gelukt dit in de integrale uitvraag van de MDT's op te nemen.
Maatregel:	Eerst moet meer duidelijkheid zijn over rol en taak MDT's als onderdeel van de toegang tot de zorg, waarna hier gericht aandacht aan kan worden besteed.

Prestaties voorgaande jaren		Voortgang	%	Geld
5.1	Cultuur			
5.1.1	Cultuurbeleid			
De Historische Kring Dalfsen en Nijluis' n van Vrogger ontwikkelen de Schatkamer van Dalfsen, een schatkamer met de belangrijkste verhalen uit de gemeente met bijbehorende voorwerpen die resulteren in verbeeldingen				
Voortgang jaarrekening		✓	100%	✓
5.3	Onderwijs			
5.3.1	Onderwijs			
Aanpassen beleidsregels subsidie peuterspeelzalen en VVE				
Voortgang jaarrekening		✓	100%	✓
5.4	Recreatie en toerisme			
5.4.1.	Recreatie en toerisme			
Onderzoek naar andere recreatieve mogelijkheden in de gemeente, (bijvoorbeeld Overijssels kanaal)				
Voortgang jaarrekening		✗	50%	✗
Onderzoek naar de mogelijkheden van extra ligplaatsen voor de recreatievaart aan de Vecht				
Voortgang jaarrekening		✗	25%	✗
5.5	Sport			
5.5.1	Sport			
Onderzoek kostendekkendheid en toekomstige vervanging gemeentelijke sportvelden				
Voortgang jaarrekening		✓	100%	✓

5.4	Recreatie en toerisme
5.4.1.	Recreatie en toerisme
Prestatie	Onderzoek naar andere recreatieve mogelijkheden in de gemeente, (bijvoorbeeld Overijssels kanaal)

5.4	Recreatie en toerisme
5.4.1.	Recreatie en toerisme
Toelichting:	Aanvankelijk hadden we bij de uitwerking van het onderzoek naar de recreatieve mogelijkheden ideeën/voorstellen willen ophalen bij de sector. Als gevolg van de corona golf werden de prioriteiten anders. Met veel informatiedeling over corona maatregelen (o.a. Veiligheidsregio, website) richting de sector en beantwoording van vragen richting recreatieondernemers. Er zijn beperkingen in het uitvoeren van een kwalitatief goede interactie met en raadpleging van de recreatie sector. Wel is in 2020 een actualisatie voor het Camperbeleid in gang gezet. Eveneens is voor een beperkte doelgroep; de campinghouders, een digitale raadpleging gestart over het kampeeraanbod. De bezuinigingen waartoe in 2020 is besloten op het budget voor advisering en ondersteuning door derden betekenen een beperking voor de capaciteit en aanpak van onderzoek.
Maatregel:	n.v.t.
Prestatie	Onderzoek naar de mogelijkheden van extra ligplaatsen voor de recreatievaart aan de Vecht
Toelichting:	Voor het onderzoek naar de mogelijkheden van extra ligplaatsen voor de reactievaart aan de Vecht wilden we aanvankelijk in combinatie met het onderzoek naar recreatieve mogelijkheden voor de Vecht ideeën/ voorstellen bij de sector ophalen. Er is voor de Vechtomp wel een afzonderlijke ligplaats gerealiseerd. Voor dit onderzoek trok en trekt de corona golf een "wissel" in de prioriteiten. Veel inzet is gepleegd op informatiedeling over corona maatregelen (o.a. Veiligheidsregio, website) richting de sector en beantwoording van vragen richting de recreatieondernemers. Een logische gevolg is dat voornemens niet zijn gerealiseerd. In het samenwerkingsverband Ruimte voor de Vecht zijn we wel betrokken bij het onderzoek en de aanpak van varen op de Vecht. Via de Regiodeal zijn middelen beschikbaar voor de ontwikkeling van varen op de Vecht. Ook worden er gesprekken gevoerd over een particulier initiatief voor aanleg van een steiger en bootverhuur bij het Waterfront. De bezuinigingen waartoe in 2020 is besloten op het budget voor advisering en ondersteuning door derden betekenen een beperking voor de capaciteit en aanpak van onderzoek.
Maatregel:	n.v.t.

Indicatoren

Indicator	Bron	Nulmeting	Begroot 2020	Stand december 2020
Aantal overnachtingen (dagrecreatie niet meetbaar)	Eigen gegevens	197.667 (2018)	194.000	199.021 (2019)
Aantal werkzame personen in de sector	LISA	882 (2018)	865	nmb
Voor 2020 heeft Provincie een vertraging van de BIRO cijfers over werkgelegenheid aangekondigd tot voorjaar 2021. Wegens Corona is de werkgelegenheidsenquête in het voorjaar van 2020 uitgesteld.				
Het aantal doorverwijzingen vanuit de keukentafelgesprekken naar beweeg en sportactiviteiten in het voorliggend veld neemt jaarlijks toe	-	0 (2019)	5	0
In verband met de ontwikkelingen rondom de toegang tot de zorg en ook de coronacrisis is dit item niet meegenomen in de keukentafelgesprekken en ook niet bijgehouden.				

Indicator	Bron	Nulmeting	Begroot 2020	Stand december 2020
Er vindt uitstroom plaats van het aantal jeugdigen dat na projecten gericht op motorische ontwikkeling doorstroomt naar het reguliere beweeg- en sportaanbod.	-	0 (2019)	3	3
Het aantal statushouders dat deelneemt aan het reguliere beweeg- en sportaanbod neemt jaarlijks toe.	-	0 (2019)	5	3
Het aantal deelnemers dat een stap vooruitgaat op de participatieladders als gevolg van de trainingen neemt jaarlijks toe.	-	0 (2019)	3	0
Het aantal ouderen dat deelneemt aan het kennismakingsaanbod neemt jaarlijks toe.	-	0 (2019)	20	0
Het aandeel volwassenen (21-45) dat deelneemt aan georganiseerde sport bij een vereniging neemt in vier jaar tijd toe met 5%.	-	2.522 (peiling 2017)	-	-
In 2020 zijn in verband met corona de prestaties en indicatoren op sommige onderwerpen niet gehaald en gemeten. Dit heeft te maken met onthouding van fysiek contact met desbetreffende doelgroepen.				

Verbonden partijen

Niet van toepassing.

Wat heeft het gekost?

Programmaonderdeel	Bedragen x € 1.000				
	Rekening Begroting 2020		Begroting 2020	Rekening	Saldo
	2019	Primitief	Na wijzigingen	2020	2020
Lasten	-6.611	-5.729	-5.850	-5.718	132
Baten	892	591	626	757	131
Saldo van lasten en baten	-5.719	-5.137	-5.225	-4.961	264
Stortingen in reserves	-161	0	-92	-92	0
Onttrekkingen aan reserves	1.603	704	888	784	-103
Resultaat	-4.277	-4.433	-4.429	-4.269	160

6 Inkomensondersteuning

Omschrijving van het programma

Het programma omvat bijstandsverlening, minimabeleid, schuldhulpverlening en vreemdelingen/inburgering nieuwkomers. Allen gericht op inkomensondersteuning.

Portefeuillehouders

Portefeuillehouder	Beleidsveld
Portefeuillehouder Uitslag	Inkomen Integratie vergunninghouders
Portefeuillehouder Van Leeuwen	Mutatie reserves

Verplichte beleidsindicatoren

Indicator	Eenheid	Periode	Bron	Dalfsen	Nederland	25.000 - 50.000 inwoners
Personen met een bijstandsuitkeringen	Aantal per 10.000 inwoners	2020	CBS	208,3	459,7	322,4

Prestaties

	Prestaties 2020	Voortgang	%	Geld
6.1	Inkomen			
6.1.1	Kindregeling			
	Wij proberen in de webshop een gevarieerd aanbod te hebben van organisaties met hun producten, diensten en activiteiten.	✓	100%	✓

6.1.2	Schuldhulpverlening			
	Contacten met verwijzende instanties intensiveren om in zo vroeg mogelijk stadium handelend te kunnen optreden om het aantal bewindvoeringen zoveel mogelijk te beperken.	✓	100%	✓
	Nieuwe vormen van budgetbeheer creëren als alternatief voor bewindvoering, dit is bijvoorbeeld het product "Budgetbeheer Plus". Met dit instrument worden vaste lasten betaald en ontvangt cliënt een vast bedrag per week voor overige uitgaven.	✓	100%	✓

6.2	Integratie vergunninghouders			
6.2.1	Integratie vergunninghouders			
	Met nieuwe statushouders met ingang van 2020 volgens de richtlijnen van de nieuwe wet Inburgering voor intake en persoonlijk PIP (Plan Inburgering en Participatie) te gaan werken.	✓	100%	✓
	Oppakken van de aanbevelingen die voortkomen uit de evaluatie van Thuis in Dalfsen.	✓	100%	✓
	Daar waar dat zinvol of nodig is, in regionaal verband samen te werken als het gaat om inkoop van inburgeringstrajecten.	✓	100%	✓

Prestaties voorgaande jaren		Voortgang	%	Geld
6.1	Inkomen			
6.1.2	Schuldhelpverlening			
Opstellen actieplan voorlichting en preventie om te voorkomen dat burgers in schuld hulptrajecten terecht komen				
Voortgang jaarrekening		✓	100%	✓
Indien mogelijk gebruik maken van adviesrecht voor kantonrechters				
Voortgang jaarrekening		✗	0%	✗
6.2	Integratie vergunninghouders			
6.2.1	Integratie vergunninghouders			
Voorstel uitvoering aanpassingen Wet Inburgering				
Voortgang jaarrekening		✗	50%	✓

6.1	Inkomen
6.1.2	Schuldhelpverlening
Prestatie	Indien mogelijk gebruik maken van adviesrecht voor kantonrechters
Toelichting:	Deze taak gaat in op 1 januari 2021. In 2021 zullen we ervaring moeten opdoen met de mogelijkheid om advies te geven aan de rechtbank bij bewindvoeringszaken.
Maatregel:	n.v.t.
6.2	Integratie vergunninghouders
6.2.1	Integratie vergunninghouders
Prestatie	Voorstel uitvoering aanpassingen Wet Inburgering
Toelichting:	De nieuwe wet inburgering is uitgesteld tot 2022. Voorstel volgt in 2021.
Maatregel:	n.v.t.

Indicatoren

Indicator	Bron	Nulmeting	Begroot 2020	Stand december 2020
Taakstelling en realisatie te huisvesten statushouders	Eigen gegevens	80% (2016)	90 à 95%	103 %
In 2020 was de taakstelling 31 (inclusief een achterstand van 11 personen). We hebben 32 statushouders kunnen huisvesten.				
Percentage statushouders dat na een half jaar participeert*	Eigen gegevens	(2018)	75%	12,5 %

Indicator	Bron	Nulmeting	Begroot 2020	Stand december 2020
Bij deze indicator kijken we naar de mensen die in de eerste helft van het jaar zijn ingestroomd. Door corona hebben de mensen die in 2020 zijn ingestroomd, te maken met een moeizame start. De opstart van de inburgering ging vaak met uitstel gepaard (bijvoorbeeld omdat intakegesprekken niet konden plaatsvinden of omdat online starten niet goed mogelijk was). Voor andere activiteiten zoals vrijwilligerswerk of een taalstage is een beperkte beheersing van de Nederlandse taal wel nodig, waardoor vertraging van de start van de inburgeringslessen ook vertraging van andere activiteiten betekent. Daarnaast is er minder vrijwilligerswerk mogelijk en kiezen werkgevers er vaak voor om met de huidige set maatregelen tijdelijk geen taalstagiaires aan te nemen. Daardoor is het percentage onder deze groep mensen zeer laag. Van de volwassenen die in de tweede helft van 2019 zijn ingestroomd, doet 80% een taalstage of vrijwilligerswerk. Lopende taalstages worden momenteel zo mogelijk verlengd indien er geen andere vervolgstap mogelijk is.				
Aantal kinderen dat een bestelling heeft gedaan via de webshop	Eigen administratie	224 (2018)	180	255
Aantal huishoudens met bewindvoering	Eigen administratie	90 (2018)	93	110

Verbonden partijen

Gemeenschappelijke regeling Sociale Recherche IJssel-Vechtstreek

De gemeente Dalfsen neemt deel aan de regeling Sociale Recherche IJssel-Vechtstreek. Het betreft een samenwerkingsverband met betrekking tot het voorkomen en het opsporen van fraude met de sociale zekerheidsregelingen die door de gemeenten worden uitgevoerd. De gemeente heeft hiertoe haar bevoegdheid, in het kader van opsporing en voorkomen van fraude op grond van de uit te voeren sociale zekerheidsregeling, overgedragen aan de gemeente Zwolle.

Voor de financiële bijdrage, de financiële kengetallen, beleidsvoornemens, ontwikkelingen en risico's van deze verbonden partij verwijzen wij u naar de paragraaf verbonden partijen en paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Wat heeft het gekost?

Programmaonderdeel	Bedragen x € 1.000				
	Rekening Begroting 2020		Begroting 2020	Rekening	Saldo
	2019	Primitief	Na wijzigingen	2020	2020
Lasten	-6.136	-5.911	-11.922	-8.214	3.708
Baten	3.582	3.859	9.665	6.020	-3.645
Saldo van lasten en baten	-2.555	-2.052	-2.257	-2.195	62
Storting in reserves	0	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	40	65	65	65	0
Resultaat	-2.515	-1.987	-2.192	-2.130	62

7 Sociaal domein

Omschrijving van het programma

Het programma omvat het sociale domein. Wat wetgeving betreft wordt met name bedoeld op de Participatiewet, de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 en de Jeugdwet. Ook het jeugd- en jongerenwerk en het welzijnswerk zijn onderdeel van dit programma.

Portefeuillehouders

Portefeuillehouder	Beleidsveld
Portefeuillehouder Uitslag	Jeugdzorg Lokale toegang Preventie Publieke gezondheid WMO
Portefeuillehouder Van Leeuwen	Participatie Mutatie reserves

Verplichte beleidsindicatoren

Indicator	Eenheid	Periode	Bron	Dalfsen	Nederland	25.000 - 50.000 inwoners
Jongeren met delict voor rechter	% (12 t/m 21 jarigen)	2019	CBS	0%	1%	1%
Kinderen in uitkeringsgezin	%	2019	CBS	3%	6%	4%
Netto arbeidsparticipatie	%	2019	CBS	72,4%	68,8%	69,2%
Werkloze jongeren	%	2019	CBS	1%	2%	1%
Jongeren met jeugdbescherming	% van alle jongeren tot 18 jaar	2019	CBS	0,7%	1,2%	1,2%
Jongeren met jeugdreclassering	% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar	2019	CBS	n.b.	0,4%	0,3%
Cliënten met een maatwerkarrangement WMO	Aantal per 10.000 inwoners	2020	CBS	550	640	600
Banen	Aantal per 1.000 inwoners (15 - 64 jaar)	2019	CBS/LISA	745,8	792,1	702,4
Lopende re-integratie voorzieningen	per 10.000 inwoners (15 - 64 jaar)	2020	CBS	73,4	202	200

Indicator	Eenheid	Periode	Bron	Dalfsen	Nederland	25.000 - 50.000 inwoners
Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	2019	CBS	10,2%	12,3%	12%

Prestaties

	Prestaties 2020	Voortgang	%	Geld
7.1	Jeugdzorg			
7.1.1	Jeugdzorg			
	Uitvoering programmaplan Grip op jeugd waarmee we via een aantal projecten meer inzicht krijgen in de uitgaven van de jeugdzorg en hoe we deze kunnen beïnvloeden. De projecten zijn gericht op: preventie jeugd, samenwerking onderwijs en jeugdhulp, samenwerking gecertificeerde instellingen, optimaliseren werkprocessen, jeugdigen in verblijf.		25%	
7.2	Lokale toegang			
7.2.1	Lokale toegang			
	Implementatie omgekeerde toets.		100%	
	Doorontwikkeling toegang aan de hand van plan van aanpak grip op Wmo en projectprogramma grip op jeugdzorg.		100%	
7.3	Participatie			
7.3.1	Participatie			
	Iedereen op traject (kan ook behandeling zijn).		100%	
	In de subregio zijn de re-integratie instrumenten geharmoniseerd.		100%	
	Leerlijnen (startend met de leerlijn Groen) zijn uitgewerkt.		100%	
	Plan van aanpak voor alle cliënten met een Participatiewetuitkering.		100%	
	Iedereen is ingedeeld in een categorie én subcategorie binnen Zorg, Meedoen en Werkfit.		100%	
7.4	Preventie			
7.4.1	Preventie			
	In 2020 gaan we verder met een traject waarin we met partijen het voorveld nog beter in te richten in aanloop naar een aangepast dan wel een nieuw beleidsplan met ingang van 2021.		50%	
	Jaarlijks opdracht verstrekken aan SAAM welzijn om de gewenste maatschappelijke effecten te realiseren.		100%	
	Periodiek voortgang van de werkzaamheden van Saam monitoren en zo nodig bijsturen.		100%	

7.6	WMO			
7.6.1	WMO			
	In 2019 wordt een analyse van de kostenontwikkeling en het cliëntenbestand gemaakt. Op basis van deze analyse, de leeftijdsprognose van onze inwoners en de wettelijke kaders Wmo volgt een Plan van Aanpak om grip te blijven houden op de uitgaven van de Wmo.	✓	100%	✓
	Doorlopend trainen van consulenten in keukentafelgesprekken.	✓	100%	✓
	Monitoring nieuwe inkoop Wmo begeleiding, waarbij vooraf in overleg met de inwoner het resultaat wordt bepaald en gedurende het traject overleg plaats vindt tussen inwoner en zorgaanbieder over de voortgang van het te behalen resultaat.	✓	100%	✓

7.1	Jeugdzorg
7.1.1	Jeugdzorg
Prestatie	Uitvoering programmaplan Grip op jeugd waarmee we via een aantal projecten meer inzicht krijgen in de uitgaven van de jeugdzorg en hoe we deze kunnen beïnvloeden. De projecten zijn gericht op: preventie jeugd, samenwerking onderwijs en jeugdhulp, samenwerking gecertificeerde instellingen, optimaliseren werkprocessen, jeugdigen in verblijf.
Toelichting:	In 2020 is een gedeelte van het plan van aanpak Jeugd 2019 uitgevoerd, zoals: Opstart van het project preventiebeleid; In kaart brengen van preventieve en voorliggend aanbod voorzieningen; Periodiek (kwartaal) overleg tussen gemeente en onderwijs; Afspraken gemaakt met GI's, RvdK en VT; Overheveling SMI naar bijzondere bijstand; Ontwikkeling dashboard (regio); Betrokkenheid bij nieuw inkoopmodel regio.
Maatregel:	In 2020 is een gedeelte van het plan van aanpak Jeugd 2019 uitgevoerd. Eind 2020 is de balans opgemaakt welke onderdelen uit het plan van aanpak Jeugd 2019 nog actueel en gewenst waren. Daarnaast is gekeken welke acties en projecten toegevoegd moesten worden op basis van data onderzoek en de huidige praktijkervaringen. Dit heeft geleid tot een actueel plan.

7.4	Preventie
7.4.1	Preventie
Prestatie	In 2020 gaan we verder met een traject waarin we met partijen het voorveld nog beter in te richten in aanloop naar een aangepast dan wel een nieuw beleidsplan met ingang van 2021.
Toelichting:	Het beleidsplan is gereed in 2021.
Maatregel:	n.v.t.

Prestaties voorgaande jaren		Voortgang	%	Geld
7.6	WMO			
7.6.1	WMO			
Uitwerken concrete scenario's voor lokale vervoersoplossingen (o.a. realisatie vrijwilligersvervoer)				
Voortgang jaarrekening		✗	0%	✗

7.6	WMO
7.6.1	WMO
Prestatie	Uitwerken concrete scenario's voor lokale vervoersoplossingen (o.a. realisatie vrijwilligersvervoer)
Toelichting:	vanwege corona en beperkte beleidscapaciteit zijn er in 2020 geen concrete scenario's voor lokale vervoersoplossingen uitgewerkt.
Maatregel:	n.v.t.

Indicatoren

Indicator	Bron	Nulmeting	Begroot 2020	Stand december 2020
Cliëntervaring of ondersteuning voldoet aan de hulpvraag	Cliëntervaringsonderzoeken Wmo (% cliënten dat de kwaliteit van de ondersteuning als goed ervaart)	87% (2017)	88%	91%

Cliëntervaring met betrekking tot kwaliteit van geleverde ondersteuning	Cliëntervaringsonderzoeken Wmo (% cliënten dat de kwaliteit van de ondersteuning als goed ervaart)	87% (2017)	86%	92%
---	--	------------	-----	-----

Doel 2: maximale participatie.	GWS4all	125 (2019)	180	214
--------------------------------	---------	------------	-----	-----

Doel 3: 30% van de instroom is binnen 12 maanden weer uitgestroomd naar betaald werk	Eigen gegevens	44% (2017)	>30%	25%
--	----------------	------------	------	-----

Doel 4: niet meer dan 25% zit langer dan 4 jaar in de uitkering	GWS4all	26% (2019)	25%	40%
---	---------	------------	-----	-----

Doel 5: aantal personen met Beschut Werk*	GWS4all	1 (2019)	5	4
---	---------	----------	---	---

Doel 6: aantal garantiebannen *	Monitor UWV	-	-	-
---------------------------------	-------------	---	---	---

worden april 2021 gepubliceerd door het UWV.

Ervaren gezondheid	Gezondheidsmonitor GGD (4 jaarlijks)	82% (2017)	-	-
--------------------	---------------------------------------	------------	---	---

Uitkomsten worden verwacht in de zomer van 2021.

Verbonden partijen

GGD IJsselland

De gemeente Dalfsen neemt deel aan de gemeenschappelijke regeling GGD (Gemeentelijke Gezondheidsdienst) IJsselland. De GGD bouwt voor gemeenten in IJsselland aan publieke gezondheid. GGD IJsselland voert de taken uit zoals deze in de wet Publieke gezondheid aan gemeenten zijn opgedragen, zoals jeugdgezondheidszorg, infectieziektebestrijding, monitoring van gezondheid en advies over gezondheidsbeleid gemeenten en de zorg voor publieke gezondheid bij crisis en rampen. Na aanvang van iedere bestuursperiode wordt door het Algemene Bestuur een nieuwe bestuursagenda voor de bestuursperiode opgesteld.

De beleidsdoelstellingen van de GGD zijn verwoord in de eens per vier jaar op te stellen regionale bestuursagenda. In januari 2019 is de (concept) agenda publieke gezondheid 2019/2023 "Beweging vanuit regie" verschenen. De beleidsagenda is gebaseerd op inzicht in de gezondheidssituatie van de inwoners van de regio, op gesignaleerde knelpunten, op ontwikkelingen in landelijk, regionaal en lokaal beleid, en verantwoordelijkheden van de gemeenten. De beleidsdoelstellingen in de strategische agenda zijn geformuleerd in vijf programmalijnen;

- 1 versterken publieke gezondheidszorg.
- 2 Jeugd en kansrijke start
- 3 Psychische gezondheid
- 4 gezonde leefomgeving
- 5 Preventieve gezondheidszorg voor ouderen.

Bedrijfsvoeringsorganisatie Regionaal Serviceteam Jeugdzorg IJsselland

De gemeente Dalfsen neemt deel aan de gemeenschappelijke regeling bedrijfsvoeringsorganisatie regionaal serviceteam Jeugd IJsselland (RSJ). De regeling is getroffen ter ondersteuning en uitvoering van de taken van de colleges in het kader van de Jeugdwet, in het bijzonder de inkoop, contractbeheer en monitoring van diensten in het kader van specialistische jeugdzorg. Het RSJ is, als bedrijfsvoering GR, niet bevoegd besluiten te nemen over het beleid voor de jeugdzorg. Dit is de verantwoordelijkheid van de gemeente.

Stichting Dalfsen Werkt

Ons doel met de stichting is het tot stand brengen en in stand houden van de werkvoorziening voor Dalfsenaren met een arbeidsbeperking. Daarnaast zetten wij de stichting in als re-integratie instrument voor onze inwoners die aangewezen zijn op inkomensondersteuning.

Voor de financiële bijdrage, de financiële kengetallen, beleidsvoornemens, ontwikkelingen en risico's van deze verbonden partijen verwijzen wij u naar de paragraaf verbonden partijen en paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Wat heeft het gekost?

Programmaonderdeel	Bedragen x € 1.000				
	Rekening Begroting 2020		Begroting 2020	Rekening	Saldo
	2019	Primitief	Na wijzigingen	2020	2020
Lasten	-21.263	-20.109	-22.650	-21.960	690
Baten	1.392	958	1.284	1.570	286
Saldo van lasten en baten	-19.871	-19.151	-21.366	-20.390	976
Stortingen in reserves	0	0	-72	-72	0
Onttrekkingen aan reserves	342	93	414	365	-48
Resultaat	-19.528	-19.058	-21.024	-20.097	928

8 Duurzaamheid en milieu

Omschrijving van het programma

Het programma omvat de gemeentelijke activiteiten op het gebied van duurzaamheid, milieu, afvalverwijdering en -verwerking, water, riolering en waterzuivering en de begraafplaatsen.

Portefeuillehouders

Portefeuillehouder	Beleidsveld
Portefeuillehouder Schuurman	Afval Begraafplaatsen Klimaat en duurzaamheid Milieu
Portefeuillehouder Van Leeuwen	Riolering Klimaat en duurzaamheid (klimaatadaptatie) Mutatie reserves

Verplichte beleidsindicatoren

Indicator	Eenheid	Periode	Bron	Dalfsen	Nederland	25.000 - 50.000 inwoners
Omvang huishoudelijk restafval	kg per inwoner	2019	CBS	54 kg	163 kg	130 kg
Hernieuwbare elektriciteit	%	2018	Klimaatmonitor Rijkswaterstaat	32,1%	17,6%	n.b.

Prestaties

	Prestaties 2020	Voortgang	%	Geld
8.1	Afval			
8.1.1	Afval			
	Samen met ROVA onderzoeken wij uitbreiding van mogelijkheden voor meer recycling van huishoudelijk restafval, waaronder luiers en textiel.	✓	100%	✓
8.3	Klimaat en duurzaamheid			
8.3.1	Klimaat en duurzaamheid			
	Stimuleren gebruik van elektrisch dienstvervoer (auto's, scooter, fiets).	✓	100%	✓
	Vaststellen kadernotitie klimaatadaptatie.	✓	100%	✓
	Uitwerking geven aan Dalfser energiemix.	✓	100%	✓
	Jaarlijks rapporteren over Dalfser Duurzaamheids Index.	✓	100%	✓
	Faciliteren van de duurzame dorpen en andere lokale initiatieven om uitvoering lokale projecten mogelijk te maken.	✓	100%	✓

	Prestaties 2020	Voortgang	%	Geld
	Oprichten gemeentelijk energiebedrijf voor grootschalige productie en opslag duurzame energie.		0%	

8.3	Klimaat en duurzaamheid
8.3.1	Klimaat en duurzaamheid
Prestatie	Oprichten gemeentelijk energiebedrijf voor grootschalige productie en opslag duurzame energie.
Toelichting:	Samen met de Dorpen van Morgen zijn de mogelijkheden voor een gezamenlijk energiebedrijf verkend en het resultaat wordt in 2021 gedeeld met het college en raad. Vertraging is ontstaan door met name beperkte overlegmogelijkheden vanwege Corona.
Maatregel:	n.v.t.

Prestaties voorgaande jaren		Voortgang	%	Geld
8.1	Afval			
8.1.1	Afval			
Ieder jaar wordt samen met een cluster van ondernemers of winkeliers een onderzoek uitgevoerd naar de kansen voor meer circulariteit				
Voortgang jaarrekening			0%	
8.3	Klimaat en duurzaamheid			
8.3.1	Klimaat en duurzaamheid			
Opstellen energieplan gemeentelijke gebouwen, met o.a. voorstellen voor: 1) treffen besparende maatregelen zoals: isoleren, gebruik ledverlichting etc. 2) plaatsen zonnepanelen				
Voortgang jaarrekening			100%	

8.1	Afval
8.1.1	Afval
Prestatie	Ieder jaar wordt samen met een cluster van ondernemers of winkeliers een onderzoek uitgevoerd naar de kansen voor meer circulariteit
Toelichting:	vervallen ivm bezuiniging
Maatregel:	n.v.t.

Indicatoren

Indicator	Bron	Nulmeting	Begroot 2020	Stand december 2020
Kg restafval per inwoner	ROVA	200 kg (2012)	60 kg	64 kg
Door Corona zijn alle volumes afval omhoog gegaan, ook PMD en GFT				
Circulair ondernemen	1 keer per jaar onderzoek	n.v.t.	1	0
vervallen ivm bezuiniging				

Indicator	Bron	Nulmeting	Begroot 2020	Stand december 2020
Hergebruik % afval	Jaarcijfers ROVA	76% (2014)	85%	86%

Zelf opwekken duurzame energie voor eigen gebruik gemeentelijke gebouwen	Eigen gegevens	10% (2018)	10%	19%
Dit betreft alleen de elektra. Totaal verbruik=1.018.239 kwh + 242.391 kwh. Duurzaam opgewekt= 242.391 kwh				
Koploperschap Positie op de ranglijst van de gemeenten (bij de eerste 10)	Gemeentelijke duurzaamheids- index (GDI)	13 (2017)	10	21

Lokale kracht – projecten in uitvoering	Eigen gegevens (Dalfser Duurzaamheids- Index DDI)	15 (2018)	15	3 nieuwe projecten
Naast de lopende projecten zijn er dit jaar 3 nieuwe projecten gestart				
Energieneutraliteit: Verhouding duurzame dienstkilometers tov overige dienstkilometers	Eigen gegevens	september 2018	10% - 90%	7%
Duurzame autokilometers: 8807,4 km. Totaal gedeclareerde dienstkilometers (auto): 122.976 km. Vanwege het thuis werken worden dienstritten meer met eigen vervoer gedaan.				
Terugdringen totaal gebruik energie gemeentelijke gebouwen:	Eigen gegevens	100% (2018)	95%	81%
Door Corona zijn er minder mensen op kantoor en dit heeft geleid tot een lager percentage.				

Verbonden partijen

Omgevingsdienst IJsselland

Sinds 1 januari 2018 is de Omgevingsdienst IJsselland als gemeenschappelijke regeling operationeel. De Omgevingsdienst behartigt de individuele en gezamenlijke belangen van de deelnemers op het gebied van de fysieke leefomgeving (milieutaken) en ziet op de vergunningverlening, het toezicht op de naleving en de handhaving van de voorschriften zoals opgenomen in de relevante regelgeving. Voor de financiële bijdrage, de financiële kengetallen, beleidsvoornemens, ontwikkelingen en risico's van deze verbonden partij verwijzen wij u naar de paragraaf verbonden partijen.

ROVA

De ROVA heeft tot doel het bevorderen en/of het (doen) realiseren van integraal afvalketenbeheer en het leveren van kwalitatief hoogwaardige dienstverlening op het terrein van de verwijdering van afvalstoffen, waaronder begrepen beleidsondersteuning en collectieve aanbestedingen ten behoeve van de deelnemende overheden. Ook is de vennootschap werkzaam op het gebied van inzameling, bewerking en verwerking van afvalstoffen, de reiniging en de gladheidbestrijding, alsmede op het gebied van direct of indirect daarmee verband houdende milieuvelden, in de ruimste zin van het woord.

Voor de financiële bijdrage, de financiële kengetallen, ontwikkelingen en risico's van deze verbonden partij verwijzen wij u naar de paragraaf verbonden partijen.

Wat heeft het gekost?

Programmaonderdeel	Bedragen x € 1.000				
	Rekening	Begroting 2020	Begroting 2020	Rekening	Saldo
	2019	Primitief	Na wijzigingen	2020	2020
Lasten	-5.155	-5.344	-6.201	-5.348	854
Baten	4.704	5.079	5.641	5.211	-431
Saldo van lasten en baten	-450	-265	-560	-137	423
Stortingen in reserves	-86	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	445	209	437	25	-412
Resultaat	-92	-55	-123	-112	11

9 Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting

Omschrijving van het programma

De gemeente moet beschikken over een actueel ruimtelijk- en omgevingsbeleid. Hiermee wordt ingespeeld op wettelijke kaders en maatschappelijke ontwikkelingen. Ruimtelijke kwaliteit, duurzaamheid en leefbaarheid zijn belangrijke uitgangspunten. Wij betrekken en stimuleren maatschappelijke partners bij het vormgeven en uitvoeren van ons beleid.

Portefeuillehouders

Portefeuillehouder	Beleidsveld
Portefeuillehouder Schuurman	Monumenten en archeologie Ruimtelijke ordening Wonen en bouwen
Portefeuillehouder Van Leeuwen	Grondexploitatie woningbouw Mutatie reserves

Verplichte beleidsindicatoren

Indicator	Eenheid	Periode	Bron	Dalfsen	Nederland	25.000 - 50.000 inwoners
Demografische druk	%	2020	CBS	82,1%	70%	78,2%
Gemiddelde WOZ waarde	Duizend euro	2020	CBS	304	270	279
Gemeentelijke woonlasten éénpersoons-huishoudens	In Euro's	2020	COELO	668	700	715
Gemeentelijke woonlasten meerpersoons-huishoudens	In Euro's	2020	COELO	694	773	793
Nieuw gebouwde woningen	Aantal per 1.000 woningen	2019	Basisregistratie adressen en gebouwen	15,5	9,2	8,6

Prestaties

	Prestaties 2020	Voortgang	%	Geld
9.2	Monumenten en archeologie			
9.2.1	Monumenten en archeologie			
	Het adviseren van monumenteneigenaren.	✓	100%	✓
	Het toetsen van locaties op de mogelijke aanwezigheid van archeologische resten op basis van de archeologische beleidskaart.	✓	100%	✓

	Prestaties 2020	Voortgang	%	Geld
9.2	Monumenten en archeologie			
	Waar nodig maatregelen treffen om mogelijke verstering van archeologische waarden te voorkomen of op te laten graven door gecertificeerde bureaus.	✓	100%	✓
	Het beschikbaar stellen van een subsidiebijdrage voor sober en doelmatig onderhoud.	✗	0%	✗
	Het evalueren en actualiseren van de Notitie archeologiebeleid gemeente Dalfsen 2017 met bijbehorende archeologische beleidskaart.	✗	0%	✗

9.3	Ruimtelijke ordening			
9.3.1	Omgevingswet			
	Nadere proces en samenwerkingsafspraken maken met Ketenpartners.	✓	100%	✓
	Uitvoering programmaplan implementatie Omgevingswet	✓	100%	✓
	Uitvoeren participatietraject voor de Omgevingsvisie	✓	100%	✓
	Opleveren kadernotitie Omgevingsvisie	✓	100%	✓
	Opleveren Omgevingsvisie.	✗	25%	✓
	Uitvoeren aanbevelingen project Dienstverlening (vanuit Programma Omgevingswet).	✓	100%	✓
	Uitvoeren van software upgrades om aan te kunnen sluiten op het Digitaal Stelsel Omgevingswet.	✗	75%	✓

9.3.2	Ruimtelijke ontwikkeling			
	Uitvoering geven aan plan Kanaalpark fase 1.	✓	100%	✓
	Uitwerken van het beleid voor leegstaande bebouwing in het buitengebied in het kader van de Crisis- en Herstelwet.	✓	100%	✓
	Uitwerken van een stedenbouwkundig schetsontwerp voor het hele centrumgebied (Centrumplan).	✓	100%	✓
	Doorvertaling archeologisch beleid in bestemmingsplannen en ambtelijke wijzigingen.	✓	100%	✓

9.3.3	Gebiedsontwikkeling			
	Verleggen van de focus van nieuwe investeringen naar benutten van gedane investeringen.	✓	100%	✓
	Meedenken vanuit de gemeente in gebiedsprocessen van de provincie en het waterschap.	✓	100%	✓
	Meedenken in meekoppelkansen voor een aantrekkelijke inrichting van de Vecht, in het kader van het Hoogwaterbeschermingsprogramma van het waterschap.	✓	100%	✓
	Gebruik maken van de ontwikkelkansen vanuit Leader+.	✓	100%	✓

9.3.4	Landschaps- en groenbeleid			
	In 2020 een groenstructuurplan actualiseren en als thema	✗	75%	✓

	Prestaties 2020	Voortgang	%	Geld
9.2	Monumenten en archeologie			
	meenemen in de omgevingsvisie.			
	Landschapsontwikkeling als thema meenemen in de omgevingsvisie.	✓	100%	✓
	Het uitbreiden van het aantal streekeigen waardevolle landschapselementen.	✓	100%	✓

9.4	Wonen en bouwen			
9.4.1	Wonen en bouwen			
	Prestatieafspraken maken met beide woningcorporaties; waaronder het in stand houden van voldoende sociale huur.	✓	100%	✓
	Uitvoering geven aan nieuwe woonvisie (vaststelling november 2019).	✓	100%	✓
	Evalueren Verordening starterslening.	✓	100%	✓
	Verlenen van startersleningen.	✓	100%	✓

9.4.2	Vergunningverlening Toezicht en Handhaving (VTH)			
	Uitvoering geven aan het VTH beleidsplan 2017 - 2021.	✓	100%	✓

9.2	Monumenten en archeologie			
9.2.1	Monumenten en archeologie			
Prestatie	Het beschikbaar stellen van een subsidiebijdrage voor sober en doelmatig onderhoud.			
Toelichting:	Als gevolg van de bezuinigingen is bij de PPN 2020-2023 voor 2020 geen subsidiebudget voor de instandhouding van monumenten beschikbaar gesteld.			
Maatregel:	n.v.t.			

Prestatie	Het evalueren en actualiseren van de Notitie archeologiebeleid gemeente Dalfsen 2017 met bijbehorende archeologische beleidskaart.			
Toelichting:	Als gevolg van de bezuinigingen is bij de PPN 2020-2023 besloten de voor 2020 geplande evaluatie en actualisatie uit te stellen naar 2024, om reden dat de notitie met bijbehorende archeologische beleidskaart nog voldoen en evaluatie en actualisatie niet noodzakelijk zijn.			
Maatregel:	n.v.t.			

9.3	Ruimtelijke ordening			
9.3.1	Omgevingswet			
Prestatie	Opleveren Omgevingsvisie.			
Toelichting:	Doordat het participatieproces vertraagd is i.v.m. Covid-19 maatregelen wordt de ontwerp Omgevingsvisie medio 2021 opgeleverd en vrijgegeven voor inspraak. Begin 2022 zal de Omgevingsvisie ter besluitvorming voorgelegd worden aan de raad.			
Maatregel:	n.v.t.			

9.3	Ruimtelijke ordening
9.3.1	Omgevingswet
Prestatie	Uitvoeren van software upgrades om aan te kunnen sluiten op het Digitaal Stelsel Omgevingswet.
Toelichting:	De implementatie van de VTH-software en de aansluiting hiervan op het landelijke DSO hebben vertraging opgelopen. Met de leverancier van de software is inmiddels afgestemd dat de levering rond de zomer van 2021 zal plaatsvinden zodat we het derde en vierde kwartaal van 2021 ermee kunnen oefenen.
Maatregel:	Met de plan- en regelsoftware zijn we zover dat ermee geoefend kan worden. In 2021 gaan we dat doen aan de hand van een pilot Omgevingsplan.

9.3.4	Landschaps- en groenbeleid
Prestatie	In 2020 een groenstructuurplan actualiseren en als thema meenemen in de omgevingsvisie.
Toelichting:	Eind 2019 is de startnotitie groen en biodiversiteit vastgesteld. In 2021 zal de kadernota groen en biodiversiteit als vervanger van het groenstructuurplan geagendeerd worden op de raadsagenda. 2020 is gebruikt om het groenstructuurplan te evalueren en een nulmeting op het gebied van biodiversiteit te doen. Deze evaluatie en de nulmeting zullen input zijn voor de kadernota groen en biodiversiteit.
Maatregel:	n.v.t.

Prestaties voorgaande jaren		Voortgang	%	Geld
9.3	Ruimtelijke ordening			
9.3.1	Omgevingswet			
Uitvoeren participatietraject voor de Omgevingsvisie				
Voortgang jaarrekening		✓	100%	✓
Opleveren kadernotitie Omgevingsvisie				
Voortgang jaarrekening		✓	100%	✓
Opleveren startnotitie Omgevingsplan				
Voortgang jaarrekening		✗	25%	✓
9.3.2	Ruimtelijke ontwikkeling			
Uitwerken van een stedenbouwkundig schetsontwerp voor het hele centrumgebied (Centrumplan)				
Voortgang jaarrekening		✓	100%	✓
Afronding project Waterfront				
Voortgang jaarrekening		✓	100%	✓

9.3	Ruimtelijke ordening
9.3.1	Omgevingswet
Prestatie	Opleveren startnotitie Omgevingsplan
Toelichting:	Door uitstel van de invoeringsdatum van de Omgevingswet is de startnotitie nog niet opgeleverd. Tot eind 2029 hebben we de tijd om een omgevingsplan te maken voor het gehele gemeentelijke grondgebied, dat voldoet aan de eisen van de Omgevingswet. Ontwikkelingen volgen elkaar snel op in deze tijd. We willen voorkomen dat een startnotitie/plan van aanpak bij voltooiing reeds achterhaald is.

9.3	Ruimtelijke ordening
9.3.1	Omgevingswet
Maatregel:	We hebben ervoor gekozen om eerst te experimenteren en stap voor stap te gaan bouwen aan een pilot omgevingsplan. In 2021 wordt het vervolg opgepakt.

Indicatoren

Indicator	Bron	Nulmeting	Begroot 2020	Stand december 2020
Percentage van het grondgebied belegd met actuele bestemmingsplannen*	Eigen gegevens	100%	100%	100%
Twee actuele Structuurvisies voor het totale grondgebied van de gemeente (1 voor de kernen en 1 voor het buitengebied)	Eigen gegevens	2 (2013)	2	2
Percentage van de Dalfsenaren die het aantrekkelijk vindt om in het Vechtdal te recreëren	Vechtdal beleving onderzoek, 2-jaarlijks	93% (2017)	-	-
Tevredenheid van Dalfsenaren over wonen in het Vechtdal (rapportcijfer)	Vechtdal beleving onderzoek, 2-jaarlijks	8,3 (2017)	-	-
Uitbreiden van het aantal streekeigen waardevolle landschapselementen	LOP Landschap Overijssel	52,3 ha (2013)	70 ha	70 ha
Stichting Groen Blauwe Diensten sluit contracten af en beheert deze vervolgens. Het fonds van Dalfsen is uit genut, waardoor het maximum aantal landschapselementen is bereikt.				
Voortgang implementatie Omgevingswet	Eigen gegevens	2016	65%	65%
Aantal nieuwe verblijfsobjecten met woonfunctie	CBS / Eigen gegevens	167 (2019)	75	167
Aantal nieuwe startersleningen	Eigen gegevens	10 (2017)	7	4

Verbonden partijen

Niet van toepassing.

Wat heeft het gekost?

Programmaonderdeel	Rekening	Begroting 2020	Bedragen x € 1.000	
			Begroting 2020	Saldo
	Rekening			

	2019	Primitief	Na wijzigingen	2020	2020
Lasten	-10.001	-9.837	-9.831	-8.396	1.435
Baten	10.772	8.339	8.518	8.339	-178
Saldo van lasten en baten	771	-1.498	-1.313	-57	1.256
Stortingen in reserves	-2.024	0	0	-1.830	-1.830
Onttrekkingen aan reserves	393	83	145	884	740
Resultaat	-859	-1.416	-1.169	-1.003	166

Hoofdstuk 3 Paragrafen

1 Lokale heffingen

Algemeen

Via lokale heffingen wordt dekking gevonden voor gemeentelijke uitgaven. De invoering, wijziging of intrekking gebeurt via een door de gemeenteraad vastgestelde belastingverordening. De vaststelling van de tarieven vindt plaats in de gemeenteraad in het najaar van 2019.

De lokale heffingen bestaan uit de gemeentelijke belastingen, rechten en retributies. Deze worden vooral door de inwoners opgebracht. Lokale belastingen worden onderscheiden in heffingen waarvan de besteding gebonden dan wel ongebonden is. Ongebonden lokale heffingen (OZB en hondenbelasting) worden tot de algemene dekkingsmiddelen gerekend, omdat zij niet aan een inhoudelijk begrotingsprogramma zijn gerelateerd. De besteding is niet gebonden aan een bepaalde taak. Gebonden heffingen, zoals de afvalstoffen- en rioolheffing, worden verantwoord op het betreffende programma en worden niet tot de algemene dekkingsmiddelen gerekend. Voor het betalen van rechten en retributies verricht de gemeenten diensten. De kosten van de gemeentelijke dienstverlening worden doorberekend in de tarieven.

Volgens het Besluit Begroting en Verantwoording dient de paragraaf betreffende lokale heffingen tenminste te bevatten:

1. de geraamde c.q. gerealiseerde inkomsten;
2. het beleid ten aanzien van de lokale heffingen;
3. een overzicht op hoofdlijnen van diverse heffingen, waarin inzichtelijk wordt gemaakt hoe bij de berekening van tarieven van heffingen, die hoogstens kostendekkend mogen zijn, wordt bewerkstelligd dat de geraamde baten de ter zake geraamde lasten niet overschrijden, wat de beleidsuitgangspunten zijn die ten grondslag liggen aan deze berekeningen en hoe deze uitgangspunten bij de tariefstelling worden gehanteerd;
4. een aanduiding van de lokale lastendruk;
5. een beschrijving van het kwijtscheldingsbeleid.

Overzicht inkomsten gemeentelijke heffingen

De inkomsten van de gemeentelijke heffingen zijn 2020 als volgt:

Soort heffing	Bedragen x € 1.000		
	Primitieve begroting 2020	Begroting ná wijziging 2020	Realisatie 2020
OZB eigenaren	€ 5.043	€ 5.118	€ 5.129
Afval	€ 2.406	€ 2.406	€ 2.535
Rioolheffing	€ 1.465	€ 1.465	€ 1.450
OZB gebruikers	€ 932	€ 927	€ 949
Begraven	€ 259	€ 259	€ 286
Toeristenbelasting	€ 194	€ 128	€ 134
Hondenbelasting	€ 133	€ 133	€ 132
Precariobelasting	€ 28	€ 16	€ 20
Marktgeden	€ 6	€ 6	€ 6
Leges Titel 1	€ 391	€ 478	€ 495
Leges Titel 2	€ 988	€ 1.058	€ 1.213
Leges Titel 3	€ 13	€ 13	€ 6
	€ 11.857	€ 12.006	€ 12.354

Het beleid ten aanzien van de lokale heffingen

In de gemeente Dalfsen is het beleid rond de lokale heffingen gebaseerd op de volgende uitgangspunten:

- de jaarlijkse trendmatige stijging van de tarieven dient als correctie op de inflatie en is in het meerjarenperspectief standaard vastgesteld op 1%;
- er is een tariefdifferentiatie tussen woningen en niet-woningen bij de OZB;
- de kwijtscheldingsmogelijkheden voor de inwoner worden optimaal benut;
- er wordt een actief informatiebeleid nagestreefd;
- leges en tarieven dienen zoveel mogelijk kostendekkend te zijn.

In 2020 heeft onderzoek plaatsgevonden naar de kostendekkendheid van de tarieven. De uitkomsten van dit onderzoek hebben geleid tot het aanpassen van tarieven voor het begrotingsjaar 2021.

Gemeentelijk Belastingkantoor Lococensus-Tricijn (GBLT)

Per 1 januari 2016 heeft de gemeente Dalfsen zich aangesloten bij de gemeenschappelijke regeling GBLT. GBLT heeft de uitvoering van de wet WOZ en het heffen en innen van gemeentelijke belastingen overgenomen van de gemeente Dalfsen. Daarnaast voert GBLT ook de kwijtschelding uit voor zowel de gemeente als waterschap. In de paragraaf verbonden partijen vindt u meer informatie over het GBLT als verbonden partij.

Kwijtscheldingsbeleid

In de gemeente Dalfsen is het mogelijk om volledige dan wel gedeeltelijke kwijtschelding te verkrijgen voor de OZB, hondenbelasting, rioolheffing en afvalstoffenheffing. Voor de afvalstoffenheffing geldt dat kwijtschelding slechts mogelijk is voor het vastrecht. Bij de hondenbelasting is alleen bij de belasting voor een eerste hond kwijtschelding mogelijk. Voor de rioolheffing geldt dat bij de belasting gebruikersdeel per jaar, bij een hoeveelheid afgevoerd afvalwater van 0 m³ tot en met 500 m³, kwijtschelding kan worden verleend.

Bij de beoordeling van de verzoeken om kwijtschelding hanteert GBLT de zogenaamde 100% norm. Inwoners die twee jaar of langer zijn aangewezen op een bijstandsuitkering krijgen automatisch kwijtschelding. Op basis van melding door de gemeente verleent GBLT aan deze mensen automatisch kwijtschelding.

In totaliteit is er in 2020 een bedrag van € 61.000 (2019 € 58.000) aan kwijtschelding verleend.

Wet Waardering Onroerende Zaken

Met ingang van 2007 dient de WOZ-waarde jaarlijks opnieuw bepaald te worden. Om dit te kunnen doen, worden er procesmatig object- en marktgegevens bijgehouden en verwerkt.

Vanwege de positieve economische ontwikkelingen zien wij een herstel op de vastgoedmarkt. De WOZ-waarden van woningen is tussen de waarde peildatum 1 januari 2019 en 1 januari 2020 gemiddeld met 6,99% gestegen en de WOZ-waarden van de overige onroerende zaken gemiddeld met afgerond 0,91% gedaald.

De uitvoering van de Wet WOZ door de gemeente wordt gecontroleerd door de Waarderingskamer. In het rapport van bevindingen wordt de weergave van de inspectie weergegeven. Het eindoordeel bestaat uit een viertal oordeelcategorieën te weten:

1. De uitvoering verloopt goed
2. De uitvoering is voldoende
3. De uitvoering moet op onderdelen verbeterd worden
4. De uitvoering moet dringend verbeterd worden.

Naar aanleiding van het onderzoek naar de kwaliteit van de taxaties is het oordeel van de Waarderingskamer van 'voldoende' naar 'goed' gegaan. De Waarderingskamer heeft ingestemd met bekend maken WOZ-waarden voor 2020.

Overzicht kostendekkendheid

De paragraaf lokale heffingen dient een overzicht op hoofdlijnen te bevatten van de diverse heffingen. In dit overzicht dient inzichtelijk te worden gemaakt hoe bij de berekening van de tarieven van heffingen, die hoogstens kostendekkend mogen zijn, wordt bewerkstelligd dat de geraamde baten de geraamde lasten niet overschrijden. Ook dient naar voren te komen wat de beleidsuitgangspunten zijn die ten grondslag liggen aan deze berekeningen en hoe deze uitgangspunten bij de tariefstelling worden gehanteerd.

De doelbelastingen afvalstoffenheffing en rioolheffing zijn hierbij vanwege hun omvang het meest in het oog springend. Jaarlijks wordt aan de hand van de kosten een becijfering gemaakt van de hoogte van de benodigde opbrengsten. Bij beide belastingen wordt gewerkt met een voorziening. Voor de diverse legessoorten mogen maximaal kostendekkende tarieven worden gevraagd.

Rioolheffing

De rioolheffing bedroeg in 2020 € 69,82 voor het eigenaarsdeel en € 64,79 voor het gebruikersdeel van 0m³ tot 500m³. De tarieven voor het verbruik boven de 500m³ zijn vastgesteld op basis van de gefaseerde invoering. Deze fasering is conform het raadsvoorstel 'wijziging grondslag rioolheffing 2017' en heeft als doel de opbrengst rioolheffing grootverbruik te vergroten zodat deze in 2019 4,5% van de totale opbrengst bedraagt.

Afvalstoffenheffing

Het vastrecht bedroeg in 2020 € 175. Dit is een verhoging van € 25 ten opzichte van 2019. De ledigingstarieven van een mini/container 240 liter bestemd voor rest/afval zijn met € 0,20 verhoogd van € 10,60 naar € 10,80 om de onderliggende kosten te kunnen dekken.

Hondenbelasting

De opbrengst van de hondenbelasting komt ten goede aan de algemene middelen. In 2020 is rekening gehouden met de trendmatige tariefsverhoging van 1%. Het tarief in 2020 bedroeg voor de eerste hond € 49,85 en voor iedere hond boven het aantal van één binnen hetzelfde huishouden € 65,50. De belasting voor honden, gehouden in kennels die zijn geregistreerd bij de Raad van beheer op kynologisch gebied in Nederland, bedroegen € 265,40 per kennel per belastingjaar.

Leges

Voor 2020 is een trendmatige aanpassing van 1% doorgevoerd met uitzondering van de tarieven die door het Rijk bepaald worden (rijbewijs, paspoort, Nederlandse identiteitskaart en akten burgerlijke stand). Daarnaast zijn een drietal wijzigingen doorgevoerd als onderdeel van de ombuigingen van de Programmabegroting 2020-2023. Dit betrof de tarieven voor voltrekken van een huwelijk of registratie van een partnerschap, het niet meer om niet thuis bezorgen van reisdocumenten en het verkrijgen van een gehandicaptenparkeerkaart.

Onroerende-zaakbelastingen (OZB)

Bij de vaststelling van de programmabegroting 2020-2023 is besloten de opbrengst voor de Onroerende-zaakbelastingen met 6% te verhogen (exclusief het inflatiepercentage). Daarnaast is bij de berekening van de tarieven 2020 rekening gehouden met een lichte stijging van de WOZ-waarde (5,1%) van woningen en met een daling (1,3%) van de WOZ-waarde van niet-woningen. Als gevolg hiervan zijn zowel de tarieven voor de eigenarenbelasting woningen en de tarieven voor de eigenaren- en gebruikersheffing voor niet-woningen gestegen. Hierbij is tevens rekening gehouden met de areaaluitbreiding door nieuwbouw.

Precariobelasting

Voor 2020 is een trendmatige aanpassing van 1% doorgevoerd.

Toeristenbelasting

Met ingang van 2020 is er onderscheid tussen short-stay en long-stay sprake van differentiatie in de tarieven toeristenbelasting. Zo hebben de verblijfstypologieën hotels en B&B's veel korte verblijven met een hoog overnachtingstarief per persoon per nacht ten opzichte van bijvoorbeeld (mini-)campings, groepsaccommodaties, vakantieparken en vakantiewoningen (laag overnachtingstarief per persoon per nacht). Op basis van dit onderscheid was het tarief € 0,90 p.p.p.n. voor campings, mini-campings, groepsaccommodaties, vakantieparken en vakantiewoningen en het tarief € 1,35 p.p.p.n. voor hotels en B&B's.

Overzicht kostendekkendheid

Mate van kostendekkendheid

Voor de lokale heffingen geldt als wettelijke norm dat deze, op begrotingsbasis, niet boven het niveau van 100% kostendekkendheid uit mogen komen. In onderstaande opstelling is, op basis van werkelijke cijfers, het overzicht van de mate van kostendekkendheid van de volgende heffingen opgenomen:

	Bedragen x € 1.000						
Heffing	1. Riool	2. Afval	3. Leges Titel 1	4. Leges Titel 2	5. Leges Titel 3	6. Lijkbezor- ging	7. Markt- gelden
Lasten Taakveld	668	2.121	199	179	82	97	8
Apparaatskosten	270	129	701	832	173	176	0
Overhead	130	163	108	121	31	34	1
BCF-BTW	177	429	19	38	2	0	2
Kwijtschelding	15	45	0	0	0	0	0
Storting voorziening	511	76	0	0	0	7	0
Rente	0	0	0	0	0	0	0
Totale lasten	1.771	2.963	1.027	1.170	288	314	11
Andere inkomsten	5	438	6	16	0	29	2
Onttrekking voorziening	317	0	0	0	0	0	0
Baten Heffing	1.450	2.535	495	1.213	6	286	6
Totale Baten	1.772	2.973	501	1.229	6	315	8
Kostendekkendheid 2020	100%	100%	49%	105%	2%	100%	73%
Begroting 2020	100%	100%	41%	83%	5%	92%	54%
Jaarstukken 2019	100%	100%	44%	110%	3%	86%	32%

Ad. 1 Rioolheffing

De kostendekkendheid is nagenoeg gelijk aan de begrote kostendekkendheid van 100%.

Ad. 2 Afvalstoffenheffing

De kostendekkendheid voor de afvalstoffenheffing was begroot op 100% en die dekking werd, mede door een onttrekking aan de Algemene Reserve Vrij Besteedbaar van € 209.500, gerealiseerd. Op begrotingsbasis werd een beroep gedaan op deze reserve, aangezien de stand van de voorziening egalisatie afval nihil was.

Door enkele forse meevallers, zie ook de toelichting bij beleidsveld 8.1 afval, is er over 2020 sprake van een positief exploitatiesaldo van € 76.488, wat gestort wordt in de voorziening egalisatie afval.

Ad. 3 Titel 1 van de Legesverordening: Burgerlijke Stand, rij- en reisdocumenten, diverse vergunningen

De tarieven voor de rijbewijzen en reisdocumenten worden door het Rijk vastgesteld. Dit betekent dat de gemeente beperkt invloed heeft om te streven naar een volledige mate van kostendekkendheid. De kostendekkendheid was geraamd op 41%.

Ad. 4 Titel 2 van de legesverordening: Omgevingsvergunningen c.a. (bouwen)

Er zijn meer leges gerealiseerd dan begroot (+ € 155.000), met minder lasten (- € 28.000). Daardoor valt het kostendekkingspercentage op dit onderdeel van de legesverordening hoger uit dan de 83% die is berekend in de begroting. Dit wordt gecompenseerd door de onderdekking op de andere onderdelen van de leges. Over de gehele legesverordening (Titel 1 t/m 3) gerekend, komt het kostendekkingspercentage uit op 70%.

Ad. 5 Titel 3 van de legesverordening: dienstverlening vallend onder Europese dienstenrichtlijn
Het betreft vergunningen zoals die op grond van de Drank- en horecawet, Winkeltijdenwet, standplaats-, markt- en terrasvergunningen.

Ad. 6 Begraafplaatsen

In 2020 zijn € 27.000 hoger dan begroot. De kostendekkendheid komt daardoor hoger uit dan de begrote kostendekkendheid van 92%. De hogere lasten (€ 28.000) worden gedekt door de hogere overige baten (€ 28.000).

2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Algemeen

De Nota Risicomanagement en Weerstandsvermogen 2020 - 2023 is in april 2020 vastgesteld. Deze nota bevat het beleid dat de gemeente Dalfsen hanteert om haar risico's te managen en is de basis voor deze paragraaf weerstandsvermogen. Met dit beleid zijn kaders gesteld ten aanzien van de reikwijdte en toepassing van risicomanagement binnen de gemeente Dalfsen en worden zowel 'financiële' als 'niet-financiële/strategische risico's' in beeld gebracht.

Met het rapporteren over de strategische thema's/risico's willen we inzicht geven in welke risico's (dus in brede zin) we lopen bij de uitvoering van de speerpunten van het gemeentelijke beleid en hoe en met welke beheersmaatregelen we de realisatie van dit beleid mogelijk willen maken.

Hierbij kan sprake zijn van enige overlap, waarbij strategische risico's tevens een groot financieel risico zijn. We brengen de top 10 financiële risico's afzonderlijk in beeld om een vertaling te kunnen maken naar het benodigde weerstandsvermogen.

In het beleidsdocument is de definitie van een risico als volgt verwoord:

“Risico is de kans op het optreden van een gebeurtenis die het behalen van doelen kan belemmeren of vertragen”.

Dit betreft naast financiële ook niet-financiële risico's, zoals bestuurlijke en juridische risico's, imago- en frauderisico's. Deze hebben niet (altijd) direct een financiële impact, maar kunnen (op termijn) wel grote gevolgen hebben voor de gemeente.

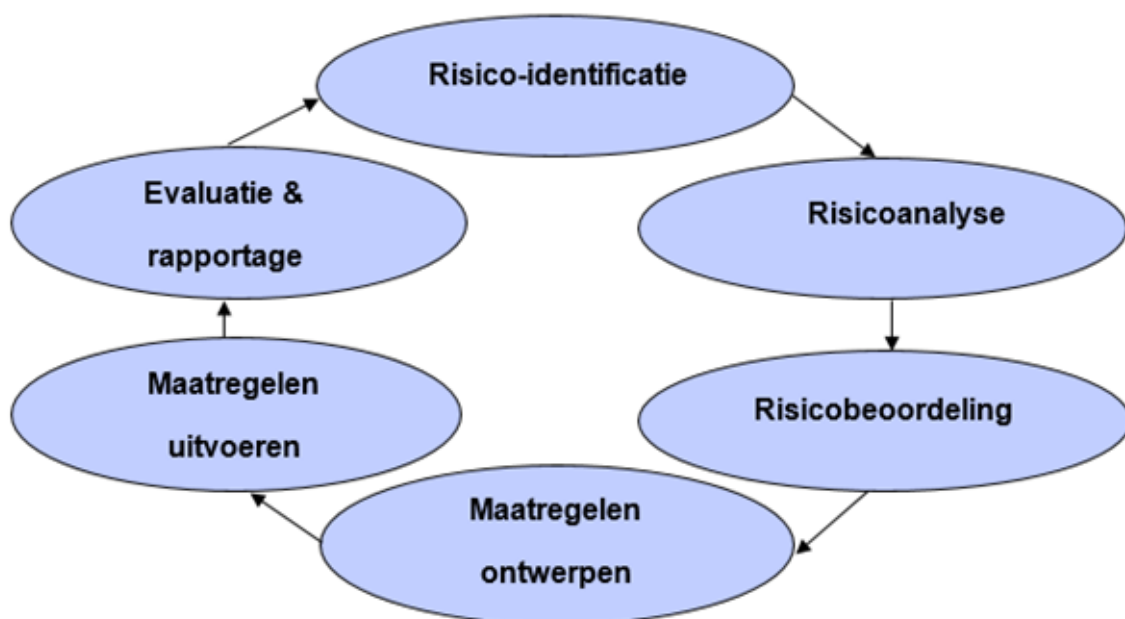
Uit de definitie van een risico volgt, dat een goede omschrijving van een risico de volgende elementen bevat:

- 1) Een kans op het optreden van een gebeurtenis ($p < 1$)
Het gaat hier dus om een mogelijke gebeurtenis. Als iets 100% zeker is, is het geen risico meer.
- 2) Behalen van doelen kan belemmeren of vertragen.
Het gevolg van het optreden van een risico kan heel breed zijn. Het kan zowel leiden tot financiële consequenties, maar ook tot het niet of niet meer volledig kunnen realiseren van het gewenste beleid.

Risicomanagementproces

Risicomanagement is het cyclische proces dat bestaat uit verschillende stappen met als doel de gevolgen van de risico's te voorkomen en de kans erop te verkleinen. Voor de totstandkoming van deze paragraaf is het volgende proces doorlopen. Allereerst is gemeentebreed een risico-inventarisatie uitgevoerd voor zowel de 'financiële' als 'niet-financiële' risico's.

Het risicomanagementproces bestaat schematisch uit de volgende stappen:

Toelichting op de verschillende stappen:

1. Risico-identificatie: het in kaart brengen van de risico's die samenhangen met de werkzaamheden en aandachtsgebieden;
2. Risicoanalyse: risico's kwantificeren; inschatten kans en gevolg;
3. Risicobeoordeling: alle risico's naast elkaar zetten en prioriteren;
4. Maatregelen ontwerpen: benoemen van beheersmaatregelen die helpen de individuele risico's te reduceren; verlagen van de kans en/of verlagen van het gevolg, waarbij altijd een kosten-baten analyse moet worden gemaakt met het doel risico's beheersbaar te houden;
5. Maatregelen uitvoeren: beheersmaatregelen uitvoeren teneinde risico's te reduceren en hieraan verantwoordelijkheden koppelen;
6. Evalueren en rapporteren: evalueren van (wijzigingen in) het risicoprofiel, evalueren van opgetreden risico's en van de effectiviteit van genomen beheersmaatregelen.

Niet-financiële risico's

De niet-financiële risico's, zoals bijvoorbeeld bestuurlijke, juridische, imago- en frauderisico's, hebben niet altijd direct een financiële impact, maar kunnen (op termijn) wel grote gevolgen hebben voor de gemeente.

De inventarisatie van de 'niet-financiële' risico's is voor het eerst uitgevoerd voor de begroting 2021 en nu voor de jaarrekening 2020. Dit moet gezien worden als een eerste stap in een proces van verdergaande bewustwording, waarbij sprake is van het verhogen van het risicobewustzijn van de organisatie en het doorlopend beheren (in beeld brengen van) en beheersen van alle typen risico's. Uit de inventarisatie voor de jaarrekening 2020 zijn de volgende 9 niet-financiële risico's in beeld gebracht.

Overzicht niet-financiële risico's

Thema	Risicogebeurtenis	Oorzaak	Mogelijk gevolg	Beheersmaatregel
Onderwerp	Omschrijving van het risico	Oorzaak van het risico	Aangeven wat gevolgen kunnen zijn, op moment dat een risico zich daadwerkelijk voordoet	Benoemen of en zo ja welke beheersmaatregel of maatregelen genomen kunnen worden.

Thema	Risicogebeurtenis	Oorzaak	Mogelijk gevolg	Beheersmaatregel
Informatieveiligheid	<ul style="list-style-type: none"> hacken en gijzelen digitale omgeving onjuiste verwerking persoonsgegevens 	<ul style="list-style-type: none"> oneigenlijk binnen dringen gemeentelijke digitale omgeving foutief handelen bij verwerking persoonsgegevens niet volgen afgesproken procedures verhoogde kwetsbaarheid door thuiswerken vanwege Corona 	<ul style="list-style-type: none"> stil vallen reguliere werkzaamheden betalen afkoopsom beschikbaar komen persoonsgegevens identiteitsfraude burger met financiële en/of maatschappelijke gevolgen opleggen boetes door autoriteit persoonsgegevens bij overtreden regels AVG 	<ul style="list-style-type: none"> specifieke aandacht besteden aan bewustwording personeel mbt. informatieveiligheid en omgaan met privacy gevoelige gegevens up to date beveiliging systemen en netwerken (ook thuis) binnen IC toetsen naleving vastgelegde procedures en richtlijnen omtrent informatiebeveiliging en melden datalekken onafhankelijk positioneren functionaris gegevensbescherming en chief information security officer met bijzondere interne controle specifieke aandacht schenken aan AVG herpositionering privacy officer in team informatiebeheer
Wonen	<ul style="list-style-type: none"> niet tijdig kunnen voldoen aan de gevraagde woonbehoefte 	<ul style="list-style-type: none"> onvoldoende uitgeefbare bouwlocaties of woningbouwtypen beschikbaar geen geldig bestemmingsplan voor woningbouw locaties bezwaar en beroep procedures wat leidt tot vertraging 	<ul style="list-style-type: none"> vertrek inwoners naar andere gemeente vertraging uitgifte geen uitvoering kunnen geven aan woonvisie (doelstelling woningproductie (aantal/type) blijft achter) 	<ul style="list-style-type: none"> planmatig zorgen voor vroegtijdig aankoop en bouwrijp maken zorgen actuele bestemmingsplannen (afgestemd op huidig en toekomstig gebruik) in planning vroegtijdig rekening houden met (mogelijke aanvullende) onderzoeken inhuur externen waardoor bestemmingsplan-

Thema	Risicogebeurtenis	Oorzaak	Mogelijk gevolg	Beheersmaatregel
				procedures versneld/met voorrang in uitvoering kunnen worden genomen.
Ondermijning	<ul style="list-style-type: none"> • het onbedoeld en onbewust faciliteren van criminelen door bv. het verlenen van vergunningen en subsidies 	<ul style="list-style-type: none"> • dienstverleners de instelling kan leiden tot misbruik door derden • beperken regeldruk maakt misbruik mogelijk 	<ul style="list-style-type: none"> • onbewust bijdragen aan verdere verspreiding of ondersteuning van criminele netwerken, witwassen, integriteitsschendingen etc. 	<ul style="list-style-type: none"> • vergoten weerbaarheid bestuur en ambtelijke organisatie, door publicaties internet, voorlichting tijdens werkoverleggen, etc; • verstrekken richtlijnen hoe te handelen bij onderbuikgevoelens of concrete aanwijzingen voor ondermijnende activiteiten. • instelling algemeen mailadres ondermijning@dalfsen voor centraal verzamelen en doorgeven onderbuikgevoelens • met behulp van RIEC ON en data-analyses verdachte situaties in beeld brengen
Burger c.q. overheidsparticipatie	<ul style="list-style-type: none"> • participatie ad hoc 	<ul style="list-style-type: none"> • ontbreken kaders en regie • ontbreken ambtelijke capaciteit 	<ul style="list-style-type: none"> • onvoldoende belangenafweging door college en raad mogelijk • ontbreken van draagvlak (bij alle betrokkenen) • minder efficiënte participatieprocessen • verschillende uitvoeringen door ontbreken kaders 	<ul style="list-style-type: none"> • participatie meer prioriteit geven door kaders te bepalen en regie te bewerkstelligen • maken concrete werkafspraken en ambtelijke inzet

Thema	Risicogebeurtenis	Oorzaak	Mogelijk gevolg	Beheersmaatregel
Omgevingswet	<ul style="list-style-type: none"> niet tijdig kunnen aansluiten op het Digitaal Stelsel Omgevingswet incl. implementatie van lokale VTH- en plansoftware 	<ul style="list-style-type: none"> beperkte implementatietijd nieuwe VTH-software 	<ul style="list-style-type: none"> niet geautomatiseerd kunnen ontvangen en behandelen van aanvragen voor de omgevingsvergunning tijdige en correcte dienstverlening komt onder druk te staan 	<ul style="list-style-type: none"> regelmatige gesprekken met software leverancier over voortgang
Omgevingswet	<ul style="list-style-type: none"> niet of niet op tijd voldoen aan de minimale vereisten van de wet op de invoeringsdatum werkprocessen onder de Omgevingswet niet op orde (o.a. VTH-processen, werkproces Omgevingsplan, Omgevingstafel, adviesrecht raad en gemeentelijke adviescommissie omgevingskwaliteit) gewenste cultuurverandering en werken vanuit andere rollen komt onvoldoende op gang, bestuur en medewerkers zijn onvoldoende voorbereid op gewijzigde rollen en processen 	<ul style="list-style-type: none"> vernieuwen alle werkprocessen en aanpassen aan de vereisten van de Omgevingswet aanzienlijke inzet vanuit de lijnorganisatie gevraagd binnen bestaande formatie 	<ul style="list-style-type: none"> vermindering niveau dienstverlening niet binnen de wettelijke termijnen kunnen besluiten over aanvragen voor een omgevingsvergunning aanvragen niet in behandeling kunnen nemen 	<ul style="list-style-type: none"> sturen op planning programmaplan Omgevingswet en juiste prioritering werkzaamheden zorgen voor voldoende beschikbaarheid personele inzet twee keer per jaar voortgangsrapportages aan Raad, College, DT en met vermelding risico's
Corona gevolgen	<ul style="list-style-type: none"> actieve virussen 	<ul style="list-style-type: none"> besmetting met Covid-19 virus langdurig digitaal thuiswerken 	<ul style="list-style-type: none"> beperkte gemeentelijke dienstverlening geheel of gedeeltelijk stilvallen 	<ul style="list-style-type: none"> faciliteren van voldoende en veilige contact mogelijkheden met inwoners en bedrijven, zowel

Thema	Risicogebeurtenis	Oorzaak	Mogelijk gevolg	Beheersmaatregel
			bestuurlijk proces en uitvoering gemeentelijk beleid <ul style="list-style-type: none"> • uitval personeel • toename werkdruk 	fysiek als digitaal <ul style="list-style-type: none"> • zorgen voor zo veilige mogelijke werkomgeving • treffen voorzorgsmaatregelen • faciliteren thuiswerken en digitaal vergaderen • extra aandacht en contact thuiswerkend personeel
Duurzaamheid	<ul style="list-style-type: none"> • niet halen doelen beleidsplan duurzaamheid 2017-2025 om in 2050 circulair, aardgasvrij en energieneutraal te zijn 	<ul style="list-style-type: none"> • hebben onvoldoende draagvlak en medewerking van betrokkenen • onvoldoende capaciteit elektriciteitsnet • geen of onvoldoende landelijke ondersteuning 	<ul style="list-style-type: none"> • bij onvoldoende draagvlak vertraging in de energietransitie • minder draagvlak inwoners en ondernemers voor behalen doelen 	<ul style="list-style-type: none"> • stap voor stap lokale projecten met lokale partijen realiseren • vroegtijdig starten participatietrajecten om draagvlak te creëren • goede afstemming lobby richting netwerkbedrijven (via RES) • alert zijn op ontwikkelingen
Bedrijfsvoering	<ul style="list-style-type: none"> • kwetsbaarheid ten aanzien van continuïteit van de bedrijfsvoering 	<ul style="list-style-type: none"> • werkdruk (mede als gevolg van corona) • verloop personeel • moeilijk in te vullen (cruciale) functies met gekwalificeerd personeel als gevolg van krappe arbeidsmarkt 	<ul style="list-style-type: none"> • uitval personeel • niet realiseren beleidsdoelstelling en • beperktere gemeentelijke dienstverlening 	<ul style="list-style-type: none"> • uitstel werkzaamheden en/of aantrekken extra (tijdelijk) personeel • opstellen notitie aantrekkelijk werkgeverschap om concrete instrumenten te ontwikkelen ter bevordering van het 'aantrekkelijk werkgeverschap'

Financiële risico's

De 'financiële' risico's gekwantificeerd door de kans en het gevolg in te schatten. Hierbij is gebruik gemaakt van 'referentiebeelden'. Voor de beoordeling van de kans dat een risico zich voordoet, zijn de volgende vijf klassen met de referentiebeelden gehanteerd:

Kans:

Klasse	Referentiebeelden	Kwantitatief
1	< of 1 keer per 10 jaar	(10%)
2	1 keer per 5-10 jaar	(30%)
3	1 keer per 2-5 jaar	(50%)
4	1 keer per 1-2 jaar	(70%)
5	1 keer per jaar of >	(90%)

Geldgevolg:

Klasse	Geldgevolg	
0	Geen geldgevolgen	
1	$x < € 34.000$	(< 0,05% van begroting)
2	$€ 34.000 < x < € 138.000$	(0,05 - 0,2% van begroting)
3	$€ 138.000 < x < € 344.000$	(0,2 - 0,5% van begroting)
4	$€ 344.000 < x < € 688.000$	(0,5 - 1% van begroting)
5	$x > € 688.000$	(> 1% van begroting)

Vervolgens is per risico de risicoscore bepaald. Dit is gedaan door van elk risico de bepaalde klassen van kans en gevolg te vermenigvuldigen volgens de formule:

Risicoscore = klasse kans x klasse geldgevolg

De maximale risicoscore is: $5 \times 5 = 25$. Dit levert een 'bruto-risico' op, namelijk: de omvang van het risico exclusief het effect van de beheersmaatregel.

Gelijktijdig met het in beeld brengen van de risico's zijn ook de beheersmaatregelen in beeld gebracht. Een beheersmaatregel is gericht op het voorkomen of reduceren van een risico dan wel het beperken van de impact op de organisatie. Dit levert 'netto-risico's' op: namelijk de omvang van het risico inclusief het effect van de beheersmaatregel.

In onderstaande tabel is een top 10 van de 'netto-risico's' opgenomen. Op basis van de netto-risico's wordt de doorvertaling naar het weerstandsvermogen gemaakt.

N.B. Het beleid en de risico's die samenhangen met de grondexploitatie zijn afzonderlijk benoemd in de paragraaf Grondbeleid.

Overzicht financiële risico's

Risico	Risico Score
Ontwikkeling gemeentefonds	25
Open-einde-regelingen sociaal domein	25
Effecten Covid-19 (Corona) pandemie	20
Datalekken en/of niet (juiste) naleving van de Algemene Verordening Gegevensbescherming	10
Kosten voormalig personeel	8
Beperkte beschikbaarheid gekwalificeerd personeel	6

Risico	Risico Score
Exploitatierisico bij verbonden partijen	6
Claims en aansprakelijkheidstellingen	6
Naheffing door belastingdienst	4
Procedurefouten bij inkoop en aanbestedingen	4

Ontwikkeling gemeentefonds

De gemeente is grotendeels afhankelijk van de algemene uitkering. In maart 2019 zijn twee onderzoeken opgestart: "evaluatie verdeelmodellen sociaal domein en onderzoek naar overige verdelingen gemeentefonds. De uitkomsten van deze onderzoeken zijn in juni 2020 gepubliceerd. De fondsbeheerders hebben in de december circulaire 2020 aangegeven de besluitvorming over de invoering van de nieuwe verdeling van het gemeentefonds aan het volgend kabinet te laten. Dit betekent dat de invoering van de nieuwe verdeling opschuift naar 1 januari 2023.

Beheersmaatregelen

Via de periodieke circulaire van het ministerie, intergemeentelijke overleggen, VNG bijeenkomsten e.d. worden de ontwikkelingen van het gemeentefonds nauwlettend gevolgd en de begroting wordt hierop aangepast.

Oorzaak:

De gemeente is grotendeels afhankelijk van de algemene uitkering.

Gevolg:

Gelet op de omvang van de algemene uitkering, als onderdeel van de totale gemeentelijke inkomsten, hebben wijzigingen door het Rijk direct forse financiële impact op de gemeentelijke financiën.

Open-einde-regelingen sociaal domein

We kennen als gemeente diverse open-einde-regelingen binnen het sociaal domein, namelijk de regelingen die vallen onder de jeugdwet, Wmo 2015 en participatiewet (WWB). Het risico bestaat voor deze regelingen dat er een groter beroep op de regelingen wordt gedaan en dat het budget daardoor ontoereikend is.

Beheersmaatregelen

1. De gemeente kan - indien er sprake is van bijstandstekorten - een beroep doen op een vangnetregeling om grote tekorten te compenseren. Om daar aanspraak op te maken moet het tekort op het bijstandsbudget groter zijn dan 5% of 30 euro per inwoner (BUIG-uitkering).
2. Per indicatie beoordelen of de gemeente verantwoordelijk is voor de gevraagde vergoeding;
3. Bij het stellen van indicaties vooraf duidelijke doelen stellen, deze evalueren, zo nodig bijstellen en bijsturen en dit periodiek monitoren.
4. We beoordelen onze huidige beleidsregels of we niet meer doen dan wat nodig is.
5. We zetten in op preventie en vroeg signalering, om de kosten op termijn zoveel mogelijk te beperken.
6. Met "Grip op Sociaal Domein" zijn we bezig met het verzamelen van data en uitwerken en uitvoeren van maatregelen, waarvan we verwachten dat die de kosten in positieve zin beïnvloeden.

Oorzaak:

Is sprake van meerdere open-einde regelingen. Hierdoor hebben we als gemeente beperkte grip op de toestroom naar voorzieningen.

Gevolg:

Het beschikbare budget is ontoereikend om de lasten op te vangen met mogelijke overschrijding van het budget als gevolg.

Effecten Covid-19 (Corona) pandemie

Uitbraak van het Covid-19 (Corona) virus in het voorjaar van 2020. Deze uitbraak heeft zowel maatschappelijke en economische effecten als effecten voor de gemeentelijke organisatie, door maatregelen ter voorkoming of daadwerkelijke besmetting met het Corona virus.

Beheersmaatregelen

1. gebruik maken rijks compensatieregelingen;
2. mogelijk inzetten gemeentelijk noodfonds;
3. doorlopend monitoren mogelijke (financiële) Corona effecten en treffen maatregelen.

Oorzaak:

- (nieuwe) lockdown
- besmetting met Covid-19 virus
- RIVM maatregelen

Gevolg:

- beperken of stilvallen gemeentelijk bestuurlijk proces
- beperken of stoppen gemeentelijke dienstverlening (vanwege externe regelgeving)
- discontinuïteit of zelfs beëindigen (externe) organisatie(s)
- stijging gemeentelijke kosten door o.a. toename aantal uitkeringen

Datalekken en/of niet (juiste) naleving van de Algemene Verordening Gegevensbescherming

Sinds 25 mei 2018 is de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) van toepassing. De gemeente is verplicht elk datalek actief te melden bij de Autoriteit Persoonsgegevens. De AVG leidt tot meer verplichtingen bij het verwerken van persoonsgegevens. De Autoriteit Persoonsgegevens kan forse boetes opleggen indien de regels uit de AVG worden overtreden.

Beheersmaatregel

- 1: De ICT omgeving is dusdanig ingericht en voorzien van een firewall en een twee stappen verificatie om onbevoegde toegang te voorkomen.
- 2: Er zijn procedures en richtlijnen vastgesteld omtrent informatiebeveiliging en het melden van datalekken.
- 3: Er is en wordt specifieke aandacht besteed aan de bewustwording mbt informatieveiligheid en het omgaan met privacy gevoelige gegevens onder het personeel.
4. Onafhankelijke positionering en intensieve samenwerking functionaris gegevensbescherming en Chief Information Security Officer op het gebied van informatieveiligheid en privacybescherming.
5. Binnen de verbijzonderde interne controles wordt specifieke aandacht geschonken aan de AVG.

Oorzaak:

1. Aanvallen van buitenaf via ransomware, malware en hackers.
2. Binnen de gemeente wordt dagelijks een groot aantal privacygevoelige gegevens verwerkt met het risico op het ontstaan van een datalek.

Gevolg:

Er kunnen forse boetes worden opgelegd, afkoopsommen gevraagd worden en de gemeente kan aansprakelijk worden gesteld. Voor de burger kan identiteitsfraude grote financiële en maatschappelijke problemen opleveren.

Kosten voormalig personeel

Het is in de afgelopen jaren incidenteel voorgekomen dat een vaststellingsovereenkomst is opgesteld met daarin een financiële component.

Daarnaast lopen we het risico dat wethouders aanspraak maken op een wachtgelduitkering (maximaal 36 maanden).

Beheersmaatregel

- Bij de werving- en selectie van personeel is vanaf schaal 10 een assessment een mogelijk onderdeel van de procedure.
- Er wordt toegezien op de juiste toepassing van de 'goed gepraat' gesprekscyclus.
- Bij niet goed functioneren of disfunctioneren worden tijdig gesprekken gevoerd en worden afspraken vastgelegd.
- Voor wat betreft de wachtgelduitkeringen zijn geen beheersmaatregelen getroffen.

Oorzaak:

- De gemeente is zelf risicodrager voor WW uitkeringen.
- Het beëindigen van een dienstverband door een arbeidsconflict.
- Voor de aanspraken op een wachtgelduitkering zijn wij eigen risicodrager.

Gevolg:

Bij een vaststellingsovereenkomst wordt een financiële compensatie overeengekomen. Een wachtgelduitkering leidt tot een financiële verplichting voor de gemeente waar in de begroting geen rekening mee is gehouden.

Beperkte beschikbaarheid gekwalificeerd personeel

Als gevolg van de arbeidsmarktontwikkelingen kan het voor bepaalde specialistische functies/functiegroepen lastig zijn om gekwalificeerd personeel te vinden.

Beheersmaatregelen

1. Opstellen notitie om concrete instrumenten te ontwikkelen ter bevordering van het 'aantrekkelijk werkgeverschap'.
2. We hebben raamovereenkomsten met uitzendbureaus om snel tijdelijk personeel aan te kunnen trekken.
3. We werken samen in de Talentenregio waarbij we de interne arbeidsmarkt voor elkaar hebben opengesteld.

Oorzaak:

Krapte op arbeidsmarkt voor specialistische functies.
Verloop in bestaand personeelsbestand.

Gevolg:

De gemeente heeft moeite met het invullen van vacatures en vasthouden van personeel. Dit kan leiden tot het vaker inhuren, uitbesteden of hogere salariskosten.

Exploitatierisico bij verbonden partijen

Verbonden partijen vertegenwoordigen een financieel en een bestuurlijk belang. De grootste risico's loopt de gemeente bij de gemeenschappelijke regelingen.

Beheersmaatregelen

1. De verbonden partijen rapporteren periodiek over de risico's in de planning & control documenten. Door de beleidsmedewerker concerncontrol wordt hier toezicht op gehouden.
2. Door een aantal gemeenschappelijke regelingen wordt eigen weerstandsvermogen aangehouden zodat zij zelf deze risico's kunnen opvangen en/of tijdig kunnen bijsturen.

Oorzaak:

Binnen de verbonden partijen kan sprake zijn van deel-verantwoordelijkheid voor de exploitatie.

Gevolg:

Wij kunnen geconfronteerd worden met een exploitatietekort van een verbonden partij dat wij moeten aanzuiveren.

Claims en aansprakelijkheidstellingen

De gemeente loopt bij de uitvoering van haar publieke taak risico's op claims door derden zoals aansprakelijkheidsstellingen en gerechtelijke procedures. Met name in de openbare ruimte is sprake van dit risico.

Beheersmaatregelen

1. De gemeente heeft een aansprakelijkheidsverzekering met een eigen risico van € 2.500 per gebeurtenis.
2. Vergroten bewustwording organisatie met toevoegen kopje risico's aan college- en raadsvoorstellen.

Oorzaak:

Er kunnen zich situaties voordoen waarbij sprake is van (financiële) schade waarvoor de gemeente in beginsel aansprakelijk is, maar die buiten de dekking van de verzekering vallen.

Gevolg:

De gemeente kan worden verplicht tot het vergoeden van de financiële schade van de tegenpartij, daarnaast is er ook imagoschade.

Naheffing door belastingdienst

Mogelijke naheffing in het kader van BTW, BTW Compensatiefonds, Werkkostenregeling (WKR) en Vennootschapsbelasting (VPB) bij het niet goed toepassen van de regelgeving.

Beheersmaatregelen

1. Inhuren fiscaal specialist bij complexe fiscale vraagstukken;
2. Binnen de gemeentelijke organisatie is continu aandacht voor training op het gebied van fiscaliteit;
3. In het sjabloon voor B&W-voorstellen wordt extra aandacht gevraagd voor fiscale gevolgen;
4. De interne controle op processen fiscaliteit zijn uitgebreid.

Oorzaak:

Door de complexiteit van de fiscale regelgeving, kan het voorkomen dat de regelgeving niet juist wordt toegepast.

Gevolg:

De belastingdienst kan bij een boekencontrole over meerdere jaren een naheffing opleggen en eventueel ook boetes.

Procedurefouten bij inkoop en aanbestedingen

De gemeente koopt jaarlijks voor een bedrag van circa € 40 mln in. De inrichting van de inkoopfunctie is geborgd binnen de ambtelijke organisatie. Procedurefouten zijn niet uit te sluiten.

Beheersmaatregelen

1. Gebruik maken professionele inkopers via Shared Service Centrum ONS.
2. Voor inkoop personeel is in 2018 een (gezamenlijke) Europese aanbestedingen gedaan.
3. Het hele interne proces voor aantrekken personeel is opnieuw in beeld gebracht en vastgelegd, om te zorgen dat de juiste stappen worden gezet, inkoop is hierin meegenomen.
4. Jaarlijks vindt er een analyse plaats met betrekking tot inkopen boven de EU drempelwaarden door de medewerker Verbijzonderde Interne Controle (VIC).
5. In het controleprotocol is opgenomen dat alleen EU aanbestedingen meewegen in de fouttolerantie van de accountant.
6. Beperk aantal inkopers aanwijzen en deze structureel opleiden.

Oorzaak:

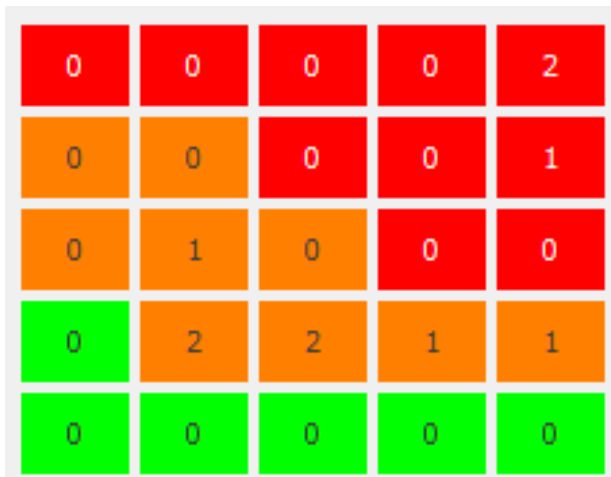
- Jaarlijks is er sprake van een veelvoud aan inkoophandelingen door verschillende inkopers. Verder is de wetgeving complex.

Gevolg:

- Bij een gerechtelijke procedure kan de gemeente worden veroordeeld tot het vergoeden van de financiële schade.
- Gevolgde procedures kunnen door aanbestedende partijen worden afgekeurd of achteraf kan blijken dat aanbesteding niet op een rechtmatige wijze heeft plaatsgevonden.

Risicokaart

De risicokaart geeft inzicht in de spreiding van de risico's naar kans en gevolg. Het geeft ook een beeld van de verhoudingen tussen de risico's, van laag, midden en hoog. Per risicoscore wordt aangegeven hoeveel risico's zich in het betreffende vak bevinden.

Een risico dat zich in het groene gebied bevindt, vormt geen direct gevaar voor de continuïteit van de organisatie. Een risico dat een score heeft in het oranje gebied, vraagt om extra aandacht van het college. Het risico vormt dan nog geen reëel gevaar voor de continuïteit van de organisatie, maar naarmate de tijd vordert, kan het risico wel een bedreiging gaan vormen. Het is daarom van belang tijdig beheersmaatregelen te nemen. Een risico met een risicoscore in het rode gebied, vereist directe aandacht om te voorkomen dat de continuïteit van de organisatie wordt bedreigd. Preventieve en reducerende beheersmaatregelen kunnen de kans respectievelijk het gevolg terugbrengen naar een acceptabel niveau.

Risico's, zeker wanneer die door de organisatie zelf niet kunnen worden beïnvloed, dienen concernbreed periodiek gemonitord te worden. De financiële gevolgen van een (opgetreden) risico worden opgevangen met het weerstandsvermogen.

Beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit bestaat uit middelen en mogelijkheden, waarover de gemeente beschikt om niet begrote kosten die onverwacht en substantieel zijn te dekken. Hierbij kan onderscheid worden gemaakt tussen incidentele en structurele weerstandscapaciteit.

Incidentele weerstandscapaciteit

Incidentele weerstandscapaciteit is het vermogen om calamiteiten eenmalig op te vangen. Het zijn de direct aan te wenden middelen voor financiële tegenvallers. Alleen reserves die alternatief aanwendbaar zijn worden meegenomen. Specifieke bestemmingsreserves ter dekking van kapitaallasten rekenen we niet mee, omdat een onttrekking uit deze reserves direct van invloed is op de dekking van kosten in de exploitatie. Stille reserves worden eveneens niet meegenomen. Niet duidelijk is in hoeverre stille reserves op korte termijn liquide te maken zijn. In onderstaande tabel staan reserves waar geen claims op rusten.

Vrij besteedbaar	
Algemene reserve vaste buffer*	4.000.000
Algemene reserve vrij besteedbaar*	9.140.705
Reserve herstructurering openbaar groen	484.115
Reserve sociaal domein	0
Reserve volkshuisvesting	1.736.8390
Onvoorzien	0
Totaal	15.361.659

*Bij de vaststelling van de nota Reserves en Voorzieningen 2019-2022 is besloten om de hoogte van de Algemene reserve vaste buffer af te stemmen op de benodigde weerstandscapaciteit bij de begroting. De hier opgenomen stand is gebaseerd op de stand van de begroting 2020. De stand van deze reserve is bij de vaststelling van de begroting 2021 vastgesteld op € 3.500.000. Dit betekent dat er in 2021 een bedrag van € 500.000 vrijvalt naar de Algemene reserve vrij besteedbaar.

Structurele weerstandscapaciteit

Structurele weerstandscapaciteit betreft de middelen die eventueel aangeboord kunnen worden om tegenvallers op te vangen. De structurele weerstandscapaciteit betreft de mogelijkheid om vanuit een verhoging van belastingen en leges structurele risico's op te vangen.

De onbenutte belastingcapaciteit wordt berekend door de maximale tarieven (artikel 12) te vergelijken met de gehanteerde tarieven. Het Ministerie publiceert de artikel 12 tarieven jaarlijks bij de mei circulaire van het gemeentefonds.

De berekening van de onbenutte belastingcapaciteit is als volgt:

Soort	WOZ-waarde nov-20	Tarief Dalfsen	Tarief art.12	Verskil in tarief	Onbenutte capaciteit
eigenaar woning	3.806.456.730	0,1094	0,1809	0,0715	2.722.000
eigenaar niet-woning	642.297.619	0,2075	0,1809	-/- 0,0266	n.v.t.
gebruiker niet-woning	543.534.745	0,1900	0,1809	-/- 0,0091	n.v.t.
				Totaal	2.722.000

Bij het berekenen van de onbenutte belastingcapaciteit zijn wij uitgegaan van de getaxeerde waarden per november 2020 voor woningen en niet-woningen. Het tarief artikel 12 status is afkomstig uit de mei circulaire 2020.

Het totale weerstandsvermogen 2020 ziet er als volgt uit:

Incidentele weerstandscapaciteit	15.361.659
Structurele weerstandscapaciteit	2.722.000
Totaal weerstandsvermogen	18.083.659

Benodigde weerstandscapaciteit

Het netto-risico op basis van de geïnventariseerde risico's bedraagt € 4.268.000. In de in 2020 vastgestelde Nota Weerstandsvermogen is besloten om het risico te bepalen aan de hand van de Monte Carlo simulatie.

De Monte Carlo simulatie is een (statistische) benadering waarbij niet één keer, maar vele malen het proces wordt gesimuleerd waardoor de uitkomst meer representatief is (risicosimulatie). De Monte Carlo simulatie wordt vaak in wetenschappelijke toepassingen gebruikt. Bij de Monte Carlo analyse hanteren we de volgende uitgangspunten:

- rekenen met maximumbedrag ingeschatte geldgevolg;
- rekenen met een zekerheidspercentage van 90%, en;
- ronden de uitkomst af naar boven op een veelvoud van € 100.000.

De berekening van het benodigd weerstandsvermogen met de Monte Carlo simulatie komt voor de jaarrekening 2020 uit op een bedrag van € 3.100.000.

De Monte Carlo simulatie is voor het eerst toegepast om de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit voor de begroting 2021 en nu voor de jaarrekening 2020. Door de gewijzigde systematiek kan er geen vergelijking plaatsvinden met eerdere berekeningen.

Voor de incidentele weerstandscapaciteit is de algemene reserve vaste buffer beschikbaar waarvan de hoogte op grond van de vastgestelde nota reserves en voorzieningen (2019 – 2022) als volgt wordt bepaald:

De 'algemene reserve vaste buffer' is in het bijzonder ingesteld voor het afdekken van risico's. De reserve is uitsluitend bedoeld om in te zetten als daarvoor geen andere (reserve)middelen meer beschikbaar zijn. De reserve heeft dus een bufferfunctie.

Jaarlijks wordt bij het vaststellen van de begroting de hoogte van de algemene reserve vaste buffer vastgesteld op dezelfde hoogte als de benodigde weerstandscapaciteit. Om jaarlijkse schommelingen te voorkomen wordt het minimum naar boven afgerond.

De algemene reserve vaste buffer is bij de vaststelling van de begroting 2021 per 1 januari 2021 vastgesteld op een bedrag van € 3.500.000.

Op basis van onderstaande tabel wordt de waardering van de ratio's gedaan. De raad heeft bij de vaststelling van de huidige Nota Weerstandsvermogen bepaald, dat de ratio minimaal 2 - uitstekend, moet zijn.

Waarderingscijfer	Ratio weerstandsvermogen	Betekenis
A	> 2,0	Uitstekend
B	1,4 < x < 2,0	Ruim voldoende
C	1,0 < x < 1,4	Voldoende
D	0,8 < x < 1,0	Matig
E	0,6 < x < 0,8	Onvoldoende
F	< 0,6	Ruim onvoldoende

Indien de beschikbare weerstandscapaciteit gedeeld wordt door de benodigde weerstandscapaciteit uit de risicosimulatie ontstaat de ratio weerstandsvermogen

Ratio weerstandsvermogen	2020	2019	2018
Benodigde weerstandscapaciteit	3.100.000	2.886.300	3.325.500
Beschikbare weerstandscapaciteit	18.083.659	17.102.197	16.426.000
- waarvan incidenteel	15.361.659	14.252.197	13.699.000
- waarvan structureel	2.722.000	2.850.000	2.727.000
Benodigd versus beschikbaar (ratio weerstandsvermogen)	5,8	5,9	4,9

De gemeente Dalfsen behaalt met een ratio van 5,8 waarderingscijfer A (exclusief grondexploitatie). Dit betekent dat de gemeente in zeer ruime mate in staat is om tegenvallers op te vangen zonder dat dit de continuïteit van de organisatie in gevaar brengt. De norm die wij voor ons zelf hebben gesteld is een score van minimaal 2 (uitstekend). In vergelijking met andere gemeenten scoren wij zeer hoog.

Uit bovenstaande tabel blijkt dat de ratio ten opzichte van de jaarrekening 2019 bijna gelijk is gebleven. Dit komt door de combinatie van stijging van het risico en gelijktijdige stijging van het totale weerstandsvermogen.

Wijzigingen in de top 10 risico's ten opzichte van de jaarrekening 2019 en specifieke aandachtspunten:

- De inschatting van het risicobedrag "Algemene Uitkering" is naar boven bijgesteld. De concept uitkomsten van de in 2020 uitgevoerde onderzoeken naar een nieuwe verdeelmodel voor de algemene uitkering, zijn inmiddels bekend en geven diverse herverdeeleffecten. Gelet op de discussies over deze herverdeeleffecten is nog niet bekend, hoe de definitieve aanpassing(en) er uit gaan zien. Gelet op deze onzekerheid is het risico naar boven bijgesteld.
- Door verdere uitbreiding van interne processen en kennis is het risico "naheffing belastingdienst" lager ingeschat.
- Het risico voor "aanschaf nieuw financieel pakket" is vervallen en het pakket is inmiddels (januari 2021) operationeel.
- Als nieuw risico's is opgenomen "De effecten Covid-19".
- Het risico "Beperkte beschikbaarheid gekwalificeerd personeel" is naar beneden bijgesteld. Bij het opstellen van de jaarrekening 2019 was de inschatting dat er sprake was van een beperkt aanbod vanwege een aantrekkende arbeidsmarkt. Door het Covid-19 is de situatie gewijzigd en beperkt het risico zich tot bepaalde specialistische functies/functiegroepen.

Financiële kengetallen

Sinds een aantal jaren dienen er verplicht een aantal financiële kengetallen opgenomen dienen te worden in de paragraaf Weerstandsvermogen.

Door middel van deze kengetallen en hun beoordeling ontstaat er een beter beeld van de financiële positie van de gemeente.

De volgende zes financiële kengetallen worden onderkend:

1. Netto schuldquote
2. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen
3. Solvabiliteitsratio
4. Grondexploitatie
5. Structurele exploitatieruimte
6. Belastingcapaciteit: Woonlasten meerpersoonshuishouden

Om de eerder genoemde kengetallen beter te kunnen duiden is bij de vaststelling van de Nota Weerstandsvermogen en Risicobeheersing 2020 - 2023 besloten om aan te sluiten bij de door de VNG (Vereniging van Nederlandse Gemeenten) gehanteerde signaleringswaarden. De VNG heeft een aantal signaleringswaarden ontwikkeld om een grofmazige waardering te geven aan de kengetallen. Het betreft dus nadrukkelijk geen normering maar het dient als hulpmiddel om de afzonderlijke uitkomsten in beter perspectief te plaatsen. Voor elk kengetal worden drie categorieën onderscheiden: 'Minst risicovol' (in groen), 'Neutraal' (in geel) en 'Meest risicovol' (in oranje). Zie onderstaande tabel:

Kengetal	Hoe interpreteren	Signaleringswaarden		
		Minst risicovol	Neutraal	Meest risicovol
1. Netto schuldquote				
a. Zonder correctie doorgeleende gelden	Hoe lager het percentage hoe beter	< 90%	Van 90% t/m 130%	>130%
b. Met correctie doorgeleende gelden	Hoe lager het percentage hoe beter	< 90%	Van 90% t/m 130%	>130%
2. Solvabiliteitsratio	Hoe hoger het percentage hoe beter	>50%	Van 20% t/m 50%	<20%
3. Grondexploitatie	Hoe lager het percentage hoe beter	<20%	Van 20% t/m 35%	>35%
4. Structurele exploitatieruimte	Hoe hoger het percentage hoe beter	>0%	0%	<0%
5. Belastingcapaciteit	Hoe lager het percentage hoe beter	<95%	Van 95% t/m 105%	>105%

Bij de kengetallen wordt een toelichting opgenomen, op het moment dat er sprake is van een score "geel" of "oranje". Wanneer het op basis van de toelichting nodig is, wordt er gelijktijdig gerapporteerd over (te treffen) beheersmaatregelen.

Kengetallen:	rekening 2019	begroting 2020	rekening 2020
Netto schuld quote	23%	15%	23%
Netto schuld quote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	16%	5%	16%
Solvabiliteitsratio	53%	57%	51%
Grondexploitatie	19%	2%	16%
Structurele exploitatieruimte	-6.37%	-2.17%	1%
Belastingcapaciteit	87%	93%	90%

1. Netto schuldquote (gecorrigeerd)

Definitie:

De netto schuldquote geeft de verhouding weer tussen het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. Hierin is een nuancering op zijn plaats. Het kan namelijk voorkomen dat gemeenten veel geld doorlenen aan derden. Om die reden is de 'netto schuldquote gecorrigeerd' ontwikkeld. Hierin is het doorleeneffect geëlimineerd en geeft daarmee een zuiverder beeld van de positie van de gemeente weer.

bedragen x € 1.000		rekening 2019	begroting 2020	rekening 2020
Vaste schulden	+	17.732	16.337	16.336
Netto vlottende schuld	+	7.169	4.000	5.330
Overlopende passiva	+	4.737	3.000	8.313
Financiële activa		0	1	0
Uitzettingen	-	6.336	5.500	6.810
Liquide middelen	-	136	6.835	255
Overlopende activa	-	5.973	1.500	6.865
Totale baten		73.888	65.492	69.900
Netto schuldquote		23%	15%	23%

bedragen x € 1.000		rekening 2019	begroting 2020	rekening 2020
Vaste schulden	+	17.732	16.337	16.336
Netto vlottende schuld	+	7.169	4.000	5.330
Overlopende passiva	+	4.737	3.000	8.313
Financiële activa	-	5.194	6.087	4.886
Uitzettingen	-	6.336	5.500	6.810
Liquide middelen	-	136	6.835	255
Overlopende activa	-	5.973	1.500	6.865
Totale baten		73.888	65.492	69.900
Netto schuldquote		16%	5%	16%

Beoordeling:

De verhouding tussen schulden en baten is goed. Ten opzichte van 2019 is het percentage gelijk gebleven.

2. Solvabiliteitsratio

Definitie:

De mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Dit wordt uitgedrukt in het percentage eigen vermogen ten opzichte van het balanstotaal.

bedragen x € 1.000	rekening 2019	begroting 2020	rekening 2020
Eigen vermogen	44.250	3.405	42.253
Balanstotaal	84.151	71.227	82.889
Solvabiliteitsratio	53%	57%	51%

Beoordeling:

Het solvabiliteitsratio van 51% laat zien dat de gemeente Dalfsen een zeer solvabele vermogenspositie heeft en verhoudingsgewijs dus meer eigen vermogen dan vreemd vermogen bezit.

3. Kengetal grondexploitatie

Definitie:

De boekwaarde van de voorraden grond zijn van belang, want deze waarden moeten meerjarig worden terugverdiend bij de verkoop. De ratio wordt berekend door de bouwgrond in exploitatie te delen door de totale baten van de programmabegroting.

bedragen x € 1.000	rekening 2019	begroting 2020	rekening 2020
Bouwgronden in exploitatie	14.127	1.522	11.388
Totalen baten	73.888	65.492	69.900
Kengetal grondexploitatie	19%	2%	16%

Beoordeling:

Dit kengetal laat zien wat de verhouding tussen de totale baten en de terug te verdienen bedragen aan bouwgronden is. Door de grotere uitgifte van gronden van circa € 7 miljoen is dit kengetal in 2020 verbeterd ten opzichte van 2019.

4. Structurele exploitatie ruimte

Definitie:

Om een flexibele begroting te kunnen bewerkstelligen is het zinvol de structurele baten hoger te laten zijn dan de structurele lasten. De structurele exploitatieruimte wordt bepaald door het saldo van de structurele baten en lasten en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves gedeeld door de totale baten en uitgedrukt in een percentage.

bedragen x € 1.000	rekening 2019	begroting 2020	rekening 2020
Totale structurele lasten	74.082	66.968	65.280
Totale structurele baten	67.808	63.951	64.067
Totale structurele toevoegingen aan reserves	0	0	0
Totale structurele onttrekkingen aan reserves	1.566	1.597	1.580
Totale baten	73.888	65.492	69.900
Structurele exploitatieruimte	-6,37%	-2,17%	0,53%

Beoordeling:

De structurele exploitatieruimte is positief. Dat betekent dat we structureel minder uitgeven dan we ontvangen. In deze jaarrekening zijn de richtlijnen van de notitie structurele en incidentele baten en lasten (miv 2019) van toepassing. Hierdoor worden meer posten als structureel gezien. Anderzijds zien we meer structurele kosten door alle ontwikkelingen op het gebied van het sociaal domein.

Hoe hoger dit percentage hoe beter. Een positieve uitkomst van dit kengetal houdt in dat de gemeente structurele lasten kan afdekken door structurele baten. Dit kengetal wordt in 2020 beïnvloed door Covid-19.

5. Belastingcapaciteit: woonlasten meerpersoonshuishoudens

Definitie:

Het cijfer geeft inzicht hoe de belastingdruk zich in de gemeente verhoudt ten opzichte van het landelijk gemiddelde. De ruimte die een gemeente heeft om zijn belastingen te verhogen wordt vaak gerelateerd aan de totale woonlasten. Het Coelo en 'waarstaatjegemeente.nl' publiceren deze gegevens.

	bedragen x € 1.000	rekening 2019	begroting 2020	rekening 2020
A	OZB-lasten voor gezin bij gemiddelde WOZ waarde	315	335	334
B	Rioolheffing voor gezin bij gemiddelde WOZ waarde	130	129	133
C	Afvalstoffenheffing voor een gezin	197	230	227
D	Eventuele heffingskorting	0	0	0
E	Totale woonlasten voor gezin bij gemiddelde WOZ waarde	642	694	694
F	Woonlasten landelijk gemiddelde voor gezin in t-1	739	747	773
	Woonlasten t.o.v. landelijk gemiddelde jaar ervoor	87%	93%	90%
	<i>(E/F) x 100%</i>			

Beoordeling:

De woonlasten in de gemeente Dalfsen liggen ruim lager dan het landelijk gemiddelde.

Om de bedragen per huishouden te kunnen berekenen zijn voor gemeenten met tariefdifferentiatie aannames gemaakt omtrent de aangeboden hoeveelheid afval. Hierbij wordt rekening gehouden met het feit dat diftargemeenten minder afval inzamelen.

Samenvatting risicoprofiel

De gemeente Dalfsen behaalt met een weerstandsratio van 5,8 waarderingscijfer A. Dit betekent dat de gemeente in ruime mate in staat is om tegenvallers op te vangen zonder dat dit de continuïteit van de organisatie in gevaar brengt. De norm die wij onszelf hebben gesteld komt op een score van minimaal 2 (uitstekend). In vergelijking met andere gemeenten scoren wij zeer hoog, dus positief.

Uit de nieuwe financiële kengetallen kunnen we concluderen dat onze schuldenpositie en solvabiliteitsratio zeer goed te noemen zijn. Ten aanzien van de grondexploitaties zien we geringe daling van het kengetal grondexploitatie. Een daling van het kengetal is positief, de waarde van de boekwaarde daalt. Het kengetal structurele exploitatieruimte laat zien dat de structurele baten voldoende zijn om de structurele lasten te dekken. De vraag is of dit een reëel structureel beeld geeft. De corona problematiek heeft een duidelijke invloed op de cijfers van 2020.

3 Onderhoud kapitaalgoederen

Algemeen

Binnen de gemeente is een groot vermogen geïnvesteerd in kapitaalgoederen als wegen, openbare verlichting, riolering, groen en gebouwen. Deze kapitaalgoederen zijn van cruciaal belang voor wonen, werken, vervoer, recreatie en huisvesting van de gemeentelijke diensten en instellingen. Het gewenste kwaliteitsniveau voor gebruik, inrichting en beheer wordt door de raad vastgesteld met beleidsplannen en door het college uitgewerkt in de diverse beheer- en uitvoeringsplannen.

Een omvangrijk deel van het onderhoudsbudget in de begroting is bestemd voor het onderhoud van deze kapitaalgoederen in de openbare ruimte. Het is van belang dat hierover een zorgvuldig beheer wordt gevoerd, want het is juist de kwaliteit van de openbare ruimte die door de inwoners vaak intensief wordt beleefd en gewaardeerd.

Momenteel wordt een nieuw beleidsplan Integraal beheer openbare ruimte (IBOR) voorbereid. Dit wordt vastgesteld in 2021. In 2020 was het oude beleidsplan IBOR nog van kracht. Dit plan was in 2017 vastgesteld. In dit plan is de gewenste onderhoudskwaliteit voor de meeste kapitaalgoederen in de openbare ruimte vastgelegd. Met het vastgestelde niveau wordt ingezet op het handhaven van de groene, veilige, duurzame en nette kwaliteit van de openbare ruimte. In het beleidsplan zijn de verschillende kwaliteiten uitgewerkt per functiegebied en worden de accenten per kern toegelicht. Onderstaande figuur geeft een samenvatting van de vastgestelde inrichtings- en onderhoudskwaliteit. De onderhoudskwaliteit wordt gemeten volgens de (beeld)kwaliteitscatalogus openbare ruimte van het CROW (Publicatie 323).

Om de inrichtings- en gebruikskwaliteit te ondersteunen is een passend onderhoudsniveau nodig. Een duurzame veilige, nette en groene omgeving is een kernkwaliteit van de kernen en het buitengebied van de gemeente Dalfsen en deze wil de gemeente overal bieden.

Bij toepassing van dit passende onderhoudsniveau hanteren we de volgende begrippen als kader. "Basis" Voor de hele openbare ruimte biedt de gemeente een minimaal B-niveau voor de technische staat (duurzaam, heel en veilig) en een AB-kwaliteit voor de reiniging (schoon), het aanzien van verhardingen wordt op C-kwaliteit gehouden.

"Hoog", Het groen wordt op een A-niveau onderhouden. Dit geldt dus voor dorpscentra, de begraafplaatsen en de hoofdinfrastructuur. De reiniging heeft ook in deze gebieden een AB-kwaliteit, het aanzien van verhardingen wordt op C-kwaliteit gehouden.

Functiegebied	Inrichting	Onderhoud							
		Groen	Verharding	Verlichting	Spelen	Meubilair	Water	Civiele kunstwerken	Reiniging
Dorpscentra	Hoog	A	B/C	A	B	B	B	B	A B
Hoofdinfrastructuur	Basis / Hoog	A	B/C	B	B	B	B	B	A B
Begraafplaatsen	Hoog	A	B/C	B	B	B	B	B	A B
Woonwijken	Basis	B	B/C	B	B	B	B	B	A B
Bedrijventerreinen	Basis	B	B/C	B	B	B	B	B	A B
Recreatie en sport	Basis	B	B/C	B	B	B	B	B	A B
Maatschappelijk & dienstverlening	Basis	B	B/C	B	B	B	B	B	A B
Buitengebied	Basis	B	B/C	B	B	B	B	B	A B

A Goed (mooi en comfortabel)

B Voldoende (functioneel)

C Matig (onrustig beeld, discomfort of enige vorm van hinder)

In deze paragraaf worden voor de kapitaalgoederen wegen, infrastructurele (civiele) kunstwerken, openbare verlichting, riolering, water, openbaar groen en gebouwen achtereenvolgens aangegeven:

- a. Het beleidskader;
- b. Kwantitatieve en kwalitatieve indicatoren;
- c. Financiële consequenties beleidsdoel.

Hier onder volgt eerst een samenvattend overzicht van de actualiteit van onze plannen en de verwerking daarvan in deze begroting.

Beleidsplan	Betreft periode (vaststelling)*	Financieel verwerkt in begroting
Integraal beheer openbare ruimte	2017 - 2021 (2017)	Ja
Licht in de Openbare Ruimte	2016 - 2020 (2016)	Ja
Gemeentelijk verkeers- en vervoersplan	2016 - 2026 (2016)	Ja
Groenstructuurplan	2013 - 2017 (2013)	Ja
Gemeentelijk rioleringsplan (GRP)	2017 - 2020 (2017)	Ja
Landschapsonwikkelingsplan (LOP)	2010 - 2020 (2010)	Ja

Beheerplan	Betreft periode (vaststelling)*	Financieel verwerkt in begroting
Beheerplan onderhoud gem gebouwen	2019-2023 (2018)	Ja
Wegenbeheerplan	2017 - 2020 (2017)	Ja
Civiele kunstwerken	2018 - 2022 (2017)	Ja
Uitvoeringsprogramma GVVP	2016 - 2018 (2016)	Ja
Speelplaatsenbeheersplan	2019 - 2023 (2019)	Ja
Rioolbeheerplan	2015 - 2018 (2014)	Ja
Berm- en slootbeheersplan	(1998)	Ja

*) De looptijd van een aantal plannen is inmiddels verstreken. Hier vloeien geen consequenties uit voort. De 'oude' plannen zijn nog toepasbaar en worden (waar nodig) binnen afzienbare tijd geactualiseerd en/of geïntegreerd in het beleidsplan Integraal Beheer Openbare Ruimte (IBOR) dan wel de Omgevingsvisie.

Wegen

Het beleidskader

Het beleidsplan integraal beheer openbare ruimte vormt het beleidskader voor het onderhoud van de gemeentelijke wegen. Met het beleidsplan is het gewenste onderhoudsniveau en zijn de benodigde financiële middelen vastgelegd. Met het vastgestelde niveau wordt ingezet op het behoud van onze duurzame en veilige wegen. Het beleid is uitgewerkt in het vastgestelde wegenbeheerplan (college van B&W 12 juni 2017).

Kwantitatieve en kwalitatieve indicatoren

De omvang van het gemeentelijke wegennet bestaat naast bermen en bermsloten uit ongeveer 2,8 miljoen vierkante meter verhard oppervlak en ongeveer 0,2 miljoen vierkante meter onverharde en half verharde paden en rijbanen.

De onderhoudstoestand van wegen is onderverdeeld naar de volgende vier thema's: duurzaamheid, veiligheid, comfort en aanzien. De onderhoudstoestand wordt beoordeeld conform de beeldkwaliteitscatalogus openbare ruimte en aan de hand van de criteria voor rationeel wegbeheer van het CROW.

Voor duurzaamheid en veiligheid geldt het beeldkwaliteitsniveau B (voldoende – functioneel), die is vertaald naar het zogenoemde kwaliteitsniveau R voor rationeel wegbeheer, waarbij het percentage verharding "onvoldoende" lager of gelijk is aan 4%. Voor aanzien geldt het beeldkwaliteitsniveau C (Matig), waarbij het percentage verharding "onvoldoende" lager of gelijk is aan 7%.

Vergelijking diverse systemen voor onderhoudskwaliteit

R++	A+		Zeer goed	Zeer intensief	Nagenoeg ongeschonden
R+	A		Goed	Intensief	Mooi en comfortabel
R	B		Voldoende	Standaard	Functioneel
R-	C		Matig	Extensief	Onrustig beeld, discomfort of enige vorm van hinder
Nvt	D		Te slecht	Nvt	Kapitaalvernietiging, uitlokking van vernieling, fucntieverlies, juridische aansprakelijkheid of sociale onveiligheid

Vergelijking onderhoudskwaliteiten (CROW-publicatie 323)

Indicator	Bron	2016	2018	2020
Duurzaamheid percentage verharding onvoldoende ≤ 4%	Inspectie	4%	9%	3%
Veiligheid percentage verharding onvoldoende ≤ 4%	Inspectie	4%	9%	2%
Aanzien percentage verharding onvoldoende ≤ 7%	Inspectie	7%	14%	3%

Vanuit de inspectie van 2018 was gebleken dat de kwaliteit van wegen voor duurzaamheid, veiligheid en aanzien procentueel was gedaald. In 2019 hebben wij de nodige onderhoudsmaatregelen toegepast. In 2020 is een nieuwe inspectieronde uitgevoerd waarbij de kwaliteit van de wegen voor duurzaamheid, veiligheid en aanzien weer is toegenomen.

Financiële consequenties beleidsdoel

De totale lasten/baten voor wegen (exclusief apparaatskosten) vallen onder programma 3 Beheer openbare ruimte en omvatten de verharde en onverharde wegen. Het budget is opgedeeld in regulier budget en budget voor groot onderhoud. Dit budget is exclusief het budget voor het reinigen van de openbare ruimte maar inclusief het budget voor bermen in het buitengebied.

Financiële consequenties beleidsdoel

x € 1.000	Begroting 2020 (na wijzigingen)	Rekening 2020
Regulier budget	375	357

x € 1.000	Begroting 2020 (na wijzigingen)	Rekening 2020
Groot onderhoud	786	813

Infrastructurele kunstwerken (verkeersbruggen en duikers)

Het beleidskader

Beleidskader is het beleidsplan Integraal beheer openbare ruimte 2017. Met dat beleidsplan is het gewenste onderhoudsniveau en de benodigde financiële middelen vastgelegd. Met het vastgestelde niveau wordt ingezet op het behoud van duurzame en veilige kunstwerken. Het beheer van de kunstwerken is uitgewerkt in het beheerplan civiele kunstwerken 2018-2022.

Kwantitatieve en kwalitatieve indicatoren

Het areaal bestaat uit 60 objecten onderverdeeld 9 verkeersbruggen, 15 duikerbruggen, 26 fiets- en voetgangersbruggen, 3 tunnels, 6 kademuren en 1 overkluizing. Daarnaast heeft de gemeente circa 530 duikers in beheer.

De civiele kunstwerken worden conform het beheerplan onderhouden op een "redelijk" onderhoudsniveau (conditiescore 3 NEN 2767-4). Dit onderhoudsniveau komt overeen met de afgesproken beeldkwaliteitsscore "B" in het IBOR.

Financiële consequenties beleidsdoel

De totale lasten/baten voor civiele kunstwerken (exclusief apparaatskosten) vallen onder programma 3 beheer openbare ruimte. Het budget is opgedeeld in regulier budget en budget voor onderhoud.

x € 1.000	Begroting 2020 (na wijzigingen)	Rekening 2020
Regulier budget	8	5

x € 1.000	Begroting 2020 (na wijzigingen)	Rekening 2020
Onderhoud budget	48	20

Openbare verlichting

Het beleidskader

In het beleidskader voor de openbare verlichting is vastgelegd waarom, waar en hoe openbare verlichting wordt toegepast evenals het kwaliteitsniveau en de financiële middelen. Het huidige beleidsplan " Licht in de Openbare Ruimte" is in de raadsvergadering van 24 oktober 2016 vastgesteld. In dit beleidsplan wordt er uitgegaan van een gedifferentieerde onderhoudsniveau. Momenteel wordt er een nieuw beleidsplan voorbereid. In 2021 wordt een nieuw beleidsplan vastgesteld.

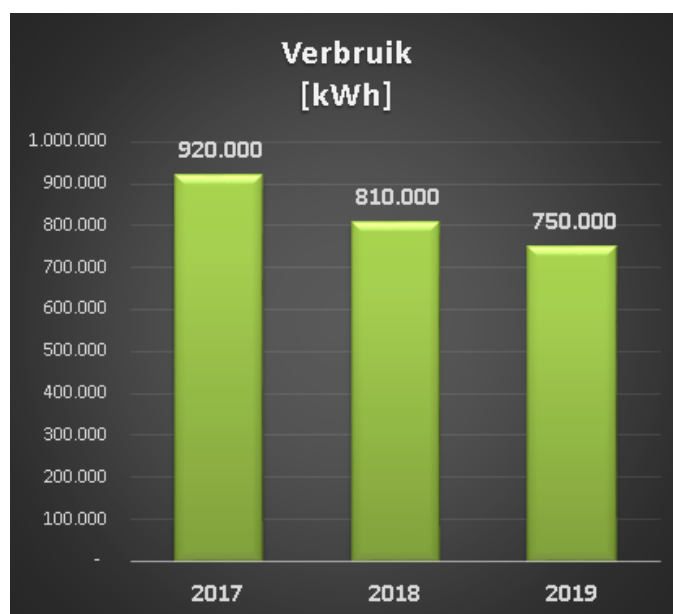
Kwantitatieve en kwalitatieve indicatoren

Het openbare verlichtingsareaal in onze gemeente bestaat per 31 december 2020 uit:

Objecten	Aantal
Lichtmasten	6.733
Armaturen	6.898

Specials	
Wegmarkering / LED-grondspots	560
Lichtbronnen ANWB-bewegwijzering	132

Jaarlijks verbruikt de openbare verlichtingsinstallatie ca. 750.000 kWh. Ten opzichte van 2017 laat het verbruik een daling zien zoals in onderstaande tabel weergegeven.

De jaarcijfers voor wat betreft het energieverbruik in 2020 waren bij het schrijven van de jaarrekening nog niet beschikbaar.

De onderhoudstoestand wordt beoordeeld conform de beeldkwaliteitscatalogus openbare ruimte van het CROW. Voor centrumgebieden geldt het beeldkwaliteitsniveau A en voor de overige functiegebieden geldt een beeldkwaliteitsniveau B.

Financiële consequenties

Voor de openbare verlichting zijn kosten gemaakt. Deze kosten worden verdeeld volgens de landelijke kengetallensystematiek van de NSVV (Nederlandse Stichting voor Verlichtingskunde). De afgelopen jaren is er sprake geweest van een budget, waarmee invulling gegeven kan worden aan de beleidskaders.

Er wordt onderscheid gemaakt in drie kostensoorten:

1. Energiekosten: netwerkkosten, kosten levering en de energiebelasting.
2. Onderhoud en Beheer: onderhoud aan de masten en lampen en shades.
3. Investeringskosten: kosten voor renovaties die zijn opgenomen in het investeringsplan.

De totale lasten voor openbare verlichting zijn in de gemeente Dalfsen als volgt:

Exploitatie inclusief dagelijks beheer en onderhoud en exclusief investeringen en energie

x € 1.000	Begroting 2020	Rekening 2020
Openbare verlichting	84	80

Energielasten

x € 1.000	Begroting 2020	Rekening 2020
Openbare verlichting	93	71

De besparingen die bereikt worden op de energiekosten worden aangewend voor het versneld ombouwen naar LED.

Voor de renovaties van de installaties heeft de gemeenteraad uitvoeringskredieten beschikbaar gesteld door middel van het investeringsplan.

Investerings (groot onderhoud binnen de exploitatie)

x € 1.000	Begroting 2020 (na wijzigingen)	Rekening 2020
Openbare verlichting	110	108

Bovenstaande kosten hebben betrekking op het beheer en onderhoud van de aanwezige verlichtingspunten. Dat wil zeggen: de kosten van de aanleg van verlichtingspunten in nieuwe woonwijken, industrieterreinen, herinrichtingsplannen en inbreidingslocaties zijn hierin niet opgenomen. De kosten voor de aanleg van openbare verlichting in nieuwe woonwijken en industrieterreinen worden opgenomen en verantwoord in de grondexploitatie. De kosten voor de aanleg van openbare verlichting bij inbreidingen of grootschalige herinrichtingsplannen worden opgenomen in de desbetreffende exploitaties.

Riolering

Het beleidskader

Het gemeentelijk rioleringsplan is leidend voor het onderhoud van de gemeentelijke riolering. In het in 2017 vastgestelde en in 2020 met 1 jaar tot eind 2021 verlengde plan staat het gewenste niveau van onderhoud, welke risico's we nemen en hoeveel geld daarvoor nodig is. Onze ambitie voor het onderhoud van de riolering is "spaarzaam en betrouwbaar daar waar het moet, vooruitstrevend daar waar het (eenvoudig) kan". De werkzaamheden die wij uitvoeren voor het onderhoud van riolering staan in het rioolbeheerplan gedetailleerder beschreven.

Kwalitatieve en kwantitatieve indicatoren

Riolering bestaat uit diverse objecten zoals buizen, putten en pompen voor inzameling en transport van afvalwater, maar bijvoorbeeld ook wadi's voor de infiltratie van regenwater en drainage voor beheersing van de grondwaterstand. In hoofdzaak bestaat de riolering uit 178 kilometer vrijverval riolering en 67 kilometer mechanische riolering. Er zijn meer dan 3.900 inspectieputten, 10.700 kolken, 330 gemalen en pompunits. Voor gedetailleerde informatie over deze voorzieningen wordt verwezen naar het beheerplan en naar het basisrioleringsplan.

In het gemeentelijke rioleringsplan is vastgelegd, aan welke voorwaarde(n) we willen voldoen en hoe de voorzieningen dan functioneren in een kwalitatieve maat. De eisen hebben betrekking op het inzamelen, transporteren en verwerken ten behoeve van de volksgezondheid, woonbaarheid en het milieu. De bijbehorende maatstaven (kwalitatieve indicatoren) zijn gericht op de effecten, wat ervaart de burger en / of omgeving. De resultaten worden afgeleid uit de geregistreerde meldingen.

Maatstaven	2020
< 5 meldingen van het niet kunnen lozen van afvalwater door het niet functioneren van het gemeentelijke riool.	x
< 2 meldingen van gezondheid gerelateerde klachten door contact met afvalwater in de openbare ruimte.	✓
< 5 meldingen van stank gerelateerde klachten vanuit de gemeentelijke riolering.	✓
Maatstaven	2020
< 10 meldingen van grondwateroverlast veroorzaakt door gemeentelijke voorzieningen.	✓
Maatstaven	2020
< 10 meldingen van het niet kunnen lozen van hemelwater door het niet functioneren van het gemeentelijke riool.	✓
< 5 meldingen van wateroverlast per jaar.	✓
< € 5.000,- schade door wateroverlast per jaar.	✓
Maatstaven	2020

Maatstaven	2020
< 1 meldingen van persoonlijk letsel als gevolg van ernstige gebreken.	✓
< € 5.000,- schade door ernstige gebreken van objecten in de openbare ruimte.	✓

Financiële consequenties

In het gemeentelijke rioleringsplan is de huidige situatie omschreven, is de ambitie met het gewenste onderhoudsniveau vastgesteld en zijn de bijbehorende maatregelen en middelen bepaald. Het totaalpakket vormt de grondslag voor het kostendekkende tarief van de rioolheffing. Er wordt voor de riolering met een voorziening voor toekomstige onderhoud gewerkt. De totale lasten van de riolering vallen onder programma 8 duurzaamheid en milieu.

Exploitatie exclusief toegerekende overhead, btw groot onderhoud en investeringen

x € 1.000	Begroting 2020 (na wijzigingen)	Rekening 2020
Riolering	638	618

Mutatie voorziening riolering

x € 1.000	Begroting 2020 (na wijzigingen)	Rekening 2020
Bruto Dotatie	534	511

Om invulling te geven aan de gestelde doelen zijn voor de maatregelen de volgende bedragen opgenomen. Het bedrag wordt onttrokken aan de voorziening riolering.

In standhouden (Groot onderhoud)

x € 1.000	Begroting 2020 (na wijzigingen)	Rekening 2020
Maatregelen uitvoering GRP	275	225

Bedrag is exclusief de onttrekking aan de voorziening.

Ontwikkelingen

x € 1.000	Begroting 2020 (na wijzigingen)	Rekening 2020
Nieuwe ontwikkelingen GRP	50	91

Water

Het beleidskader

Het gaat hier met name om het beheer van watergangen met een schouwplicht. Andere watergangen zijn functioneel onderdeel van wegen of openbaar groen en worden vanuit de betreffende budgetten gedekt. De beheerkosten worden gemaakt voor het maaien en onderhouden van watergangen (met name in het buitengebied) en het afvoeren of verwerken van het maaisel.

Het beleidskader wordt gevormd door;

- de Waterwet;
- de Keur van het waterschap Drents Overijsselse Delta;
- de Legger van het waterschap Drents Overijsselse Delta;
- de Wet natuurbescherming;
- de Wet milieubeheer.

Kwalitatieve en kwantitatieve indicatoren

Jaarlijks vindt onderhoud plaats aan de watergangen met een schouwplicht en wordt het schouwafval opgeruimd waarvoor een ontvangstplicht bestaat.

De omvang van de leggerwatergangen (watergangen met schouwplicht) die in samenwerking met aanliggende eigenaren worden onderhouden, omvatten 84 km aan lengte. Voor 112 km aan watergangen geldt een schouwplicht en wordt het schouwafval opgeruimd.

Financiële consequenties

De afgelopen jaren is er sprake geweest van een budget waarmee invulling gegeven kan worden aan de beleidskaders. De totale lasten van de watergangen:

x € 1.000	Begroting 2020 (na wijzigingen)	Rekening 2020
Watergangen	62	61

Openbaar groen

Het beleidskader

Het onderhoud en de inrichting van het openbaar groen vindt plaats conform de kwaliteitsniveaus van het beleidsplan Integraal beheer openbare ruimte en volgens het Groenstructuurplan gemeente Dalfsen (GSP) 2013-2017.

De kwaliteitsniveaus die gehanteerd worden zijn onderhoudsniveau A in winkelgebieden, hoofdinfrastructuur en begraafplaatsen en onderhoudsniveau B voor de overige gebieden binnen en buiten de bebouwde kom.

Eind 2019 is de startnotitie groen en biodiversiteit vastgesteld. In 2021 zal de kadernota groen en biodiversiteit als vervanger van het groenstructuurplan geagendeerd worden op de raadsagenda. 2020 is gebruikt om het groenstructuurplan te evalueren en een nulmeting op het gebied van biodiversiteit te doen. Deze evaluatie en de nulmeting zullen input zijn voor de kadernota groen en biodiversiteit.

In 2020 is het beleidsplan visie Hondenbeleid in kernen geactualiseerd. Ook zijn voorbereidingen getroffen om een subsidie in 2021 bij de provincie Overijssel aan te gaan vragen om een ecologisch bermbeheerplan te ontwikkelen.

Kwalitatieve en kwantitatieve indicatoren

Het openbaar groen in de gemeente Dalfsen omvat in totaal ± 142 ha. Het totale bomenbestand binnen de kom beslaat ruim 17.100 stuks en buiten de bebouwde kom circa 38.000 stuks.

Financiële consequenties

Er wordt onderscheid gemaakt in twee kostensoorten:

1. Onderhoud en beheer aan de groene buitenruimte (bomen, bosplantsoen, heesters, gras), hondentoiletten.
2. Investeringskosten: de uitvoeringsprojecten uit het GSP worden betaald uit de reserve herstructurering openbaar groen. Deze reserve wordt gevoed door de verkoop van openbare groenstroken.

De afgelopen jaren is er sprake geweest van een budget waarmee invulling gegeven kan worden aan de beleidskaders. De kosten voor openbaar groen zijn in de gemeente Dalfsen als volgt:

Openbaar Groen

x € 1.000	Begroting 2020 (na wijzigingen)	Rekening 2020
Openbaar Groen	273	287

Groot onderhoud openbaar groen (GSP)

x € 1.000	Begroting 2020 (na wijzigingen)	Rekening 2020
Groot onderhoud budget	170	121

De kosten voor de aanleg van openbaar groen in nieuwe woonwijken en bedrijventerreinen zijn opgenomen en verantwoord in de grondexploitaties.

Speelplaatsen

Het beleidskader

Het onderhoud en de inrichting van speelplaatsen vindt plaats conform het beheerplan Spelen 2019-2023. In dit beheerplan wordt weergegeven wat het reguliere beheer aan speeltoestellen en ondergronden inhoudt en welke kosten hieraan zijn verbonden. Daarnaast wordt in dit beheerplan weergegeven welke speelplekken worden gerenoveerd.

Kwalitatieve en kwantitatieve indicatoren

Er zijn in totaal 630 speeltoestellen en spelaanleidingen met bijbehorende ondergronden in onderhoud bij de gemeente Dalfsen op 115 speelplekken. Daarnaast verzorgt de gemeente Dalfsen voor 100 speeltoestellen op 11 speelplekken alleen de inspecties.

In het beleidsplan Integraal beheer openbare ruimte is het gewenste kwaliteitsniveau beschreven voor het onderhoud. De speeltoestellen en ondergronden worden onderhouden op beheerkwaliteitsniveau B.

Het onderhoud bestaat uit klein onderhoud, groot onderhoud en cyclische vervangingen.

Financiële consequenties

Bij speelplaatsen wordt er sprake van de volgende kostensoort:

1. Onderhoudskosten: Onderhoud, beheer en vervangingen van speeltoestellen en ondergronden.

De kosten voor onderhoud speelplekken zijn in de gemeente Dalfsen als volgt:

Speelplekken onderhoud

x € 1.000	Begroting 2020 (na wijzigingen)	Rekening 2020
Speelplekken	51	36

Deze kosten komen ten laste van de begrotingspost Speelvoorzieningen.

Voor het invullen van de bezuinigingsopgave 2019 en 2020 zijn een aantal omvormingen/vervangingen doorgeschoven. De veiligheid van de speeltoestellen blijft gewaarborgd. Dit houdt in dat er niet wordt voldaan aan het realiseren van alle omvormingsprojecten binnen de afgesproken beleidsperiode (2014-2023) maar dat dit langer doorloopt. De geplande vervangingen en renovaties zijn geschrapt.

Gebouwen

Het beleidskader

De wijze waarop de gemeentelijke gebouwen worden onderhouden en in stand worden gehouden, is vastgelegd in het beheerplan Onderhoud Gemeentelijke Gebouwen 2019 - 2023". Dit beheerplan is vastgesteld in de raadsvergadering van 18 juni 2018.

Kwantitatieve en kwalitatieve indicatoren

De gemeente heeft circa 25 gebouwen in eigendom en beheer. Gezamenlijke deler is dat alle gebouwen worden gebruikt voor maatschappelijke doeleinden. Alle gebouwen bij elkaar hebben een bruto vloeroppervlakte van ruim 25.000 m² en vertegenwoordigen een WOZ-waarde van in totaal ruim 25 miljoen euro.

Financiële consequenties

De benodigde middelen voor de uitvoering van werkzaamheden worden ten laste gebracht van de jaarbegroting (contracten, abonnementen, klachtenonderhoud) of worden onttrokken aan de voorziening groot onderhoud gebouwen (meerjarenonderhoud en eenmalige uitgaven).

De voorziening groot onderhoud gemeentelijke gebouwen wordt gevoed vanuit de jaarlijkse dotaties voor diverse gebouwen. Deze jaarlijkse dotatie is gebaseerd op een onderhoudsplanning van tien jaar.

De gemeente heeft geen gebouwen voor onderwijs in eigendom. Voor de onderwijsgebouwen geldt een afzonderlijke vergelijkbare systematiek.

Verzekeringsbeleid

Van de gemeentelijke kapitaalgoederen zijn de gebouwen, inclusief die voor het onderwijs, verzekerd op basis van een uitgebreide gevarenpolis voor gemeenten (brand, storm, inbraak e.d.).

De verzekering voor de eigendommen van de gemeente (gebouwen, inventaris, elektronica) en voor de scholen (gebouwen, inventaris, elektronica) is in 2018 Europees aanbesteed. De polis heeft een looptijd van drie jaar (01-01-2019 tot 01-01-2022), met stilzwijgende verlenging voor 12 maanden, tenzij 2 maanden voor de afloopdatum opgezegd. De polis kent een eigen risico van € 2.500.

Alle gebouwen, gemeentelijk eigendom en scholen, zijn eind 2018 opnieuw getaxeerd. Omdat de verzekering van de gebouwen een jaarlijkse indexering kent hebben deze taxaties een geldigheidsduur van zes jaar

4 Financiering

Algemeen

De Wet Financiering Decentrale Overheden (Fido) stelt regels voor het financieringsgedrag van decentrale overheden. In het kader van deze wet is in het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) een paragraaf "financiering" voorgeschreven, in zowel de begroting als het jaarverslag van de gemeente.

De financieringsfunctie is als volgt te omschrijven:

Het sturen en beheersen van, het verantwoord en het toezicht houden op de financiële vermogenswaarden, de financiële geldstromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico's. Meer concreet gaat het om financiering van het beleid tegen zo gunstig mogelijke voorwaarden, het te allen tijde zorgen voor voldoende liquide middelen, waarbij een tijdelijk overschot tegen een zo hoog mogelijk rendement wordt belegd en het daarbij afdekken van vooral rente- en kredietrisico's.

De gemeente verkeert permanent in de situatie van financieringsbehoefte. Dit houdt verband met het stelsel van baten en lasten, waarbij investeringen worden geactiveerd en de lasten in de vorm van afschrijving ten laste van de exploitatie worden gebracht. Deze handelswijze leidt ertoe dat de investeringsuitgaven gedurende de periode van afschrijving gefinancierd moeten worden. Daarnaast ontstaat een financieringsbehoefte door het in de tijd achterlopen van de inkomsten ten opzichte van uitgaven. Voor de financieringsbehoefte worden leningen afgesloten, worden rekening courant kredieten en interne financieringsmiddelen in de vorm van reserves en voorzieningen gebruikt. Door het aantrekken van geld van derden ontstaat een schuldpositie. De gemeente moet de leningen aflossen en betaalt gedurende de looptijd van de lening rente. Gemeenten zijn bij deze financieringswijze gehouden aan twee normen uit de wet Fido: de kasgeldlimiet en de renterisiconorm. Procedures en bevoegdheden zijn uitgewerkt in de Uitvoeringsregels treasury 2020.

Kasgeldlimiet

Gegeven de permanente financieringsbehoefte, kunnen fluctuaties in rentelasten voor de gemeente risico's met zich meebrengen. Om deze risico's zoveel mogelijk te beperken is de kasgeldlimiet ingesteld. De kasgeldlimiet stelt grenzen aan de mate waarin de financieringsbehoefte wordt gedekt met kortlopende leningen (< 1 jaar). Dit is geregeld in de Wet Fido.

De kasgeldlimiet is uitgedrukt in een percentage van de omvang van de begroting. Voor 2020 bedraagt dit, bij ministeriële regeling vastgestelde, percentage 8,5.

De omvang van de begroting op 1 januari 2020 bedraagt € 65.492.000. De kasgeldlimiet bedraagt dan € 5.567.000.

Overschrijdingen van de kasgeldlimiet heeft zich alleen in het 1e kwartaal voorgedaan. Dit werd veroorzaakt door een aantal kasgeldleningen met een totaalbedrag van € 7.000.000 die in het 2e kwartaal afliepen. Dit is geen probleem en valt keurig binnen het gestelde in de Wet Fido.

Renterisiconorm

Om het risico van renteaanpassing en herfinanciering bij langlopende leningen (> 1 jaar) te beperken is de renterisiconorm ingesteld. Deze norm is bij ministeriële regeling bepaald en houdt in, dat de jaarlijks verplichte aflossingen en de renteherzieningen niet meer mogen bedragen dan 20% van het begrotingstotaal. Uit het volgende overzicht blijkt dat we met 1,80% (1.395 t.o.v. 77.661) ruim binnen de renterisiconorm van 20% blijven.

Variabelen renterisico(norm)		2020	
(bedragen x € 1.000)		Begroting	Rekening
1	Renteherziening	0	0
2	Aflossingen	1.395	1.395
3	Renterisico (1+2)	1.395	1.395
4	Renterisiconorm	13.098	15.532
5a=(4>3)	Ruimte onder renterisiconorm	11.703	14.137
5b=(4<3)	Overschrijding renterisiconorm		
Berekening renterisiconorm			
Totaal		65.492	77.661
Bij ministeriële regeling vastgesteld %		20%	20%
4	Renterisiconorm	13.098	15.532

Langlopende geldleningen

Op 31 december 2020 bedraagt de restantschuld van de langlopende geldleningen € 16,3 miljoen.

NAAM GELDGEVER	LAATSTE AFL.	RENTE %	LENING	AFLOSSING T/M 2019	SCHULDRES- TANT OP 01-01-20	RENTE 2020	AFLOSSING 2020	AFLOSSING T/M 2020	SCHULDRES- TANT OP 31-12-20
B.N.G.	2042	1,225	10.000.000	800.000	9.200.000	112.700	400.000	1.200.000	8.800.000
B.N.G.	2042	1,275	5.000.000	400.000	4.600.000	58.650	200.000	600.000	4.400.000
B.N.G.	2024	1,84	7.500.000	3.750.000	3.750.000	68.925	750.000	4.500.000	3.000.000
B.N.G.	2023	5,29	1.134.451	952.938	181.512	9.602	45.378	998.316	136.134
TOTAAL			23.634.451	5.902.938	17.731.512	249.877	1.395.378	7.298.316	16.336.134

Rentebeleid in de gemeente Dalfsen

Het rentebeleid is door de BBV wijzigingen van 2017 gewijzigd en ziet er als volgt uit:

- over het eigen vermogen wordt geen rente meer berekend
- daardoor vindt geen rentebijdrage op de reserves meer plaats
- de rentekosten bestaan derhalve alleen nog uit externe rentekosten
- bepalend hierbij zijn de te verwachten rentekosten (begroting) of werkelijke rentekosten (jaarrekening)
- deze rentekosten worden omgeslagen over de activa; daarbij is het toegestaan het rentepercentage te corrigeren met plus of min 0,5%
- Dalfsen kiest voor een afronding naar boven, zodat er ruimte is voor het opvangen van een kleine rentestijging.

Hieronder volgt een berekening van de rentekosten volgens het format dat met ingang van 2017 verplicht is voorgeschreven.

Rentetoerekening jaarrekening 2020	(- is nadeel)
De externe rentelasten over korte en lange financiering	-230.555
De externe rentebaten	216.844
Saldo 1 : Totaal van rentelasten en rentebaten	-13.711

Rentetoerekening jaarrekening 2020	(- is nadeel)
De rente die aan de GREX moet worden doorberekend (opbrengst)	87.181
Saldo 2 : Aan taakvelden toe te rekenen externe rente	73.470
Interne rente over eigen vermogen	0
Interne rente over voorzieningen (gewaardeerd op contante waarde)	0
Saldo 3 : Aan taakvelden toe te rekenen externe en interne rente	73.470
Werkelijk aan taakvelden toegerekende rente (deze is nihil bij een positief saldo van externe en interne rente)	0
Renteresultaat op taakveld treasury	73.470

5 Bedrijfsvoering

Algemeen

Bedrijfsvoering is ondersteunend en adviserend aan de organisatieonderdelen, het gemeentebestuur, directie en management.

De eenheid bedrijfsvoering is in ontwikkeling. Er is de laatste jaren samenwerking gezocht met het Shared Service Center Ons. Ook hebben er een aantal personele wisselingen plaatsgevonden. Er wordt gebouwd aan een nieuwe werkwijze waarbij de klant meer centraal komt te staan. Ten behoeve van deze ontwikkeling is een visie op Bedrijfsvoering opgesteld. Hierin staat aangegeven dat de verdere ontwikkeling moet leiden tot meer pro-activiteit, meer kaderstelling en meer ondersteuning. De werkzaamheden kenmerken zich daarbij op ondersteunen, adviseren, coördineren en bewaken.

In deze paragraaf gaan wij in op organisatieontwikkeling, personeelsbeleid, samenwerking, informatievoorziening & automatisering, Geo-informatie en documentbeheer, juridische kwaliteitszorg en rechtmatigheid.

Nieuw Financieel Systeem

In 2020 is het nieuwe financiële systeem geïmplementeerd en zijn de gebruikers opgeleid hiermee te werken vanaf januari 2021. De implementatie is goed verlopen en conform planning is het nieuwe financiële pakket, I-financiën, per 1 januari 2021 operationeel. Het zgn. after go live support is per die datum ingegaan en geldt gedurende de eerste twee kwartalen van 2021.

Organisatieontwikkeling

Organisatieontwikkeling

De focus voor 2020 lag op verbinding te creëren, zowel inhoudelijk als procesmatig, tussen de diverse ontwikkelingen die in 2020 speelden. Het betrof hier onder andere initiatieven die afgelopen jaar ontwikkeld zijn met betrekking tot Goed Goan, participatie, de Omgevingswet. Voor 2021 zijn hiervoor in het 1e kwartaal verschillende sessies gepland.

De missie van het management is dat zij staat en zorgt voor een professionele organisatie die middelen rechtmatig en doelmatig inzet en een hoge kwaliteit levert ten dienste van de samenleving, de raad en het college. Afgelopen jaar lag de focus bij de uitvoering van onze organisatievisie op doorontwikkeling van de organisatie, management, teams en medewerkers. Gestart is met de ontwikkeling van een individueel managementontwikkeltraject (als voorloper op een gezamenlijk managementontwikkeltraject voor het MT/DT) gericht op het doorontwikkelen van het strategisch vermogen en bestuurlijke sensitiviteit van de managers. Er is een visie op bedrijfsvoering opgesteld. Voor het team HR is deze vertaald in de HR-visie. Voor de overige teams van Bedrijfsvoering wordt ook een vertaling gemaakt.

Omgevingswet

De doorontwikkeling van medewerkers, in het kader van de Omgevingswet, heeft het afgelopen jaar centraal gestaan. Door Corona is vertraging ontstaan. In de loop van het jaar zijn trainingen digitaal gegeven, onder andere de basistraining Omgevingswet. Deze training is door onze eigen medewerkers gegeven aan een groot deel van de organisatie, voor direct betrokken collega's zijn meer specifiek inhoudelijke trainingen gevolgd, zoals de in company training 'omgevingswet, omgevingsplan en omgevingsvergunning'. De nieuwe rollen (casemanager, ruimteteam en gebiedsmanager) die door de invoering van de Omgevingswet ontstaan, zijn vertaald in profielbeschrijvingen waarbij de benodigde competenties zijn bepaald. In 2021 wordt verder gewerkt aan het experimenteren met het oefenen van de nieuwe rollen, de nieuw beschreven werkprocessen, de intaketafel en de omgevingstafel.

Personeelsbeleid

Medewerkersonderzoek 2020

De overall conclusie vanuit de resultaten van het medewerkersonderzoek 2020 is dat er veel goed gaat en dat de uitdaging is dat de komende jaren vast te houden. De medewerkers zijn trots op de organisatie, zijn betrokken en bevlogen. Efficiëntie is als organisatiebreed aandachtspunt uit het onderzoek naar voren gekomen, hiermee gaat de organisatie de komende jaren aan de slag. Het verbeteren van de efficiëntie zal een positieve effect kunnen hebben op de beleefde werkdruk. De bovengemiddeld hoge score uit het medewerkersonderzoek leverde de organisatie het keurmerk 'World-class Workplace 2020 op (voorheen: Beste Werkgevers Keurmerk) van onderzoeksbureau Effectory.

HR visie

De HR visie 2020-2024 'Samen werken aan onze organisatie voor de toekomst' is in 2020 vastgesteld. In de HR visie richten we ons op de ontwikkelingen die vanuit onze organisatie, ons werk en onszelf als medewerker in de komende jaren op ons afkomen. Door samen te werken aan onze organisatie voor de toekomst, dragen we bij aan het realiseren van onze organisatievisie: "Onze toekomst, jouw uitdaging".

In een jaarlijkse HR-agenda wordt de focus van de ontwikkelingen en uitgangspunten voor dat komende jaar nader geduid.

Salarisbegroting

Als gevolg van het arbeidsvoorwaarden akkoord voor de sector Gemeenten 2019-2020, zijn de gemeentelijke salarisbedragen respectievelijk in januari, juli en oktober 2020 met 1% gestegen. Totaal zijn de salarisbedragen gedurende dit Cao-akkoord met 6,25% gestegen. Dit is verwerkt in de salarisbegroting 2020.

Ziekteverzuim

Ons streven is dat het ziekteverzuimpercentage onder de vijf procent blijft. Per kwartaal wordt gerapporteerd over het ziekteverzuimpercentage. Hiermee houden wij vinger aan de pols en treffen wij maatregelen daar waar nodig. Het ziekteverzuim over 2020 is ten opzichte van het jaar 2019 iets gestegen. Was het verzuim in 2019 nog 3,5% is het in 2020 3,83%. Nog steeds ruim onder het streefpercentage van 5%.

WNRA (Wet Normalisering Rechtspositie Ambtenaren)

Met ingang van 1 januari 2020 is ook voor (gemeente)ambtenaren sprake van een tweezijdige arbeidsovereenkomst, waar dat in het verleden een éézijdige arbeidsovereenkomst betrof. Alle arbeidscontracten in de gemeente Dalfsen zijn in 2020 aangepast aan deze nieuwe wet.

Samenwerking

Samenwerking met het Shared Service Centrum (SSC) Ons

In mei 2019 heeft de raad besloten om aan te sluiten bij de gemeenschappelijke regeling Shared Service Centrum Ons. We werken met de gemeenten Zwolle en Kampen en de provincie Overijssel samen op het gebied van inkoop en contractbeheer, personeels- en salarisadministratie (PSA) en automatisering.

In 2020 is ook de gemeente Westerveld toegetreden tot deze GR. In de tweede helft van 2020 zijn voorbereidingen getroffen voor het toetreden van de gemeente Zwartewaterland per 1 januari 2021. In februari 2020 heeft de migratie van de automatisering van Dalfsen naar het SSC Ons plaatsgevonden. In de tweede helft van 2020 is de focus gericht geweest op de verbetering van de dienstverlening van Ons-ICT en de verdere doorontwikkeling van de automatisering. Met name de ontwikkeling naar de "cloud" heeft daarbij de aandacht.

In 2021 richt zich de aandacht op het verbeteren van de ICT dienstverlening en op de afstemming van de processen tussen ons eigen team HR en Ons-PSA. Het onderdeel inkoop- en contractbeheer ontwikkeld zich verder in de richting van contractmanagement.

In 2021 wordt, samen met de andere partners, gesproken over de toekomst van het Shared Service Center.

Volledigheidshalve verwijzen wij u voor beleidsvoornemens, ontwikkelingen en risico's omtrent de verbonden partijen van de gemeente naar de paragraaf verbonden partijen.

Samenwerking met gemeente Kampen op het gebied van Privacy Officer

In 2020 is samenwerking met andere gemeenten gezocht ten behoeve van het invullen van een halve formatieplaats voor de functie van Privacy Officer. Samen met de gemeente Kampen hebben we de functie Privacy Officer in kunnen vullen. Deze functionaris start per 1 januari 2021 voor 50% in Dalfsen en voor 50% in Kampen.

Informatievoorziening en automatisering

Automatisering

In 2019 is het besluit genomen om toe te treden aan het SSC-ONS. Vanaf dat moment is er hard gewerkt om alles gereed te maken voor de overgang. In februari 2020 is de migratie naar SSC-ONS afgerond. Vanaf de eerste werkdag is de overgang goed verlopen zonder noemenswaardige problemen.

Invulling Team Informatievoorziening

In het verleden zijn meerdere gesprekken gevoerd om een samenwerking met de gemeente Zwolle op het gebied van de informatievoorziening te realiseren. Omdat deze samenwerking, mede vanwege de reorganisatie in Zwolle, niet is gerealiseerd heeft Dalfsen vanwege het belang van de functie besloten om zelf invulling te geven aan de vacature. Door het aantrekken van een Strategisch Informatieadviseur en het opzetten van Team Informatievoorziening, kan onze informatievoorziening verder worden geprofessionaliseerd, zowel intern als extern in samenwerkingsverband met SSC Ons.

Informatievoorziening (IV)

In 2020 is Dalfsen verder gegaan met de voorbereidingen op de Omgevingswet. Door uitstel van de inwerkingtreding van deze wet, worden de gesprekken over de aanschaf van software in 2021 voortgezet.

Daarnaast is een vervolg gegeven aan het actualiseren van het Bedrijfsinformatieplan (BIP), dat een nieuwe naam zal krijgen in de vorm van 'Informatievisie'. Deze visie wordt in 2021 afgerond. De Informatievisie is een uitwerking voor het team Informatievoorziening van de visie op Bedrijfsvoering die in 2020 is vastgesteld.

Ook zijn in 2020 stappen gezet voor het verder professionaliseren van het functioneel beheer, het opzetten van dashboards en datagedreven werken. Deze werkzaamheden worden voortgezet in 2021.

Het vervangen van het financiële systeem is volgens planning verlopen. De werkzaamheden zijn in samenwerking met de leverancier en SSC Ons afgerond per december 2020, waardoor de nieuwe applicatie per januari 2021 operationeel is.

Informatiebeveiliging (IB)

Informatie moet beschikbaar, actueel, volledig en betrouwbaar zijn. Daarnaast mag informatie alleen door bevoegden worden ingezien. Een niet-adequate beveiliging van deze gegevens kan imagoschade opleveren, maar ook grote gevolgen hebben voor onze bedrijfsvoering én inwoners. Informatiebeveiliging is daarom een randvoorwaarde voor een professionele gemeente. Belangrijk is om op te merken dat 100% veilig en toekomstbestendig niet bestaat, kwetsbaarheden, dreigingen en daarmee ook het informatiebeveiligingsproces, veranderen continu. We zullen als gemeente constant in beweging moeten zijn, in moeten haken op nieuwe ontwikkelingen en passende maatregelen moeten treffen op basis van risicomanagement.

Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO)

In 2020 zijn we verder gegaan met de GAP analyse (Def.: de analyse van verschillen tussen de gewenste en de huidige situatie) om zo diverse zaken op te pakken die staan benoemd in de BIO (Baseline Informatiebeveiliging Overheid). Voor alle overheidsinstanties is de BIO het uniforme normenkader ten behoeve van informatiebeveiliging.

Actieplan en beheersmaatregelen Informatieveiligheid

De actiepunten die in 2020 centraal stonden, vanuit de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO), en geïmplementeerd zijn, betroffen voornamelijk:

- Bewustwording:
In 2020 hebben we de bewustwordingscampagne informatiebeveiliging en privacy doorgezet en de nadruk gelegd op de corona gerelateerde zaken..
- Informatiebeveiligingsbeleid is vernieuwd en wordt in het eerste kwartaal van 2021 vastgesteld.
- Interne controles en applicatiebeheer:
We hebben ons ingezet op nog betere en adequate interne controles op applicatieniveau. Er is een intern controleplan opgesteld dat zich focust op de meest kritische applicaties.
- SSC Ons:
Daarnaast is de transitie van de ICT richting het SSC Ons in februari afgerond en als Ciso zijn wij nu een gelijkwaardige partner in het beveiligingsoverleg.

Ensia

Elk jaar verantwoorden wij ons over de kwaliteit van de informatieveiligheid van diverse informatiesystemen via de audit systematiek: de Eenduidige Normatiek Single Information Audit (ENSIA). Dit betreft de onderdelen BIO 2020, BAG, BGT, BRO, DigiD en Suwinet. Voor de laatste twee moeten we bij een auditor aantonen dat wij voldoen aan de belangrijke normen op het gebied van veiligheid. Dit betreft een verticale verantwoording richting ministeries van BZK en SZW. De ENSIA audit over 2020 heeft plaats gevonden in het eerste kwartaal van 2021. De uitkomsten zijn opgenomen in de collegeverklaring en het auditrapport.

GEO-informatie en documentbeheer

GEO-informatie

Transitie Wet Kenbaarheid Publiekrechtelijke Beperkingen (Wkpb)

2020 stond in het teken van de transitie van de Wet Kenbaarheid Publiekrechtelijke Beperkingen (Wkpb).

Sinds 2007 worden in de Wkpb de 'beperkende besluiten' die de gemeente Dalfsen neemt en oplegt geregistreerd zodat deze landelijk via het Kadaster worden ontsloten ten behoeve van de rechtszekerheid van overheid en burger.

Denk bijvoorbeeld aan de 'Wet voorkeursrecht gemeenten', 'gemeentelijke monumenten' en de dwangsommen die worden opgelegd vanuit 'Bouw- en woningtoezicht'.

Op 1 april 2020 is de Wet Wkpb vernieuwd, in plaats van dat een beperking enkel aan kadastrale percelen gekoppeld kan worden, kan dat nu ook op objecten uit de GEO-basisregistraties waardoor de Wkpb registratie veel nauwkeuriger is te bevragen. Deze wetwijziging heeft ook als gevolg gehad dat de lokale registratie inclusief alle beperkende besluiten van de gemeente Dalfsen geanonimiseerd moesten worden overgebracht naar het Kadaster. Dit heeft als voordeel dat belanghebbenden deze besluiten rechtstreeks via het Kadaster kunnen inzien, in plaats van de gemeenten zelf te bevragen. De gemeente Dalfsen heeft als een van de eerste kleinere gemeenten deze aansluiting gerealiseerd.

Documentair informatiebeheer 2020

Afgelopen jaar was een roerig jaar voor de DIV-medewerkers. Corona heeft ook voor team DIV (Documentaire Informatie Voorzieningen) meer werkzaamheden opgeleverd. Alle TOZO (Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandige ondernemers)-aanvragen en beschikkingen moesten in ons DMS (JOIN) geregistreerd worden.

Ook is er twee maal een Strategisch informatieoverleg (SIO) geweest. Dit is een overleg dat volgens de Archiefwet verplicht is. Alle aspecten van het informatiebeheer worden hier behandeld zoals vernietigingslijsten, nieuwe wetgeving en aanschaffing van nieuwe software.

Vanaf 2017 is het verplicht om periodiek een lijst met hotspots in het kader van archiefvernietiging vast te stellen. Een hotspot is een gebeurtenis of kwestie die kan leiden tot een opvallende of

intensieve interactie tussen overheid en burger of tussen burgers onderling. Het gaat om zaken die veel maatschappelijke beroering veroorzaken. Denk bijvoorbeeld aan een grote demonstratie, treinongeval e.d. Het gaat om gebeurtenissen die wij historisch gezien terug willen zien. Hiermee wordt voorkomen dat de stukken die betrekking hebben op deze gebeurtenissen worden vernietigd. De lijst met hotspots moet worden opgesteld door het expertpanel (het HOTSPOT-team) vervolgens wordt de lijst in het SIO (Strategisch Informatie Overleg) behandeld en in het college vastgesteld. Ook wij hebben in 2020 weer een Hotspot-lijst opgesteld en vastgesteld. Daarmee zijn de documenten veiliggesteld voor eventueel toekomstig onderzoek.

Het jaarverslag en de KPI-rapportage over het informatiebeheer zijn door de archiefinspectie beoordeeld met de score groen (interbestuurlijk toezicht).

Juridische kwaliteitszorg

Legal Quick Scan

Enkele (organisatorische) aanbevelingen en verbeterpunten uit de Legal Quick Scan waren al meegenomen bij de evaluatie van de organisatie. Andere aanbevelingen zijn verwerkt in een actieplan waarvan in 2020 een aantal punten verder zijn uitgewerkt en opgepakt. Zo is er (onder andere) verder uitvoering gegeven aan de juridische check op college- en raadsvoorstellen. Voor de juridische control, als onderdeel van juridische kwaliteitszorg, is aansluiting gezocht bij het team Concern Control.

Wet elektronische publicaties algemene bekendmakingen en mededelingen (Wep)

Het wetsvoorstel Wet elektronische publicaties is op 10 december 2019 aangenomen door de Tweede Kamer. Het betreft een wijziging van de Bekendmakingswet en een groot aantal andere wetten. Het doel van dit wetsvoorstel is om alle wettelijk voorgeschreven bekendmakingen, mededelingen en kennisgevingen van (voorgenomen) overheidsbesluiten die niet tot een of meer belanghebbenden zijn gericht, beter toegankelijk en kenbaar te maken door een stroomlijning van de publicatievoorschriften. Dergelijke publicaties worden voortaan geplaatst in de officiële elektronische publicatiebladen van de openbare lichamen waartoe de bestuursorganen behoren (het elektronische Gemeenteblad). Daarbij dienen deze publicatiebladen op gestandaardiseerde wijze te worden gepubliceerd op www.officiëlebekendmakingen.nl. Door deze standaardisatie wordt het voor burgers mogelijk om op één website alle algemene bekendmakingen, mededelingen en kennisgevingen van de overheid te raadplegen.

De inwerkingtreding van de wet was voorzien per 1 januari 2021, maar dit is uitgesteld tot 1 juli 2021. Voor sommige onderdelen geldt een overgangstermijn van één jaar. Terzake is een implementatieplan voor de organisatie opgesteld.

Rechtmatigheid

Rechtmatigheid

In artikel 213 van de Gemeentewet is opgenomen dat de accountant jaarlijks een verklaring moet afgeven over de mate waarin gemeenten rechtmatig handelen. Bij het afgeven van de rechtmatigheidsverklaring baseert de accountant zich mede op de bevindingen van de door de gemeente verrichte interne controles. De controles die worden verricht zijn vastgelegd in een intern controleplan. Dit plan wordt jaarlijks geactualiseerd en afgestemd met de accountant. De verbijzonderde interne controles leiden per proces tot aanbevelingen en tweemaal per jaar wordt de opvolging van deze aanbevelingen gemonitord.

Als gevolg van een wetswijziging legt het college met ingang van het verslagjaar 2021 verantwoording af aan de gemeenteraad over de rechtmatigheid. Waar de accountant nu bij de jaarrekening een verklaring afgeeft over zowel de getrouwheid (juistheid en volledigheid) van de geboekte baten, lasten en balansmutaties, als over de rechtmatigheid daarvan, vervalt dat laatste. De verantwoordelijkheid voor de rechtmatigheidsverantwoording komt bij het college te liggen. Gelet op deze ontwikkeling heeft het college begin 2020 een plan van aanpak vastgesteld om de Verbijzonderde Interne Controle functie verder te ontwikkelen teneinde een rechtmatigheidsverantwoording af te kunnen geven over boekjaar 2021. Aan dit plan van aanpak is in 2020 reeds uitvoering gegeven en zal ook in 2021 uitvoering worden gegeven.

Daarnaast is in 2020 een stap gezet in de verdere professionalisering van de administratieve organisatie. De meeste financieel significante processen zijn in samenwerking met de proceseigenaren in kaart gebracht inclusief een bijhorende risicoanalyse. Vervolgens zijn naar aanleiding van deze analyses beheersmaatregelen geformuleerd.

Doelmatigheid/doeltreffendheid

Op grond van artikel 213a van de Gemeentewet en de 'Verordening voor periodiek onderzoek door het college naar de doelmatigheid en doeltreffendheid van het door het college gevoerde bestuur, van de gemeente Dalfsen 2017' doet het college periodiek onderzoek naar de doelmatigheid en doeltreffendheid. In 2019 heeft het college het onderzoeksplan vastgesteld en ter informatie aangeboden aan de gemeenteraad. Specifiek is in 2020 de evaluatie van het re-integratiebeleid afgerond en is als gevolg van dit onderzoek een verbeterplan opgesteld waaraan in 2020 uitvoering is gegeven. De onderzoekswerkzaamheden konden worden uitgevoerd binnen het daarvoor door de raad beschikbaar gestelde budget.

6 Verbonden partijen

Algemeen

Op grond van artikel 24, lid 2b van het BBV dienen de jaarstukken een paragraaf Verbonden Partijen te bevatten. Volgens artikel 15 BBV dient deze paragraaf ten minste te bevatten:

- De visie op verbonden partijen in relatie tot de realisatie van de doelstellingen die zijn opgenomen in de begroting;
- De beleidsvoornemens over verbonden partijen;
- De lijst van verbonden partijen.

Het begrip verbonden partij is vastgelegd in het BBV en is als volgt gedefinieerd:
"Een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarbij de gemeente een bestuurlijk én financieel belang heeft".

Van een financieel belang is sprake als aan de verbonden partij een bedrag ter beschikking is gesteld dat niet verhaalbaar is als de verbonden partij failliet gaat onderscheidenlijk het bedrag waarvoor aansprakelijkheid bestaat indien de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt. Van een bestuurlijk belang is sprake bij zeggenschap, hetzij uit hoofde van vertegenwoordiging in het bestuur hetzij uit hoofde van stemrecht.

In deze paragraaf treft u een overzicht aan van de verbonden partijen. De verbonden partijen worden in deze paragraaf opgesplitst in:

- Gemeenschappelijke regelingen;
- Vennootschappen en coöperaties;
- Stichtingen en verenigingen en
- Overige verbonden partijen.

De raad heeft op 23 november 2020 de Kadernota Verbonden Partijen 2021 vastgesteld. Door de vaststelling van deze Kadernota beperkt deze paragraaf zich tot het geven van een totaalbeeld van de verbonden partijen en de financiële aspecten ervan.

Met de vaststelling van een geactualiseerde Kadernota Verbonden Partijen is een vierde categorie verbonden partijen "Overige verbonden partijen" opgenomen. Dit zijn organisaties waarbij formeel wel sprake is van een "bestuurlijk belang", maar niet van een formeel "financieel belang". Wel is sprake van een "structurele bekostiging in overwegende mate". Door deze aanvulling is informatie opgenomen over de verbonden partijen VNG en VEGANN.

In april 2020 is besloten om een drietal vennootschappen te ontbinden. Het gaat om: 'Vordering Enexis B.V.', 'Verkoop Vennootschap B.V.' en 'CBL Vennootschap B.V.'. Deze vennootschappen zijn indertijd ingesteld voor een goede afwikkeling bij de verkoop van Essent. Op dit moment resteren er nog twee van de indertijd opgerichte vennootschappen n.l.: 'CSV Amsterdam B.V.' en 'Publiek Belang Elektriciteitsproductie B.V.', de verwachting is dat deze twee vennootschappen begin 2021 ontbonden worden.

N.B.

De financiële ratio's voor de publiekrechtelijke verbonden partijen hebben betrekking op de jaren 2018 t/m 2020. Voor de privaatrechtelijke verbonden partijen (vennootschappen) geldt dat vaak alleen de financiële ratio's over de jaren 2018 en 2019 zijn opgenomen. Dit komt doordat tijdens de opstelling van deze paragraaf de cijfers over 2020 vaak nog niet beschikbaar zijn.

Gemeenschappelijke regelingen openbaar lichaam				
Naam	GBLT			
Website	GBLT			
Financiële gegevens	2018	2019	2020	
Eigen vermogen	€ 0	€ 0	€ 0	

Gemeenschappelijke regelingen openbaar lichaam				
Vreemd vermogen		€ 4.282.000	€ 6.298.000	€ 4.648.000
Resultaat		€ 1.460.000	€ 2.064.000	€ 4.338.000
Gemeentelijke bijdrage		€ 425.401	€ 465.212	€ 450.340
Bron	Jaarrekening GBLT			
Beleidsvoornemens	<p>GBLT kent geen bevoegdheid om beleid vast te stellen. Beleidsvorming is een taak voor alle individuele deelnemers.</p> <p>Kwaliteit van dienstverlening is aangewezen als ontwikkelstrategie voor GBLT. Het algemeen bestuur heeft dat benoemd en vanaf 2017 is gestart om die ambitie vorm te geven, o.a. door het aantrekken van gekwalificeerde medewerkers en inzet van speciale software. Het aantrekken van de medewerkers is gebeurd voor de processen van waarderen, business control en informatie.</p> <p>Het Algemeen Bestuur heeft in 2020 een voorlopige positiebepaling van GBLT vastgesteld. De uitgangspunten van deze positiebepaling zijn in januari 2020 via het RIS met de raad gedeeld. In 2020 is hier een vervolg aangegeven en is gestart met een bestuurlijke werkgroep, waarbij de volgende onderwerpen aan bod komen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • stemverhoudingen; • bijdrage verordening; • bestuurlijke slagkracht; • aanpassing Wet Gemeenschappelijke Regelingen en • AVG. 			
Ontwikkelingen	<p>GBLT heeft ambities geformuleerd met een horizon tot 2022 waarbij ze aansluiten bij de strategische doelen van de organisatie. De thema's vanuit de strategische doelstellingen zijn:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Belastingaanslagen juist, volledig en tijdig, opgelegd en geïnd. 2. Toonaangevende kwaliteit van klantbeleving. 3. Informatiepositie van opdrachtgevers realiseren. 4. Medewerkers in beweging. 5. De ontwikkeling van de digitale overheid mede vormgeven. 6. Daling van maatschappelijke kosten mogelijk maken. <p>Verder is in 2020 een proces opgestart voor aanpassing van de Gemeenschappelijke Regeling van GBLT. Het onderwerp AVG wordt daarin meegenomen. Ook heeft GBLT aandacht voor sociaal incasseren en zijn er in 2020 verschillende pilots uitgevoerd. De insteek is om niet-betalers vroegtijdig te benaderen en in gesprek te gaan om betalingsproblemen te voorkomen. Dit gesprek kan o.a. leiden tot een betalingsregeling of toekenning van kwijtschelding.</p>			

Gemeenschappelijke regelingen openbaar lichaam

Risico's	<p>Het grootste risico betreft een tijdige en volledige oplegging en afdracht aan de gemeente van de diverse gemeentelijke belastingen door GBLT. In de dienstverlening overeenkomst zijn afspraken gemaakt over tijdstip van oplegging en afdracht van de belastingen. In de tussentijdse rapportages wordt de voortgang gemonitord en zo nodig actie ondernomen.</p> <p>GBLT werkt in opdracht van en voor rekening en risico van de deelnemende overheden. Dat betekent dat de begrotingsresultaten worden verrekend met de deelnemers. Het betekent ook dat GBLT geen weerstandsvermogen heeft om tegenvallende resultaten op te vangen. De keerzijde is dat de gemeente zelf weerstandsvermogen dient aan te houden voor de risico's van GBLT. In dit kader is een niet adequate interne beheersing van GBLT een risico voor de gemeente.</p> <p>Om dit te bereiken heeft GBLT risicomanagement ontwikkeld, wat een integraal onderdeel is van de planning en control cyclus en waar gedurende het jaar twee keer over wordt gerapporteerd.</p> <p>Indien de kwaliteit van GBLT niet op orde is, kan dit de burger raken voor wat betreft de dienstverlening. Daarnaast loop de gemeente dan het risico op lagere belastingopbrengsten. Op dit punt vindt sturing plaats op de afgesloten dienstverleningsovereenkomst.</p>
----------	--

Naam Gemeenschappelijke regeling GGD IJsselland	
Website	GGD IJsselland
Financiële gegevens	2018 2019 2020
Eigen vermogen	€ 1.322.000 € 1.368.000 n.n.b.
Vreemd vermogen	€ 5.512.000 € 5.283.000 n.n.b.
Resultaat	€ 1.692.000 € 1.055.000 n.n.b.
Gemeentelijke bijdrage	€ 956.000 € 1.109.012 € 1.097.244
Bron	
Beleidsvoornemens	<p>"GGD IJsselland, voor een gezonde samenleving". Zo luidt de missie van GGD IJsselland. Voor de lopende bestuursperiode (2018 tot 2023) is door het bestuur van de GGD een strategische beleidsagenda opgesteld: "Beweging vanuit regie". Deze bevat de beleidsvoornemens en beoogde effecten in vijf programmalijnen:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1: Versterken publieke gezondheid 2: Jeugd en kansrijke start 3: Psychische gezondheid 4: Gezonde leefomgeving 5: Gezond ouder worden
Ontwikkelingen	<p>Zie beleidsvoornemens. De hier genoemde programmalijnen worden opgepakt.</p> <p>2020 was voor de GGD een bijzonder jaar vanwege de corona crisis. De GGD heeft veel nieuwe taken gekregen en is in omvang ongeveer verdubbeld. Door de coronacrisis heeft de GGD veel meer kosten gemaakt. De verwachting is dat al deze kosten door het Rijk gecompenseerd worden.</p>

Gemeenschappelijke regelingen openbaar lichaam

Risico's	<p>De gemeente betaalt een bijdrage per inwoner voor de basisproducten die voor alle gemeenten gezamenlijk worden uitgevoerd (inwonersbijdrage). GGD IJsselland voert een actief financieel risicobeleid. De weerstandscapaciteit wordt geëvalueerd op basis van een financiële risico-inventarisatie. De beschikbare weerstandscapaciteit is op basis van het risicoprofiel van de GGD voldoende en binnen de afgesproken norm. Indien de weerstandscapaciteit niet te voldoet, dan kan de gemeente worden aangesproken naar rato van het inwonertal op een eventueel exploitatietekort (Dalfsen 5,4%). Additionele producten worden gefinancierd door de gemeenten die deze taken afnemen. Sinds 2013 is in de tarieven van de GGD een opslag verwerkt voor de dekking van de risico's. De risicocomponent in het tarief wordt gereserveerd voor dekking van eventuele frictiekosten die uit additionele taken kunnen voortvloeien. Risico's voor additionele producten kunnen niet ten laste komen van alle gemeenten in de gemeenschappelijke regeling.</p> <p>In 2020 heeft de GGD veel meer kosten gemaakt door corona. De verwachting is dat alle kosten door het Rijk gecompenseerd worden.</p>
----------	---

Naam		Gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio IJsselland		
	Website	Veiligheidsregio IJsselland		
Financiële gegevens		2018	2019	2020
Eigen vermogen		€ 3.610.938	€ 4.616.540	n.n.b.
Vreemd vermogen		€ 32.076.679	€ 31.042.577	n.n.b.
Resultaat		€ 1.454.308	€ 759.174	n.n.b.
Gemeentelijke bijdrage		€ 1.729.932	€ 1.786.264	€ 1.827.414
Bron	Jaarrekening VRIJ			

Gemeenschappelijke regelingen openbaar lichaam

Beleidsvoornemens	<p>Na een periode van interne focus richt Veiligheidsregio IJsselland zich de komende jaren meer op de buitenwereld en levert daarbij maatwerk in verbinding met de samenleving en onze partners. Doel is de continuïteit van de samenleving binnen de elf gemeenten uit onze regio te waarborgen, niet alleen door rampen te bestrijden, maar ook door ze te voorkomen. Burgers en partners mogen daarbij op haar rekenen als expert, strategische netwerkpartner en adviseur. Maar gelijktijdig worden ze uitgedaagd om zelf een actieve bijdrage te leveren aan een veilig IJsselland.</p> <p>Hoe ze dat gaan doen is beschreven in de Strategische Beleidsagenda 2019-2023 (inclusief Risicoprofiel). Hierin zijn de missie en visie van de Veiligheidsregio IJsselland als volgt verwoord:</p> <p>Missie: (Waarom bestaan wij?) Versterken van veiligheid in de fysieke leefomgeving: risico's beperken waar het kan en incidenten bestrijden waar het moet.</p> <p>Visie: (Hoe realiseren wij onze missie?) Wij:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kennen de risico's en communiceren hierover naar de inwoners van IJsselland; • maken gebruik van het vakmanschap van integere medewerkers; • verbinden ons in het netwerk door samenwerking met burgers en partners; • adviseren over en denken mee in de veiligheidsvraagstukken door de inbreng van onze kennis en kunde en wij stimuleren zelfredzaamheid van inwoners en bedrijven; • bereiden ons voor op mogelijke incidenten, ook samen met onze partners; • bestrijden incidenten wanneer ze zich voordoen en coördineren de inzet.
Ontwikkelingen	<p>In de Strategische Beleidsagenda 2019-2023 worden de volgende externe ontwikkelingen benoemd:</p> <ul style="list-style-type: none"> • De regio heeft te maken met nieuwe risico's door gebruik van digitale technologieën (o.a. invloed social media, cyberaanvallen) • De regio heeft te maken met veranderende risico's door klimaatverandering (bv. extreem weer, wateroverlast) • De regio heeft te maken met nieuwe of complexere risico's door demografische veranderingen (bv. het aantal zelfstandig wonende kwetsbare inwoners die extra hulp nodig hebben bij rampen of crises neemt toe, steeds meer verkeerstromen en 'hoog-risico-evenementen' met grotere kans op verstoringen. • Risico's zijn steeds vaker regio-overstijgend • Burgers en bedrijven informeren zich steeds vaker via nieuwe kanalen over veiligheid in de regio (bv. social media) • Burgers voelen zich steeds veiliger, maar verwachten steeds meer van de overheid bij rampen en crises (Burgers willen veel vrijheid van handelen, maar ook dat de overheid krachtig optreedt bij rampen en crises. Burgers en bedrijven verwachten snel concrete informatie van overheden tijdens en vóór een crisis. • Gemeenten in de regio willen veiligheid dicht bij burgers organiseren • Overheden verlangen dat burgers en bedrijven meer bijdragen aan veiligheid (Gemeenten en veiligheidsregio's willen zelfredzaamheid van burgers en bedrijven vergroten, zoals via voorlichting). • Overheden veranderen wet- en regelgeving waar veiligheidsregio's aan moeten voldoen (Invoering van de Omgevingswet in 2021 vergroot de diversiteit in lokale regels waar VRIJ mee te maken heeft. Overheden verscherpen milieunormen, zoals voor duurzaam grondwater- en energiegebruik). • Het Rijk stimuleert dat veiligheidsregio's meer samenwerken.

Gemeenschappelijke regelingen openbaar lichaam

Risico's	<p>De Veiligheidsregio heeft een risicoprofiel opgesteld om de risico's van de organisatie in kaart te brengen. De tien risico's met de meeste invloed op de hoogte van de benodigde weerstandscapaciteit zijn: Grootschalige/langdurige inzet, stijgende rentepercentages, fiscale controles, stijgende pensioenpremies, datalek, transitie meldkamer, besluiten van het Veiligheidsberaad met financiële of personele gevolgen, marktontwikkelingen oefentrajecten, wijzigingen in beleid of financiering van de Rijksoverheid en complexiteit Europese aanbestedingen. Naast de top tien risico's speelt voor de Veiligheidsregio de mogelijke salariëring van het vrijwillige brandweerpersoneel als gevolg van een uitspraak van het Europese Hof. Er is een risico dat elementen in de rechtspositie van de brandweervrijwilligers in strijd zijn met de normen uit Europese en internationale regelgeving en jurisprudentie van het Europese hof. Dit vraagt nader onderzoek. In den lande circuleren percentages van 25 tot 40% als mogelijke meerkosten als gevolg van het omzetten van vrijwilligheid in een vorm van dienstverband. Voor de Veiligheidsregio zou dat in de range kunnen liggen van € 1.000.000 – € 1.600.000 op jaarbasis bij een gelijkblijvend voorzieningenniveau. Voor Dalfsen is, als dit bedrag niet als taakstelling binnen de begroting van de Veiligheidsregio wordt opgelost, een bedrag van € 50.000 tot € 80.000.</p> <p>Op basis van alle risico's met bijbehorende inschatting is een analyse gemaakt van de benodigde weerstandsvermogen, dat op basis van een zekerheidspercentage van 90%, € 1,18 miljoen zou moeten bedragen. De benodigde weerstandscapaciteit ligt in de lijn der verwachting op basis van de bedragen die andere veiligheidsregio's hanteren.</p> <p>De Veiligheidsregio IJsselland heeft op 31-12-2018 een weerstandsvermogen van één miljoen euro, dat geeft een betrouwbaarheid van 85%. Op basis van het huidige risicoprofiel is de beschikbare weerstandscapaciteit iets te laag. Het is echter wel raadzaam definitieve uitspraken pas te doen wanneer enige ervaring is opgedaan met de gevolgde werkwijze in het benoemen en inschatten van risico's door de Veiligheidsregio.</p> <p>Op het moment dat zich risico's voordoen en/of er sprake is van een eventueel exploitatietekort kan de gemeente hiervoor worden aangesproken.</p>
----------	--

		Naam Omgevingsdienst IJsselland		
		Website Omgevingsdienst IJsselland		
Financiële gegevens		2018	2019	2020
Eigen vermogen		€ 0	€ 401.750	€ 327.018
Vreemd vermogen		€ 2.102.779	€ 2.179.384	€ 4.409.109
Resultaat		€ 755.258	€ 4.690	€ 312.837
Gemeentelijke bijdrage		€ 478.231	€ 478.481	€ 477.913
Bron	Jaarrekening 2020 Omgevingsdienst			

Gemeenschappelijke regelingen openbaar lichaam

Beleidsvoornemens	<p>Een klant- en oplossingsgerichte werkwijze, dat is wat de eenduidige aanpak van de Omgevingsdienst IJsselland kenmerkt. De onafhankelijke experts wegen maatschappelijke belangen zorgvuldig af en vervullen een verbindende rol in het krachtenveld. Doel is om een optimale balans aan te brengen tussen een duurzame leefomgeving en nieuwe initiatieven. De missie van de Omgevingsdienst is daarom:</p> <p style="padding-left: 40px;">Waarborgt de leefomgeving, versterkt bedrijven.</p> <p>De Omgevingsdienst wil voorop lopen met vernieuwende werkmethoden, actuele expertise en moderne ICT-voorzieningen. De Omgevingsdienst wil een hoogwaardige bijdrage leveren aan een veilige, gezonde, aantrekkelijke en duurzame omgeving om in te wonen, werken en leven. Onder het motto 'Lokale binding, regionale bundeling' combineert de Omgevingsdienst nabijheid met schaalvergroting. De verbinding van kwaliteitsverbetering en efficiencywinst komt zo binnen bereik. De Omgevingsdienst is een betrouwbare partner in de keten met het Openbaar Ministerie (OM), politie, Gemeentelijke Gezondheidsdienst (GGD) en Veiligheidsregio (VR) en een samenwerkingspartner van de waterschappen in Overijssel. De Omgevingsdiensten die zijn ontstaan hebben het doel om meerwaarde te creëren op het gebied van de fysieke leefomgeving. De Omgevingsdienst wil van toegevoegde waarde zijn voor het bedrijfsleven, de inwoners en de leefomgeving van IJsselland.</p> <p>Het managementteam geeft in de eerste drie jaar (2018-2020) prioriteit aan de ontwikkelopgaven:</p> <ul style="list-style-type: none"> • borgen en doorontwikkelen van politieke sensitiviteit en lokale binding; • vormen van één organisatie, en • anticiperen op inwerkingtreding Omgevingswet, wet VTH, wet Natuurbescherming en wet Kwaliteitsborging voor het Bouwen.
Ontwikkelingen	<p>Er zijn op het werkveld van de Omgevingsdienst IJsselland veel nieuwe ontwikkelingen, zoals de komst van de Omgevingswet met het bijbehorende Digitale Stelsel Omgevingswet (DSO) en de opgaven op het gebied van duurzaamheid en klimaatadaptatie. Ook de sanering van asbestdaken in Overijssel is een dossier dat aandacht vraagt, ondanks dat er nog geen wettelijk verbod is. In overleg met de 12 deelnemers zet de Omgevingsdienst haar kennis en expertise in om op deze dossiers de gewenste resultaten te boeken. De primaire meerwaarde van de Omgevingsdienst is gelegen in de uitvoering van vergunningverlening, toezicht en handhaving van de milieutaken. In het derde bestaansjaar (2020) gaat de Omgevingsdienst verder met de eerder genoemde ontwikkelopgaven om te bouwen aan een efficiënte Omgevingsdienst, die goed uitgerust is voor de door de gemeenten gemandateerde taken. Zoals al eerder in gang gezet, wordt in 2020 de samenwerking met de Veiligheidsregio en de GGD verder geïntensiveerd. Deze gemeenschappelijke regelingen zijn ook actief in het fysieke domein. Een andere uitdaging wordt de overgang van inputfinanciering naar outputfinanciering, in het bedrijfsplan is vastgelegd dat de Omgevingsdienst vanaf 2020 geleidelijk overgaat op de methodiek van outputfinanciering.</p>

Gemeenschappelijke regelingen openbaar lichaam

Risico's	<p>Er is een toenemende druk op de organisatie van de Omgevingsdienst vanwege de groei van de economie. Deze brengt meer bedrijvigheid met zich mee, met als gevolg dat er significant meer inzet nodig is vanuit het werkveld vergunningverlening, toezicht/handhaving en advies (VTH). Er zijn bovendien op het werkveld van de Omgevingsdienst veel nieuwe ontwikkelingen, zoals hierboven geschetst. Datakwaliteit en daaromheen het hele ICT-thema is een kwetsbaar gegeven. De invoering van een nieuw systeem IJVI ging gepaard met de nodige struikelblokken m.b.t. dataconversie, uniformering etc. Dit blijft een punt van aandacht, hoewel de voortgang in 2019 positief te duiden is. Het systeem IJVI wordt door verschillende gemeenten ook toegepast voor overige Wabo-taken. Wij hebben hier een voorbehoud in gemaakt en gekozen om dit systeem i.v.m. alle risico's vooralsnog niet aan te schaffen.</p> <p>In juni 2018 stelde het Algemeen Bestuur de documenten nota 'Kaders weerstandsvermogen' en nota 'Weerstandsvermogen' vast. De laatstgenoemde nota gaat vooral in op de capaciteit van het weerstandsvermogen, het risicomangement en de risico-inventarisatie. De risico's zijn financieel gekwantificeerd. Deze financiële vertaling vormt de basis voor de hoogte van de algemene reserve. Dit resulteert in een benodigd weerstandsvermogen van € 311.000 en bedraagt hiermee ongeveer 3% van de begroting. Het risicomangement is onderdeel van de planning- en controlcyclus.</p> <p>De opgave van de deelnemers aan de Omgevingsdienst is om met ingang van 2020 vier jaar lang 2% besparing op de begroting te realiseren bij een gelijkblijvend werkaanbod. Voor het realiseren van deze opgave zijn de eerste aandachtspunten het verder uniformeren van processen en het efficiënter werken. Het doorontwikkelplan, dat eind 2019 vastgesteld moet worden volgens het vastgestelde bedrijfsplan 2016, zal een concretere invulling geven aan de doelstelling. Het opnemen van de besparingsdoelstelling zonder een concrete invulling geeft een risico op het gebied van de realisatie en beheersing.</p>
----------	---

Gemeenschappelijke regeling centrumregeling

Naam		Gemeenschappelijke regeling sociale recherche IJssel - Vechtstreek		
Website				
Financiële gegevens		2018	2019	2020
Eigen vermogen				
Vreemd vermogen				
Resultaat				
Gemeentelijke bijdrage		€ 32.908	€ 45.862	€ 32.400
Bron				
Beleidsvoornemens	De Sociale recherche IJssel-Vechtstreek zal meer aandacht geven aan de ontwikkelingen op het gebied van internetonderzoeken. Om de samenwerking met partners te bevorderen wordt een samenwerkingsovereenkomst met de politie gesloten om uitkeringsfraude te bestrijden.			
Ontwikkelingen	In de praktijk werd de sociale recherche alleen ingezet in het kader van de Participatiewet. Besloten is het de sociale recherche ook in te zetten voor het rechtmatigheidstoezicht voor de Wmo.			
Risico's	De inschatting is dat er van risico's zowel bestuurlijk als financieel geen sprake is.			

Gem. regeling bedrijfsvoeringsorganisatie

Naam	Bedrijfsvoeringsorganisatie regionaal serviceteam jeugd IJsselland (BVO RSJ IJsselland)		
Website	Jeugdzorg regio IJsselland		
Financiële gegevens	2018	2019	2020
Eigen vermogen			
Vreemd vermogen			
Resultaat			
Gemeentelijke bijdrage	€ 99.986	€ 92.245	€ 71.811
Bron			
Beleidsvoornemens	De uitvoeringsorganisatie fungeert met name als inkooporganisatie, contractbeheer en regionale beleidsondersteuning van de gemeenten en kent geen bevoegdheid om beleid vast te stellen.		
Ontwikkelingen	Het inkoopmodel jeugd wordt doorontwikkeld in de komende jaren (invoering 2022). RSJ ondersteunt implementatie. Tevens wordt zorggedragen voor doorontwikkeling van het monitoring systeem (RIJM) en vindt coördinatieplaats op de regionale transformatie jeugdhulp. Het RSJ is de centrale inkooporganisatie jeugdhulp voor de elf regiogemeenten.		
Risico's	De gemeenschappelijke regeling heeft geen weerstandsvermogen. Een nadelig of voordelig exploitatieresultaat komt voor rekening van, respectievelijk ten goede aan, de deelnemende gemeenten. Dit is een risico voor de gemeente. Het hier bedoelde risico heeft uitsluitend betrekking op de kosten van de RSJ, niet op kosten voor de daadwerkelijke zorg.		

Naam	Shared Service Centrum Bedrijfsvoering ONS (SSC ONS)		
Website	https://www.ssc-ons.nl/		
Financiële gegevens	2018	2019	2020
Eigen vermogen		€ 200.000	n.n.b.
Vreemd vermogen		€ 7.640.937	n.n.b.
Resultaat		-/- € 142.208	n.n.b.
Gemeentelijke bijdrage	n.v.t.	€ 232.582	€ 1.221.820
Bron			
Beleidsvoornemens	Uitgangspunten voor de komende jaren zijn continuering en verbetering van de huidige dienstverlening en klanttevredenheid.		
Ontwikkelingen	In 2020 is gemeente Westerveld toegetreden tot SSC-Ons en zijn voorbereidingen getroffen voor de toetreding van de gemeente Zwartewaterland per 1 januari 2021		
Risico's	Het ONS voert cruciale basistaken voor de bedrijfsvoering van de gemeente uit. De vijf deelnemende partners sturen hierop, inclusief de beheersing van risico's. Het SSC ONS mag een weerstandsvermogen van maximaal 5% van de jaaromzet opbouwen. Als de gekwantificeerde risico's hoger zijn dan 5% van de jaaromzet, dient het weerstandsvermogen daarop te worden aangepast		

Naamloze Vennootschappen

	Naam	Enexis Holding N. V.		
	Website	Enexis Holding		
Financiële gegevens		2018	2019	2020
Eigen vermogen		€ 4.024 mln	€ 4.112 mln	€ 4.116 mln
Vreemd vermogen		€ 3.691 mln	€ 4.146 mln	€ 4.635 mln
Resultaat		€ 319 mln	€ 210 mln	€ 108 mln
Gemeentelijke bijdrage		n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Bron	jaarverslag Enexis			
Beleidsvoornemens	<p>De vennootschap heeft ten doel het realiseren van een duurzame energievoorziening door state of the art dienstverlening en netwerken en door regie te nemen in innovatieve oplossingen. Dit om de energietransitie te versnellen én excellent netbeheer uit te voeren.</p> <p>Deze doelen worden gerealiseerd op basis van de volgende strategieën:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Netwerk en dienstverlening tijdig gereed voor veranderingen in de energiewereld; • Betrouwbare energievoorziening; • Excellente dienstverlening: hoge klanttevredenheid en verlaging kosten; • Samen met lokale partners Nederlandse klimaatdoelen realiseren; • Innovatieve, schaalbare oplossingen om de energietransitie te versnellen. 			
Ontwikkelingen	<p>Er is sprake van een toename van het werkpakket door de energietransitie. Een andere uitdaging zijn de langetermijninvesteringen voor duurzame aansluitingen terwijl het ontwerp van het nieuwe energiesysteem nog niet klaar is. Samen met gemeenten en provincies werkt Enexis aan Regionale Energie Strategieën, een lokaal ontwerp van het energiesysteem van de toekomst. In alle gebieden pleit Enexis voor het meest efficiënte energiesysteem, met duurzame elektriciteit, duurzaam gas én duurzame warmte. Zo wordt de bestaande infrastructuur benut en houdt de transitie vaart. De vraag van consumenten en bedrijven neemt sterk toe en de terug levering aan het net is in de afgelopen vijf jaar ruim verdrievoudigd.</p> <p>Enexis staat voor grote toekomstige investeringen, waarbij sprake is van een stijging van bijna 30% van het investeringsniveau. In 2020 is hiervoor een aandelenemissie geweest, waarbij de bestaande aandeelhouders naar verhouding van hun aandelenpakket aandelen konden kopen. In de raadsvergadering van juli 2020 is besloten om hierin mee te gaan en zijn de benodigde middelen beschikbaar gesteld in de vorm van deelname in een converteerbare aandeelhouderslening van € 216.000.</p>			
Risico's	<p>Voor de gemeente Dalfsen bestaat formeel het risico van het verliezen van het geïnvesteerd kapitaal. Het risico is echter gering omdat Enexis opereert in een gereguleerde (energie)markt, onder toezicht van de Energiekamer. Daarnaast is het risico gering in relatie tot de (intrinsieke) waarde van Enexis Holding N.V. Daarnaast is het belangrijkste risico op dit moment de lagere dividenduitkeringen dan voorzien. Het risico is echter gemitigeerd middels een overeengekomen streefwaarde van € 100 miljoen voor het jaarlijkse dividend. De gemeente Dalfsen heeft met 64.662 aandelen een belang van 0,0433% belang in Enexis.</p>			

	Naam	N. V. ROVA Gemeenten		
	Website	ROVA		

Naamloze Vennootschappen

Financiële gegevens		2018	2019	2020
Eigen vermogen		€ 32.516.000	€ 33.642.000	n.n.b.
Vreemd vermogen		€ 58.017.000	€ 61.391.000	n.n.b.
Resultaat		€ 5.783.643	€ 4.964.000	4.856.000
Gemeentelijke bijdrage		€ 1.954.114	€ 2.084.113	€ 2.023.633
Bron	voorlopig resultaat 2020			
Beleidsvoornemens	ROVA heeft een nieuw strategiedocument vastgesteld voor de periode 2020 tot 2025. Missie: "ROVA werkt als maatschappelijke onderneming samen met gemeenten en inwoners aan een mooie en schone leefomgeving, nu en in de toekomst."			
Ontwikkelingen	<p>Strategische doelen 2025</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Minder verspilling van natuurlijke grondstoffen 2. Betere verwaarding van ingezamelde afvalstoffen 3. Optimalisatie van inzamelsystemen 4. Hogere klanttevredenheid 5. Duurzamere bedrijfsvoering <p>Het hergebruik van grondstoffen bevinden zich op een kantelpunt. Natuurlijke bronnen raken op en hergebruik van grondstoffen is nog in ontwikkeling. Hierdoor ontstaat onrust op de markt met bijvoorbeeld discussies over PMD, GFT, textiel en oud papier. Deze ontwikkelingen zijn ook actueel in onze regio.</p>			
Risico's	<p>De gemeente loopt de volgende risico's:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Dienstverleningsovereenkomst: stijging van de tarieven voor de diensten van ROVA. - Aandelenbezit: Bij een tegenvallende exploitatie lagere dividenduitkering dan begroot. - Achtergestelde lening: De geldlening betreft een achtergestelde lening ten opzichte van bancaire financiers, zodat ROVA in geval van ontbinding, surséance van betaling of faillissement pas verplicht is aflossing te voldoen nadat de op dat moment bestaande schulden van ROVA aan haar bancaire financiers zijn betaald. <p>De gemeente heeft met 360 aandelen 3,28% van het aandelenbezit van ROVA in haar bezit.</p>			

Naam		N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)		
Website		Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)		
Financiële gegevens		2018	2019	2020
Eigen vermogen		€ 4.991 mln	€ 4.887 mln	€ 5.097 mln
Vreemd vermogen		€ 132.518 mln	€ 144.802 mln	€ 155.262 mln
Resultaat		€ 337 mln	€ 163 mln	€ 221 mln
Gemeentelijke bijdrage				
Bron	Jaarrekening BNG			
Beleidsvoornemens	BNG Bank is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger.			

Naamloze Vennootschappen

Ontwikkelingen	<p>Op 1 april 2020 heeft de ECB aan kredietinstellingen die onder haar toezicht staan een dringende aanbeveling uitgevaardigd om dividenduitkeringen op te schorten tot in elk geval 1 oktober 2020, dan wel dividenduitkeringen over 2019 geheel te schrappen. Achtergrond hiervan is de significante schok die de coronapandemie de economie toebrengt en de rol die voor banken is voorzien om de effecten daarvan zoveel als mogelijk te mitigeren. De toezichthouder verwacht van banken dat zij zich tot het uiterste inspannen om hun klanten te helpen en hun vermogen maximaal beschikbaar houden om te investeren in de kredietverlening aan hun klanten. Dit heeft de Raad van Commissarissen (RvC) en de Raad van Bestuur (RvB) in het voorjaar van 2020 doen besluiten de betaling door BNG Bank van het dividend over 2019 uit te stellen tot in elk geval 1 oktober 2020.</p> <p>Eind 2020 verzocht de ECB de aanbeveling van 1 april 2020 in ieder geval te verlengen tot 31 december 2020. De RvC en RvB hebben deze aanbeveling overgenomen. Wel heeft de BNG de ECB gewezen op de karakteristieken van BNG Bank en dat een spoedige uitkering van dividend juist zeer in de rede zou liggen. De ECB heeft in een reactie op de brief van BNG Bank aangegeven de bijzondere positie van de sectorbank te begrijpen, maar aan het generieke karakter van haar aanbeveling te willen vasthouden. Overigens stelt de ECB met nadruk, dat de aanbeveling zowel uitzonderlijk is als een tijdelijk karakter heeft.</p> <p>In reactie op het standpunt van de ECB hebben de RvC en de RvB van BNG Bank zich opnieuw beraden over het moment waarop de bank tot uitkering van het dividend over 2019 kan overgaan. Gezien het dringende karakter van de ECB-aanbeveling hebben de RvC en de RvB besloten de betaling door BNG Bank van het dividend over 2019 opnieuw uit te stellen, tot in elk geval na 31 december 2020. Het is en blijft de uitdrukkelijke intentie van de RvC en de RvB om het dividend na de genoemde datum uit te keren. Begin februari 2021 heeft de BNG aangegeven een deel van het goedgekeurde dividend over 2019 in maart 2021 uit te keren. Het resterende bedrag aan dividend blijft gereserveerd voor uitkering op een later moment.</p>
Risico's	<p>Voor de gemeente bestaat net als bij deelname in andere vennootschappen formeel het risico van het verliezen van geïnvesteerd kapitaal. Dit risico wordt als verwaarloosbaar gekwantificeerd. Daarnaast is het belangrijkste risico op dit moment lagere dividenduitkeringen dan voorzien. De gemeente Dalfsen heeft met 33.735 aandelen 0,0606% aandelen BNG.</p>

Naam	Vitens N. V.		
Website	Vitens		
Financiële gegevens	2018	2019	2020
Eigen vermogen	€ 533,1 mln	€ 533,3 mln	n.n.b.
Vreemd vermogen	€ 1.233,5 mln	€ 1.293 mln	n.n.b.
Resultaat	€ 45,3 mln	€ 41,4 mln	n.n.b.
Gemeentelijke bijdrage			
Bron			

Naamloze Vennootschappen

Beleidsvoornemens	<p>Vitens wil een bijdrage leveren aan het verlagen van de maatschappelijke kosten en dit is verankerd in de continuïteitsdoelstelling en strategie van Vitens. Het beleid is gebaseerd op een drietal lijnen: zo laag en stabiel mogelijke tarieven, continuïteit van de onderneming (solvabiliteit > 30%) en dividend (maximaal 50% van het netto resultaat). De doelstelling, die in de AvA van 14 juni 2012 is vastgesteld om de solvabiliteit op een minimumniveau van 30% te laten uitkomen geldt nog steeds. In het financiële beleid is het versterken van de solvabiliteit als eerste prioriteit opgenomen.</p> <p>In het voorjaar van 2017 is een vernieuwde strategie vastgesteld voor de periode 2018-2020. Deze is vastgelegd in het strategisch document: 'Samen in beweging voor mens en leefomgeving'. Alles wat Vitens doet, komt voort uit onderstaande strategische agenda's:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 24/7 betrouwbaar en betaalbaar; • Vitenser sterk in je werk; • Meer gemak voor de klant; • Voldoende beschikbare schone bronnen.
Ontwikkelingen	<p>In de Aandeelhoudersvergadering van 12 juni 2019 is besloten tot een herziening van het financieel beleid met ingang van 2020. Dit vanwege de ontwikkelingen van een verhoogd investeringsniveau en daardoor een toename van rentedragende schulden. Het beleid doet recht aan vigerende wet- en regelgeving (compliance), het belang van de klant en aandeelhouders en is realistisch voor Vitens. Het wordt van kracht vanaf 2020.</p> <p>Het financiële beleid kent de volgende elementen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Continuïteit: De solvabiliteit is vastgesteld op een eigen vermogen minimaal gelijk aan 30% van het balanstotaal en de omvang van de rentedragende schulden is gelijk of lager dan het voorgaande jaar. • Tarieven: Vitens streeft naar zo laag mogelijke drinkwatertarieven, onder voorwaarde dat aan de continuïteitsdoelstelling en vigerende wet- en regelgeving wordt voldaan. Uitgangspunt hierbij is een bedrijfsresultaat (EBIT) dat jaarlijks wordt begroot op het niveau van het vastgestelde maximaal toegestane WACC-percentage. • Dividend: Het dividend wordt gerelateerd aan het nettoresultaat en bedraagt maximaal 50% van het nettoresultaat. Randvoorwaardelijk hierbij is de continuïteitsdoelstelling (minimum van 30% solvabiliteit). <p>Doordat de solvabiliteit bij de jaarrekening 2019 lager was dan 30% is er over 2019 (te ontvangen in 2020) geen dividend uitgekeerd door Vitens. Gelet op het hoge investeringsniveau en het te hanteren WACC percentage, is de verwachting dat er de komende jaren er geen sprake zal zijn van een dividenduitkering aan de aandeelhouders.</p>
Risico's	<p>Voor de gemeente Dalfsen bestaat formeel het risico van het verliezen van het geïnvesteerd kapitaal. Dit risico kan als verwaarloosbaar worden gekwantificeerd.</p> <p>Daarnaast is het belangrijkste risico op dit moment lagere dividenduitkeringen. Het dividend wordt gerelateerd aan het netto resultaat. Het bedrag aan dividend dat wordt uitgekeerd bedraagt op basis van het huidige beleid maximaal 50% van het netto resultaat.</p> <p>Daarnaast is er nog een achtergestelde lening met een looptijd van 15 jaar waar de gemeente jaarlijks rente over ontvangt. Deze lening wordt in 2021 afgelost. In geval van faillissement bestaat het risico dat de gemeente deze lening niet terug ontvangt. Dit risico wordt als zeer laag geschat.</p> <p>De gemeente Dalfsen heeft 0,55% van de aandelen Vitens.</p>

Naamloze Vennootschappen

Naam		Wadinko N. V.		
Website		Wadinko		
Financiële gegevens		2018	2019	2020
Eigen vermogen		€ 68 mln	€ 68,9 mln	n.n.b.
Vreemd vermogen		€ 1,5 mln	€ 1,6 mln	n.n.b.
Resultaat		€ 1,5 mln	€ 2,1 mln	n.n.b.
Gemeentelijke bijdrage		n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Bron				
Beleidsvoornemens	Wadinko continueert het huidige beleid en wil groei en innovatie in de regio bevorderen. Het streven is dat de Wadinko participaties over vijf jaar een substantieel hogere omzet hebben dan nu en dat er over 5 jaar beduidend meer mensen werken bij de Wadinko bedrijven dan nu. Wadinko streeft een goede spreiding van haar investeringen in het werkgebied na. Wadinko richt zich bij voorkeur op de maakindustrie en zakelijke dienstverlening. Het doel is maximaal 2-3 nieuwe participaties en 1 - 2 exits per jaar. Om de groeiambitie te realiseren zal de initiële investering per participatie stijgen. Daarnaast wil men meer investeren in bestaande participaties om groei en innovatie te ondersteunen. De innovatie en samenwerking tussen bedrijven en derden wordt gestimuleerd en daarvoor wordt ook geld gereserveerd.			
Ontwikkelingen	Wadinko gaat de komende jaren meer investeren in human capital. Dit omdat ondernemers juist daarmee extra waarde kunnen creëren en wordt ingezet op leiderschap en talentontwikkeling voor alle niveaus binnen organisaties. Eind 2020 zijn de statuten gewijzigd. Dit betrof vooral wetstechnische aanpassingen en actualisaties aan de bestaande praktijk. Dit was mede ingegeven door een lening van de provincie Overijssel aan Wadinko, zodat er meer armslag komt om de gewenste doelen te kunnen realiseren.			
Risico's	Het aandeel van de gemeente Dalfsen is beperkt. Dalfsen bezit 75 van de totaal 2.389 geplaatste aandelen (3,14%). Gelet op het financiële belang dat de gemeente heeft (€ 7.500) in combinatie met de zeggenschap (3,14%) is het risico van deze deelname verwaarloosbaar.			

Besloten Vennootschappen

Naam		CBL Vennootschap B. V.		
Website				
Financiële gegevens		2018	2019	2020
Eigen vermogen		€ 137.536	€ 125.355	n.v.t.
Vreemd vermogen		€ 21.460	€ 5.006	n.v.t.
Resultaat		€ 21.460	€ 11.602 -/-	n.v.t.
Gemeentelijke bijdrage		n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Bron		CBL Vennootschap BV		
Beleidsvoornemens	n.v.t.			
Ontwikkelingen	In de Algemene Vergadering van Aandeelhouders van 9 april 2020 heeft het bestuur van de vennootschap besloten de BV te op te heffen. Het restende bedrag van € 126.636 is naar rato van het aandelenbelang uitgekeerd aan de aandeelhouders. Het aandeel van Dalfsen was 0,0432%.			

Besloten Vennootschappen

Risico's	n.v.t.
----------	--------

Naam CSV Amsterdam B. V.				
Website				
Financiële gegevens		2018	2019	2020
Eigen vermogen		€ 748.894	€ 451.905	€ 392.593
Vreemd vermogen		€ 60.083	€ 83.583	€ 27.162
Resultaat		-/- € 120.804	-/- € 294.085	€ 172.219
Gemeentelijke bijdrage				
Bron	CSV Amsterdam BV			
Beleidsvoornemens	n.v.t.			
Ontwikkelingen	<p>Bij de verkoop van de aandelen Essent in 2014 is overeengekomen, om een deel van de verkoopprijs niet direct uit te betalen aan de verkopende aandeelhouders, maar te reserveren voor mogelijke claims. CSV Amsterdam B.V. is hiermee belast.</p> <p>Op 20 april 2020 heeft CSV Amsterdam B.V. een vaststellingsovereenkomst ondertekend waarin een minnelijke schikking is getroffen voor de afwikkeling van alle geschillen. De vennootschap zal voorlopig nog voortbestaan om het bezwaar en/of beroep te voeren tegen de naheffingsaanslag afvalstoffenbelasting.</p> <p>In verband met de voorgenomen opheffing heeft er in 2020 een uitkering plaatsgevonden van € 3.527.</p>			
Risico's	n.v.t.			

Naam Publiek Belang Elektriciteitsproductie B. V.				
Website				
Financiële gegevens		2018	2019	2020
Eigen vermogen		€ 1.605.524	€ 1.589.543	€ 1.569.395
Vreemd vermogen		€ 22.928	€ 455.015	€ 19.533
Resultaat		-/- € 14.721	-/- € 15.402	-/- € 20.148
Gemeentelijke bijdrage				
Bron	Publiek Belang Elektriciteitsproductie BV			
Beleidsvoornemens	n.v.t.			

Besloten Vennootschappen

Ontwikkelingen	Het General Escrow fonds is in juni 2016 geliquideerd en als gevolg van contractuele verplichtingen nog in stand gehouden. Het bestuur van de vennootschap is in overleg met de andere contractuele partijen om na te gaan wanneer de contractuele verplichtingen voortijdig kunnen worden beëindigd en de vennootschap vervolgens kan worden ontbonden. Het doel is dat de vennootschap in 2021 op te heffen en de resterende liquide middelen uit te keren aan de aandeelhouders naar rato van het aandelenbelang. Het aandelenbelang voor Dalfsen is 0,0432%.
Risico's	n.v.t.

Naam Verkoop Vennootschap B. V.				
	Website			
Financiële gegevens		2018	2019	2020
Eigen vermogen		€ 112.694	€ 71.192	n.v.t.
Vreemd vermogen		€ 56.904	€ 16.256	n.v.t.
Resultaat		-/- € 38.240	-/- € 40.924	n.v.t.
Gemeentelijke bijdrage				
Bron	Verkoop Vennootschap BV			
Beleidsvoornemens	n.v.t.			
Ontwikkelingen	In de Algemene Vergadering van Aandeelhouders van 9 april 2020 heeft het bestuur van de vennootschap besloten de BV te op te heffen. Het restende bedrag van € 83.723 is naar rato van het aandelenbelang uitgekeerd aan de aandeelhouders. Het aandeel van Dalfsen was 0,0432%.			
Risico's	n.v.t.			

Naam Vordering Enexis B. V.				
	Website			
Financiële gegevens		2018	2019	2020
Eigen vermogen		-/- € 2.034	-/- € 8.819	n.v.t.
Vreemd vermogen		€ 356.324.180	€ 9.083	n.v.t.
Resultaat		-/- € 11.206	-/- € 6.529	n.v.t.
Gemeentelijke bijdrage				
Bron	Vordering op Enexis BV			
Beleidsvoornemens	n.v.t.			

Besloten Vennootschappen

Ontwikkelingen	In de Algemene Vergadering van Aandeelhouders van 9 april 2020 heeft het bestuur van de vennootschap besloten de BV te op te heffen. Op het tijdstip van opheffing van Vordering op Enexis BV waren alle schulden voldaan en geen resterende gelden meer aanwezig.
Risico's	n.v.t.

Stichtingen

Naam		Stichting Administratiekantoor Dataland		
	Website	Dataland		
Financiële gegevens		2018	2019	2020
Eigen vermogen		€ 750.829	422.077	n.n.b.
Vreemd vermogen		€ 463.084	476.952	n.n.b.
Resultaat		€ 638.516 -/-	309.764	n.n.b.
Gemeentelijke bijdrage		n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Bron				
Beleidsvoornemens	Door de komst van de verschillende geo-basisregistraties zijn vele basisgegevens als open data voor een ieder beschikbaar. Hierdoor heeft Dataland als verstrekker van objectgegevens voor gemeenten geen bestaansrecht meer, en is besloten om de overige taken van Dataland onder te brengen bij het Kadaster en de VNG (o.a. aanbieden van cursussen en het secretariaat van de kennisbank (Gemeentelijk Geo Beraad)).			
Ontwikkelingen	Door het bestuur van de vennootschap is in 2019 het besluit genomen tot een overname en afbouw van haar activiteiten. Dit besluit is tevens door de certificaathouders van de vennootschap goedgekeurd. Het bestuur heeft uitgesproken de activiteiten uiterlijk eind december 2021 of zoveel mogelijk eerder te hebben overgedragen of hebben afgebouwd. Hierna zal de vennootschap worden geliquideerd. De verwachting is dat de onderneming met de toekomstige kasstromen deze beëindiging uit eigen middelen kan financieren. De verschillende activiteiten die Dataland uitvoert op het gebied van cursussen en de kennisbank (Gemeentelijk Geo Beraad) zullen worden overgedragen aan het Kadaster en de VNG.			
Risico's	Het financieel risico is laag en beperkt zich tot het in certificaten geïnvesteerde bedrag.			

Naam		Stichting Dalfsen Werkt		
	Website			
Financiële gegevens		2018	2019	2020
Eigen vermogen		€ 109.932	€ 111.912	€
Vreemd vermogen		0		
Resultaat		0		
Gemeentelijke bijdrage		€ 3.398.928	€ 3.690.411	€ 3.369.367
Bron jaarrekening 2020				

Stichtingen

Beleidsvoornemens	De stichting stelt geen beleid vast.
Ontwikkelingen	<p>Eind 2020 zijn nieuwe contracten afgesloten met de SW bedrijven Larcom en Tiem. Beide contracten hebben een looptijd van één jaar. In deze contracten zijn nieuwe afspraken gemaakt over de monitoring en sturing. Daarbij ligt de focus op het in 2019 geformuleerde nieuwe uitgangspunt waarin aandacht is voor het belang van maatschappelijke participatie naast het maximaal haalbare in werk. In 2021 wordt een kwaliteitsmeting verricht waarmee verder inzicht wordt verkregen in de uitvoering van de WSW bij de gecontracteerde SW bedrijven Larcom en Tiem. De outcome hiervan wordt meegenomen in de nieuw af te sluiten contracten voor 2022 en verder.</p> <p>Daarnaast wordt in 2021 een Strategische Personeelsplanning (SPP) uitgevoerd voor de SW-ers die via Stichting Dalfsen Werkt zijn gedetacheerd naar het wijkteam SDW van de eenheid OR van de gemeente Dalfsen.</p> <p>Tot slot wordt in 2021 verder gewerkt aan de uitwerking en implementatie van nieuwe regelgeving rondom het tijdelijk detacheren van personen (PW).</p>
Risico's	<p>De stichting fungeert enkel als werkgever van de SW-ers en –voor maximaal 2 jaar- voor inwoners die vanuit de Participatiewet via SDW worden gedetacheerd bij reguliere werkgevers. De financiële afhandeling van de stichting vindt plaats door de gemeente. De stichting wordt in het kader van de vennootschapsbelasting gevolgd.</p> <p>Vanaf 1 juli 2015 zijn de salariskosten toegerekend aan Stichting Dalfsen Werkt. Op moment dat de begrote inleenvergoeding van de diverse werkgevers achterblijft bij de begroting, ontstaat een financieel risico. Dit komt ten laste van het budget Arbeidsparticipatie van de gemeente. Voor de SW-ers die bij SW bedrijf Larcom gedetacheerd zijn geldt dat dit inleenrisico is afgedekt middels de eind 2020 afgesloten concessieovereenkomst. Een dergelijke constructie is juridisch bij Tiem niet mogelijk gezien de organisatiestructuur en verwevenheid met de gemeente Zwolle.</p>

Verenigingen

Naam		Vereniging van Gemeenten Aandeelhouders binnen Noord Nederland (VEGANN)		
Website				
Financiële gegevens		2018	2019	2020
Eigen vermogen			€ 28.593	€ 28.563
Vreemd vermogen		n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Resultaat		-/- € 509	-/- € 522	€ 9.561
Gemeentelijke bijdrage		€ 0	€ 0	€ 686
Bron	VEGANN			
Beleidsvoornemens	<p>Naast het behartigen van de gemeentelijke financiële belangen van de Noordelijke gemeenten voor zover die voortvloeien uit hun aandeelhouderschap in de te 's-Hertogenbosch gevestigde naamloze vennootschap "Enexis Holding N.V zoals dividend beleid, het behartigen van de gemeentelijke belangen bij energietransitie en vraag van Enexis voor versterken eigen vermogen.</p>			

Verenigingen

Ontwikkelingen	Zie beleidsvoornemens.
Risico's	Beperkt tot de jaarlijkse bijdrage.

Naam		Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG)		
	Website	https://vng.nl/		
Financiële gegevens		2018	2019	2020
Eigen vermogen			€ 64.627.000	n.n.b.
Vreemd vermogen		€ 66.722.000	€ 73.507.000	n.n.b.
Resultaat		-/- € 879.000	-/- € 1.174.000	n.n.b.
Gemeentelijke bijdrage		€ 39.913	€ 41.810	€ 43.497
Bron				
Beleidsvoornemens	Samen werken aan een krachtige lokale overheid en het vormen van een sterk netwerk voor kennisontwikkeling en onderlinge kennisdeling, waarin met elkaar én met andere partijen wordt samengewerkt aan verbetering van de gemeentelijke uitvoering en dienstverlening en de grote maatschappelijke en bestuurlijke opgaven die op de gemeenten afkomen.			
Ontwikkelingen	Het jaarlijks opstellen van een uitvoeringsagenda met daarin de aandachtspunten voor het komende kalenderjaar.			
Risico's	Beperkt tot de jaarlijkse bijdrage.			

7 Grondbeleid

Algemeen

In deze paragraaf wordt ingegaan op de wijze waarop de gemeente invulling geeft aan haar grondbeleid. In 2015 is de Nota Grondbeleid (2015-2020) vastgesteld. In de nota grondbeleid is opgenomen dat de gemeente een actief grondbeleid voert. Actief grondbeleid houdt in dat actief gestuurd wordt op de ruimtelijke ontwikkelingen binnen de gemeente. Op deze wijze wordt grip gehouden op planvorming, realisatie en uitgifte van gronden. Het aankoopbeleid is gericht op het zelf verwerven van grond voor de realisatie van bedrijventerreinen en woningbouwlocaties. De huidige grondexploitaties worden in eigen beheer uitgevoerd.

Als daar aanleiding toe is wordt op basis van de Wet voorkeursrecht gemeenten het voorkeursrecht gevestigd. Dit betekent dat de eigenaren bij voorgenomen verkoop eerst de grond aan de gemeente moeten aanbieden. Daarnaast wordt gekeken welke mogelijkheden er zijn om gronden die in de toekomst niet worden ingezet voor nieuwe exploitaties of ruilgronden, weer op de markt te zetten en af te stoten.

In 2013 is de Nota Kostenverhaal gemeente Dalfsen vastgesteld. In deze nota is het beleid voor de kostentoekening van bovenwijkse voorzieningen aan de verschillende grondexploitaties vastgelegd.

De financiële vertaling van de grondexploitaties is opgenomen in de Meerjaren Prognose Grondexploitaties (MPG) 2021. In de MPG zijn de financiële doorrekeningen opgenomen van alle lopende grondexploitaties en is inzicht gegeven in het verwachte resultaat en het weerstandsvermogen. In de MPG zijn ook meer details per grondexploitatie opgenomen.

Belangrijke beleidsdocumenten:

Nota Grondbeleid 2015-2020(2015)
Nota Kostenverhaal gemeente Dalfsen (2013)
Structuurvisie kernen (2010)
Structuurvisie buitengebied (2012)
Nota van uitgangspunten (2021)
Woonvisie van gemeente Dalfsen 2019-2024

Plaats van de grondexploitatie binnen de organisatie/bedrijfsvoering

Er is geen sprake van een gemeentelijk grondbedrijf. De taakgebieden grondbeleid en grondexploitatie vallen onder de eenheid Ruimtelijke Ontwikkeling. De eenheidsmanager is verantwoordelijk voor deze taakgebieden en is ook budgethouder.

Planning en control cyclus en grondexploitaties/informatievoorziening gemeenteraad

In de planning en control cyclus wordt de gemeenteraad jaarlijks vier keer geïnformeerd over de exploitatie van grond in de gemeente Dalfsen. Dat is op de volgende momenten:

- in november via de paragraaf grondbeleid in de programma begroting
- In december via de nota van uitgangspunten
- in mei via de MPG
- in juni via de paragraaf grondbeleid in de jaarrekening

Bij belangrijke ontwikkelingen zal de raad ook tussentijds worden geïnformeerd. Dit kan onder andere bij de reguliere bestuursrapportages en via het vaststellen van nieuwe grondexploitaties.

Ontwikkelingen

Algemene ontwikkelingen

Nota van uitgangspunten

Op basis van het advies uit het rekenkameronderzoek is al een 'nota van uitgangspunten' opgesteld voor de grondexploitaties. Deze is door het college vastgesteld en met een memo (Z/20/626739) ter informatie naar de raad gestuurd. De nota van uitgangspunten is gebaseerd op het meest actuele beeld van de onderliggende portefeuille.

COVID 19

De krapte op de woningmarkt zorgt ervoor dat er druk blijft bestaan op de prijzen van woningen. We zien dat de verkoopprijzen van bestaande woningen ondanks de COVID19-crisis in de afgelopen periode niet gedaald, maar juist gestegen zijn. Nieuwe ontwikkelingen worden op dit moment nog niet beperkt door de effecten van de crisis. Voor de lange termijn is het lastig om de effecten in te schatten. De crisis kan effect hebben op de woningbehoefte, bijvoorbeeld door meer thuiswerken en minder woon-werkverkeer. Op dit moment is de verwachting dat het effect op de huidige grondexploitaties beperkt zal zijn, maar er moeten wel de nodige voorzichtige aannames worden gemaakt.

PFAS

Eind 2019 en begin 2020 stonden in het teken van de strenge PFAS (poly- en perfluoralkylstoffen) eisen die effecten hadden op de uitvoering van bouwprojecten. Eind 2019 is het college geïnformeerd (Z/19/611153) over de effecten en de getroffen maatregelen. Het college heeft toen het volgende besloten: Om grondverzet in de regio zonder aanvullend onderzoek mogelijk te maken is een erkend bewijsmiddel nodig. Gezien de resultaten van de recent uitgevoerde bodemonderzoeken naar PFAS in de regio IJsselland, wordt voorgesteld om de regionale achtergrondwaarde PFAS van 0,7 µg/kg droge stof vast te stellen voor de gemeente Dalfsen. De nieuw vastgestelde norm biedt op dit moment geen beperking in de huidige uitvoering van de bouwprojecten.

De ontwikkelingen omtrent PFAS worden gevolgd. Waar nodig worden er maatregelen getroffen. Op dit moment worden de bouwprojecten en gronduitgiftes niet belemmerd en heeft PFAS geen effect op de grondexploitaties.

Stikstof

In 2019 is de stikstofproblematiek ontstaan toen de Raad van State een streep zette door het Programma Aanpak Stikstof (PAS). Via dat programma werden vergunningen verleend voor bouwprojecten in de buurt van Natura 2000-gebieden. Het kabinet heeft maatregelen genomen om de stikstofuitstoot te verminderen, waardoor ruimte is ontstaan voor de bouw van nieuwe woningen. Op dit moment ondervinden we in Dalfsen geen grote nadelige gevolgen van de stikstofproblematiek. Ook deze ontwikkelingen worden gevolgd. De gemeente Dalfsen denkt samen met andere gemeenten en organisaties mee over het programma Gebiedsgerichte Aanpak Stikstof, waarvan de provincie Overijssel de trekker is. De ontwikkelingen op het gebied van stikstofdepositie worden door de gemeente nauwlettend in de gaten gehouden en waar nodig wordt actie ondernomen.

Rekenkamercommissie onderzoek

In 2020 heeft de rekenkamercommissie het onderzoek doorwerking aanbevelingen onderzoek beheersing grondexploitatie 2013' uitgevoerd. In het rekenkamer onderzoek zijn de volgende aanbevelingen opgenomen

1. Laat de uitgangspunten voor de MPG al aan het begin van het proces door het college vaststellen;
2. Breng het volledige proces van het risicomanagement (als onderdeel van de P&C-cyclus) in kaart, inclusief checks and balances;
3. Leg de taken en de checks en balances in het in het proces vast;
4. Creëer een onafhankelijke interne controle.

De eerste aanbeveling heeft betrekking op de nota van uitgangspunten die bij het opstellen van het jaarlijkse MPG gebruikt wordt. Deze nota is dit jaar voor het eerst vooraf door het college vaststellen, waarna de raad hierover is geïnformeerd. De afgelopen periode is er sprake geweest van personele wisselingen met betrekking tot de werkzaamheden voor de totale grondexploitatie. Inmiddels zijn we

bezig om de taakverdeling van de diverse werkzaamheden tussen de eenheid Ruimtelijke Ontwikkeling en het team financiën te omschrijven en te beleggen. De aanbevelingen twee en drie worden hierbij meegenomen, zodat er sprake is van een juiste taakverdeling met de daarbij behorende checks and balances.

Voor de aanbeveling 4 kan worden gesteld dat door team concerncontrol interne controles uitgevoerd waarbij o.a. de grondexploitatie in scope is. De checks and balances' tussen de vakinhoudelijke eenheid Ruimtelijke ontwikkeling enerzijds en team financiën anderzijds moet nog verder worden opgepakt. Ten aanzien van dit punt verwijzen wij naar de reactie op aanbeveling twee en drie.

Verkopen 2020

Totaal is in 2020 voor circa € 7 mln. aan gronden verkocht. Dat ligt in lijn met de begrote hoeveelheid van € 6,9 mln. Bij de industrielocaties ligt het aantal verkochte ha in lijn met de begroting. Zo was er circa 1.85 ha verkoop verwacht in de industrielocaties, en is in werkelijkheid 1,89 verkocht. Bij de woningbouw lagen de verkopen van totaal 56 kavels lager dan begroot (94 kavels). Dit is met name terug te zien in het aantal verkochte kavels in Oosterdalfsen wat met name veroorzaakt wordt door langere doorlooptijd tot daadwerkelijk passeren.

Resultaten positief door tussentijdse winstname

Jaarlijks wordt op basis van het percentage van de voortgang van de grondexploitaties beoordeeld of op de grondexploitaties een tussentijdse winst gerealiseerd moet worden. Voor het boekjaar 2020 is deze tussentijdse winst bepaald op basis van de methode zoals deze is voorgeschreven. Dit ligt in lijn met de methode zoals deze voorgaande jaren ook is gehanteerd. Bij het bepalen van deze winst worden specifieke project risico's in mindering gebracht.

Een belangrijk onderdeel in de winstname is dat op het moment dat uit de berekening van de tussentijdse winst blijkt dat in eerdere jaren teveel winst is genomen, deze tussentijdse winst teruggedraaid moet worden. Dit geldt ook bij een complex met een positief verwacht resultaat. In 2020 moet daarom op een aantal complexen een stukje winst worden teruggedraaid.

Daarnaast hebben een aantal grondexploitaties een negatief resultaat op startwaarde. Voor deze grondexploitaties is een voorziening getroffen van totaal € 1. mln. Het gaat hierbij om de grondexploitaties 't Fabriek Zuid (totaal € 55.000 waarvan reeds € 27.000 in 2019 is voorzien), 't Fabriek deelgebied Stappenbelt (€ 261.000*) en de grondexploitatie De Wieken (€ 702.000), deze voorziening was reeds voorzien bij het vaststellen van deze grondexploitaties in 2020). Ondanks deze verliezen kan er wel een positief saldo aan de algemene reserve grondexploitaties worden toegevoegd.

* Het genoemde verlies van Stappenbelt wordt naar verwachting fors minder na verrekening van een deel van de kosten voor de planvorming en grondverwerving via de eindafrekening van het project N348 met de provincie. Hierin is afgesproken dat de gemeente deze kosten in eerste instantie voor zijn rekening neemt als degene die de bestemmingsplanprocedure uitvoerde, ook voor het provinciale deel.

Onderstaand overzicht geeft weer welke tussentijdse winsten gerealiseerd zijn. Deze tussentijdse winsten zijn verwerkt in de actualisatie van de grondexploitaties.

Grondexploitatie	Resultaat	
Grift III	-71.000	Terugboeking winstname
't Fabriek Stappenbelt	-261.451	Treffen verliesvoorziening
't Fabriek Zuid	-28.582	Treffen verliesvoorziening
De Gerner Marke	-57.000	Terugboeking winstname
Waterfront	-13.000	Terugboeking winstname
Oosterdalfsen	256.000	Tussentijdse winstname
Westerbouwlonden Noord	943.000	Tussentijdse winstname
De Nieuwe Landen	135.000	Tussentijdse winstname
De Nieuwe Landen II	241.000	Tussentijdse winstname
De Koele	15.000	Tussentijdse winstname

Grondexploitatie	Resultaat	
De Koppeling	62.000	Tussentijdse winstname
Agnieten College	10.000	Tussentijdse winstname
De Wieken	-702.704	Treffen verliesvoorziening
Sub totaal	528.263	
Het Kleine Veer	148.950	Afsluiten complex
Muldersveld II	33.414	Afsluiten complex
Diverse	-14.118	Diverse kosten
Totaal	696.509	

Risicomanagement

De jaarlijkse herzieningen van de grondexploitaties zijn onderdeel van de risicobeheersing. Jaarlijks worden de exploitaties herzien en worden de inschattingen van toekomstige kosten en opbrengsten beoordeeld, en waar nodig aangepast. Voorzienbare risico's worden verwerkt in de desbetreffende grondexploitatie. Als de risico's inzichtelijk zijn kan er worden gekeken naar hoe de risico's kunnen worden beheerst.

Risicobeheersing bestaat uit het nemen van maatregelen op basis van een beoordeling. Bij het beheersen van risico's worden vier keuzes genoemd:

- Vermijden van het risico. Het doel daarbij is om het risico weg te nemen.
- Verminderen van het risico. In dat geval wordt geprobeerd de kans of het effect van risico's zoveel mogelijk te beperken.
- Overdragen of delen van een risico. In dat geval wordt geprobeerd het risico (gedeeltelijk) uit te sluiten door dit over te dragen aan een derde partij of te delen met een derde partij.
- Accepteren van een risico. Dit kan bijvoorbeeld zijn door in financiële zin alvast een voorziening te treffen voor als het risico optreedt.

Onvoorzienbare risico's

Onvoorzienbare risico's zoals het hoger uitvallen van de ramingen voor het bouw- en woonrijp maken, worden zoveel mogelijk opgevangen binnen de grondexploitatie. Naast deze tegenvallers van de al geraamde kosten kan het ook voorkomen dat zich specifieke projectrisico's voordoen. Bijvoorbeeld verplichtingen in contracten met ontwikkelaars of grondeigenaren, locatietekenen, vervuiling en planschade. Per project wordt er geïnventariseerd of er sprake is van risico's. Deze worden zoveel mogelijk gekwantificeerd.

Er zijn ook onvoorzienbare risico's die samenhangen met de zogenaamde marktrisico's. Bijvoorbeeld renterisico's, verwervingsrisico's en afzetrisico's. Deze worden gezien als generieke risico's, die op alle grondexploitaties van toepassing zijn en invloed op elkaar hebben. Deze eventuele tegenvallers die niet uit de grondexploitatie kunnen worden gedekt, moeten worden opgevangen door de algemene reserve grondexploitaties.

Proces

Om de risico's binnen de grondexploitaties te kwantificeren wordt een planmatig/cyclisch risicomodel toegepast. Dit risicomodel kenmerkt zich door het financieel vertalen van een situatie, waarbij er sprake is van een (geringe) verslechtering van de economische situatie of stagnatie op de vastgoedmarkt. Periodiek worden de risico's van de beheersmaatregelen in kaart gebracht en geëvalueerd. De geconstateerde risico's zijn gekwantificeerd op basis van kans x impact. Vervolgens zijn de beheersmaatregelen bij de risico's geformuleerd. Door de risico's periodiek intern te bespreken blijven ze onder de aandacht en kan er als dat nodig is actie worden ondernomen. Op deze manier wordt er actief gestuurd op projecten met een hoog risico.

In het onderstaande overzicht zijn de totale risico's per complex opgenomen (kans x impact). Op het moment dat complexen winstgevend zijn kan een deel van het risico worden opgevangen door de verwachte winsten. Voor het risicoprofiel wordt 25% van de verwachte winst in mindering gebracht op het risico.

Complex	25% van het verwachte resultaat	Risico MPG 2021	Risicoprofiel MPG 2021	Risico begroting 2021	Risicoprofiel begroting 2021
Grift III	67.000				
't Febriek Stappenbelt					
't Febriek zuid					
Subtotaal bedrijventerreinen	67.000				
De Gerner Marke	14.000	199.000	185.000	212.000	127.000
Waterfront	6.000				
Oosterdalfsen	230.000	152.640		130.000	

Complex	25% van het verwachte resultaat	Risico MPG 2021	Risico-profiel MPG 2021	Risico begroting 2021	Risicoprofiel begroting 2021
Oosterdalfsen Noord		500.000	500.000		
Westerbouwlanden Noord	796.000	175.000		295.000	
De Nieuwe Landen	30.000	23.760		24.000	
De Nieuwe Landen II	168.000			75.000	
De Koele	16.000				
De Koppeling	12.000				
Muldersweg					
Agnieten College	212.000				
De Wieken					
Subtotaal woningbouwlocaties	1.484.000	1.050.400	685.000	736.000	127.000
1% rentestijging		451.000	451.000	539.000	539.000
Kostenstijging & opbrengsten daling		785.000	785.000	1.068.000	1.068.000
Risico POC methode		250.000	250.000	250.000	250.000
VpB		119.000	119.000		
Subtotaal		1.605.000	1.605.000	1.857.000	1.857.000
Totaal	1.551.000	2.655.400	2.290.000	2.593.000	1.984.000

In bovenstaande tabel is zichtbaar dat de project specifieke risico's zijn afgenomen en dat eventuele risico's meer opgevangen kunnen worden binnen de grondexploitaties. In de risico inschatting is een risico opgenomen voor stijgende rente. Voor de rente is reeds 0,38% ingerekend in de grondexploitaties (1% - 0,62%). Voor het risico op een rentestijging van 1% boven op het huidige werkelijke risico risicobuffer opgenomen.

Een sterke stijging is zichtbaar bij het risico met betrekking tot prijsstijgingen. In de actualisaties is gerekend met de huidige prijzen. Door de sterk stijgende prijzen in afgelopen jaar blijft het risico bestaan dat dit niet volledig vertaald is in de berekeningen. De verwachting is dat de geprognosticeerde stijging van verkoopprijzen wel kan worden doorgevoerd. Het risico bedrag is aangepast in verband met de verwachting dat kosten sneller stijgen dan verwacht. Dit risico is deels meegenomen in het risicoprofiel, maar kan in eerste instantie worden opgevangen in het resultaat van de desbetreffende grondexploitatie.

In het weerstandsvermogen is rekening gehouden met nog af te rekenen VpB, dit betreft een globale analyse op basis van de resultaten 2020. De (voorlopige) aangifte van 2020 en eerder zijn al in mindering gebracht op de reserve en hiermee reeds gedekt uit de algemene reserve grondexploitaties. Op basis van bovengenoemde wordt een totaal risico van circa € 2,3 mln. gelopen. Bij de inschatting van de risico's is rekening gehouden dat niet alle risico's zich gelijktijdig voordoen. De gemeente moet voor het totale risico voldoende buffers hebben om deze op te vangen. Dit wordt bij het weerstandsvermogen nader toegelicht.

Algemene reserve grondbedrijf (weerstandsvermogen)

In de vorige paragraaf is weergegeven dat grondexploitaties risico's met zich meebrengen. Deze mogelijke risico's worden gedekt door een buffer; de algemene reserve grondexploitaties.

De hoogte van de reserve wordt bepaald op basis van de risico's die gelopen worden, of kosten die nog geclaimd kunnen worden uit de reserve (vennootschapsbelasting). Bij het bepalen van de risico's wordt rekening gehouden dat bij winstgevendende exploitaties de eerste 25% van de winst kan worden ingezet om de risico's van deze exploitatie op te vangen. In de nota reserves en voorzieningen is vastgelegd dat de reserve een ondergrens kent van € 1 miljoen.

Op basis van risicoafweging is een algemene reserve grondexploitaties van € 2,3 miljoen genoeg voor het afdekken van de risico. De algemene reserve grondexploitaties bedraagt ultimo 2020 € 2,6 miljoen (inclusief de verwerking van de tussentijdse winst). Dat betekent dat de reserve voldoende is om de risico's te dekken. Op basis van de huidige risico inschatting kan er een bedrag van € 389.000 vrijvallen. Bij de jaarrekening 2020 wordt hiervoor een voorstel gedaan.

Volgens deze gegevens kan het volgende verloop worden weergegeven voor de benodigde bijdrage vanuit/aan de algemene reserve vrij besteedbaar.

	2017	2018	2019	2020
Netto berekende risico/benodigde stand reserve	2.713.000	2.311.000	2.400.000	2.300.000
Stand algemene reserve grondexploitatie	7.190.000	3.570.000	4.787.000	2.679.000
Bijdrage reserve vrij besteedbaar	4.477.000	1.259.000	2.387.000	379.000

De bijdrage naar de reserve vrij besteedbaar ligt lager dan de afgelopen vier jaar. Dit wordt veroorzaakt door de invoering van een nieuwe wijze van winstname waardoor op basis van de voortgang van het project winst wordt genomen. De jaren 2017 en 2018 geven hierbij een vertekent beeld aangezien in deze jaren de nieuwe methode is ingevoerd en er een inhaalslag op de winstname is gedaan. Het jaar 2019 kent voornamelijk hoge winstnames doordat er in 2019 omvangrijke verkopen zijn gedaan. Het boekjaar 2020 laat een iets lager resultaat zien, wat met name wordt veroorzaakt door de verliesnames op enkele grondexploitaties.

Parameters

Voor de actualisatie van de grondexploitaties wordt gebruikt gemaakt van verschillende parameters. In deze paragraaf zal meer inzicht worden gegeven in de gehanteerde parameters. In de nota van uitgangspunten (Z/20/626739) is een nadere onderbouwing opgenomen van de gehanteerde parameters.

Programmering

Periodiek worden onderzoeken gedaan naar de behoefte aan bouwgrond binnen gemeente Dalfsen. In het najaar van 2018 zijn twee onderzoeken gedaan. Het gaat hierbij om een woningmarktonderzoek en een vraagonderzoek voor de industrielocaties. Uit de onderzoeken uit 2018 blijkt dat de vraag toeneemt, maar ook dat er nog veel onzekerheid in deze voorspellingen zit. Er is gekozen om in 2020 geen nieuw onderzoek te doen, aangezien op basis van de huidige exploitaties een beperkt aanbod beschikbaar is, voor nieuwe ontwikkelingen dient voor de bestemmingsplanprocedure altijd onderzoek gedaan worden. Dit komt omdat we zien dat de verkopen redelijk in lijn liggen met de prognose, de vraag voor gronden blijft bestaan en de exploitaties een beperkte looptijd kennen.

Rekenparameters

Bij het opstellen van de actualisaties van de grondexploitaties worden kosten (investeringen) en opbrengsten (grondverkopen) in de tijd uitgezet. Voor het berekenen van deze kosten en opbrengsten in de exploitaties is het belangrijk om rekening te houden met de inflatie. De kosten en opbrengsten voor 2021 worden in het MPG 2021 geactualiseerd, waardoor voor het komende jaar geen extra kosten- en/of opbrengstenstijgingen worden ingerekend. De parameters staan voor het jaar 2021 daarom op 0%. Het is voor de toekomst wel van belang om rekening te houden met inflatie, omdat de exploitaties over langere tijd lopen.

Elke prognose kent onzekerheden. Veel onzekerheden zijn symmetrisch van aard, de wereldhandel kan sterker of minder sterk groeien, de productiviteitsgroei kan hoger of lager zijn en er kunnen zich meer of minder mensen aanbieden op de arbeidsmarkt. Daarnaast zijn er buitengewone risico's die in de huidige tijd neerwaarts zijn. Denk hierbij aan de effecten van COVID-19.

De marktontwikkelingen hebben veel macro en micro invloeden, waardoor het lastig blijft om voor de tijdsinvloeden een prognose te maken op de langere termijn. Om de parameters te kunnen bepalen brengen we externe analyses samen met de interne kennis van de gerealiseerde producten markt. Dit resulteert in een gedragen en evenwichtig advies in besluitvorming.

Kosten/opbrengstenstijging

Bij het opstellen van de actualisaties worden kosten (investeringen) en opbrengsten (grondverkopen) in de tijd uitgezet. Voor het doorrekenen van de exploitaties is het van belang om rekening te houden met de inflatiestijgingen. Omdat alle prijzen zijn geactualiseerd, zijn er voor het komende jaar geen kosten- en/of opbrengstenstijgingen ingerekend. Het is voor de toekomst wel van belang om rekening te houden met stijgingen, omdat de exploitaties over langere tijd lopen.

Op basis van bovengenoemde analyse worden de volgende parameters opgenomen in de grondexploitaties. Hierbij is onderscheid gemaakt tussen de lange- en korte termijn.

Parameter	2021	2022	2023	2024 e.v.
Kostenstijging	0,0%	2,0%	3,0%	3,0%
Opbrengstenstijging (kern Dalfsen)	0,0%	1,0%	2,0%	2,0%
Opbrengstenstijging (overig)	0,0%	0,0%	1,0%	2,0%

Rentetoerekening

Naast de kosten van het bouw- en woonrijp maken, hebben we ook te maken met rente-toerekening. Het BBV geeft aan dat de rentetoerekening moet aansluiten bij de fiscale grondslagen.

Dat betekent dat alleen de daadwerkelijke rente toegerekend kan worden en dat er geen rente over het eigen vermogen mag worden toegerekend. Het rentepercentage die gehanteerd wordt voor de doorrekeningen in de grondexploitaties bedraagt 1%. Bij de daadwerkelijke toerekening van rentekosten moet het werkelijke percentage worden gehanteerd (voor 2020 gewogen 0,62%). De regelgeving stelt dat voor de meerjaren exploitatie alleen een aanpassing doorgevoerd moet worden (jaarlijkse aanpassingen mogen wel) als het werkelijke percentage meer dan 0,5% afwijkt van het gehanteerde percentage. Aangezien deze voor het lopende boekjaar niet meer dan 0,5% afwijkt is het percentage niet aangepast. In de doorrekeningen wordt uitgegaan van het percentage van 1%. Met deze 1% wordt een kleine risicobuffer ingebouwd die stijgende rente op kan vangen binnen de grondexploitaties.

Disconteringsvoet

De grondexploitaties kennen een meerjarige doorlooptijd. Om de toekomstige contante waarde van de kasstromen te berekenen, wordt gebruik gemaakt van de disconteringsvoet. Dit is het percentage waartegen de eindwaarden contant worden gemaakt naar startwaarde. Het BBV geeft aan dat de disconteringsvoet moet aansluiten op het meerjarig streefpercentage van Europese Banken voor inflatie. In de doorrekeningen van de grondexploitaties is rekening gehouden met een disconteringsvoet van 2%.

Grondprijzen

De grondprijzen worden jaarlijks aangepast aan de huidige marktomstandigheden. In 2020 is dit door het college vastgesteld via de nota van uitgangspunten. Onderstaand is weergegeven met welke prijzen rekening wordt gehouden.

Woningbouw

Kern (prijzen per m2 in euro)	Dalfsen		Nieuwleusen		Oudleusen, Lemelerveld, Hoonhorst	
	2020	2021	2020	2021	2020	2021
Woningtype						
Vrijstaand	€ 283	€ 289	€ 283	€ 283	€ 258	€ 258
2^1 kap	€ 237	€ 242	€ 237	€ 237	€ 217	€ 217
Rijwoning (sociale koop)	€ 197	€ 201	€ 197	€ 197	€ 192	€ 192
Sociale huur	€ 136	€ 136	€ 136	€ 136	€ 136	€ 136

Bedrijventerreinen

Kern	Nieuwleusen en Dalfsen		Lemelerveld	
	2020	2021	2020	2021
Locatie	€ 81	€ 82	€ 78	€ 79
Industrie regulier	€ 116	€ 118	€ 111	€ 113

Woon/werklocaties:

Bij kleine woon-werk locaties wordt voor het bepalen van de prijs vast gehouden aan de verhouding 2/3 woningbouw en 1/3 industrie, maar bij grote afwijkingen de werkelijke verhouding te hanteren.

Actualiteit grondexploitaties

Alle grondexploitaties zijn per 1-1-2021 geactualiseerd en worden in de gemeenteraad vastgesteld via het vaststellen van de MPG 2021. Jaarlijks worden de actualisaties verricht naar de stand van 1 januari. Ook worden de mutaties verwerkt in de MPG.

In onderstaand overzicht is de prognose weergegeven van de balansposten en de verwachte resultaten zoals deze voorkomen in de MPG 2021.

	Boekwaarde 31-12-2020	Verwacht resultaat op startwaarde	Verwacht resultaat op eindwaarde	Nog te maken kosten	Nog te realiseren opbrengsten	Rente *
	A	B	C	D	E	F
BT Grift III	-566.000	270.000	298.000	1.246.000	955.000	23.000
BT Stappenbelt	384.000	-261.000	-277.000	49.000	160.000	-4.000
BT Fabriek	488.000	-55.000	-60.000	10.000	444.000	-5.000
De Gerner Marke	175.000	58.000	61.000	73.000	265.000	44.000
Waterfront	-394.000	25.000	26.000	120.000	-277.000	28.000
Oosterdalfsen	1.226.000	921.000	1.037.000	2.256.000	4.491.000	29.000
Westerbouwlonden Noord	7.566.000	3.185.000	4.039.000	3.406.000	14.754.000	257.000
Agnieten College	350.000	846.000	934.000	237.000	1.525.000	-4.000
De Wieken	822.000	-703.000	-746.000	607.000	691.000	-8.000
De Nieuwe Landen	578.000	119.000	137.000	384.000	1.083.000	16.000
De Nieuwe Landen II	1.092.000	672.000	771.000	823.000	2.681.000	5.000
De Koele	-44.000	65.000	70.000	98.000	104.000	20.000
De Koppeling	39.000	47.000	50.000	13.000	102.000	-
Muldersweg	712.000	14.000	16.000	124.000	871.000	-19.000
Totaal	12.428.000	5.203.000	6.356.000	9.446.000	27.849.000	382.000

Bepaling van de verwachte eindwaarde (A+ D - E - F = C). De verwachte startwaarde betreft de verwachte eindwaarde contant gemaakt naar 1-1-2021 tegen 2% rente.

* - bedrag is betaalde rente, + bedrag is ontvangen rente

8 Duurzaamheid

Algemeen

Duurzaamheid zit verweven in verschillende beleidsvelden binnen de gemeentelijke organisatie. Voorbeelden zijn klimaat en water, groenbeheer, gemeentelijke gebouwen en voertuigen en duurzaam inkopen en aanbesteden, maar ook civieltechnische projecten. De verplichte duurzaamheidsparagraaf in college- en raadsvoorstellen zorgt dat voor alle beleidsvelden de integrale koppeling met duurzaamheid in beeld wordt gebracht.

Beleidskader

In 2017 heeft de raad de kadernota Duurzaamheid 2017-2025 vastgesteld.

Onze missie: Dalfsen nu en in de toekomst leefbaar.

Onze ambitie: Energie in balans en Koplopergemeente.

Onze doelen zijn divers en verdeeld over de vier thema's Energiebesparing, Duurzame energieproductie, Lokale kracht en Circulariteit.

In 2018 is het bijbehorende beleidsplan duurzaamheid door de raad vastgesteld.

Begin 2019 is het beleidsplan herijkt en uitgebreid met de warmtetransitie, de Regionale Energie Strategie (RES) en de energiemix.

In 2020 is het nieuwe uitvoeringsplan duurzaamheid voor 2021 en 2022 door het college vastgesteld.

Stand van zaken

In onderstaande tabel wordt de stand van zaken van het duurzaamheidsprogramma in 2020 weergegeven. In het beleidsplan duurzaamheid ook wel de Dalfser Duurzaamheidsindex (DDI) genoemd. Vervolgens (onder tabel) zal een korte conclusie worden geschetst.

Verbeterdoel	Doelstelling	Indicator + bron	Op koers?
Minder energiegebruik	Gemeentelijke en maatschappelijke panden en woningen goed geïsoleerd (2025)	-Energie labels + verfijningen	- 2016 woningen met energielabel B of beter in Dalfsen (in totaal 11845 woningen). - Er zijn dit jaar 35 gesprekken gevoerd met de energiecoach. Het totaal komt daarmee op 230 sinds 2018. - Energieneutraal verbouwen heeft 12 online workshops georganiseerd, hiermee 600 woningeigenaren bereikt.
		-Cijfers monitor gemeentelijke gebouwen	- Gemeentelijke gebouwenplan opgesteld om panden stapsgewijs energieneutraal te maken. - Regulier onderhoud met diverse energiebesparende maatregelen uitgevoerd zoals dubbelglas, finetunen installaties en warmtepompen. Ook is een droogruimte gemaakt voor

Verbeterdoel	Doelstelling	Indicator + bron	Op koers?
			onze eigen houtsnippers.
	Bedrijven voldoen aan Wet Milieubeheer	-Energieverbruik bedrijven	- Elektriciteitsverbruik bedrijven en instellingen 2019 is 79.609.000 kWh* (klimaatmonitor) *kWh= kilowattuur. Een eenheid voor energie waar vaak elektriciteitsverbruik mee wordt aangegeven.
		-Verantwoording Omgevingsdienst	- Omgevingsdienst houdt toezicht op de Wet Milieubeheer. - Samenwerking met energieke regio om ondernemers te informeren/ondersteunen: * 1 informatiesessie * 8 intakegesprekken
	RES (Regionale Energie Strategie)	Deelname aan de RES en oplevering van concept RES in 2020	- Actieve deelname aan werkgroepen - Concept RES aangenomen door raad - Werken naar RES 1.0
	Warmteplannen	Eind 2021 vastgestelde transitievisie warmte	- Startnotitie warmte - Kadernota warmte
Meer duurzame energie	Gemeentelijk en maatschappelijk elektriciteitsverbruik duurzaam opgewekt	-Aantal gerealiseerde energieprojecten -Hoeveelheid zelf opgewekte duurzame energie via energierekening	- Op dit moment zijn vijf gebouwen voorzien van zonnepanelen. Gemiddeld wordt met de zonnepanelen op deze vijf gebouwen ruim 280duizend kWh per jaar opgewekt. Daarmee wordt circa 25 % van de verbruikte elektrische energie duurzaam opgewekt. Hiervan is 130.000 kWh verbruikt in de gebouwen en is de overige 150.000 kWh terug geleverd. Het grootste deel van deze levering komt op het conto van de gemeentewerf te Dalfsen. - Scholen zijn regelmatig geïnformeerd over nieuwe subsidies en technieken. - Diverse scholen hebben dit jaar maatregelen getroffen zoals dakisolatie, betere ventilatie en zonnepanelen. - Bij de basisschool Cazemier is een

Verbeterdoel	Doelstelling	Indicator + bron	Op koers?
			duurzaamheidscampagne uitgevoerd inclusief een slim energiemonitoringssysteem.
	Gemeentelijke panden en nieuwbouwplannen gasloos en energieneutraal	-monitoringsystematiek uit beleidsplan gemeentelijke gebouwen -aantal afkoppelingen van het gasnet	Zie indicator 2 en energieplan gemeentelijke gebouwen (beschikbaar in januari 2021)
	Alle gemeentelijke voertuigen op duurzame energie	-Gereden kilometers GTL* -Gereden kilometers elektrisch *GTL= staat voor Gas to Liquid en is een vloeibare dieselbrandstof die op synthetische wijze wordt verkregen uit aardgas.	- De buitendienst heeft momenteel 9 elektrische voertuigen er zijn 29 voertuigen die op GTL rijden. - Het totaal aantal kilometers gereden met Tim & Tom was dit jaar 8800 km. - 37% van onze dienstreizen wordt momenteel duurzaam gedaan (analyse duurzame dienstreizen, 2020)
	Laadpalenbeleid	-Vaststelling eigen beleid -Gebruik via gegevens laadpalen (marktpartij)	- Regionale en nationale ontwikkelingen komen eraan (NAL)* en (GO-RAL)*. - Gemeentelijk beleid is op dit moment passief, we plaatsen pas een paal als er daadwerkelijk een paal wordt aangevraagd. Binnen de nieuwe aanpak wordt het meer een actieve benadering, - Daarnaast wordt aandacht besteed aan snellaadvoorzieningen en laden op (semi) publieke plekken, zoals wooncomplexen etc. De provincie gaat daarbij de gemeenten adviseren en begeleiden, door de inzet van laadconsulenten *NAL = Nationale Agenda Laadinfrastructuur *GO-RAL= Gelderland Overijssel Regionale Agenda Laadinfrastructuur
	Regionaal en lokaal netwerk snelfietsvoorzieningen	S.v.z. routes in Meerjarenprogramma Fiets (kaart)	- Fietsvisie is door de gemeenteraad vastgesteld; - Voor de fietsvisie is meerjarig budget gereserveerd; - Snelfietsroute fase 1 Zwolle – Dalfsen is uitgevoerd; - Variantenstudie

Verbeterdoel	Doelstelling	Indicator + bron	Op koers?
			<p>Welsummerweg is uitgevoerd;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Aanpassingen rotonde Kampmansweg zijn uitgevoerd; - Fietslaadpalenplan is uitgevoerd; - Herinrichting Beatrixlaan is uitgevoerd; - Fietsparkeren vastleggen in de parkeernormen;
	Duurzame opwek	<ul style="list-style-type: none"> -Aantallen initiatieven in ontwikkeling -Aangepaste en/of opgestelde regels 	<ul style="list-style-type: none"> - Via de RES zijn diverse onderzoeken uitgevoerd die veel inzicht hebben gegeven in de mogelijkheden en knelpunten. Deze onderzoeken vormen een basis voor onze lokale aanpak van de energieopgave. - Met een aantal buurgemeenten is een samenwerking opgestart om krachten te bundelen. - de bouw van de windmolens van Nieuwleusen Synergie is gestart - het zonnepark van Duurzaam Lemelerveld heeft de SDE*-subsidie toegezegd gekregen - diverse projecten zijn in voorbereiding zoals het Lokale Energiebedrijf. <p>*SDE=subsidie ter stimulering van duurzame energieproductie</p>
Meer lokale kracht	Kennis en netwerk beschikbaar voor lokale initiatieven	Voortgangsbeprekingen Dorpen van Morgen (DvM)	<ul style="list-style-type: none"> - kwartaaloverleggen zijn goed verlopen. - Daarnaast zijn diverse themabijeenkomsten georganiseerd zoals over het energiebedrijf, de energygame, alternatieve uitwerking Regeling Reductie Energiegebruik (RRE) (door Corona)
	Regionale subsidie, innovatie en subsidie ontsluiten	-Jaarverslagen (gemeente en DvM)	<p>We hebben dit jaar aanspraak gemaakt op diverse regionale/landelijke subsidies:</p> <ul style="list-style-type: none"> - RRE regeling €450.000 - Energieneutraal verbouwen €450.000 (totaal bedrag over meerdere jaren,

Verbeterdoel	Doelstelling	Indicator + bron	Op koers?
			waarvan 2020 de laatste) - Energieloket €10.000 - Energieadvies MKB en agrariërs €15.000
	Jaarlijks projectbudget voor lokale initiatieven	-Jaarplan en jaarverslagen duurzame dorpen	Dit jaar is voor €35.000 aan projectgeld aangevraagd en uitgekeerd. Projecten zijn bijvoorbeeld: - De website www.dorpenvanmorgen.nl - Projecten Duurzame Agrariërs - Groen Gebogen
Meer circulair	90% Afval huishoudens en gemeente gerecycled (2020)	-kwartaalpresentaties uit afvalbeleidsplan	Het percentage hergebruik ligt dicht bij de doelstelling. De definitieve cijfers zijn nog niet bekend.
	Stimuleren lokale productie en duurzame initiatieven	-Aantal opgestelde overzichten afvalstromen -Aantal bijeenkomsten/voorbeelden	<ul style="list-style-type: none"> - ondersteunen twee circulaire nieuwbouwplannen in Nieuwleusen. - het oude schoolgebouw Agnietencollege is circulair gesloopt inclusief de hulp van onze inwoners. - met onze kringloopwinkel is succesvol het WaardeRing-project opgestart om meer restproducten opnieuw te gebruiken. - met ROVA zijn diverse circulaire alternatieven opgestart zoals een regionale textielrecycling (CirkelWaarde).
	Asbest	-Plan van aanpak asbest	De gemeenteraad heeft in 2019 toegezegd voor €150.000 deel te nemen aan het landelijk asbestfonds in oprichting. Er is groen licht om dit fonds voor particulieren op te zetten, en er wordt onderzoek gedaan naar de mogelijkheden voor bedrijven. Wanneer deze fondsen zijn gestart zal er vanuit de gemeente ook weer gecommuniceerd gaan worden over het verwijderen van asbestdaken.

Conclusie

Geconcludeerd kan worden dat er in 2020 veel activiteiten hebben plaatsgevonden op het gebied van duurzaamheid. We zijn dan ook hard bezig onze ambitie een duurzaam leefbare gemeente te worden na te streven.

Het bewustzijn onder inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties over energiebesparing groeit nog steeds, we bereiken nog steeds “nieuwe” inwoners/organisaties/bedrijven door de diversiteit en hoeveelheid van de activiteiten. Daar zijn we trots op. Het verhogen van het bewustzijn willen we dan ook in de komende jaren stevig op inzetten. Dit sluit mooi aan bij de transitievisie warmte die in 2021 geschreven zal worden en het nieuwe energieloket waar in 2020 aan gewerkt is en wat sinds 1 januari 2021 online is. Op basis van de uitgevoerde activiteiten en een nog steeds groeiend bereik, vinden we dat we het goed doen. Hoe “goed” we energie besparen is echter lastig om te meten. Als gekeken wordt naar het gemiddelde gas- en elektra-gebruik per woning zien we dat we in 2019 enkele procenten bespaard hebben. Dit is ook zo als we kijken naar het energiegebruik van de gebouwde omgeving. Als we kijken naar het totale energieverbruik van woningen, zien we dat de besparing minder is (rond de 1%).

Om een duurzaam leefbare gemeente te worden is het van belang dat we de energie die we verbruiken ook zelf duurzaam opwekken. Het energieplan gemeentelijke gebouwen en het informeren van eigenaren van maatschappelijke panden draagt hier aan bij. Ook wordt er hard gewerkt aan het stimuleren van opwekking van duurzame energie op land. Zo zijn er begin 2020 kaders voor duurzame energieopwekking eigen gebruik aangenomen, en is er in regionaal en gemeentelijk verband hard gewerkt aan de Regionale Energie Strategie 1.0, voor grootschalige energieopwekking van zon en wind, welke in 2021 ter besluitvorming aan de raad zal worden voorgelegd. Deelname aan de RES heeft daarnaast het kennisniveau en het netwerk op het gebied van duurzaamheid erg vergroot. Dalfsen is met haar buurgemeenten in contact, waardoor o.a. initiatieven afgestemd kunnen worden en kennis uitgewisseld kan worden

Ondanks dat Corona een grote stempel op dit jaar heeft gedrukt, is de lokale kracht ook dit jaar versterkt. De Duurzame Dorpen hebben aan een gezamenlijke uitstraling gewerkt onder de noemer Dorpen van Morgen. Met het door de gemeente beschikbaar gestelde budget hebben ze de prachtige gezamenlijke website, www.dorpenvanmorgen.nl in het leven geroepen. Via deze website wordt momenteel onder andere de Regeling Reductie Energieverbruik (RRE) uitgevoerd. Daarnaast waren, en zijn, er nog veel meer andere lokale initiatieven zoals bijvoorbeeld de nieuwe dorpsdeelauto in Hoonhorst, maar ook de bouw van de windmolens van Nieuwleusen Synergie (en de crowdfunding). Op het gebied van circulariteit hebben we minder gedaan dan gepland, dit komt o.a. doordat het onderzoek naar afvalstromen per bedrijventerrein door de bezuinigingen niet meer wordt uitgevoerd. Wel ondersteunen we bedrijven bij het circulair bouwen en zijn de projecten WaardeRing en Cirkelwaarde opgestart, waar in 2021 vervolg aan wordt gegeven.

Hoofdstuk 4 Balans

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Inleiding

De jaarrekening is opgesteld conform het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV). Nadere bepalingen die zijn opgenomen in de financiële verordening, als nadere invulling van BBV-voorschriften, zijn eveneens van toepassing.

De balans per 31-12-2019 sluit niet aan bij de vastgestelde jaarstukken 2019. Het verschil bedraagt € 20.000 en betreft een verschuiving tussen voorziening en overlopende posten als gevolg van een nagekomen boeking.

Algemene grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

De waarderingsgrondslagen van de jaarrekening zijn gebaseerd op het BBV en vastgelegd in de Financiële Verordening. De activa worden gewaardeerd op basis van verkrijgings- of vervaardigingsprijs, dan wel nominale waarde. De passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde, met uitzondering van voorzieningen die tegen contante waarde zijn gewaardeerd. Voor de jaarrekening is het stelsel van baten en lasten gehanteerd. Dat betekent dat we lasten en baten hebben toegerekend aan het jaar waarin de diensten of goederen zijn geleverd. Winsten worden alleen in aanmerking genomen als ze gerealiseerd zijn. Verliezen en risico's die hun oorsprong hebben in het boekjaar worden opgenomen als zij bekend zijn geworden voor opstelling van de jaarcijfers.

Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als bate genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar gesteld wordt.

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidskostengerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume, worden sommige personele lasten echter toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt. Hierbij moet worden gedacht aan componenten zoals ziektekostenpremie ten behoeve van gepensioneerden en overlopende verlofaanspraken.

Voor arbeidskostengerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen. De referentieperiode is dezelfde als die van de meerjarenraming, te weten vier jaar. Indien er sprake is van (eenmalige) schokeffecten (bijvoorbeeld door reorganisaties) dient wel een verplichting opgenomen te worden.

Balans

Vaste activa

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijging- c.q. vervaardigingsprijs verminderd met de afschrijvingen en waardeverminderingen die naar verwachting duurzaam zijn. Eventuele van derden verkregen specifieke investeringsbijdragen worden in mindering gebracht op het geactiveerde bedrag (artikel 62 lid 2 BBV). Hierbij wordt de verkregen bijdrage als bate verantwoord.

Kosten van onderzoek en ontwikkeling van een bepaald actief

De kosten van onderzoek en ontwikkeling worden maximaal in 5 jaar afgeschreven. Op voorbereidingskosten voor toekomstige grondexploitaties wordt niet afgeschreven. Deze kosten worden in toekomstige grondexploitaties ingebracht. De maximale termijn waarbij deze kosten als voorbereidingskosten verantwoord mogen worden op basis van het BBV is gesteld op 5 jaar.

Bijdragen aan activa in eigendom van derden

Onder de immateriële vaste activa worden ook de bijdragen aan activa in eigendom van derden verantwoord. Dergelijke geactiveerde bijdragen zijn gewaardeerd op het bedrag van de verstrekte bijdragen, verminderd met afschrijvingen. De verleende bijdragen worden afgeschreven in de periode waarin het betrokken actief van de derde op basis van de door de gemeente gestelde voorwaarden moet bijdragen aan de publieke taak.

Materiële Vaste activa

Materiële vaste activa zijn fysiek aanwezige activa. De materiële vaste activa zijn naar de volgende categorieën in te delen:

- Activa met een economisch nut;
- Activa met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven (heffings-gerelateerd economisch nut);
- Activa in de openbare ruimte met maatschappelijk nut.

De activa worden gewaardeerd op basis van de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. De verkrijgingsprijs omvat de inkoopprijs en de bijkomende kosten. De vervaardigingsprijs omvat de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige kosten, welke rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend.

Voor de afschrijvingstermijnen wordt verwezen naar de afschrijvingstabel behorende bij de Financiële Verordening. In principe worden activa lineair afgeschreven.

Investerings tot een bedrag van € 25.000 worden niet geactiveerd.

Investerings met economisch nut

Deze materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht. Op grondbezit met economisch nut (buiten de openbare ruimte) wordt niet afgeschreven.

Investerings met economisch nut waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven

Dit betreft investeringen in riolering, inzameling van huishoudelijk afval en investeringen voor activiteiten waarop rechten kunnen worden geheven.

Deze investeringen worden op de balans opgenomen onder de aparte categorie "investerings met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven".

Investerings in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut

Investerings met een maatschappelijk nut worden, evenals investeringen met een economisch nut, geactiveerd en over de verwachte toekomstige gebruiksduur afgeschreven.

De ondergrond van deze werken wordt daarbij als integraal onderdeel van het werk beschouwd (en dus ook afgeschreven). Tot en met het boekjaar 2016 kon op dergelijke activa (resultaatafhankelijk) extra afgeschreven worden. Met ingang van 2017 worden alle investeringen met een maatschappelijk nut geactiveerd waarbij over de verwachte levensduur afgeschreven moet worden. Vanaf 2017 is er dus geen versnelde afschrijving meer mogelijk.

Financiële vaste activa

Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's ("kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen" in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Indien de waarde van de aandelen onverhoopt structureel mocht dalen tot onder de verkrijgingsprijs zal afwaardering plaatsvinden.

Kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen en leningen u/g zijn opgenomen tegen nominale waarde. Zo nodig is een voorziening voor verwachte oninbaarheid gevormd die in mindering wordt gebracht op de boekwaarde.

vlottende activa

Voorraden

Onderhanden werk

De als "onderhanden werken" opgenomen bouwgronden in exploitatie zijn gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs, dan wel de lagere marktwaarde. De vervaardigingsprijs bestaat uit de kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend (zoals grondaankopen en kosten van bouw- en woonrijp maken), alsmede een redelijk te achten aandeel in de rentekosten en de administratie- en beheerskosten. Winsten uit de grondexploitatie worden slechts genomen indien en voor zover die met voldoende mate van betrouwbaarheid als gerealiseerd aangemerkt kunnen worden. Hiervoor wordt conform de BBV de POC (percentages of completion) methode gehanteerd. Dit houdt in dat op basis van de voortgang van de grondexploitatie tussentijdse winsten genomen moeten worden.

Gereed product en handelsgoederen

Gerede producten worden gewaardeerd tegen de kostprijs of tegen de marktwaarde indien de marktwaarde lager is dan de kostprijs.

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. De voorziening wordt statisch bepaald op basis van de geschatte inningskansen.

Liquide middelen en overlopende posten

Deze activa worden tegen nominale waarde opgenomen.

Vaste passiva

Eigen vermogen

Reserves worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Voorzieningen

Volgens het BBV mag er een voorziening worden gevormd in deze vier gevallen:

- Er zijn verplichtingen en verliezen waarvan de hoogte op de balansdatum niet zeker is, maar die wel redelijk ingeschat kunnen worden;
- Er zijn op de balansdatum risico's die kunnen leiden tot verplichtingen of verliezen, waarvan de hoogte al redelijk in te schatten is;
- Er zullen kosten worden gemaakt in een volgend begrotingsjaar. Hiervoor mag een voorziening worden gevormd als het maken van die kosten zijn oorsprong mede in het huidige of in voorafgaande begrotingsjaren vindt en de voorziening is bedoeld om de lasten gelijk te verdelen over een aantal begrotingsjaren;
- Er worden bijdragen verstrekt aan toekomstige vervangingsinvesteringen, waarvoor een heffing wordt geheven als bedoeld in artikel 35, eerste lid, onder b.

Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies.

De pensioenverplichting ten behoeve van de wethouders is echter op de contante waarde van de (reeds opgebouwde) toekomstige uitkeringsverplichtingen gewaardeerd.

De onderhoudsegalisatievoorzieningen stelen op een meerjarenraming van het uit te voeren groot onderhoud aan (een deel van) de gemeentelijke kapitaalgoederen, waarin rekening is gehouden met de kwaliteitseisen die ter zake geformuleerd zijn. In de paragraaf "onderhoud kapitaalgoederen", onderdeel van het jaarverslag, is het beleid ter zake nader uiteengezet.

Vaste schulden

Onder vaste schulden worden verstaan de schulden met een rente typische looptijd van 1 jaar of langer. Vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde verminderd met gedane aflossingen.

Vlottende passiva

De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde. Onder de overlopende passiva zijn de van overheidslichamen (vooruit) ontvangen voorschotbedragen voor een specifiek bestedingsdoel opgenomen.

Niet uit de balans blijvende verplichtingen

Borg- en Garantstellingen

Voor zover leningen door de gemeente gewaarborgd zijn, is buiten telling het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar opgenomen.

Aangegane verplichtingen en vorderingen

Onder deze categorie worden de meerjarige inkoopcontracten opgenomen tegen de resterende contractwaarde.

Balans per 31 december 2020

ACTIVA	Ultimo 2020	Ultimo 2019
Vaste activa		
<i>Immateriële vaste activa</i>	494.000	495.000
- Bijdragen aan activa in eigendom van derden	494.000	495.000
<i>Materiële vaste activa</i>	52.049.000	51.748.000
- Investerings met een economisch nut	44.497.000	45.107.000
- Investerings met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	283.000	334.000
- Investerings in de openbare ruimte met uitsluitend een maatschappelijk nut	7.269.000	6.307.000
<i>Financiële vaste activa</i>	5.028.000	5.336.000
- Kapitaalverstrekkingen aan:		
- Deelnemingen	142.000	142.000
- Gemeenschappelijke regelingen	-	-
- Leningen aan:		
- Woningbouwcorporaties	1.597.000	1.997.000
- Deelnemingen	997.000	933.000
- Openbare lichamen	-	-
- Overige langlopende leningen u/g	2.292.000	2.264.000
- Bijdragen aan activa in eigendom van derden		
Totaal vaste activa	57.571.000	57.579.000
Vlottende activa		
Voorraden	11.388.000	14.127.000
- Grond- en hulpstoffen:		
- Onderhanden werk, waaronder gronden in exploitatie	11.388.000	14.127.000
- Gereed product en handelsgoederen	-	-
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	6.810.000	6.336.000
- Vorderingen op openbare lichamen	221.000	446.000
- Uitzettingen in de Rijks schatkist	3.891.000	603.000
- Overige vorderingen	2.698.000	5.287.000
Liquide middelen	255.000	136.000
- Kassaldi	-	-
- Bank- en girosaldi	255.000	136.000
Overlopende activa	6.865.000	5.973.000
Totaal vlottende activa	25.318.000	26.572.000
Totaal generaal	82.889.000	84.151.000
Verliescompensatie vpb	-	-

PASSIVA	Ultimo 2020	Ultimo 2019
Vaste passiva		
Eigen vermogen	42.253.000	44.250.000
-Algemene reserves	13.141.000	11.663.000
-Bestemmingsreserves		
-overige bestemmingsreserves	29.267.000	32.636.000
-Nog te bestemmen resultaat	-155.000	-49.000
Voorzieningen	10.657.000	10.243.000
Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	16.336.000	17.732.000
-Onderhandse leningen van:		
-binnenlandse banken en overige financiële instellingen	16.336.000	17.732.000
Totaal vaste passiva	69.246.000	72.225.000
Vlottende passiva		
Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	5.330.000	7.169.000
- Kasgeldlening	3.000.000	5.000.000
- Bank- en girosaldi	-	-
- Overige schulden	2.330.000	2.169.000
Overlopende passiva	8.313.000	4.757.000
Totaal vlottende passiva	13.643.000	11.926.000
Totaal-generaal	82.889.000	84.151.000
Waarborgen en garanties	57.992.000	56.286.000

Toelichting op de balans

Immateriële vaste activa

	2020	2019
Kosten afsluiten geldleningen/saldo agio en disagio	-	-
Kosten onderzoek en ontwikkeling	421.000	419.000
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	73.000	76.000
Totaal	494.000	495.000

Verloop van de boekwaarde van de overige investeringen met economisch nut:

	Boekwaarde 31-12-2019	Investe- ringen	Desinveste- ringen	Afschrij- vingen	Bijdragen van derden	Boekwaarde 31-12-2020
Kosten afsluiten geldleningen	-					-
Kosten onderzoek en ontwikkeling	419.000	530.000	528.000			421.000
Bijdrage in activa van derden	76.000			-3.000		73.000
Totaal	495.000	530.000	528.000	-3.000	-	494.000

De kosten voor onderzoek en ontwikkeling hebben betrekking op de voorbereidingskosten voor de grondexploitaties.

Materiële vaste activa

	2020	2019
Investeringen met een economisch nut	44.497.000	45.107.000
Investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	283.000	334.000
Investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut	7.269.000	6.307.000
Totaal	52.049.000	51.748.000

Investerings met een economisch nut

	2020	2019
Gronden en terreinen	13.841.000	12.718.000
Voorziening gronden	448.000-	448.000-
Warme gronden	-	-
Woonruimte en bedrijfsgebouwen	26.719.000	27.719.000
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	36.000	42.000
Vervoermiddelen	867.000	771.000
Machines, apparaten en installaties	3.445.000	4.260.000
Overige materiële vaste activa	37.000	45.000
Totaal	44.497.000	45.107.000

Verloop van de boekwaarde van de overige investeringen met economisch nut:

	Boekwaarde 31-12-2019	Investe- ringen	Desinveste- ringen	Afschrij- vingen	Verlies/Winst	Boekwaarde 31-12-2020
Gronden en terreinen	12.718.000	1.863.000	-740.000			13.841.000
Voorziening gronden	-448.000					-448.000
Warmegronden	-					-
Woonruimte en gebouwen	27.719.000	88.000		-1.088.000		26.719.000
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	42.000			-6.000		36.000
Vervoermiddelen	771.000	295.000		-199.000		867.000
Machines, apparaten en installaties	4.260.000	9.000	-122.000	-702.000		3.445.000
Overige materiële vaste activa	45.000			-8.000		37.000
Totaal	45.107.000	2.255.000	-862.000	-2.003.000	-	44.497.000

De investeringen in 2020 hebben grotendeels betrekking op aankopen gronden in 't Fabriek Zuid, Vitens locatie en Oosterdalfsen II. De desinvestering heeft betrekking op de inbreng van de grondwaarden in de nieuw geopende grondexploitatie de Wieken.

In de bijlagen wordt inzicht gegeven in de realisatie van de investeringsbudgetten. Voor eventuele overschrijdingen is een toelichting gegeven.

Investerings met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven

	2020	2019
Lijkbezorging	283.000	334.000
Investerings in riolering	-	-
Totaal	283.000	334.000

Verloop van de boekwaarde van investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven :

	Boekwaarde 31-12-2019	Investe- ringen	Desinveste- ringen	Afschrij- vingen	Bijdragen van derden	Boekwaarde 31-12-2020
Begraafrechten	334.000			-51.000		283.000
Riolering	-					-
Totaal	334.000	-	-	-51.000	-	283.000

Investerings met een maatschappelijk nut

	2020	2019
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken tot 2017	2.016.000	2.229.000
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken vanaf 2017	5.252.000	4.076.000
Overige materiele vaste activa	1.000	2.000
Totaal	7.269.000	6.307.000

Verloop van de boekwaarde van investeringen met een maatschappelijk nut:

	Boekwaarde 31-12-2019	Investe- ringen	Desinveste- ringen	Afschrij- vingen	Bijdragen uit reserves	Bijdragen van derden	Boekwaarde 31-12-2020
Grond-, weg- en water- bouwkundige werken tot 2017	2.229.000			-213.000			2.016.000
Grond-, weg- en water- bouwkundige werken vanaf 2017	4.076.000	1.898.000		-40.000		-682.000	5.252.000
Overige materiele vaste activa	2.000			-1.000			1.000
Totaal	6.307.000	1.898.000	-	-254.000	-	-682.000	7.269.000

De investeringen op bouwkundige werken vanaf 2017 hebben betrekking op de volgende projecten:

Aanleg fietsroute Dalfsen-Zwolle, Jagtclusterallee, kanaalpark, Beatrixlaan/Julialaan en de Buitenruimte de Spil, Herontwikkeling Kroonplein, Hybride veld Hoonhorst

Op de meeste van deze projecten is ook een bijdrage van de provincie, rijk of waterschap ontvangen. Deze zijn als bijdragen van derden in mindering gebracht.

Financiële vaste activa

	Boekwaarde 31-12-2019	Investe- ringen	Desinves- teringen	Aflossingen	Afwaar- deringen	Boekwaarde 31-12-2020
Kapitaalverstrekingen aan:						
deelnemingen	142.000					142.000
gemeenschappelijke regelingen	-					-
Leningen aan:						
woningbouwcorporaties	1.997.000			-400.000		1.597.000
deelnemingen						
openbare lichamen	933.000	216.000		-202.000	50.000	997.000
Overige langlopende leningen	2.264.000	28.000				2.292.000
Totaal	5.336.000	244.000	-	-602.000	50.000	5.028.000
<i>Specificatie aandelen en deelnemingen:</i>					2020	2019
Vitens N.V.					9.000	9.000
Enexis Holding NV					8.000	8.000
Publiek Belang Elektriciteitsproductie BV					-	-
CBL vennootschap BV					-	-
CSV Amsterdam B.V.					-	-
Vordering op Enexis BV					-	-
Verkoop vennootschap BV					-	-
ROVA NV					41.000	41.000
BNG NV					84.000	84.000
					142.000	142.000
<i>Specificatie gemeenschappelijke regelingen:</i>					2020	2019
					-	-
<i>Specificatie leningen aan woningcorporaties:</i>					2020	2019
Woonstichting Vechthorst					1.597.000	1.997.000
					1.597.000	1.997.000
<i>Specificatie leningen aan deelnemingen:</i>					2020	2019
Lening Enexis Tranche B					216.000	-
Achtergestelde lening Vitens					152.000	304.000
Enexis					-	-
Lening verkoop vennootschap BV (RWE)					-	50.000
Voorziening Lening verkoop vennootschap BV (RWE)					-	-50.000
Achtergestelde lening Larcom					-	-
Overbrugging lening Larcom					-	-
Achtergestelde 8% ROVA-lening					628.000	628.000
Staatslening 1959					1.000	1.000
					997.000	933.000
<i>Specificatie overige langlopende leningen:</i>					2020	2019
Duurzaamheidslening					140.000	138.000
VROM starterslening					2.012.000	1.986.000
De Schakel					-	-
Veiligheidsregio IJsselland					-	-
Bruggenplein					140.000	140.000
					2.292.000	2.264.000

Vorraden

	2020	2019
Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	11.388.000	14.127.000
Gereed product en handelsgoederen	-	-
Totale voorraden	11.388.000	14.127.000

Van de bouwgronden in exploitatie kan van het verloop in 2020 het volgende overzicht worden weergegeven:

Grondexploitatie:	Boekwaarde	Investe- ringen	Inkomsten	Interne Overboeking	Winst uitname	Balans waarde
	31-12-2019					31-12-2020
<u>Bedrijventerreinen</u>						
De Grift III	759.000	123.000	1.377.000-	-	71.000-	566.000-
Stappenbelt	770.000	67.000	453.000-	-	-	384.000
't Febriek Zuid	150.000	338.000	-	-	-	488.000
Overige percelen	-	-	-	-	-	-
	1.679.000	528.000	1.830.000-	-	71.000-	306.000
<u>Woningbouw</u>						
De Gerner Marke	335.000	122.000	225.000-	-	57.000-	175.000
Waterfront	415.000-	34.000	-	-	13.000-	394.000-
Oosterdalfsen	1.674.000	755.000	1.459.000-	-	256.000	1.226.000
Kleine veer	269.000-	110.000	-	-	149.000	10.000-
Westerbouwl. Noord	8.386.000	471.000	2.234.000-	-	943.000	7.566.000
De Nieuwe Landen	426.000	17.000	-	-	135.000	578.000
De Nieuwe Landen II	1.418.000	476.000	1.043.000-	-	241.000	1.092.000
De Koppeling	77.000	8.000	108.000-	-	62.000	39.000
De Koele Hoonhorst	28.000	26.000	113.000-	-	15.000	44.000-
De Wieken	-	32.000	-	790.000	-	822.000
Agnieten College	-	52.000	26.000-	314.000	10.000	350.000
Muldersveld II	47.000-	4.000	-	-	33.000	10.000-
Muldersweg	862.000	86.000	236.000-	-	-	712.000
Overig	0	14.000	-	-	14.000-	-
	12.475.000	2.207.000	5.444.000-	1.104.000	1.760.000	12.102.000
Voorziening	27.000-				993.000-	1.020.000-
Totaal	14.127.000	2.735.000	7.274.000-	1.104.000	696.000	11.388.000

Bij de MPG 2021 zijn alle grondexploitaties herzien en ter goedkeuring aan de raad voorgelegd. Zie voor een verdere uitwerking en toelichting de paragraaf grondbeleid.

De getroffen voorziening is toegerekend aan de volgende grondexploitaties

	31-12-2019	Mutatie	31-12-2020
BT 't Febriek Stappenbelt	-	261.000	261.000
BT 't Febriek Zuid	27.000	29.000	56.000
De Wieken	-	703.000	703.000
	27.000	993.000	1.020.000

Voor verdere informatie over de grondexploitatie wordt verwezen naar de toelichting op de programma's 4 en 9.(Economische zaken en Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting).

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

	2020	Voorziening oninbaarheid	2020	2019
Vorderingen op openbare lichamen	221.000	-	221.000	446.000
Debiteuren algemeen	2.007.000	-	2.007.000	4.765.000
Debiteuren belastingen	7.000	-	7.000	8.000
Uitzettingen in de Rijks schatkist	3.891.000	-	3.891.000	603.000
Vorderingen sociaal domein	1.144.000	-460.000	684.000	514.000
	7.270.000	-460.000	6.810.000	6.336.000
<i>Vorderingen op openbare lichamen:</i>			2020	2019
Rijksoverheid			111.000	3.000
Belastingdienst			18.000	-
Provincie			91.000	4.000
Overige openbare lichamen			1.000	439.000
			221.000	446.000

Onder de debiteuren is een bedrag van € 730.000 opgenomen. Dit betreft de restant verkoopopbrengst van het project Waterfront. De verwachting is dat deze vordering binnen een jaar afgerond kan worden.

Liquide middelen

	2020	2019
Kassaldi	-	-
Banksaldi	255.000	136.000
	255.000	136.000

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1000)

		Verslagjaar			
(1)	Drempelbedrag	491,19			
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	213	197	162	212
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	278	295	329	280
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-
(1) Berekening drempelbedrag		Verslagjaar			
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	65.492			
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	65.492			
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat	-			
(1) = (4b)*0,0075 + (4c)*0,002 met een minimum van €250.000	Drempelbedrag	491,19			
(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen		Verslagjaar			
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	19.387	17.895	14.890	19.474
(5b)	Dagen in het kwartaal	91	91	92	92
(2) - (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks	213	197	162	212

Overlopende activa

	2020	2019
Vooruitbetaalde bedragen	947.000	842.000
Nog te ontvangen bedragen	5.918.000	5.131.000
Overige	-	-
	6.865.000	5.973.000

De specificatie van de overlopende activa luidt als volgt:

	Saldo 31-12-2019	Toevoegingen	Ontrekkingen	Saldo 31-12-2020
Overlopende activa	5.973.000	5.772.000	4.880.000	6.865.000
	5.973.000	5.772.000	4.880.000	6.865.000
Specificatie overlopende activa:				
Europese overheidslichamen	-	-	-	-
Rijk	3.877.000	-	3.405.000	472.000
overige Nederlandse overheidslichamen	1.033.000	5.308.000	697.000	5.644.000
overige overlopende activa	1.063.000	464.000	778.000	749.000
	5.973.000	5.772.000	4.880.000	6.865.000

De toevoegingen en onttrekkingen betreft de kasstroom binnen de overlopende activa gedurende het jaar. Dit betreft o.a. de belastingen en betalingen binnen sociaal domein/participatie.

Eigen vermogen

	2020	2019
Algemene reserve	13.141.000	11.663.000
Geblokkeerde bestemmingsreserves	22.312.000	22.209.000
Overige bestemmingsreserves	6.955.000	10.427.000
Gerealiseerd resultaat	-155.000	-49.000
	42.253.000	44.250.000

Voorzieningen

	31-12-2019	Toevoeging	Aanwending	Vrijval	31-12-2020
Voorzieningen voor verplichtingen wethouders etc	3.209.000	211.000	-90.000	-	3.330.000
Bovenwijkse voorzieningen	1.689.000	-	-334.000	-	1.375.000
Onderhoudsegalisatie voorzieningen gem.gebouwen	1.149.000	165.000	-258.000	-	1.056.000
Voorziening riolering	4.173.000	159.000	-	-	4.332.000
Voorziening afval	-	76.000	-	-	76.000
Voorziening mobiliteit	23.000	480.000	-15.000	-	488.000
Totaal voorzieningen	10.243.000	1.091.000	-697.000	-	10.657.000

Voorziening voor verplichtingen pensioen(gewezen) wethouders

De voorziening wordt gevormd op basis van de Algemene Pensioenwet Politieke Ambtsdragers (APPA). Toevoegingen zijn verricht op basis van actuariële berekeningen, de aanwendingen hebben betrekking op werkelijke uitbetalingen.

Bovenwijkse voorzieningen

De voorziening is gevormd op basis van het raadsbesluit bij de jaarrekening 2012. De voorziening is gevormd voor het realiseren van bovenwijkse voorzieningen met betrekking tot de N348. Aan alle nog te realiseren voorzieningen liggen actuele plannen ten grondslag. Vanaf 2017 wordt voor de realisatie gelden onttrokken.

Onderhoudsvoorziening gemeentelijke gebouwen

De voorziening is gevormd ter egalisatie van onderhoudskosten. Aan alle voorzieningen liggen actuele plannen ten grondslag, ter onderbouwing van de omvang van de voorziening. De toevoegingen aan de voorzieningen zijn verricht op basis van de berekening in het Beleidsplan onderhoud gemeentelijke gebouwen periode 2019-2023. De aanwending gebeurt op basis van werkelijke kosten.

Voorziening riolering

Via de rioolheffingen worden heffingen ontvangen. Overschotten en tekorten op de riolering worden toegevoegd of onttrokken aan de voorziening. De voorziening moet specifiek voor de riolering worden ingezet. In 2017 is een nieuw beheerplan vastgesteld voor de jaren 2017-2020.

Voorziening afval

Via de afvalstoffenheffing worden heffingen ontvangen. De voorziening moet specifiek worden ingezet voor afval. Overschotten en tekorten op de afval worden toegevoegd of onttrokken aan de voorziening.

Voorziening mobiliteit

De voorziening bestaat uit bevorderende maatregelen voor mobiliteit en ter voorkoming van wachtgeld.

Vaste schulden met een looptijd langer dan één jaar

	2020	2019
Onderhandse leningen:		
binnenlandse banken en overige financiële instellingen	16.336.000	17.732.000
	16.336.000	17.732.000

De specificatie luidt als volgt:

	Saldo 31-12-2019	Vermeer- deringen	Aflossingen	Extra Aflossingen	Saldo 31-12-2020
Onderhandse leningen	17.732.000	-	-1.396.000	-	16.336.000
	17.732.000	-	-1.396.000	-	16.336.000

De totale rentelast voor het jaar 2020 met betrekking tot de vaste schulden bedraagt € 250.000

Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

De schulden korter dan 1 jaar kunnen als volgt gespecificeerd worden:

	2020	2019
Bank- en giroaldi	-	-
Kasgeldleningen	3.000.000	5.000.000
Crediteuren	2.330.000	2.169.000
	5.330.000	7.169.000

Crediteuren :

Rijksoverheid	-	314.000
Overige Nederlandse overheidslichamen	267.000	1.823.000
Overige crediteuren	2.063.000	32.000
	2.330.000	2.169.000

Overlopende passiva

De specificatie van de overlopende passiva luidt als volgt:

	Saldo 31-12-2019	Toevoegingen	Ontrekkingen	Saldo 31-12-2020
Vooruitontvangen bedragen	1.250.000	4.621.000	416.000	5.455.000
Nog te betalen bedragen	3.510.000	1.141.000	1.883.000	2.837.000
Overige passiva	17.000	4.000	-	21.000
Overlopende passiva	4.757.000	5.766.000	2.299.000	8.313.000

	Saldo 31-12-2019	Ontvangsten	Bestedingen	Saldo 31-12-2020
Verloop vooruitontvangen bedragen				
Europese overheidslichamen	-	-	-	-
Rijk	-	4.526.000	-	4.526.000
BDU	557.000	-	111.000	446.000
Overige Nederlandse overheidslichamen	693.000	76.000	305.000	464.000
Overige vooruitontvangen bedragen	-	19.000	-	19.000
Vooruitontvangen bedragen	1.250.000	4.621.000	416.000	5.455.000

NIET UIT DE BALANS BLIJKENDE VERPLICHTINGEN**Waarborgen en garanties**

Het in de balans opgenomen bedrag voor verstrekte waarborgen aan natuurlijke en rechtspersonen kan als volgt, naar de aard van de geldlening, gespecificeerd worden:

Geldnemer	Aard/Omschrijving	Restant begin jaar	Restant eind jaar	Percentage borgstelling	Borgstelling 31-12-2020
Stichtingen/instellingen	Gewaarborgde geldleningen	30.685.000	31.138.000	100	31.138.000
		50.094.000	53.081.000	50	26.541.000
Particulieren	Hypotheekgarantie	554.000	313.000	100	313.000
		81.333.000	84.532.000		57.992.000

In 2020 zijn drie nieuwe borgstellingen voor de woningbouwstichting Vechthorst toegevoegd en 1 voor de Vechtdal wonen.

Aangegane verplichtingen en vorderingen

Wij vermelden de volgende meerjarige verplichtingen en vorderingen die hun oorzaak voor de balansdatum hebben, maar daarna zullen worden geëffectueerd

Totale huurverplichting vanuit de gemeente Dalfsen	185.500
ICT verplichtingen	532.000

Gebeurtenissen na balansdatum

Er zijn géén gebeurtenissen ná balansdatum.

Reserves en voorzieningen (inclusief algemene reserve vrij besteedbaar)

Hieronder volgt eerst het totaalbeeld van de Reserves en Voorzieningen over het jaar 2020 ten opzichte van 2019. Daarna worden in deze de paragraaf de Reserves (A) en de Voorzieningen (B) nader toegelicht. Uiteindelijk volgt er een voorstel tot vrijval en opheffing van reserves.

	Stand per 31 december	
	2020	2019
Algemene reserves	15.819.604	11.663.436
Geblokkeerde bestemmingsreserves	21.205.570	22.208.940
Overige bestemmingsreserves	5.382.263	10.427.245
Totaal Reserves *	42.407.437	44.299.621
Totaal Voorzieningen**	10.657.283	10.241.833
Totaal Reserves en Voorzieningen	53.064.720	54.541.454

* verschil stand 31 december 2019 € 44.299.621 en stand 1 januari 2020 € 44.250.845 is het saldo van de jaarrekening 2019 ad. € 48.776.

** In het boekwerk jaarrekening 2019 (bijlage) staat per abuis € 10.261.726 bij de stand per 31 december 2019 opgenomen. Het juiste bedrag is € 10.241.833. Dit betreft een correctie in de stand van de Voorziening bovenwijks aansluiting N348 (€ 19.893). Zie ook onder Voorzieningen (B).

De Algemene reserve grondexploitatie is op basis van de Nota Reserves en Voorzieningen 2019-2022 overgeheveld van "overige bestemmingsreserves: naar "Algemene Reserves (raadsbesluit 28 oktober 2019).

Algemeen

In de onderstaande tabel ziet u het verloop van de reserves over het jaar 2020.

Het totaal van de kolommen 'bij', 'aanwending' en 'vrijval' komen overeen met hoofdstuk 5. Overzicht van baten en lasten in de jaarrekening.

De derde en vierde kolom betreffen de onderlinge verschuivingen tussen de reserves.

Zodra de gemeenteraad met een besluit op een deel van de Algemene reserve vrij besteedbaar beslag heeft gelegd voor het doen van uitgaven, gaat dat deel over naar de Algemene reserve reeds bestemd. Dit is conform de nota Reserves en Voorzieningen 2019-2022.

A. Reserves

In de onderstaande tabel treft u een overzicht aan van de reserves en de mutaties daarop in het jaar 2020

0	1	2	3	4	5	6	7	8
Nummer	Naam reserve	REKENING						
		Stand 1-1-2020	verhoging binnen reserve	verlaging binnen reserve	Bij	Aanwending	Vrijval	Stand 31-12-2020
	Algemene reserves							
0019001	Algemene reserve vaste buffer	4.000.000	0	0	0	0	0	4.000.000
0019002	Algemene reserve vrij besteedbaar	7.614.660	0	0	2.797.132	1.271.087	0	9.140.705
0019031	Algemene reserve grondexploitatie	0	4.786.916	0	1.830.433	3.938.450	0	2.678.899
	Totaal algemene reserves	11.614.660	4.786.916	0	4.627.565	5.209.537	0	15.819.604
	Geblokkeerde bestemmingsreserves							
0019005	Reserve KL gemeentehuis bouw	8.217.150	0	0	0	283.350	0	7.933.800
0019009	Reserve KL kunstgrasvelden	494.566	0	0	0	85.473	0	409.093
0019013	Reserve KL Cichoreifabriek gebouw	1.057.870	0	0	0	28.591	0	1.029.279
0019014	Reserve KL Cichoreifabriek installaties	366.625	0	0	0	52.375	0	314.250
0019030	Reserve KL brandweerkazerne Nieuwleusen	973.000	0	0	0	34.750	0	938.250
0019033	Reserve KL de Spil installaties	2.250.000	0	0	0	250.000	0	2.000.000
0019034	Reserve KL de Spil gebouw	7.518.536	0	0	0	192.783	0	7.325.753
0019035	Reserve KL verbouw werf Dalfsen	1.188.296	0	0	0	65.056	0	1.123.240
0019037	Reserve KL wandelpromenade	142.897	0	0	0	10.992	0	131.905
	Totaal geblokkeerde bestemmingsreserves	22.208.940	0	0	0	1.003.370	0	21.205.570
	Bestemmingsreserves							
0019003	Reserve reeds bestemd	873.899	0	0	0	400.088	0	473.811
0019007	Reserve grote projecten (opgeheven per 31-12-2019)	45.000	0	0	0	45.000	0	0
0019019	Reserve verkoop pref. aandelen Vitens	304.458	0	0	0	152.234	0	152.224

0	1	2	3	4	5	6	7	8
Nummer	Naam reserve	REKENING						
		Stand 1-1- 2020	verhoging binnen reserve	verlaging binnen reserve	Bij	Aanwending	Vrijval	Stand 31- 12-2020
0019021	Reserve herstructurering openbaar groen	523.966	0	0	0	39.851	0	484.115
0019024	Reserve sociaal domein	386.735	0	0	0	297.448	89.287	0
0019027	Reserve volkshuisv.overdracht woningbedrijf	1.828.211	0	199.664	0	199.663	0	1.428.884
0019028	Reserve volkshuisvesting (VHV)	1.678.060	199.664	0	0	140.885	0	1.736.839
0019039	Reserve corona noodfonds	0	0	0	1.000.000	0	0	1.000.000
0019040	Reserve budgetoverheveling	0	0	0	290.645	184.255	0	106.390
	Totaal bestemmingsreserves	5.640.329	199.664	199.664	1.290.645	1.459.424	89.287	5.382.263
	Grondexploitatie reserve							
0019031	Algemene reserve grondexploitatie	4.786.916	0	4.786.916	0	0	0	0
	Totaal reserve grondexploitatie	4.786.916	0	4.786.916	0	0	0	0
	TOTAAL RESERVES	44.250.845	4.986.580	4.986.580	5.918.210	7.672.331	89.287	42.407.437

Algemene reserves

Deze bestaan uit 3 reserves, namelijk met vaste buffer, vrij besteedbaar en de grondexploitatie. Deze laatste is met ingang van 2020 overgeheveld van de "Overige bestemmingsreserves" op grond van de Nota Reserves en voorzieningen 2019-2022, raadsbesluit 28 oktober 2019.

1. De algemene reserve vaste buffer heeft als doel het afdekken van risico's, uitsluitend in te zetten als daarvoor geen andere (reserve) middelen meer beschikbaar zijn.

Stortingen: geen, tenzij de reserve onder het afgesproken minimum terecht komt.

Beschikkingen: overeenkomstig de doelstelling.

In oktober 2019 is de nota Reserves en Voorzieningen 2019-2022 vastgesteld. Daarin is bepaald dat jaarlijks bij de programmabegroting de hoogte van de algemene reserve vaste buffer wordt bepaald op basis van de risico inventarisatie. Bij de begroting 2020-2023 is de hoogte van deze reserve bepaald op € 4.000.000 (zie ook jaarrekening 2019).

2. De algemene reserve vrij besteedbaar is bestemd voor het doen van onvoorziene of incidentele uitgaven, alsmede voor saldi van de jaarrekening.

Stortingen: rekeningssaldi en bedragen die vrijvallen uit de 'algemene reserve reeds bestemd' of bestemmingsreserves worden toegevoegd aan de 'algemene reserve vrij besteedbaar'.

Beschikkingen: overeenkomstig de doelstelling, alsmede het afdekken van eventuele tekorten bij de jaarrekening.

De reserve is in 2020 gewijzigd met de volgende bedragen:

Stand per 1 januari 2020		7.614.660
Vrijval res grondexpl tgv ARVB (jaarrek 2019)	2.387.000	
Vrijval reserve ARRB naar ARVB (jaarrek 2019)	57.672	
Rek 2019 VPB tlv grex (jaarrek 2019)	343.000	
Vrijval lagere afschr last gem werf (jaarrek 2019)	9.460	
Totaal bij		2.797.132
Resultaat jaarrekening 2019 (zit in beginstand)	0	
Instellen Reserve Corona Noodfonds	-1.000.000	
SSC Ons ivm aansluiting per 1 jan 2020	-134.000	
Inzet tbv HR21 ronde (budgetovh jaarrek 2019)	-21.000	
Verbouw keuken (budgetovh jaarrek 2019)	-19.864	
Planvorming N340 (budgetovh jaarrek 2018)	-17.224	
Duurzaamheid (jaarrekening 2019)	-24.999	
Omgevingswet (budgetovh jaarrek 2018)	-25.000	
Ontw Omgevingsvisie (budgetovh jaarrek 2019)	-29.000	
Totaal af		-1.271.087
Stand per 31 december 2020		9.140.705

De volgende claims op deze reserve kunnen vrijvallen (bedrag blijft in de ARVB), tot een bedrag van € 297.000. Dit is ook toegelicht in de desbetreffende programma's.

Vrijval claims ARVB		
SSC Ons, afschrijvingslast investering ICT		-88.000
Verhogen tarief afval 2020		-209.000
		-297.000

Onderstaande claims blijven gehandhaafd maar voorgesteld wordt om deze over te hevelen naar de Reserve Budgetoverheveling.

Handhaven claims	
Budgetovh 2018 Planvorming N340	12.776
Jaarrek 2019 Transitievisie Warmte	202.101
Jaarrek 2019 Pilot Integrale Beveiligingsplannen	105.600
Budgetovh 2019 Vervanging VTH applicatie	13.700
Budgetovh 2019 Ambulantisering GGZ	12.000
Budgetovh 2019 Proj plan Grip op jeugd/soc domein	13.000
Budgetovh 2019 Ontsluitingsweg Koesteeg	33.000
Budgetovh 2019 Viering 75jarige bevrijding	7.200
Totaal over te hevelen naar Reserve Budgetoverheveling	399.377

3. De algemene reserve grondexploitatie heeft als doel het opvangen van risico's welke gelopen worden binnen de grondexploitaties.

Stortingen: de (tussentijdse) winstnames van de complexen. Daarnaast stortingen vanuit de 'algemene reserve vrij besteedbaar' om de reserve op het gewenste niveau te houden.

Beschikkingen: afdekken van verliezen in het kader van de grondexploitatie.

De reserve is in 2020 gewijzigd conform de bedragen genoemd in de paragraaf grondbeleid, onderdeel algemene reserve grondbedrijf (weerstandsvermogen).

De stand per 31 december 2020 bedraagt € 2.678.899.

Geblokkeerde bestemmingsreserves

Doel : dekking van kapitaallasten (KL)

Stortingen : geen stortingen (alleen wanneer nieuwe reserves gevormd worden), omdat de rente toevoeging m.i.v. 2017 is beëindigd.

Beschikkingen : overeenkomstig het doel van de reserve: ter dekking van de kapitaallasten.

De mutaties in 2020 zijn conform de begroting en de bijstellingen in de bestuursrapportages.

Bestemmingsreserves

Reserve reeds bestemd (voorheen ARRB)

Doel : reserve voor het afwikkelen van diverse claims (beslagleggingen).

Stortingen : overheveling vanuit de 'algemene reserve vrij besteedbaar' of vanuit bestemmingsreserves.

Beschikkingen : overeenkomstig de doelstelling. Bedragen die vrijvallen uit deze reserve, worden toegevoegd aan de 'algemene reserve vrij besteedbaar'.

De reserve is in 2020 gewijzigd met de volgende bedragen:

Stand per 1 januari 2020		873.899
Vrijval reserves naar ARVB (jaarrek 2019)		-57.672
Ovh naar reserve budgetovh obv jaarrek 2019	-106.845	
Ovh naar reserve budgetovh obv jaarrek 2019	-20.000	
Ovh naar reserve budgetovh obv jaarrek 2019	<u>-27.000</u>	
Subtotaal naar reserve budgetoverheveling		-153.845
Besteding in 2020:		

Stand per 1 januari 2020		873.899
Compensatie wegvallen dividend 2020	-28.750	
Statushouders	-65.000	
DNA van Dalfsen / Cultuurbeleid	-69.821	
Gebiedsontwikkeling	<u>-25.000</u>	
		-188.571
Stand per 31 december 2020		473.811

Er kunnen geen claims op deze reserve vervallen.

Reserve grote projecten

Doel : reserve voor het realiseren van Kulturhus de Spil.

Stortingen : conform de doelstelling van de reserve.

Beschikkingen : conform de doelstelling van de reserve

Het saldo van de reserve is bij de jaarrekening 2019 overgeheveld naar de reserve "Budgetoverheveling". De reserve is bij de vaststelling van de jaarrekening 2019 opgeheven. De overheveling heeft in 2020 plaatsgevonden.

Reserve verkoop preferente aandelen Vitens

Doel : genereren van structurele opbrengsten ter dekking van de exploitatie

Stortingen : niet van toepassing

Beschikkingen : jaarlijks € 152.234 ter dekking van de exploitatie (t/m 2021).

De reserve is in 2020 verlaagd met € 152.234.

Reserve herstructurering openbaar groen

Doel : renovatie en herstructurering openbaar groen

Stortingen : opbrengsten van snippergroen

Beschikkingen : uit te voeren projecten in het kader van het groenstructuurplan. Door de gemeenteraad vastgesteld bij het jaarlijkse investeringsplan.

De reserve is in 2020 verlaagd met € 39.851. Dit betreft kosten van uitvoering van het groenstructuurplan.

Er zijn geen opbrengsten verkoop groenstroken toegevoegd in 2020 als gevolg van de bezuinigingsopdracht. Dit geldt voor 2020 en 2021.

Reserve sociaal domein

Doel : tijdelijke extra kosten om de mogelijke nadelige gevolgen tijdelijk op te vangen.

Stortingen : niet van toepassing.

Beschikkingen : conform de doelstelling van de reserve.

De reserve is in 2020 gewijzigd met de volgende bedragen:

Stand per 1 januari 2020		386.735
Claim ovh naar reserve budgetovh (jaarrek 2019)	-47.000	
Claim ovh naar reserve budgetovh (jaarrek 2019)	-24.800	
Claim ovh naar reserve budgetovh (jaarrek 2019)	<u>-20.000</u>	
Totaal overheveling		-91.800
Inzet tbv toetser	-87.680	
Inzet Grip op Sociaal Domein	-67.556	
Inzet Transformatie Sociaal Domein	-7.999	

Stand per 1 januari 2020		386.735
Inzet Doorontw toegang Sociaal Domein	-42.413	
Totaal inzet		-205.648
Eindstand van de reserve		89.287
af: vrijval tgv exploitatie ivm opheffen reserve		-89.287
Stand per 31 december 2020		0

De eindstand van de reserve is € 89.287. Op 26 maart 2017 is besloten de looptijd vast te stellen tot 31 december 2020 (zie ook nota Reserves en Voorzieningen 2019-2022). Het restant saldo ad. € 89.287 is in 2020 vrijgevallen ten gunste van de exploitatie.

Reserve volkshuisvesting overdracht woningbedrijf

Doel : 'papier reserve'. Tegenover deze reserve staat het restant van de geldlening aan de Woonstichting Vechthorst.

Stortingen : geen.

Beschikkingen : bij de jaarlijkse aflossing van de geldlening (afgerond € 400.000) door de Woonstichting wordt dit bedrag overgeheveld naar de 'reserve volkshuisvesting' (50%) en de exploitatie (50%). De door de Woonstichting betaalde rente komt ook ten gunste van de exploitatie.

De reserve is in 2020 gewijzigd conform bovenstaande beschikking.

Reserve volkshuisvesting

Doel : bestemd voor zaken die nauw verband houden met volkshuisvestingsvesting in brede zin.

Stortingen : bij de jaarlijkse aflossing van de geldleningen door de Woonstichting vindt overboeking plaats vanuit de 'reserve volkshuisvesting overdracht woningbedrijf'. Dit is conform de oude reserve volkshuisvesting.

Beschikkingen : door de raad aan te wijzen investeringen overeenkomstig de doelstelling van de reserve.

De reserve is in 2020 gewijzigd met de volgende bedragen:

Stand per 1 januari 2020		1.678.060
Aflossing geldlening Woonstichting	199.664	
Bestemmingsplan kernen 50%	-32.500	
Openbare verlichting groot onderhoud	-108.385	
Totale mutaties in 2020		58.779
Stand per 31 december 2020		1.736.839

Reserve Corona Noodfonds

Doel:

- de financiële gevolgen af te dekken van gemeentelijke inkomsten die als gevolg van de coronacrisis gedeeltelijk of geheel niet meer worden gerealiseerd;
- financiële compensatie te leveren voor de gevallen waarin de gemeente diensten als gevolg van de coronacrisis niet kan leveren, die op grond van bestaande afspraken al wel in rekening zijn gebracht;
- extra gemeentelijke kosten te dekken die niet uit bestaande budgetten kunnen worden gedekt en die in verband staan met de coronacrisis;
- en maatregelen te kunnen treffen gericht op het in stand houden van cruciale voorzieningen in de gemeente.

Stortingen : € 1 mln éénmalig in 2020 ten laste van de Algemene Reserve Vrij Besteedbaar (raadsbesluit mei 2020).

Beschikkingen : Aanvragen die voldoen aan criteria.

In 2020 zijn er geen toekenningen gedaan. De aanvraagtermijn is verlengd tot 15 februari 2021.

Reserve Budgetoverheveling

Doel : reserve voor het afwickelen van diverse uitgaven in een volgend jaar.

Stortingen : overheveling vanuit de 'algemene reserve vrij besteedbaar' of vanuit bestemmingsreserves.

Beschikkingen : overeenkomstig de doelstelling.

De reserve is in 2020 als volgt gevoed en ingezet :

Stand per 1 januari 2020	0
Toevoegingen obv jaarrekening 2019	290.645
Bestedingen in 2020	184.255
Stand per 31 december 2020	106.390

	Begroot	Werkelijk	Saldo
Project transitie naar SSC Ons	106.845	106.845	0
DNA van Dalfsen (en € 70.000 in 2021)	47.000	0	47.000
Progr plan grip op jeugd / sociaal domein	47.000	47.000	0
Uitv transformatieplan / beleidsplan MO	24.800	1.500	23.300
Transformatie sociaal domein opleidingen	20.000	20.000	0
Ontw primair onderwijs Middengebied	45.000	8.910	36.090
Stand per 31 december 2020	290.645	184.255	106.390
DNA van Dalfsen (toevoeging / inzet in 2021)	70.000	0	70.000
Totaal conform jaarrekening 2019	360.645	184.255	176.390

VOORSTEL TOT VRIJVAL RESERVES, OVERHEVELING EN OPHEFFEN RESERVES

Vrijval

Alle reserves zijn bij het opstellen van de jaarrekening geanalyseerd. Een aantal claims kunnen vrijvallen binnen de Algemene Reserve Vrij Besteedbaar (ARVB), omdat de prestatie voordeliger is gerealiseerd.

Het bedrag blijft beschikbaar binnen de Algemene Reserve Vrij Besteedbaar.

Voorstel tot vrijval binnen ARVB	Bedrag
SSC Ons, afschrijvingslast investering ICT	88.000
Verhogen tarief afval 2020	209.000
Totaal	297.000

Overhevelen naar Reserve Budgetoverheveling

Voorgesteld wordt een bedrag van € 399.377 (specificatie zie tabel bij ARVB) over te hevelen van de Algemene Reserve Vrij Besteedbaar naar de Reserve Budgetoverheveling.

Opheffen reserves per 31 december 2020

1. Reserve sociaal domein (conform eerdere besluitvorming dd. 26 maart 2017).

B. Voorzieningen

Nummer	Naam voorziening	REKENING				Stand 31-12-2020
		Stand 1-1-2020	Bij	Aanwending	Vrijval	
0019501	Voorziening riolering	4.172.516	510.948	351.895	0	4.331.569
0019502	Voorziening afval	0	76.488	0	0	76.488
0019503	Voorziening groot onderhoud gem.gebouwen	1.148.829	165.000	257.783	0	1.056.046
0019504	Voorziening wethouderspensioen	1.750.340	160.679	0	0	1.911.019
0019505	Voorziening pensioen gewezen wethouders	1.458.982	50.520	90.332	0	1.419.170
0019510	Voorziening bovenwijks aansluiting N348 **	1.688.663	0	313.970	0	1.374.693
0019512	Voorziening mobiliteit	22.503	481.095	15.300	0	488.298
TOTAAL VOORZIENINGEN		10.241.833	1.444.730	1.029.280	0	10.657.283

De toelichting op het verloop van de voorzieningen kunt u vinden onder Toelichting op de balans.

** In het boekwerk jaarrekening 2019 (bijlage) staat per abuis € 1.708.556 bij de stand per 31 december 2019. Het juiste bedrag is € 1.688.663. Het verschil is € 19.893.

Hoofdstuk 5 Baten en lasten inclusief toelichting

Overzicht van baten en lasten in de jaarrekening

Bedragen x € 1.000

	Begroting 2020			Begroting 2020			Realisatie 2020			Verschil Begroting		
	Primitief			(Na wijzigingen)						(Na wijz.) - Realisatie		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Bestuur, ondersteuning en algemene dekkingsmiddelen												
Exclusief overhead	-4.412	45.076	40.664	-3.754	46.505	42.750	-3.729	46.555	42.826	25	50	75
Overhead	-8.850	629	-8.220	-9.697	725	-8.972	-9.663	383	-9.280	34	-343	-309
Openbare orde en veiligheid	-2.612	102	-2.509	-2.642	148	-2.493	-2.437	137	-2.300	205	-12	194
Beheer openbare ruimte	-5.393	266	-5.128	-5.279	261	-5.018	-5.248	374	-4.873	31	113	145
Economische zaken	-983	801	-182	-1.036	801	-235	-1.185	555	-630	-149	-246	-395
Onderwijs en vrije tijd	-5.729	591	-5.137	-5.850	626	-5.225	-5.718	757	-4.961	132	131	264
Inkomensondersteuning	-5.911	3.859	-2.052	-11.922	9.665	-2.257	-8.214	6.020	-2.195	3.708	-3.645	62
Sociaal domein	-20.109	958	-19.151	-22.650	1.284	-21.366	-21.960	1.570	-20.390	690	286	976
Duurzaamheid en milieu	-5.344	5.079	-265	-6.201	5.641	-560	-5.348	5.211	-137	854	-431	423
Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting	-9.837	8.339	-1.498	-9.831	8.518	-1.313	-8.396	8.339	-57	1.435	-178	1.256
Saldo van baten en lasten	-69.180	65.701	-3.479	-78.863	74.174	-4.689	-71.898	69.900	-1.998	6.965	-4.274	2.691
Stortingen in reserves	-352	0	-352	-4.088	0	-4.088	-5.918	0	-5.918	-1.830	0	-1.830
Onttrekkingen aan reserves	0	2.407	2.407	0	7.493	7.493	0	7.762	7.762	0	269	269
Resultaat	-69.532	68.108	-1.424	-82.951	81.666	-1.284	-77.816	77.661	-155	5.134	-4.005	1.129

*De gerealiseerde lasten van overhead zijn apart verantwoord in het overzicht van baten en lasten in programma Bestuur/ondersteuning/algemene dekkingsmiddelen conform de richtlijnen van de Commissie BBV.

Leeswijzer van de analyses

Bij het rapporteren over de financiële afwijkingen binnen de jaarrekening hebben wij een aantal keuzes gemaakt die de leesbaarheid van deze analyses bevorderen. Deze keuzes zijn:

- Personele lasten (betreffende vast en tijdelijk personeel, inhuur derden en detachingsvergoedingen) worden centraal geanalyseerd. Door dit centraal te positioneren laten wij in één analyse zien hoe wij met de inzet van ons personeel uitgekomen zijn. De analyse vindt u in programma 1 onder Totaal personeelskosten.
- Een programma bestaat uit meerdere beleidsvelden. Als deze beleidsvelden een afwijking van meer dan € 50.000 laten zien, wordt deze toegelicht. Nu de binnen deze beleidsvelden voorkomende apparaatlasten centraal worden geanalyseerd en toegelicht, kunt u cijfermatig geen directe aansluiting vinden tussen de toelichting van de analyses binnen het beleidsveld en de totale afwijking binnen het beleidsveld.

Voordat ingegaan wordt op de analyses, gaan we eerst in op de administratieve verwerking van budgetten die ten laste van een reserve worden gebracht. Hier wordt soms twee maal een zelfde uitleg gegeven.

Met behulp van onderstaande tabel leggen we uit waarom.

	begroot 2020	werkelijk 2020	verschil 2020
Programmaonderdeel	100	40	60
Onttrekking /storting reserve	-100	-40	-60
Resultaat	0	0	0

Wij hebben hierbij begroot € 100 uit te geven en dit te dekken door een onttrekking uit de reserve. Er is in werkelijkheid echter maar € 40 uitgegeven (minder dus is een voordeel). De onttrekking uit de reserve is dus ook maar € 40 en geen € 100. Dit is ook minder (dus hier een nadeel) per saldo is het neutraal.

In de tabel staat bij het verschil 2020 één keer 60 als voordeel en één keer 60 als nadeel. In de analyses ziet u dit terug.

Verder worden de afwijkingen toegelicht op basis van de grootste afwijkingen. De totale afwijking komt niet altijd exact overeen met de toegelichte afwijking. Het verschil tussen de toegelichte- en totale afwijking is niet groot en kan worden uitgelegd als overige afwijking.

Bestuur, ondersteuning en algemene dekkingsmiddelen

Bedragen x € 1.000

	Begroting 2020			Begroting 2020			Realisatie 2020			Verschil Begroting		
	Primitief			(Na wijzigingen)						(Na wijz.) - Realisatie		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
1.1 Algemene baten en lasten	-1.065	593	-473	-363	495	133	-267	516	249	96	21	116
1.2 Algemene uitkering		37.646	37.646		39.174	39.174		39.178	39.178		4	4
1.3 Belastingen en heffingen	-393	6.330	5.937	-402	6.322	5.920	-406	6.366	5.960	-3	43	40
1.4 Bestuur	-1.426	19	-1.407	-1.492	19	-1.473	-1.554	19	-1.534	-61		-61
1.5 Burgerzaken	-1.243	331	-912	-1.212	324	-888	-1.216	310	-906	-4	-14	-18
1.6 Overhead	-8.850	629	-8.220	-9.697	725	-8.972	-9.663	383	-9.280	34	-343	-309
1.7 Overige gebouwen en gronden	-285	157	-128	-285	169	-116	-287	166	-121	-2	-3	-5
Saldo van baten en lasten	-13.262	45.706	32.444	-13.451	47.230	33.779	-13.392	46.938	33.545	59	-292	-234
Stortingen in reserves	-352	0	-352	-3.915	0	-3.915	-3.915	0	-3.915	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	0	961	961	0	5.244	5.244	0	5.005	5.005	0	-239	-239
Resultaat	-13.614	46.667	33.053	-17.366	52.474	35.108	-17.307	51.942	34.635	59	-531	-473

Toelichting afwijking op totale personeelslasten

Algemeen: Totale personeelslasten	27.000 N
--	-----------------

In programma 1 onder de totale salariskosten analyseren wij de afwijking op de totale salariskosten van het vaste- en tijdelijke personeel en de gedetacheerden.

De totale personeelskosten bestaan uit salariskosten vast personeel, kosten personeel van derden (inhuur), variabele salarisvergoedingen, reiskosten, overwerk, vacaturegelden en detacheringsgelden. Het totaal van de loonkosten van vast personeel is begroot op ruim € 15,2 miljoen. Hierop is een onderschrijding gerealiseerd van € 128.000 als gevolg van personele wisselingen en moeilijk in te vullen vacatures. Daarnaast hebben wij op basis van de voorschriften een bedrag van € 144.000 opgenomen voor het verlofstuwmeer van medewerkers. Per saldo leidt dit tot een nadeel van € 16.000.

Daar kunnen wij bij optellen de extra inkomsten die wij verkregen hebben door detachering van personeel ad. € 72.000. Ook zijn de vergoedingen als gevolg van zwangerschapsverlof € 27.000 hoger dan geraamd. Totaal komt het voordeel daarmee uit op € 83.000.

Het voordeel op de diverse inhuurbudgetten bedraagt € 371.000. Dit wordt met name veroorzaakt door minder inhuur t.b.v. de vervanging nieuw financieel systeem (doorloop naar 2021, restant budget wordt overgeheveld naar 2021), lagere kosten ten behoeve van de uitvoering van de Tozo regeling en Grip op sociaal domein.

Het voordeel binnen het sociaal domein wordt onder andere veroorzaakt door minder inzet t.b.v. grip op jeugd / grip op sociaal domein vanwege doorloop naar 2021 (restant budget wordt overgeheveld naar 2021), minder kosten als gevolg van vervanging vertrokken medewerker en een verschuiving van kosten tussen programma 6 (realisatie) en programma 7 (begroot).

Daarnaast hebben we voor het oplossen van een aantal personele knelpunten een toevoeging aan de voorziening mobiliteit gedaan ter hoogte van € 481.000 (in programma 1). Hiermee komt het totale nadeel op de personeelslasten voor 2020 uit op € 27.000.

In de verschillenanalyse 2020 worden in elk programma, per beleidsveld, de verschillen benoemd, die hoger zijn dan € 50.000. Voor zover deze betrekking hebben op de salaris(gerelateerde) kosten, wordt daarbij aangegeven, dat deze verschillen centraal verklaard worden en daarom wordt daar verwezen naar deze algemene toelichting.

In de tabel hierna laten we de afwijkingen per programma zien die leiden tot de totale afwijking van € 27.000 op de personeelslasten, waarbij (-) is een nadeel. De afwijking is 0,2% van de totale loonsom.

Programma		Afwijking
1	Bestuur, ondersteuning en algemene dekkingsmiddelen	-427.000
2	Openbare orde en veiligheid	-17.000
3	Beheer openbare ruimte	66.000
4	Economische zaken	52.000
5	Onderwijs en vrije tijd	15.000
6	Inkomensondersteuning	12.000
7	Sociaal domein	224.000
8	Duurzaamheid en milieu	11.000
9	Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting	37.000
Totaal		-27.000

1.1 Algemene baten en lasten	116.000 V
-------------------------------------	------------------

De belangrijkste afwijkingen zijn:

Treasury, voordeel € 51.000

Het hier ontstane voordeel is een samenvoeging van kleinere voordelen op diverse onderdelen binnen treasury. Op werkelijk betaalde en toegerekende rente is dit € 31.000 en op werkelijk ontvangen rente en dividend is dit € 20.000.

Venootschapsbelasting, voordeel € 24.000

De definitieve aanslag voor de vennootschapsbelasting 2018 viel € 24.000 lager uit dan de ons opgelegde voorlopige aanslag. Deze afrekening werd eind 2020 ontvangen en levert zo een voordeel op in de jaarrekening 2020.

Afwijkingen salarissen, voordeel € 38.000

Dit maakt onderdeel uit van de totale analyse salariskosten dat centraal wordt toegelicht.

1.3 Belastingen en heffingen	40.000 V
-------------------------------------	-----------------

De belangrijkste afwijkingen zijn:

Onroerende-zaakbelastingen, voordeel € 33.000

De prognose onroerende-zaakbelasting eigenaren woningen en niet-woningen per einde belastingjaar ligt redelijk in lijn met de inschatting van eerdere rapportages. De inschatting van de vermindering, met name bij de niet woningen en gebruiker niet-woningen, blijkt op basis van de afgehandelde bezwaren niet uit te komen. Voor het gebruikersdeel is tevens nog meer opgelegd dan eerder werd ingeschat. Dit is grotendeels het gevolg van geconstateerde onterechte leegstand.

Precariorechten

In december 2020 is besloten om over het jaar 2020 geen precario voor terrassen op te leggen en is het tarief verlaagd naar € 0. Deze lagere opbrengst is verwerkt in de jaarrekening 2020.

Toeristenbelasting, voordeel € 6.000

In verband met de gevolgen van het corona-virus is opbrengst voor de toeristenbelasting 2020 in de 2e bestuursrapportage verlaagd met € 71.000 tot € 128.000. Bij het opstellen van de jaarrekening is gebleken dat de opbrengst € 134.000 bedraagt.

1.4 Bestuur	-61.000 N
--------------------	------------------

De belangrijkste afwijkingen zijn:

Voorziening pensioenen (gewezen) wethouders, nadeel € 111.000

De extreem lage rente in de afgelopen jaren heeft er toe geleid dat er meer vermogen nodig is om aan de toekomstige pensioenverplichting te voldoen. De individuele overdrachtswaarden van het pensioen wordt in hoge mate bepaald door de marktrente. De marktrente is extreem laag. In 2019 werd de voorzieningen berekend met een rente van 1,577 procent. Inmiddels is de rente gedaald naar 0,290 procent in 2020. Doordat er minder rente-inkomsten dan voorzien oplevert, moet er meer kapitaal worden aangehouden voor de toekomstige voorziening. Deze daling in rekenrente leidt tot een verhoging van de gemeentelijke voorziening ten opzichte van vorig jaar.

Bestuurlijke samenwerking, voordeel € 15.000

In verband met een lagere structurele bijdrage aan de GGD dan begroot zien we hier een voordeel van € 15.000. De kosten zijn lager omdat de GGD een structurele verlaging van de bijdrage van deelnemende gemeenten heeft doorgevoerd.

Afwijkingen salarissen, voordeel € 18.000

De raadsadviseur is op 1 november 2020 gestart. Bij de besluitvorming over deze uitbreiding van de griffie was rekening gehouden met een start per 1 september 2020. De loonkosten laten daarom een incidenteel voordeel zien van € 18.000.

1.5 Burgerzaken	-18.000 N
------------------------	------------------

De belangrijkste afwijkingen zijn:

Implementatie iBurgerzaken, nadeel € 10.000

Met de komst van Covid-19 is er in 2020 volop ingezet op de verdere implementatie van digitale het systeem iBurgerzaken. Inwoners kunnen inmiddels hun verhuizing, aanvraag voor een huwelijk en geboorte aangifte volledig digitaal doorgeven. Daarnaast kunnen zij diverse documenten zoals een Verklaring Omtrent Gedrag en Toestemmingsverklaring online aanvragen. Uitvaartondernemers kunnen overlijdens digitaal doorgeven. Door de verdere digitalisering zijn en worden er extra kosten gemaakt. In 2020 is een financieel nadeel ontstaan van € 10.000. Dit financieel nadeel zet zich structureel voort. Hierover wordt gerapporteerd bij de eerste Berap en bij de perspectiefnota.

Afwijkingen salarissen, voordeel € 20.000

Dit maakt onderdeel uit van de totale analyse salariskosten dat centraal wordt toegelicht.

1.6 Overhead	-309.000 N
---------------------	-------------------

De belangrijkste afwijkingen zijn:

Huisvestings- en kantoorkosten, nadeel € 19.000

In 2020 is er aan huisvesting en kantoorkosten in totaal € 19.000 meer uitgegeven dan begroot. Dit nadeel wordt veroorzaakt door onkosten die zijn gemaakt voor een interne verbouwing in het gemeentehuis (€ 9.000) en een deel van de uitgaven (€10.000) die zijn gedaan aan Corona gerelateerde kosten die niet binnen het bestaande budget konden worden opgevangen.

Shared Service Centrum investeringen ICT, voordeel € 88.000

Als gevolg van de aansluiting bij het SSC Ons, heeft Ons de boekwaarde van onze investering in de ICT overgenomen. De verwachting was, dat er in 2020 sprake zou zijn van een (versnelde) afschrijvingslast van € 440.000 en een teruggave van SSC van € 352.000. Per saldo voor rekening van Dalfsen 1 jaar afschrijving ad. € 88.000, waarbij de raad besloten heeft dat de dekking hiervan komt uit de Algemene Reserve Vrij Besteedbaar.

Voor het beleidsveld overhead levert dit een lagere last op van € 440.000 en een lagere baat op van € 352.000, per saldo dus een voordeel van € 88.000.

Shared Service Centrum, voordeel € 5.000

Door de toenemende afhankelijkheid van de informatie(voorziening) is een samenhangend pakket van securitymaatregelen nodig. Bij de 1e berap 2020 is het bedrag van € 41.000 beschikbaar gesteld. Nog niet alles is uitgevoerd omdat maatregelen gefaseerd worden doorgevoerd. Reeds uitgevoerde acties zijn nog niet bij de partners in rekening gebracht. Voorgesteld is het budget van € 41.000 over te hevelen naar 2021.

Daarnaast is er sprake van een nadeel van € 36.000. Deze bijdrage betreft een factuur voor projecturen die gemaakt zijn voor de transitie. Deze factuur is hoger geworden omdat de gehele transitie door diverse omstandigheden langer heeft geduurd dan op voorhand was berekend.

Communicatie, voordeel € 17.000

Door de Corona pandemie konden niet alle activiteiten die stonden gepland voor 2020 doorgaan, mede daardoor is een voordeel ontstaan. Zo gingen niet alle Plaatselijke Belang avonden fysiek door, waren er vanuit JongDalfsen! fysieke bijeenkomsten (zoals voorgaande keren) niet mogelijk, zijn er minder inspanningen verricht mede doordat er meer inspanning noodzakelijk was rondom communicatie

betreffende COVID-19 en zijn de festiviteiten rondom 75-jaar vrijheid uitgesteld. Het deel van het budget voor 75-vrijheid dat nog niet was uitgegeven (€ 14.000) wordt overgeheveld naar 2021.

Pilot Integrale Beveiligingsplannen, voordeel € 105.000

In 2020 is gestart met een nulmeting voor wat betreft de Pilot Integrale Beveiligingsplannen. Deze nulmeting wordt in 2021 afgerond, waarbij de uitkomsten bepalen hoe en waaraan het budget zal worden besteed. Omdat er hierdoor nog geen besteding heeft plaatsgevonden, is het budget overgeheveld naar 2021.

Algemene personeelskosten, voordeel € 26.000

Ten gevolge van de Corona maatregelen zijn er aanzienlijk minder kosten voor studie en workshops gemaakt. Dit geldt ook voor de reiskosten die gemaakt zijn ten behoeve van het volgen van studie of workshop. Dit levert een voordeel op van € 74.000.

Door complexe en juridische vraagstukken op personeelsdossiers is expertise ingehuurd om de dossiers met goed en succesvol resultaat af te sluiten. Dit levert een nadeel op van € 25.000.

Het nadeel van € 23.000 op werving en selectie is ontstaan door een groter verloop van personeel dan verwacht. Er zijn meer werving activiteiten ingezet en assessments afgenomen dan voorzien.

Implementatie I-Financiën, nadeel € 45.000

Medio 2020 heeft gunning plaatsgevonden voor de implementatie van de nieuwe financiële applicatie I-Financiën. Het project is conform tijd en budget gerealiseerd en het nieuwe systeem is per 1 januari 2021 operationeel. De overige kosten vallen in 2020 hoger uit als gevolg van het facturatieschema van de leverancier. De kosten voor inhuur personeel derden vallen in 2020 lager uit dan gebudgetteerd hetgeen veroorzaakt wordt doordat de inzet van ingehuurde capaciteit voornamelijk in 2021 plaats vindt. Het betreft dan werkzaamheden in verband met de conversie van historische data en de voorgenomen implementatie van de verplichtingenadministratie. Het nadeel bedraagt € 45.000, het voordeel van € 81.000 is opgenomen in het totaalbedrag afwijkingen salarissen. Wij stellen voor om het restant budget van € 36.000 (€ 81.000 - € 45.000) over te hevelen naar boekjaar 2021.

Afwijkingen salarissen, nadeel € 500.000

De afwijking in de loonkosten wordt centraal toegelicht.

In dit beleidsveld is er sprake van een nadeel op de salarissen van € 19.000 en een nadeel van € 481.000 als gevolg van toevoeging aan voorziening mobiliteit, per saldo een nadeel van € 500.000.

1.8 Mutatie reserves

-239.000 N

In 2020 is er € 239.000 minder onttrokken aan de reserves dan geraamd. Dit heeft betrekking op:

Van een 3-tal budgetten vindt geen onttrekking plaats aan de Algemene Reserve Vrij Besteedbaar omdat de werkzaamheden worden doorgeschoven naar 2021 (zie verzoek tot budgetoverheveling en de toelichting in de beleidsvelden 1.5 Burgerzaken en 1.6 Overhead).

Het betreft : Pilot Integrale Beveiligingsplannen ad. € 105.600, vervanging VTH applicatie ad. € 13.700 en viering 75-jarige bevrijding ad. € 7.200.

Er vindt geen onttrekking plaats aan de Algemene Reserve Vrij Besteedbaar van € 88.000 omdat er geen afschrijvingslast is voor de investering in de ICT via het Shared Service Centrum. Zie ook de toelichting in beleidsveld 1.6 Overhead.

Er is een definitieve aanslag VPB over het jaar 2018 ontvangen. Dit levert een lagere onttrekking aan de reserve grondexploitatie op van € 24.000.

Openbare orde en veiligheid

Bedragen x € 1.000

	Begroting 2020			Begroting 2020			Realisatie 2020			Verschil Begroting		
	Primitief			(Na wijzigingen)						(Na wijz.) - Realisatie		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
2.1 Openbare orde en veiligheid	-2.612	102	-2.509	-2.642	148	-2.493	-2.437	137	-2.300	205	-12	194
Saldo van baten en lasten	-2.612	102	-2.509	-2.642	148	-2.493	-2.437	137	-2.300	205	-12	194
Stortingen in reserves	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	0	35	35	0	35	35	0	35	35	0		
Resultaat	-2.612	137	-2.475	-2.642	183	-2.459	-2.437	171	-2.265	205	-12	194

2.1 Openbare orde en veiligheid	194.000 V
--	------------------

De belangrijkste afwijkingen zijn:

Berging vliegtuigwrak, voordeel € 205.000

Voorjaar 2019 heeft uw raad ingestemd met de berging van het vliegtuigwrak uit de Tweede Wereldoorlog in het buurtschap Millingen, in het kader van het nationaal programma berging vliegtuigwrakken. Hiertoe is een bedrag van € 400.000 beschikbaar gesteld voor de te maken kosten die met de berging gemoeid zijn. Deze worden achteraf vergoed vanuit de "bommenregeling" in het gemeentefonds, middels het indienen van een raadsbesluit.

De voorbereidingen voor de berging zijn gestart in 2019, hiervoor was een bedrag begroot van € 10.000. De daadwerkelijke kosten bedroegen € 29.000. Voor 2020, het jaar van de daadwerkelijke berging, was nog een bedrag begroot van € 390.000. De daadwerkelijke kosten over 2020 bedroegen € 185.000. Dit betekent voor 2020 een voordeel van € 205.000. Zie tabel hieronder.

Jaar	Begroot	Werkelijk	Saldo
2019	10.000	29.000	-19.000
2020	390.000	185.000	205.000
	400.000	214.000	186.000

Afwijkingen salarissen, nadeel € 17.000

Dit maakt onderdeel uit van de totale analyse salariskosten dat centraal wordt toegelicht.

Beheer openbare ruimte

Bedragen x € 1.000

	Begroting 2020			Begroting 2020			Realisatie 2020			Verschil Begroting		
	Primitief			(Na wijzigingen)						(Na wijz.) - Realisatie		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
3.1 Openbaar groen	-2.407	128	-2.279	-2.387	123	-2.264	-2.413	200	-2.213	-27	77	51
3.2 Verkeer en vervoer	-2.986	138	-2.848	-2.892	138	-2.754	-2.834	174	-2.660	58	36	94
Saldo van baten en lasten	-5.393	266	-5.128	-5.279	261	-5.018	-5.248	374	-4.873	31	113	145
Stortingen in reserves	0	0	0	-9	0	-9	-9	0	-9	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	0	257	257	0	267	267	0	237	237	0	-30	-30
Resultaat	-5.393	523	-4.870	-5.288	528	-4.761	-5.257	611	-4.646	31	84	115

3.1 Openbaar groen	51.000 V
---------------------------	-----------------

Materieel en tractie, voordeel € 11.000

In 2020 is een tractor verkocht wat een incidentele bate opleverde van € 24.000. De afschrijving van de boekwaarde gaf een incidentele last van € 13.000. Dit betekent per saldo een voordeel van € 11.000.

Verkoop snippergroen, voordeel € 29.000

De verkoop van stukjes snippergroen in kader van projectsnippergroen (2016) en later aangevuld met project Hulsterplas zijn in 2020 geëffectueerd. Hierdoor zijn zowel de baten als de lasten hoger uitgevallen dan begroot.

Speelvoorzieningen, voordeel €15.000

Door hergebruik van gerenoveerde speelvoorzieningen uit voorgaande jaren zijn er minder speeltoestellen aangeschaft dan vooraf werd begroot.

3.2 Verkeer en vervoer	94.000 V
-------------------------------	-----------------

De belangrijkste afwijkingen zijn:

Verharde wegen, voordeel € 25.000

Op grond van de legesverordening is voor de telecommunicatiewet € 25.000 meer leges ontvangen dan werd verwacht. De reden is dat er meer aanvragen zijn binnen gekomen dan andere jaren. Dit ontstaat omdat er veel aanpassingen aan het netwerk gebeuren, wat verband houdt met de energietransitie.

Bruggen, voordeel € 30.000

Voor de vervanging van de fiets-voetbrug over de Dedemsvaart draagt de gemeente Staphorst conform afspraak de helft in de kosten bij (bijdrage is € 14.000). De onderhoudskosten voor de bruggen blijven in 2020 met een bedrag van € 16.000 binnen het budget.

Verharde wegen groot onderhoud, nadeel € 26.000

Het budget voor groot onderhoud voor de verharde wegen is met € 26.000 overschreden. Voor de aanvang van de werkzaamheden worden er van alle aan te pakken wegen deelopdrachten gemaakt. Het totaal van deze deelopdrachten viel binnen het budget. Tijdens de uitvoering zijn er wat noodzakelijke aanpassingen gedaan en vielen een aantal onderhoudswerkzaamheden hoger uit dan verwacht waardoor deze overschrijding is ontstaan.

Planvorming N340, voordeel € 13.000

Voor de planvorming N340 wordt binnen het project het gemeentelijke drukriool verlegd en hier is specifiek budget voor beschikbaar gesteld. Bij het verleggen van het drukriool moet worden meegelift met het Provinciale project Vechtdalverbinding en de uitvoering van de verlegging vindt niet in 2020, maar in 2021 plaats. Hierdoor ontstaat een voordeel van € 13.000, welke bedrag via budgetoverheveling wordt overgeheveld naar 2021.

Straatreiniging, voordeel € 25.000

De lasten voor de Straatreiniging blijven met een bedrag van € 25.000 binnen het geraamde budget. Dalfsen Werkt heeft veel van de uit te voeren werkzaamheden opgepakt zoals onkruidbestrijding op verharding.

Openbare verlichting, voordeel 26.000

Openbare verlichting (€ 26.000) kan met name worden toegeschreven aan de energielasten. De jaarlijkse energielasten zijn de afgelopen jaren gedaald door de omschakeling op energiezuinige lampen en armaturen.

Zwerfafval, nadeel 6.000

Jaarlijks ontvangt de gemeente Dalfsen een vaste landelijke vergoeding voor extra aanpak zwerfafval. In 2020 is meer zwerfafval ingezameld dan verwacht (effect Corona) en zijn extra afvalbakken aangeschaft voor recreatielocaties (hittegolf).

3.3 Mutatie reserves	-30.000 N
-----------------------------	------------------

In 2020 is er € 30.000 minder onttrokken aan de reserves dan geraamd.

Voor zowel de uitvoering van het groenstructuurplan is € 10.000 en voor de planvorming N340 is € 13.000 minder uitgegeven in 2020. Dit betekent per saldo een nadeel van totaal€ 23.000. Daarnaast is er sprake van afrondingsverschillen van € 7.000.

Economische zaken

Bedragen x € 1.000

	Begroting 2020			Begroting 2020			Realisatie 2020			Verschil Begroting		
	Primitief			(Na wijzigingen)						(Na wijz.) - Realisatie		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
4.1 Economie	-190	8	-182	-256	8	-248	-274	24	-251	-18	16	-2
4.2 Grondexploitatie bedrijven	-793	793		-780	793	13	-911	531	-380	-131	-262	-393
Saldo van baten en lasten	-983	801	-182	-1.036	801	-235	-1.185	555	-630	-149	-246	-395
Stortingen in reserves	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	0			0			0	361	361	0	361	361
Resultaat	-983	801	-182	-1.036	801	-235	-1.185	916	-269	-149	115	-34

4.2 Grondexploitatie bedrijven	-393.000 N
---------------------------------------	-------------------

Het verschil tussen begroting en realisatie wordt grotendeels veroorzaakt door de resultaatnemingen (winsten en verliezen) op de grondexploitatie bedrijventerreinen. De resultaatnemingen worden bepaald bij de actualisatie van de grondexploitatie (MPG 2021) en worden uit voorzichtigheid niet begroot (saldo bedrijventerreinen en woningbouw is positief, zie ook paragraaf grondbeleid).

Grondexploitatie	Resultaat	
Grift III	-71.000	Terugboeking winstname
't Febriek Stappenbelt	-261.451	Treffen verliesvoorziening
't Febriek Zuid	-28.582	Treffen verliesvoorziening
Totaal	-361.033	

Het resultaat van deze grondexploitatie is onttrokken aan de algemene reserve grondexploitatie.

4.3 Mutatie reserves	361.000 V
-----------------------------	------------------

Zie toelichting beleidsveld 4.2.

Onderwijs en vrije tijd

Bedragen x € 1.000

	Begroting 2020			Begroting 2020			Realisatie 2020			Verschil Begroting		
	Primitief			(Na wijzigingen)						(Na wijz.) - Realisatie		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
5.1 Cultuur	-1.222	8	-1.214	-1.280	35	-1.244	-1.198	51	-1.147	81	16	97
5.2 Kulturhuizen	-1.236	116	-1.120	-1.286	116	-1.170	-1.297	126	-1.170	-11	10	
5.3 Onderwijs	-2.056	181	-1.875	-2.054	181	-1.874	-2.013	311	-1.702	41	130	171
5.4 Recreatie en toerisme	-164	16	-148	-164	16	-148	-143	18	-125	21	2	23
5.5 Sport	-1.051	271	-780	-1.067	278	-789	-1.067	251	-817	-1	-27	-28
Saldo van baten en lasten	-5.729	591	-5.137	-5.850	626	-5.225	-5.718	757	-4.961	132	131	264
Stortingen in reserves	0	0	0	-92	0	-92	-92	0	-92	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	0	704	704	0	888	888	0	784	784	0	-103	-103
Resultaat	-5.729	1.295	-4.433	-5.942	1.513	-4.429	-5.810	1.541	-4.269	132	28	160

5.1 Cultuur	97.000 V
--------------------	-----------------

Cultuur amateurkunst, voordeel 22.000

Vanuit cultuur worden een aantal subsidies afgegeven. De kosten hiervoor waren minder dan begroot. In 2020 is bijvoorbeeld niet het volledige bedrag uitgegeven voor de subsidieregeling 'initiatieven uit de samenleving'. Ook heeft de gemeente meer subsidie inkomsten ontvangen dan in 2019.

DNA van Dalfsen, voordeel € 67.000

In 2020 heeft het project DNA van Dalfsen een vervolg gekregen. Voor het jaar stonden veel activiteiten op de planning zoals de onthulling van de Schuilhut in Hoonhorst en de Verhalenwagon in Nieuwleusen. Door corona konden de onthullingen niet doorgaan en heeft het project vertraging opgelopen. Daarom wordt voorgesteld het budget van € 67.000 over te hevelen naar 2021.

Afwijkingen salarissen, voordeel € 10.000

Dit maakt onderdeel uit van de totale analyse salariskosten dat centraal wordt toegelicht.

5.3 Onderwijs	171.000 V
----------------------	------------------

Leerlingenvervoer, voordeel € 82.000

Het voordeel is als volgt te verklaren. Ten eerste is er een afname van het aantal toegekende vergoedingen vanaf begin schooljaar 2020/2021 tot en met december 2020. De grootste afname zien we in het aangepast vervoer, ca. 25 kinderen. Ten tweede is fietsen naar school gestimuleerd, mede hierdoor is het gelukt het aantal fietsende kinderen gelijk te houden. Kinderen maken hierdoor geen gebruik van het aangepast vervoer. Ten derde zijn de advieskosten tot een minimum beperkt, waarbij de eindafrekening in 2021 plaatsvindt. Door de afname in het aangepast vervoer, zijn er iets minder opbrengsten vanuit de ouderbijdrage. Desondanks is er een voordeel op leerlingenvervoer als totaal. Wel zien we eind 2020/begin 2021 weer een toename van het aantal kinderen in het aangepast vervoer. Afgewacht moet worden hoe dit zich ontwikkelt in 2021.

Haalbaarheidsonderzoek BO Nieuwleusen, voordeel € 36.000

Door de coronamaatregelen en wat deze aan extra werk met zich meebrachten voor alle partijen, is het niet gelukt om dit in 2020 gericht op te pakken. In 2021 wordt dit opgepakt in combinatie met het integraal huisvestingsplan. Hiervoor is een verzoek tot budgetoverheveling naar 2021 ingediend.

Peuteropvang en VVE, voordeel € 44.000

Dit betreft met name terugbetaling teveel uitbetaalde subsidies over het jaar 2019 i.v.m. niet gerealiseerde reguliere peuterplaatsen en doelgroep peuterplaatsen VVE. De verantwoording van subsidie vindt achteraf plaats. 2020 betrof opnieuw een jaar met een nieuwe subsidiesystematiek waarbij hogere inschattingen zijn gemaakt bij de aanvragen dan is gerealiseerd.

Afwijkingen salarissen, voordeel € 4.000

Dit maakt onderdeel uit van de totale analyse salariskosten dat centraal wordt toegelicht.

5.5 Sport	-28.000 N
------------------	------------------

Zwembaden, nadeel € 52.000

Bij de 2e Berap 2020 is een budgetneutrale wijziging op de primaire begroting uitgevoerd. Voor zwembad Gerner en voor Zwembad de Meule is een verlaging van het inhuurbudget doorgevoerd van € 25.000 per locatie waarbij ook de verwachte inkomsten met € 50.000 naar beneden zijn bijgesteld. Destijds was het idee dat als gevolg van Corona de openingstijden en bezoek fors minder zouden zijn.

In de praktijk is echter gebleken dat:

- beide zwembaden slechts 2,5 week later zijn opgegaan dan gepland;
- de zwembaden per juni volgens normale openingstijden geopend waren;
- de zomer heel warm is geweest (6e plek op de lijst van warmste zomers sinds 1901) waardoor er veel bezoek is geweest;
- er meer personeel ingehuurd moest worden om aan alle Corona wet- en regelgeving te kunnen voldoen.

Ook de opbrengsten van de zwembaden laten een nadeel zien. Normaliter is er jaarlijks voorafgaand aan de opening van de zwembaden een voorverkoop voor abonneementhouders. Jaarlijks levert dit € 80.000 tot € 100.000 op. Deze voorverkoop start altijd begin april. In 2020 zaten we begin april middenin de eerste Coronagolf. Dat heeft veel mensen doen besluiten om (nog) geen abonnement te kopen, de inkomsten bleven hierdoor fors achter. Veel van hen hebben later geen abonnement meer gekocht maar zij kozen ervoor om wat vaker een losse dagkaart te kopen. Dit heeft de mindere verkoop van abonnementen echter niet kunnen compenseren.

Bijdrage verhuurders sportaccommodaties, voordeel € 11.000

Van het ministerie van VWS is een bedrag van € 10.663 ontvangen voor tegemoetkoming verhuurders sportaccommodaties in verband met Covid-19.

Kantstroken kunstgrasvelden, voordeel € 10.000

In de 2e Bestuursrapportage is € 10.000 beschikbaar gesteld voor het aanbrengen van een "vangband" rondom de kunstgrasvelden. Door ziekte zijn deze werkzaamheden niet uitgevoerd waardoor dit in 2020 leidt tot een incidenteel voordeel. Het voorstel is om deze middelen via budgetoverheveling door te schuiven naar 2021.

5.6 Mutatie reserves

-103.000 N

In 2020 is er € 103.000 minder onttrokken aan de reserves dan geraamd. Dit heeft betrekking op:

- Het budget voor DNA van Dalfsen was overgeheveld uit 2019. Niet alle activiteiten in het kader van DNA van Dalfsen zijn uitgevoerd in 2020. Hierdoor heeft de onttrekking aan de reserve niet plaatsgevonden. Dit betekent hier een nadeel van € 67.000. Zie ook toelichting bij 5.1 Cultuur.
- In 2020 is het niet gelukt het haalbaarheidsonderzoek BO Nieuwleusen uit te voeren waardoor er geen onttrekking aan de reserve heeft plaatsgevonden. Dit is een nadeel van € 36.000. zie ook toelichting bij 5.3 Onderwijs.

Inkomensondersteuning

Bedragen x € 1.000

	Begroting 2020			Begroting 2020			Realisatie 2020			Verschil Begroting		
	Primitief			(Na wijzigingen)						(Na wijz.) - Realisatie		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
6.1 Inkomen	-5.703	3.859	-1.845	-11.718	9.665	-2.053	-8.024	6.004	-2.020	3.694	-3.662	32
6.2 Integratie vergunninghouders	-208		-208	-204		-204	-190	16	-174	14	16	30
Saldo van baten en lasten	-5.911	3.859	-2.052	-11.922	9.665	-2.257	-8.214	6.020	-2.195	3.708	-3.645	62
Stortingen in reserves	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	0	65	65	0	65	65	0	65	65	0		
Resultaat	-5.911	3.924	-1.987	-11.922	9.730	-2.192	-8.214	6.085	-2.130	3.708	-3.645	62

6.1 Inkomen	32.000 V
--------------------	-----------------

De belangrijkste afwijkingen zijn:

PW Inkomensvoorziening en IOAW/IOAZ, nadeel € 32.000

Het nadeel wordt veroorzaakt door een hoger eigen risico voor de vangnet uitkering. De hoogte van het eigen risico is een percentage van het BUIG budget. Het definitieve BUIG budget 2020 is hoger uitgevallen, waardoor het eigen risico is gestegen.

Bijzondere bijstand, voordeel € 41.000

In de begroting is € 525.000 opgenomen voor de bijzondere bijstand. De werkelijke uitgaven zijn € 484.000. Op basis van de uitgaven in 2019 zien we verschillen die we kunnen verklaren op basis van gevolgen Corona. Zo is, net als bij Wmo vervoer, minder uitgegeven op vervoer.

Afwijkingen salarissen, voordeel € 12.000

Dit maakt onderdeel uit van de totale analyse salariskosten dat centraal wordt toegelicht.

6.2 Integratie vergunninghouders	30.000 V
---	-----------------

Integratie vergunninghouders, voordeel € 30.000

Het voordeel wordt met name veroorzaakt door incidenteel begrote middelen voor de voorbereiding op de nieuwe wet inburgering. De wet is uitgesteld tot 2022 en in 2020 zijn slechts beperkte kosten gemaakt voor de voorbereiding. In 2021 lopen de voorbereidingen door, o.a. door de uitvoering van twee pilots en overige kosten zoals trainingen en de aanpassing van registratiesystemen. Naast bovenstaande lijkt in het totaaloverzicht sprake te zijn van een voordeel van € 16.000 op de baten. Dit heeft echter te maken met een reeds via de tweede bestuursrapportage verantwoorde terugvordering van subsidie over het boekjaar 2019 welke per abuis begrotingstechnisch is afgeaamd op de kosten i.p.v. baten (netto effect op de jaarrekening € 0).

Sociaal domein

Bedragen x € 1.000

	Begroting 2020			Begroting 2020			Realisatie 2020			Verschil Begroting		
	Primitief			(Na wijzigingen)						(Na wijz.) - Realisatie		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
7.1 Jeugdzorg	-6.230		-6.230	-7.367	126	-7.241	-7.324	162	-7.162	44	36	79
7.2 Lokale toegang	-1.447		-1.447	-1.350	6	-1.344	-1.263	27	-1.235	87	22	108
7.3 Participatie	-4.121	416	-3.705	-4.953	422	-4.531	-4.801	448	-4.353	152	26	178
7.4 Preventie	-1.822		-1.822	-1.887		-1.887	-1.833	13	-1.820	54	13	67
7.5 Publieke gezondheid	-1.112	16	-1.096	-1.136	16	-1.120	-1.132	10	-1.121	4	-6	-1
7.6 WMO	-5.377	526	-4.851	-5.958	714	-5.243	-5.609	910	-4.698	349	196	545
Saldo van baten en lasten	-20.109	958	-19.151	-22.650	1.284	-21.366	-21.960	1.570	-20.390	690	286	976
Stortingen in reserves	0	0	0	-72	0	-72	-72	0	-72	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	0	93	93	0	414	414	0	365	365	0	-48	-48
Resultaat	-20.109	1.051	-19.058	-22.722	1.698	-21.024	-22.032	1.935	-20.097	690	238	928

7.1 Jeugdzorg	79.000 V
----------------------	-----------------

De belangrijkste afwijkingen zijn:

Maatwerkdienstverlening 18-Pgb's, voordeel € 179.000

De laatste prognose die is ontvangen gaat uit van een kostenverwachting voor 2020 van € 401.000. Voor 2020 was een bedrag begroot ad € 578.000. Het resultaat op de Pgb's Jeugd voor 2020 wordt daarmee € 177.000 positief. De definitieve afrekening volgt nog. Daarbij komt nog dat de werkelijke afrekening 2019 € 2.000 gunstiger uitkwam. Ook dit voordeel wordt meegenomen in 2020. Het resultaat op de Pgb's Jeugd wordt daarmee in totaal € 179.000 positief.

De uitgaven voor Pgb Jeugd in 2020 lager zijn dan begroot. Dit heeft te maken met een stijgende omzetting naar ZIN en het kritischer beoordelen, aan de hand van zorgvuldig onderzoek, van aanvragen en verlengingsverzoeken voor Pgb's. Daarbij is vanwege corona niet altijd alle ondersteuning ingezet.

Gecertificeerde Instellingen (GI's), nadeel € 130.000

Via de RSJ wordt per gemeente een voorschotbijdrage (subsidie) aan de gecertificeerde instellingen (GI's) betaald. Op basis van een verdeelsleutel was dit voorschot voor Dalfsen voor 2020 geraamd op € 242.000. Uit een prognose die eind november 2020 is gecommuniceerd, blijkt dat dit bedrag voor 2020 echter € 372.000 wordt. De definitieve afrekening volgt nog.

Het tekort wordt met name veroorzaakt doordat de kostenprognose voor Jeugdbescherming Overijssel (JBOV) fors hoger uitvalt dan het voorschot. Oorzaak hiervan is de stijging in het aantal zaken (31 maatregelen in 2020, tegen 23 in 2019).

Maatwerkdienstverlening 18- indiv. zorg, nadeel € 36.000

Voor 2020 is een bedrag begroot ad € 5.918.000 voor kosten Jeugdzorg ZIN. Op basis van een prognose voor nog te betalen positie wordt voor 2020 uitgekomen op een bedrag ad € 5.954.000. Dit geeft een nadeel van € 36.000. Dit nadeel lijkt te maken te hebben met een verschuiving in kosten van Midden- naar Topsegment.

Afwijkingen salarissen, voordeel € 93.000

Dit maakt onderdeel uit van de totale analyse salariskosten dat centraal wordt toegelicht.

Corona

Vanwege de corona-crisis zijn in 2020 een aantal maatregelen van kracht geweest, die van invloed zijn op de jaarrekening, te weten:

Meerkosten-regeling Jeugd

De meerkosten-regeling voorziet in de extra kosten die zijn gemaakt ten gevolge van de corona maatregelen (bijvoorbeeld beschermingsmiddelen en aanpassing van ruimtes om deelnemers 1,5 meter ruimte te geven). Zorgaanbieders zijn de meerkosten over 2020 aan het inventariseren. Beoordeling vindt plaats aan de hand van het landelijk vastgestelde kader. De meerkosten-regeling loopt van maart tot en met december 2020.

Omzetgarantie Jeugd

De omzetgarantie was bedoeld om in de maanden maart tot en met juni 2020 (acute) liquiditeitsproblemen bij zorgaanbieders als gevolg van de corona-crisis te voorkomen en de gevolgen van de corona-crisis voor de financiële positie van deze zorgaanbieders te neutraliseren. Verantwoording vindt na afloop plaats op basis van de feitelijk gerealiseerde kosten die een aanbieder heeft gemaakt.

7.2 Lokale toegang	108.000 V
---------------------------	------------------

De belangrijkste afwijkingen zijn:

Wijkteam, voordeel € 87.000

In december zijn wij geïnformeerd over het effect op de gemeentelijke bijdrage Veilig Thuis (voordeel € 70.000) als gevolg van een aanvullende bijdrage van het Rijk aan centrumgemeenten (Zwolle) voor uitvoering van de regiofunctie huiselijk geweld en kindermishandeling (waaronder Veilig Thuis). Daarnaast zijn er activiteiten niet doorgegaan vanwege corona zoals bv de inzet van een gedragswetenschapper en verminderde inzet van de regiosecretaris Wmo (€ 17.000).

Afwijkingen salarissen, voordeel € 29.000

Dit maakt onderdeel uit van de totale analyse salariskosten dat centraal wordt toegelicht.

7.3 Participatie	178.000 V
-------------------------	------------------

De belangrijkste afwijkingen zijn:

Arbeidsparticipatie Re-integratie, voordeel € 43.000

Dit voordeel wordt grotendeels veroorzaakt door een BTW voordeel. Via het BTW-compensatiefonds (BCF) is BTW teruggevorderd over de boekjaren 2015-2019. De BTW is in de betreffende jaren als kostprijsverhogend opgenomen, waardoor een incidenteel voordeel wordt gerealiseerd.

Stichting Dalfsen Werkt, voordeel € 92.000

Ten opzichte van de 2e bestuursrapportage hebben zich een aantal wijzigingen voorgedaan die hebben geleid tot een netto voordeel van € 92.000.

Er is een hogere opbrengst detacheringsvergoeding gerealiseerd van SW-ers die zijn ingeleend door de eenheid OR voor het wijkteam SDW. Daarnaast zijn met terugwerkend kracht over 2019 detacheringsvergoedingen ontvangen van SW bedrijf Larcom. Verder wordt vanuit SW bedrijf Tiem met terugwerkende kracht over de periode 2015-2019 compensatie voor transitievergoedingen ontvangen. Daartegenover staan ook nadelen. Door een lagere uitstroom dan begroot en de instroom van een SW-er door verhuizing naar Dalfsen zijn de salariskosten licht hoger uitgevallen dan de prognose ten tijde van de tweede bestuursrapportage. Daarnaast is in het najaar aanvullende compensatie verstrekt aan de SW bedrijven vanwege corona.

Dit met elkaar verrekend, leidt tot een netto voordeel van € 92.000

Afwijkingen salarissen, voordeel € 40.000

Dit maakt onderdeel uit van de totale analyse salariskosten dat centraal wordt toegelicht.

7.4 Preventie	67.000 V
----------------------	-----------------

De belangrijkste afwijkingen zijn:

Mantelzorgwaardering, nadeel € 6.000

De kosten mantelzorgwaardering zijn in 2020 met € 6.000 gestegen. Als gevolg van enkele deels terug betaalde subsidies van eerdere jaren is er per saldo geen tekort

Subsidie project Lang Leve Thuis, voordeel 25.000

Het budget wordt overgeheveld naar 2021. Het project Lang Leve Thuis is beperkt uitgevoerd in 2020 als gevolg van Corona.

Afwijkingen salarissen, voordeel € 54.000

Dit maakt onderdeel uit van de totale analyse salariskosten dat centraal wordt toegelicht.

7.6 WMO	545.000 V
----------------	------------------

De belangrijkste afwijkingen zijn:

Hulp bij het Huishouden, nadeel € 11.000

De cliëntenaantallen, en daarmee de kosten, zijn in 2020 gestegen. De invoering van het abonnementstarief, een vaste eigen bijdrage Wmo van € 19 per maand, speelt hier een rol. De stijging in cliëntenaantallen was reeds verwacht en verantwoord in de tweede bestuursrapportage (structureel nadeel € 220.000). Het werkelijke nadeel in 2020 is licht hoger uitgevallen.

Beschermd wonen en maatschappelijke opvang, voordeel € 256.000

Er is € 256.000 meer ontvangen vanuit de centrumgemeente dan begroot als gevolg van vrijval van middelen beschermd wonen en maatschappelijke opvang.

Wmo-begeleiding - Zorg in Natura, voordeel € 35.000

De aantallen voorzieningen bij de Wmo-begeleiding sinds de 2e helft van 2020 af als gevolg van meer sturing op de Wlz en toetsing van indicaties. Daarnaast heeft er vanwege corona minder vervoer naar dagbesteding plaatsgevonden.

Wmo-begeleiding - ambulantisering GGZ, voordeel € 40.000

Betreft incidentele middelen brede aanpak dak- en thuisloosheid voor inzet projectleider beschermd thuis. Gezien voorbereiding decentralisatie beschermd thuis pas in 2021 plaatsvindt wordt hier een voordeel gerealiseerd. Deze middelen worden overgeheveld naar 2021.

Daarnaast zijn in 2020 incidenteel middelen beschikbaar gesteld voor Ambulantisering GGZ. Een deel van de middelen is eind 2020 ingezet voor een pilot algemene voorziening dagbesteding. Het andere deel van de middelen wordt ingezet voor de realisatie van inloopvoorzieningen GGZ in 2021. Deze middelen worden overgeheveld naar 2021.

Eigen bijdrage Wmo, nadeel € 58.000

Sinds de uitvoering van het minimabeleid door het CAK - en de inning van het abonnementstarief ook voor algemene voorzieningen per 2020 - vinden er meer kwijtscheldingen plaats voor minima dan toen dit nog via de gemeente liep. Daarnaast is een daling te zien van het aantal Wmo-voorzieningen, wat mede een verklaring kan zijn van de dalende inkomsten vanuit eigen bijdrage Wmo. Op dit moment is echter nog niet inzichtelijk hoeveel van de daling van de eigen bijdrage Wmo te verklaren is doordat er minder Wmo-voorzieningen uitstaan. Het CAK heeft de Wmo-monitor opgeheven, en heeft aangegeven rapportages beschikbaar te stellen via een ander systeem.

Pgb Wmo, voordeel € 49.000

De aantallen cliënten en uitgaven op Pgb zijn al meerdere jaren stabiel. Ook in 2020 is minder uitgegeven dan begroot. Op basis van deze ervaringen kan het Pgb-budget structureel naar beneden

bijgesteld worden. Op deze manier wordt een gedeelte van de taakstelling op de Wmo structureel ingevuld. Dit wordt meegenomen in de PPN 2022-2025.

Fysieke hulpmiddelen en aanpassingen, voordeel € 158.000

In 2020 zijn minder aanvragen binnengekomen voor fysieke hulpmiddelen zoals rolstoelen, scootmobiel en woningaanpassingen. Het vermoeden is dat Corona hier een grote rol heeft gespeeld, waardoor inwoners meer aan huis zijn gekluisterd, en er daardoor minder een beroep is gedaan op de Wmo. Mogelijk leidt dit tot een toename van (uitgestelde) aanvragen in 2021 en verder. Leveranciers konden gemaakte meerkosten i.v.m. corona (bv mondkapjes, desinfectiemiddelen etc) declareren bij de gemeente. Er komen mogelijk nog facturen binnen voor de regeling meerkosten corona waar wij op dit moment geen zicht op hebben.

Taxivervoer Wmo, voordeel € 75.000

In 2020 zijn er minder uitgaven geweest aan taxivervoer i.v.m. een sterk verminderd aantal ritten als logisch gevolg van Corona. Voor het taxivervoer is de vervoerder in de maanden maart t/m juni gecompenseerd voor 80% van de niet-gereden ritten. De bedragen zijn gebaseerd op het aantal ritten in de maanden januari en februari van 2020.

Afwijkingen salarissen, voordeel € 8.000

Dit maakt onderdeel uit van de totale analyse salariskosten dat centraal wordt toegelicht.

Meerkosten-regeling en omzetgaranties Wmo

In de periode maart tot en met juni 2020 zijn er omzetgaranties verstrekt aan zorgaanbieders voor de Wmo-begeleiding en de Hulp bij het Huishouden om (acute) liquiditeitsproblemen te voorkomen als gevolg van de corona-crisis en de gevolgen van de corona-crisis voor de financiële positie van deze zorgaanbieders te neutraliseren. Daarnaast konden zorgaanbieders en leveranciers gemaakte meerkosten i.v.m. corona (bv mondkapjes, desinfectiemiddelen etc.) declareren bij de gemeente. Deze kosten zijn verwerkt in bovengenoemde voordelen en nadelen.

7.7 Mutatie reserves	-48.000 N
-----------------------------	------------------

In 2020 is er € 48.000 minder onttrokken aan de reserves dan geraamd. Dit heeft betrekking op:

- Budget ambulantisering GGZ €12.000. Vanwege corona zijn deze middelen niet ingezet in 2020. Er ligt een projectplan klaar voor een project in 2021. Voorgesteld wordt het bedrag over te hevelen.
- Transformatiebudget maatschappelijke ondersteuning € 23.000, de opleidingswerkzaamheden die hieruit betaald worden vinden in verband met corona plaats in 2021. Voorgesteld wordt het bedrag over te hevelen.
- Programmaplan grip op sociaal domein € 13.000, de werkzaamheden die hieruit voortvloeien vinden plaats in 2021. Voorgesteld wordt het bedrag over te hevelen.

Duurzaamheid en milieu

Bedragen x € 1.000

	Begroting 2020			Begroting 2020			Realisatie 2020			Verschil Begroting		
	Primitief			(Na wijzigingen)						(Na wijz.) - Realisatie		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
8.1 Afval	-2.557	3.015	458	-2.557	3.015	458	-2.326	2.972	646	231	-43	188
8.2 Begraafplaatsen	-252	259	7	-252	259	7	-280	315	34	-28	55	27
8.3 Klimaat en duurzaamheid	-342	15	-327	-1.093	577	-515	-440	145	-294	653	-432	221
8.4 Milieu	-709		-709	-803		-803	-852	7	-845	-49	7	-42
8.5 Riolering	-1.484	1.790	306	-1.497	1.790	293	-1.449	1.771	322	48	-18	30
Saldo van baten en lasten	-5.344	5.079	-265	-6.201	5.641	-560	-5.348	5.211	-137	854	-431	423
Stortingen in reserves	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	0	209	209	0	437	437	0	25	25	0	-412	-412
Resultaat	-5.344	5.289	-55	-6.201	6.078	-123	-5.348	5.236	-112	854	-842	11

8.1 Afval	188.000 V
------------------	------------------

Afval, voordeel € 188.000

De afvalwereld was ook in 2020 flink in beweging.

De belangrijkste en grootste onverwachte mee- en tegenvallers zijn hieronder samengevat.

Meevaller PMD

De grootste meevaller zijn de effecten van de nieuwe kosten en vergoedingenstructuur voor PMD in de verrekeningen met de ROVA € 163.000.

In het verleden waren gemeenten voor de gehele recyclingketen verantwoordelijk.

Vanwege de grote complexiteit en discussies over vergoedingen is dit vereenvoudigd.

Gemeenten zijn nu alleen verantwoordelijk voor de inzameling en sortering.

Inwoners scheiden hun afval erg goed waardoor we relatief veel PMD gescheiden inzamelen.

Hierdoor is de vergoeding ook hoog.

Daarbij is de inzameling en verwerking de afgelopen jaren sterk geoptimaliseerd met lagere kosten als gevolg.

Tegenvaller oud papier

Door gewijzigde wereldhandel is de oud papiermarkt in Europa ingestort en hebben we te maken met een tegenvaller van € 40.000.

In april 2020 verliep een aantrekkelijk contract met een hoge vergoeding.

Nieuwe onderhandelingen hadden niet het gewenste resultaat vanwege de bovengenoemde marktontwikkelingen.

Onze vrijwillige inzamelaars kregen altijd de vergoeding minus de kosten.

De vergoeding voor de inzamelaars daalde snel en waren niet meer kostendekkend.

Om de inzamelaars gemotiveerd te houden, betaalt de gemeente nu een garantiebetrog en de kosten.

Wel ontvangt de gemeente nu de volledige marktvergoeding.

De marktvergoeding is de afgelopen maanden gestegen maar is nog niet kostendekkend.

Hogere opbrengst afvalstoffenheffing

Als gevolg van de Corona pandemie is er in 2020 sprake van een hoger aanbod van huishoudelijk afval, waardoor er sprake is van een meeropbrengst van € 128.000.

Storting in reserve

In 2020 was er door diverse meevallers sprake van hogere baten dan lasten. Hierdoor was het mogelijk om een storting te doen van afgerond € 76.000 in de voorziening egalisatie afval. Deze storting is als kostenpost binnen het product afval verantwoord.

8.2 Begraafplaatsen	27.000 V
----------------------------	-----------------

Shovel begraafplaats Welsum, nadeel € 2.000

Eind september is op de begraafplaats Welsum een knik-shovel gestolen. Op moment van de diefstal had de shovel een boekwaarde van € 31.000. De verzekeringsmaatschappij heeft € 29.000 uitgekeerd. Per saldo betekent dit een incidenteel nadeel van € 2.000 in 2020.

Leges begraven, voordeel € 26.000

Op de begraafplaats in Welsum liep in 2020 voor twee vakken de termijn af, nabestaanden hebben de mogelijkheid gekregen om te verlengen. Er zijn zo'n 25 graven verlengd wat extra legesinkomsten opleverde. In Nieuwleusen zijn in 2020, 22 meer begrafenissen uitgevoerd dan in 2019. Dit leverde hogere legesinkomsten op.

8.3 Klimaat en duurzaamheid	221.000 V
------------------------------------	------------------

Regeling Reductie Energiegebruik (RRE)

We hebben in 2020 een rijkssubsidie voor kleinschalige energiebesparing bij 5.000 woningen ontvangen van totaal € 450.000.

Door middel van spelavonden van de Duurzame Dorpen kunnen inwoners een beroep doen op deze subsidie.

Door Corona konden de spelavonden niet plaatsvinden en is een nieuwe actie eind 2020 uitgewerkt (waardebon € 75). Deze actie is inmiddels gestart en loopt goed.

De subsidievoorwaarden staan toe om het resterende bedrag van € 406.869 in 2021 in te zetten.

Warmtetransitie, voordeel € 202.000

In de decembercirculaire van 2019 is door het Rijk een bedrag van € 202.101 ter beschikking gesteld voor de warmtetransitie, dit bedrag is al opgenomen in de begroting. De transitievisie warmte en bijbehorende onderzoeken zijn in de beginfase. In 2020 zijn een startnotitie en een kadernota warmte aangeboden aan de Raad. Het grootste gedeelte van dit traject zal echter in 2021 plaatsvinden. Voorstel wordt daarom gedaan om het volledige incidentele budget over te hevelen naar 2021 (budgetneutraal).

Energieneutraal Verbouwen

Voor het meerjaren project Energieneutraal Verbouwen voor woningeigenaren ontvangen we subsidie. In 2020 hebben er diverse online workshops en andere activiteiten plaatsgevonden, maar deze subsidie is nog niet geheel besteed. In 2021 en mogelijk 2022 krijgen de genoemde activiteiten van 2020 een vervolg.

Voor 2021 is er daardoor vanuit deze subsidie nog een bedrag van € 69.715 beschikbaar.

Afwijkingen salarissen, voordeel € 26.000

Dit maakt onderdeel uit van de totale analyse salariskosten dat centraal wordt toegelicht.

8.4 Milieu	-42.000 N
-------------------	------------------

Extra bijdrage Omgevingsdienst, nadeel € 80.000

De afgelopen jaren is gebleken dat er sinds de start van de Omgevingsdienst in 2018 een mismatch is tussen de door Dalfsen ingebrachte uren en het werk wat de Omgevingsdienst hiervoor moet en kan doen. Per saldo zijn er te weinig uren ingebracht. Om dit beter te duiden en structureel op te lossen, wordt hiervan begin 2021 een diepgaande analyse uitgevoerd. In 2020 hebben een tweetal handhavingzaken fors op de uren van Dalfsen gedrukt. Om deze urenoverschrijding in 2020 minder

zwaar te laten drukken heeft het college besloten om deze incidentele handhavingzaken apart te laten verrekenen op basis van meerwerk. De 'reguliere' overschrijding zal daarmee zakken en niet zoveel meer uit de pas lopen ten opzichte van andere OD-deelnemers. Argument hiervoor is dat dit waarschijnlijk geen structurele overschrijdingen zijn op de lange termijn, maar incidenteel van aard.

Advieskosten/overige kosten milieu, voordeel € 17.000

Het voordeel wordt veroorzaakt door twee projecten. Het eerste betreft een koppeling tussen het Dalfser milieuarchief en het systeem van de Omgevingsdienst. Dit proces is in 2020 in werking gezet, maar nog niet helemaal afgerond. Het resterende bedrag is echter te weinig voor overheveling naar 2021 en levert daarmee een voordeel op in deze jaarrekening. Het tweede project betreft de nieuwe VTH-risicoanalyse waarvoor in 2020 incidenteel € 10.000 beschikbaar is gesteld. Door vertraging in de aanbestedingsprocedure wordt dit project in 2021 opgeleverd. Hiervoor zal de genoemde € 10.000 worden overgeheveld. Verder zitten er enkele voordelen in kleine projecten die niet zijn uitgevoerd, maar naar 2021 doorschuiven.

Ongediertebestrijding, voordeel € 30.000

In de eerste bestuursrapportage 2020 is extra geld € 44.000 gevraagd voor de uitvoering van het actieplan Eikenprocessierups voor de beheersing, organisatie, communicatie en coördinatie. Er is in 2020 uiteindelijk toch minder geld ingezet dan vooraf begroot. De redenen hiervoor zijn:

- Er is minder extra personele ondersteuning ingehuurd voor uitvoering actieplan dan vooraf geraamd (besparing € 5.000);
- De kosten voor wegzuigen nesten vielen lager uit (besparing € 6.000);
- Er is geen extra ronde geweest voor het wegzuigen van nesten voor de snoeironde. Dit was niet nodig omdat de visuele boomcontrole (VTA) is aangepast en in blokken is verdeeld. (besparing € 18.000).

Afwijkingen salarissen, nadeel € 11.000

Dit maakt onderdeel uit van de totale analyse salariskosten dat centraal wordt toegelicht.

8.5 Riolering	30.000 V
----------------------	-----------------

Rioleringen, voordeel € 30.000

Het beleidsveld riolering laat voor de instandhouding van de riolering een voordeel zien van € 30.000. Het budget voor advies- en onderhoudskosten zijn bepaald aan de hand van meerjarige gemiddelden. Het ene jaar is er sprake van een onderschrijding, het andere jaar van een overschrijding. Alle afwijkingen wikkelen zich af via de (spaar)voorziening riolering, waardoor er per saldo sprake is van een hogere toevoeging aan de voorziening dan geraamd.

Nieuwe ontwikkelingen GRP, budgetneutraal

In 2020 zijn meer aanvragen ontvangen voor de afkoppelsubsidie dan in voorgaande jaren (in 2020 14 aanvragen, in 2019 3 aanvragen). Daarnaast speelden er in 2020 meerdere onderwerpen waarvoor de expertise van adviesbureaus ingehuurd moest worden. Hierbij gaat het voornamelijk om een OAS traject (Optimalisatie Afvalwatersysteem Studie) waarbij wordt samengewerkt met het Waterschap Drents Overijsselse Delta en de opstelling van het klimaatadaptatie beleid voor Dalfsen. Hierdoor is er per saldo meer onttrokken aan voorziening.

Baten rioolheffing, budgetneutraal

Het budget voor de rioolheffing is in 2020 geraamd op € 1.465.000. De gerealiseerde opbrengst bedraagt in 2020 € 1.444.000. Het saldo van baten en lasten worden toegevoegd c.q. onttrokken aan de egalisatievoorziening riolering. In 2020 is een bedrag van € 225.000 onttrokken aan de voorziening. De raming van de onttrekking was in 2020 € 275.000.

8.6 Mutatie reserves	-412.000 N
-----------------------------	-------------------

In de begroting 2020 is rekening gehouden met een onttrekking van € 209.000 uit de algemene reserve vrij besteedbaar, om het begrote tekort van de afvalstoffenheffing op te kunnen vangen. Door diverse meevallers was dit in 2020 niet nodig en is er zelfs sprake van een storting in de voorziening egalisatie afval. Zie hiervoor ook de toelichting bij afval in programma 8.

Voor de transitie warmte actie was vanuit de reserve een bedrag van € 227.000 beschikbaar, waarvan in 2020 slechts € 25.000 is besteed. In 2020 is er daarom slechts een bedrag van € 25.000 aan de reserve is onttrokken.

Het totaal van de lagere onttrekking in 2020 van € 202.000 (€ 227.000 - € 25.000) en € 209.000 komt uit op afgerond € 412.000.

Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting

Bedragen x € 1.000

	Begroting 2020			Begroting 2020			Realisatie 2020			Verschil Begroting		
	Primitief			(Na wijzigingen)						(Na wijz.) - Realisatie		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
9.1 Grondexploitatie woningbouw	-7.341	7.332	-9	-7.356	7.332	-24	-6.143	6.986	843	1.213	-346	867
9.2 Monumenten en archeologie	-31	18	-14	-31	18	-14	-24	17	-7	7		7
9.3 Ruimtelijke ordening	-1.501	125	-1.376	-1.492	253	-1.239	-1.262	320	-941	230	67	297
9.4 Wonen en bouwen	-964	864	-99	-951	914	-37	-967	1.016	49	-16	101	86
Saldo van baten en lasten	-9.837	8.339	-1.498	-9.831	8.518	-1.313	-8.396	8.339	-57	1.435	-178	1.256
Stortingen in reserves	0	0	0	0	0	0	-1.830	0	-1.830	-1.830	0	-1.830
Onttrekkingen aan reserves	0	83	83	0	145	145	0	884	884	0	740	740
Resultaat	-9.837	8.422	-1.416	-9.831	8.662	-1.169	-10.227	9.223	-1.003	-396	561	166

9.1 Grondexploitatie woningbouw	867.000 V
--	------------------

Het verschil tussen begroting en realisatie wordt grotendeels veroorzaakt door de resultaatnemingen (winsten en verliezen) op de grondexploitaties woningbouwlocaties. De resultaatnemingen worden bepaald bij de actualisatie van de grondexploitaties (MPG 2021) en worden uit voorzichtigheid niet begroot (saldo bedrijventerreinen en woningbouw is positief, zie ook paragraaf grondbeleid).

Grondexploitatie	Resultaat	
De Gerner Marke	-57.000	Terugboeking winstname
Waterfront	-13.000	Terugboeking winstname
Oosterdalfsen	256.000	Tussentijdse winstname
Westerbouwlanden Noord	943.000	Tussentijdse winstname
De Nieuwe Landen	135.000	Tussentijdse winstname
De Nieuwe Landen II	241.000	Tussentijdse winstname
De Koele	15.000	Tussentijdse winstname
De Koppeling	62.000	Tussentijdse winstname
Agneten College	10.000	Tussentijdse winstname
De Wieken	-702.704	Treffen verliesvoorziening
Het Kleine Veer	148.950	Afsluiten complex
Muldersveld II	33.414	Afsluiten complex
Diverse	-14.118	Diverse kosten
Totaal	1.057.542	

Het totaal resultaat van deze grondexploitaties is toegevoegd aan de algemene reserve grondexploitaties.

Afboeken voorbereidingskosten Centrumplan Dalfsen, incidenteel nadeel € 164.000

Bij de start van het project Centrumplan werd aanvankelijk gedacht dat deze ontwikkeling een grondexploitatie ging worden. In 2020 werd duidelijk dat dit niet het geval is. Daarmee moeten ook de gemaakte voorbereidingskosten worden afgeboekt. Dit betekent voor 2020 een incidenteel nadeel van € 164.000.

9.3 Ruimtelijke ordening	297.000 V
---------------------------------	------------------

Omgevingswet, voordeel € 168.000

Het programmaplan Omgevingswet heeft op enkele punten vertraging opgelopen, mede door COVID-19 maatregelen en vertraging bij invoering van het landelijke DSO. Daarnaast is de invoeringsdatum van de wet met een jaar uitgesteld tot 1-1-2022. Hierdoor is een bedrag van ca € 168.000 niet ingezet in 2020. Er is een verzoek tot budgetoverheveling gedaan voor het volledige bedrag dat niet is ingezet in 2020 om de noodzakelijke en afgesproken maatregelen voor invoering van de wet uit te kunnen voeren.

De ontwikkeling van de Omgevingsvisie heeft vertraging opgelopen door de samenhang met Missie en Visie die de basis is voor de Omgevingsvisie en door uitstel van participatie door COVID-19 maatregelen.

Voor het traject Missie en Visie en de planvorming voor Structuurvisie Dalfsen West is een gedeelte van het restbudget voor de Omgevingsvisie ingezet gezien de sterke relatie. Daarnaast is vertraging ontstaan op het project organisatie, cultuur en opleiding (OCO) en omgevingsplan. In 2021 wordt uitvoering gegeven aan het projectplan OCO (opleiding, training en experimenteren) en het omgevingsplan, waarbij de aangevraagde budgetten worden ingezet.

Bestemmingsplannen voordeel € 99.000

Door lagere kosten in 2020 in combinatie met hogere inkomsten als gevolg van extra aanvragen (leges) is er sprake van een relatief fors voordeel.

Ontwikkeling locatie Koesteeg, voordeel € 33.000

Mede door de trage start van de verkoop van deze woningen en de problematiek rondom het stikstof en PFAS problematiek is de bouw van de 8 woningen opnieuw vertraagd. Het woonrijp maken en het aanleggen van een verkeersveilige ontsluitingsweg naar de Lindekamp van het perceel Koesteeg 13 volgt in 2021. Daarom wordt voorgesteld dit budget over te hevelen naar 2021.

Dit budget is al overgeheveld vanuit 2019.

Afwijkingen salarissen, voordeel € 34.000

Dit maakt onderdeel uit van de totale analyse salariskosten dat centraal wordt toegelicht.

9.4 Wonen en bouwen	86.000 V
----------------------------	-----------------

Afwijkingen salarissen, voordeel € 15.000

Op de salariskosten binnen dit beleidsveld is er sprake van een voordeel van € 15.000.

De analyse van de salariskosten wordt centraal toegelicht in programma 1.

Er is geen inzet in 2020 geweest van het flexibele budget van € 40.000 (tijdelijk personeel).

Daarnaast zijn de loonkosten van het vaste personeel € 25.000 lager omdat een van de medewerkers in 2020 voor een deel van zijn contract ontslag heeft genomen. Deze uren zijn in 2020 niet opgevuld.

Omgevingsvergunning bouwen, voordeel € 77.000

De leges van omgevingsvergunningen bouwen worden berekend op basis van de vastgestelde bouwkosten van het bouwproject. Er is sprake van hogere legesinkomsten dan begroot.

Dit wordt veroorzaakt door:

- een kleine toename van de cat.1 bouwwerken, dus de wat grotere verbouwingen en uitbreidingen van woningen/panden, het plaatsen van tijdelijke woonunits en het bouwen van schuren.

Opmerkelijk is dat er veel tijdelijke woonunits aangevraagd zijn in 2020 vanwege (ver)bouw van (bestaande) woningen;

- een behoorlijke toename van de cat.2 bouwwerken. Hier hebben wij het over o.a. nieuwbouw van woningen en kleine tot middelgrote bedrijfspanden.

Deze toename laat zich verklaren door de extra aanvragen voor nieuwbouwwoningen die wij eind december 2020 hebben ontvangen. De landelijke BENG-eis, die vanaf 1 januari 2021 geldt, vervangt de EPC-eis. De aanvragers willen deze strengere (duurzaamheid)eisen in 2021 voor zijn, omdat hierdoor de bouwkosten voor het bouwen van een nieuwbouwwoning hoger worden. Een andere reden voor deze plotselinge toename kan (ook) zijn de hogere kosten voor leges per 2021 zijn.

- een daling van de cat.3 bouwwerken, dus grootschalige/seriematige/omvangrijke nieuwbouwprojecten.

Deze daling heeft mogelijk te maken met de (financiële) onzekerheden rondom het corona-virus die vanaf maart 2020 tot op heden invloed heeft op onze ondernemers en inwoners;

- een forse toename van de categorie overige bouwwerken, dus de kleine bouwwerken zoals carports/overkappingen en erfafscheidingen.

Deze forse toename heeft waarschijnlijk ook te maken met het corona virus en de geldende coronamaatregelen. Wij zien t.o.v. voorgaande jaren dat meer inwoners zijn gaan investeren in de woning en/of het erf.

	Bouwkosten omgevingsvergunning	Aantallen Begr.2020	Bedrag Begr.2020	Aantallen Rek.2020	Bedrag Rek.2020	Vershil
Cat.1	Tot € 100.000	140		155		
Cat.2	Vanaf € 100.000 tot € 1 mln	100		134		
Cat.3	Vanaf € 1 mln	9		6		
	Overige bouwwerken	85		117		
	Afronding					
	Totaal	334	901.943	412	1.008.804	106.861

Naast de hogere baten zijn er ook hogere lasten voor advieskosten/diensten derden in rekening gebracht van ongeveer € 30.000. Het gaat hier om de advieskosten welstand van Het Oversticht, die de advisering ook op basis van de bouwkosten van een omgevingsvergunning bouwen berekend. Deze advieskosten welstand worden echter 1 op 1 doorberekend aan de aanvrager.

Wij verwachten, gezien de huidige beschikbaarheid van nieuwbouwkavels in 2021 en vanwege de onverwachte hoge aantallen aanvragen voor nieuwbouwwoningen die wij eind 2020 hebben gehad, dat het aantal aanvragen voor cat.2 bouwwerken in 2021 lager gaat uitvallen dan 2020. Hier hebben wij rekening mee gehouden in onze begroting voor 2021 en zien op dit moment geen reden om hiervan af te wijken.

Resumé:

Hogere baten omgevingsvergunning bouwen van afgerond € 107.000 en hogere lasten advieskosten derden afgerond op € 30.000 maakt een totaal voordeel van € 77.000.

9.5 Mutatie reserves	1.091.000⁻ N
-----------------------------	--------------------------------

Het totaal resultaat (€ 1.058.000) van de grondexploitaties voor woningbouw is toegevoegd aan de algemene reserve grondexploitaties. Zie ook toelichting 9.1 Grondexploitaties woningbouw.

Daarnaast is er in 2020 is er € 33.000 minder onttrokken aan de reserves voor werkzaamheden gerelateerd aan de ontwikkeling van de Koesteege. Het budget voor de ontwikkeling van de locatie Koesteege is overgeheveld vanuit 2019. Doordat de werkzaamheden niet hebben plaatsgevonden heeft de onttrekking aan de reserve niet plaatsgevonden. Zie ook 9.3 Ruimtelijke Ordening. Dit betekent hier een nadeel van € 33.000.

Incidentele baten en lasten

In onderstaande tabellen zijn de incidentele lasten en baten opgenomen.

Onderdelen kleiner dan € 25.000 zijn per programma samengevoegd. Onder de tabellen volgt een toelichting op de posten groter dan € 50.000 in volgorde van nummering, te starten met de incidentele lasten.

De opgenomen incidentele baten hebben merendeels een directe relatie met genoemde incidentele lasten. In dat geval is de nummering bij zowel de lasten als de baten hetzelfde. Waar mogelijk is de toelichting op baten en lasten gecombineerd.

Nr.	Omschrijving	Begroot (na wijzigingen)	Werkelijk	Saldo
1	Transformatie MO - Grip op sociaal Domein	60.000	3.561	56.439
2	Viering 75-jarige bevrijding	47.200	33.200	14.000
3	Pilot Integrale Beveiligingsplannen	105.600	0	105.600
4	Ondersteuning nieuw financieel systeem	383.000	346.954	36.046
5	Overname boekwaarde investering door SSC	352.000	352.000	0
6	Verbouw keuken	20.000	31.612	-11.612
7	Shared Service Centrum hogere bijdrage	41.000	0	41.000
8	Transitie ONS/SCC projectkosten/onvoorzien	78.845	105.643	-26.798
9	SSC eenmalige aansluitkosten inkoop en eenmalige bijdrage weerstandsvermogen	28.000	23.104	4.896
10	Aanslag vennootschapsbelasting	99.000	76.577	22.423
	Overige incidentele lasten	54.700	6.400	48.300
	Totaal programma 1	1.269.345	979.051	290.294
11	Berging vliegtuigwrak	390.000	185.340	204.660
	Totaal programma 2	390.000	185.340	204.660
12	Vechtdalverbindingen N340/N377	30.000	17.224	12.776
13	Herziening wegenlegger	50.000	56.835	-6.835
	Totaal programma 3	80.000	74.059	5.941
14	Haalbaarheidsonderzoek Bo Nieuwleusen	45.000	8.910	36.090
15	Cultuurbeleid - DNA van Dalfsen	137.000	69.821	67.179
17	De Spil onderzoek	25.000	18.685	6.315
18	Beachcourtveld	37.000	34.188	2.812
	Overige incidentele lasten	40.000	16.753	23.247
	Totaal programma 5	284.000	148.357	135.643
19	Nieuwe wet inburgering	51.000	0	51.000
21	Besluit bijstand zelfstandigen (Tozo)	5.216.000	1.675.390	3.540.610
	Overige incidentele lasten	24.800	2.294	22.506
	Totaal programma 6	5.291.800	1.677.684	3.614.116
22	Sociale Werkvoorziening, werkvoorzieningschappen	140.000	157.021	-17.021
23	Ambulantisering GGZ	35.000	8.000	27.000
1	Programmaplan grip op sociaal domein	153.000	106.945	46.055
24	Lang leve thuis	30.000	5.000	25.000
	Overige incidentele lasten	18.000	0	18.000

Nr.	Omschrijving	Begroot (na wijzigingen)	Werkelijk	Saldo
	Totaal programma 7	376.000	276.966	99.034
25	Transitievisie	202.101	0	202.101
26	Koppeling archief milieu	30.000	25.598	4.402
27	Regeling Reductie Energiegebruik (RRE)	450.000	43.131	406.869
28	Project Energie neutraal verbouwen	75.000	41.548	33.452
29	Preventief gezondheidsbeleid 2020/2021	30.000	30.000	0
	Overige incidentele lasten	48.000	40.645	7.355
	Totaal programma 8	835.101	180.922	654.179
30	Ontsluitingsweg Koesteeg	33.000	128	32.872
31	Omgevingswet advies	390.027	222.000	168.027
32	Gebiedsontwikkeling	33.000	32.865	135
33	Motie vechtzona Dalfsen	35.000	46.378	-11.378
34	Aanleg glasvezelnetwerk in de kernen	47.000	39.268	7.732
35	Voorzieningen en winstnemingen grondexploitaties	0	1.779.545	-1.779.545
36	Afboeking voorbereidingskosten Centrumplan Dalfsen	0	164.046	-164.046
	Overige incidentele lasten	15.000	8.452	6.548
	Totaal programma 9	553.027	2.292.682	-1.739.655
	Totaal	9.079.273	5.815.061	3.264.212

Corona (lasten)

In de bovenstaande tabel is de invloed van corona gedeeltelijk meegenomen. Aangezien we de lasten die verband houden met corona eveneens als incidenteel zien hebben we bij de bepaling van de totale incidentele lasten hiermee rekening gehouden.

Incidentele lasten conform tabel		5.815.000
Meer lasten volgens bijlage	2.745.100	
Waarvan al verwerkt in de bovenstaande tabel	<u>1.873.600</u>	871.500
Niet gerealiseerde lasten volgens bijlage	550.400	
Waarvan al verwerkt in de bovenstaande tabel	<u>208.600</u>	-341.800
Incidentele lasten inclusief corona		6.344.700

1. Transformatie MO - Grip op sociaal Domein

In 2020 is besloten het restant van de reserve sociaal domein te claimen voor de uitvoering van het programma 'grip op sociaal domein'. Het programma 'grip op sociaal domein' loopt door in.

3. Pilot Integrale Beveiligingsplannen

Door het Ministerie van Binnenlandse Zaken (BZK) is een subsidie beschikbaar gesteld voor deelname aan de Pilot Integrale Beveiligingsplannen. Deze pilot loopt tot eind 2021 en wellicht langer, afhankelijk van de te treffen maatregelen.

4. Ondersteuning nieuw financieel systeem

Medio 2020 heeft gunning plaatsgevonden voor de implementatie van de nieuwe financiële applicatie I-Financiën. Het project is conform tijd en budget gerealiseerd en het nieuwe systeem is per 1 januari 2021 operationeel.

5. Overname boekwaarde investering door SSC

Als gevolg van de aansluiting bij het SSC ONS, heeft ONS de boekwaarde van onze investering in de ICT overgenomen.

8. Transitie ONS/SCC projectkosten/onvoorzien

Voor de aansluiting bij het SSC-ONS heeft de raad in 2019 extra middelen beschikbaar gesteld. Het resterende budget 2019 is overgeheveld naar 2020.

10. Aanslag vennootschapsbelasting

De incidentele last heeft betrekking op de voorlopige aanslag voor de vennootschapsbelasting 2020 ad € 99.000 (nadeel) alsmede de definitieve aanslag vennootschapsbelasting 2018 ad € 24.000 (voordeel).

11. Berging vliegtuigwrak

Voor de berging van het vliegtuigwrak uit de Tweede Wereldoorlog in het buurtschap Millingen is een bedrag van € 400.000 beschikbaar gesteld voor de te maken kosten die met de berging gemoeid zijn. Deze worden achteraf vergoed vanuit de "bommenregeling" in het gemeentefonds, middels het indienen van een raadsbesluit. De voorbereidingen voor de berging zijn gestart in 2019, hiervoor was een bedrag begroot van € 10.000. De daadwerkelijk kosten over 2020 bedroegen € 185.000.

15. Cultuurbeleid - DNA van Dalfsen

Voor het project DNA van Dalfsen is een budget beschikbaar gesteld voor de periode van vier jaren (2017-2020). Het project heeft een uitloop naar 2021.

20. Nieuwe wet inburgering

Via de meicirculaire 2020 is een incidenteel budget van € 57.000 beschikbaar gesteld. De invoeringsdatum van de nieuwe wet was voorzien op 1 juli 2021 maar is kort geleden uitgesteld tot 1 januari 2022.

21. Besluit bijstand zelfstandigen (Tozo)

De Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo) is een van de maatregelen van het kabinet om ondernemers te ondersteunen tijdens de coronacrisis. De regeling is voor zelfstandig ondernemers, waaronder zzp'ers. Het voorziet in een aanvullende uitkering voor levensonderhoud als het inkomen door de coronacrisis tot onder het sociaal minimum daalt.

22. Sociale Werkvoorziening, werkvoorzieningsschappen

Ter compensatie van omzet tekorten gerelateerd aan corona zijn incidentele extra bijdragen aan de sociale werkvoorzieningen Tiem en Larcom verstrekt.

25. Transitievisie

Door het Rijk is een bedrag van € 202.101 beschikbaar gesteld in de decembercirculaire van 2019 voor de transitievisie warmte. De transitievisie warmte en bijbehorende onderzoeken zijn in de beginfase, een groot deel van dit traject zal in 2021 plaatsvinden.

27. Regeling Reductie Energiegebruik (RRE)

We hebben in 2020 een rijkssubsidie voor kleinschalige energiebesparing ontvangen van totaal € 450.000 voor 5.000 woningen. Door middel van spelavonden van de Duurzame Dorpen kunnen inwoners een beroep doen op deze subsidie. De subsidievoorwaarden staan toe om het resterende bedrag van € 406.869 in 2021 in te zetten.

28. Project Energie neutraal verbouwen

Voor het meerjaren project Energieneutraal Verbouwen voor woningeigenaren ontvangen we subsidie. In 2021 en mogelijk 2022 krijgen de genoemde activiteiten van 2020 een vervolg.

31. Omgevingswet advies

Voor de invoering van de Omgevingswet is een incidenteel budget beschikbaar gesteld. In mei 2020 is besloten om de invoering van de Omgevingswet op te schuiven naar 1-1-2022 (was 1-1-2021).

34. Aanleg glasvezelnetwerk in de kernen

Medio 2019 is gestart met de volgende fase van de aansluiting op het glasvezelnetwerk in de kernen Hoonhorst, Oudleusen en Nieuwleusen. Conform de legesverordening 'Verordening op de heffing en de invordering van leges 2020' van de gemeente Dalfsen worden de leges berekend.

35. Voorzieningen en winstnemingen grondexploitaties

De resultaten op de grondexploitaties worden aangemerkt als incidenteel. Voor een toelichting wordt verwezen naar de paragraaf grondexploitaties.

36. Afboeking voorbereidingskosten Centrumplan Dalfsen

Bij de start van het project Centrumplan werd gedacht dat dit gebied te ontwikkelen als grondexploitatie. In 2020 werd duidelijk dat dit niet het geval is. Daarmee moeten ook de gemaakte voorbereidingskosten worden afgeboekt.

Nr.	Omschrijving	Begroot (na wijzigingen)	Werkelijk	Saldo
11	Bijdrage berging vliegtuigwrak	390.000	185.340	204.660
37	Specifieke Uitkering Sport	33.000	28.804	4.196
38	Algemene uitkering, bijdrage i.v.m. corona	347.000	887.991	-540.991
	Overige incidentele baten	22.000	11.850	10.150
	Totaal programma 1	792.000	1.113.985	-321.985
39	Veiligheidsregio IJsselland, teruggaaf 2019	46.000	51.565	-5.565
	Totaal programma 2	46.000	51.565	-5.565
40	verkoop snippergroen	20.000	80.680	-60.680
	Totaal programma 3	20.000	80.680	-60.680
35	Voorzieningen en winstnemingen grondexploitaties	0	379.841	-379.841
	Totaal programma 4	0	379.841	-379.841
36	Bijdrage SPUK	76.000	74.530	1.470
18	Beachcourtveld	37.000	35.000	2.000
	Overige incidentele baten	33.000	41.020	-8.020
	Totaal programma 5	146.000	150.550	-4.550
21	Besluit bijstand zelfstandigen (Tozo)	5.216.000	1.791.290	3.424.710
	Totaal programma 6	5.216.000	1.791.290	3.424.710
41	Maatwerk DVL 18- individuele zorg, woonplaatsbeginsel	126.000	126.065	-65
	Totaal programma 7	126.000	126.065	-65
27	Regeling Reductie Energiegebruik (RRE)	450.000	43.131	406.869
28	Project Energie neutraal verbouwen	75.000	41.548	33.452
	Overige incidentele baten	23.000	22.495	505
	Totaal programma 8	548.000	107.174	440.826
34	Aanleg glasvezelnetwerk in de kernen	102.000	112.516	-10.516
35	Voorzieningen en winstnemingen grondexploitaties	0	772.704	-772.704
	Totaal programma 9	102.000	885.220	-783.220
	Totaal	6.996.000	4.686.370	2.309.630

Corona (baten)

In de bovenstaande tabel is de invloed van corona gedeeltelijk meegenomen. Aangezien we de baten die verband houden met corona eveneens als incidenteel zien hebben we bij de bepaling van de totale incidentele baten hiermee rekening gehouden.

Incidentele lasten conform tabel		4.686.000
Meer lasten volgens bijlage	2.833.600	
Waarvan al verwerkt in de bovenstaande tabel	<u>2.679.300</u>	154.300

Niet gerealiseerde lasten volgens bijlage	227.800	
Waarvan al verwerkt in de bovenstaande tabel	<u>67.800</u>	-160.000
Incidentele baten inclusief corona		4.680.300

367. Bijdrage SPUK

Op grond van de regeling specifieke uitkering stimulering sport (SPUK) is in 2020 € 156.334 ontvangen. € 49.000 van de uitkering is ten gunste gebracht van het hybride veld in Hoonhorst.

38. Algemene uitkering, bijdrage i.v.m. corona

Als gevolg van het coronavirus krijgen we een bedrag van € 892.991 (t/m decembercirculaire) ter compensatie uit het gemeentefonds.

41. Maatwerk DVL 18- individuele zorg, woonplaatsbeginsel

Door Dalfsen is de geïndiceerde jeugdhulp voor een cliënt volledig vergoed gedurende een deel van 2018 en 2019. Gebleken is dat op basis van het woonplaatsbeginsel niet alleen Dalfsen maar ook de gemeenten Staphorst en Zwijndrecht verplicht zijn een deel van de kosten voor deze jeugdhulp te dragen.

Toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves

Totaaloverzicht reserve mutaties

Totaal overzicht reservemutaties	2019	2020	2020	2020
<i>LASTEN (x € 1.000)</i>	werkelijk	begroot	werkelijk	verschil
Totaal Structurele reserve mutaties	0	0	0	0
Totaal Incidentele bedragen investeringen	0	0	0	0
Totaal incidentele bedragen grondexploitatie	2.864	0	1.830	-1.830
Totaal Incidentele bedragen exploitatie	532	4.088	4.088	0
Totaal Structureel en incidenteel	3.396	4.088	5.918	-1.830
Stortingen in de reserves zie hoofdstuk 5	3.396	4.088	5.918	-1.830
Verschil	0	0	0	0
<i>BATEN (x € 1.000)</i>				
Totaal Structurele reserve mutaties	1.566	1.597	1.580	17
Totaal Incidentele bedragen investeringen		0	0	0
Totaal incidentele bedragen grex	388	0	1.134	-1.134
Totaal Incidentele bedragen exploitatie	3.862	5.896	5.048	848
Totaal Structureel en incidenteel	5.816	7.493	7.762	-269
Onttrekkingen aan reserves zie hoofdstuk 5	5.816	7.493	7.762	-269
Verschil	0	0	0	0

Overzicht structurele reserve mutaties

Structurele reserve mutaties x € 1	2019	2020	2020	2020
	werkelijk	begroot	werkelijk	verschil
<i>LASTEN</i>				
Geen mutaties				
Totaal lasten	-	-	-	-
<i>BATEN</i>				
Programma 1				
Kapitaallasten Gemeentehuis Bouw	283.350	283.350	283.350	-
Vervallen dividend WMO	33.750	28.750	28.750	-
Aflossing geldlening Vitens	152.234	152.000	152.234	-234
Vechthorst geldlening	199.663	200.000	199.663	337
Programma 2				
Kapitaallasten brandweerkazerne/werf	34.750	34.750	34.750	-

Structurele reserve mutaties x € 1	2019	2020	2020	2020
Programma 3				
Renovatie verlichting	105.033	110.000	108.385	1.615
Uitvoering groenstructuurplan	41.692	50.000	39.851	10.149
Kapitaallasten Wandelpromenade	6.534	6.534	6.534	-
Kapitaallasten extra zonnepanelen gem werf	13.204	14.150	13.204	946
Kapitaallasten verbouw gemeentewerf	0	46.600	42.392	4.208
Programma 5				
Kunstgras Heidepark	22.140	22.140	22.140	-
Kunstgras Middengebied	29.733	29.733	29.733	-
Kunstgras Gerner	33.600	33.600	33.600	-
Kapitaallasten voormalige Rabobank	50.000	0	0	-
Kapitaallasten Cichorei	80.966	80.966	80.966	-
Kapitaallasten Fontein	4.458	4.458	4.458	-
Kapitaallasten De Spil (gebouw en install)	442.783	442.783	442.783	-
Programma 9				
Bestemmingsplannen kernen 50% volkshuisv.	32.500	32.500	32.500	-
Projecten gebiedsgerichte ontwikkeling	0	25.000	25.000	-
Totaal baten	1.566.390	1.597.314	1.580.293	17.021

Onvoorzien

Gebruik onvoorzien	Begroting 2020 primair	Wijziging 2020	Begroting 2020 na wijz.	Realisatie 2020
Primaire begroting	55.940			
Wijziging 18 aframing stelpost		-55.940		
Begroting na wijziging			0	0

In de begroting 2020-2024 is een stelpost van € 2 per inwoner opgenomen op de post Onvoorzien (t/m 2019 was er sprake van een stelpost van € 3 per inwoner, € 83.940).

Aangezien er in de eerste acht maanden van het jaar 2020 geen beroep was gedaan op deze stelpost, is bij de 2e bestuursrapportage besloten deze post incidenteel volledig af te ramen.

Algemene dekkingsmiddelen

Bedragen x € 1.000

Uitsplitsing naar taakvelden	Begroting 2020	Begroting 2020	Rekening	Saldo
C. Algemene dekkingsmiddelen	Primitief	Na wijzigingen	2020	2020
1.1 Algemene baten en lasten		133	249	116
1.2 Algemene uitkering		39.174	39.178	4
1.3 Belastingen en heffingen		5.920	5.960	40
Saldo van lasten en baten		45.227	45.386	160
Resultaat		45.227	45.386	160

Corona

2020 was een bijzonder jaar, de wereld werd verrast door de uitbraak van het coronavirus en ook de gemeente Dalfsen heeft hier de nodige effecten van mee gekregen.

In de jaarrekening is er op programmaniveau al aangegeven waar corona van invloed is geweest op de gerapporteerde afwijkingen ten opzichte van de begroting. In deze bijlage wordt dit nog een keer samengevoegd en verder toegelicht. Vanaf de uitbraak is er periodiek een uitvraag gedaan in de organisatie om de lasten en baten inzichtelijk te houden.

Naast de financiële effecten heeft de gemeente ook extra taken op zich genomen en zijn er bijdragen van het Rijk geweest die we in deze bijlage toelichten.

Eind maart 2021 heeft de Raad tevens een uitgebreid financieel overzicht ontvangen wat ook op de volgende pagina's terug te vinden is. Dit overzicht geeft een verdere specificatie van de lasten, baten, niet gerealiseerde baten en niet gerealiseerde lasten. In het overzicht staat het totaal van deze baten en lasten opgenomen en daarmee wat corona de gemeente Dalfsen heeft gekost in 2020.

Programma 1. Bestuur, ondersteuning en algemene dekkingsmiddelen

Het beleidsveld belastingen heeft een nadeel als gevolg van het besluit geen precariobelasting te heffen voor terrassen. De horeca heeft het zwaar gehad tijdens de coronapandemie en door het niet opleggen van deze belasting konden horecaondernemers financieel worden ontlast. In de 2e bestuursrapportage is gerapporteerd over het nadeel toeristenbelasting, echter blijkt de lagere opbrengst minder laag uit te vallen, in totaal is er toch nog een voordeel te rapporteren. Als gevolg van corona waren de opbrengsten van deze twee gemeentelijke belastingen lager dan begroot.

Het beleidsveld bestuur heeft te maken met kosten die voortkomen uit de implementatie van iburgerzaken. Door corona is het noodzakelijk de dienstverlening versneld te digitaliseren en dit is daar een gevolg van.

Overhead wordt vooral geraakt door de noodzakelijke aanpassingen die nodig waren om het gemeentehuis coronaproof in te richten.

Beleidsveld communicatie laat een voordeel zien, dit is voornamelijk het gevolg van het niet door laten gaan van activiteiten, een deel van deze activiteiten zal in 2021 alsnog plaatsvinden waardoor het budget wordt overgeheveld. Wel zijn voor communicatie naar burgers en in en rondom het gemeentehuis kosten gemaakt.

Het grootste voordeel wordt veroorzaakt door het niet doorgaan van studie- en opleidings- en workshopactiviteiten en de daar bijkomende reiskosten van personeel. Een deel van deze opleidingsactiviteiten zullen later alsnog plaatsvinden maar de kosten worden naar verwachting daarvan niet hoger. Ook bij de banqueting en de vergaderservice zijn minder kosten gemaakt.

In verband met het coronavirus zijn er meer uren gemaakt besteed aan coronataken en hebben werknemers bijzonder verlof opgenomen omdat ze niet aan het werk konden vanwege het coronavirus. De meer uren en uren aan bijzonder verlof i.v.m. het coronavirus bedragen €194.100. Het aantal uren dat besteed is aan corona werkzaamheden binnen normale werktijd bedragen € 531.100 en zijn in die zin niet te definiëren als meer lasten.

Programma 2. Openbare orde en veiligheid

Landelijk is er op taakveld openbare orde en veiligheid een toename in de kosten door extra inzet of inhuur van BOA's. Dit is echter bij de gemeente Dalfsen niet nodig gebleken, derhalve zijn er op dit beleidsveld geen noemenswaardige baten of lasten te noemen.

Programma 3. Beheer Openbare Ruimte

Bij de beleidsvelden die vallen onder paragraaf 3 beheer openbare ruimte zijn een aantal lasten en baten te benoemen. Zo zijn er kosten gemaakt voor het aanschaffen van mondmaskers en desinfectiemiddelen en is er extra schoongemaakt. Ook was er meer zwerfafval als gevolg van corona, dit levert een klein nadeel op. Daarnaast is er een voordeel door de daling van de brandstofprijzen waardoor en minder kosten zijn gemaakt.

Programma 4. Economische Zaken

Binnen programma 4 zijn geen voor- of nadelen als gevolg van corona.

Programma 5. Onderwijs en vrije tijd

In de eerste periode van corona (schooljaar 2019-2020) is er aan leerlingenvervoer voor 80% doorbetaald ondanks dat er niet werd gereden, toch valt dit uit als een voordeel omdat er 20% niet is betaald en dit wel was begroot. Verder zijn er kosten gemaakt i.v.m. noodopvang van kinderen met cruciale beroepen.

Voor zwembaden zijn er minder kosten gemaakt omdat de zwembaden een periode dicht zijn geweest vanwege corona en er minder inhuur van personeel nodig was. Echter zijn er ook aanzienlijk minder zwemabonnementen verkocht maar door de extreem warme zomer waren er toch veel bezoekers. Door de coronamaatregelen moest er toch weer meer personeel worden ingehuurd om alle corona maatregelen te kunnen handhaven.

Ook is de huur aan de sportverenigingen op gemeentelijke gronden kwijtgescholden. Deze misgelopen huuropbrengsten zijn vergoed door het Rijk en zijn daarom niet terug te vinden in afwijkingen in de jaarrekening.

Als laatste zijn er zijn er minder kosten gemaakt voor de passantenhaven, zijn er lagere uitgaven aan de wandelvierdaagse en sporttoernooien en hebben er activiteiten niet plaats kunnen vinden voor DNA van Dalfsen.

Programma 6. Inkomensondersteuning

Het beleidsveld inkomen laat een verschil zien ten opzichte van 2019, een deel hiervan is het gevolg van corona, waarbij de kosten voor vervoer zijn gedaald door de afname van vervoersbehoeften.

Programma 7. Sociaal Domein

De beleidsvelden die betrekking hebben op jeugdzorg laten vooralsnog minder uitgaven zien. Er is door corona niet altijd de mogelijkheid geweest om alle ondersteuning in te zetten waardoor de lasten ook niet zijn betaald uit het PGB budget.

Tijdens de eerste lockdown zijn er omzetgaranties afgegeven voor zorginstellingen. Deze zijn door het Rijk gecompenseerd.

Beleidsveld lokale toegang laat ook een voordeel zien, dit komt voornamelijk voort uit het niet inzetten van een gedragswetenschapper en de verminderde inzet van de regiosecretaris WMO.

Als gevolg van corona zijn er minder kosten gemaakt voor de participatieraad en daarnaast zijn er minder kosten gemaakt voor Mijn Taxi op Maat ten opzichte van wat was begroot. Ook zijn er binnen de WMO minder aanvragen geweest voor hulpmiddelen zoals scootmobiel, dit lijkt het gevolg te zijn van de lockdown waarbij mensen werd verzocht zoveel mogelijk thuis te blijven.

Het beleidsveld participatie heeft te maken gehad met aanvullende compensatie aan SW bedrijven (Larcom en Tiem) als gevolg van corona.

De kosten die zijn gemaakt binnen het Sociaal Domein worden bijna volledig gedekt door bijdragen van het Rijk.

Programma 8. Duurzaamheid en milieu

Tijdens de eerste lockdown was het extra druk bij de milieustraat en hierdoor zijn er meer kosten gemaakt voor afvalverwerking. Kosten gemaakt voor afvalinzameling heeft het Rijk een compensatie beschikbaar gesteld.

Programma 9. Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting

Binnen programma 9 zijn geen voor- of nadelen als gevolg van corona.

Overige taken corona

Voor de maatschappelijke instellingen in de gemeente Dalfsen is een corona noodfonds geopend. Een bedrag van 1 miljoen euro is beschikbaar voor het financieel ondersteunen van instellingen met een cruciaal karakter voor de Dalfser samenleving. Op het moment van schrijven is er over het jaar 2020 een bedrag van ruim € 327.094 euro beschikbaar.

Het Rijk heeft de TOZO regeling geïnitieerd om zelfstandig ondernemers te ondersteunen die door de maatregelen derving van inkomsten hadden. Deze TOZO regeling is uitgevoerd door de gemeente. De verantwoording hiervan is te vinden in de Sisa bijlage. Mochten er fouten worden geconstateerd worden dan kan dit gevolgen hebben voor de uitkering, dit is op dit moment nog niet bekend. In principe is deze regeling voor de gemeente budgetneutraal.

Inkomsten van het Rijk

Als gevolg van het coronavirus ontvangt de gemeente Dalfsen een bedrag van € 892.991 (t/m decembercirculaire) uit het gemeentefonds ter compensatie van corona gerelateerde lasten, dit is inclusief de integratie uitkering participatie. Deze uitkering is naast de vergoeding voor TOZO en uitkering huur sportaccommodaties. Er wordt nog een verhoging verwacht voor de noodopvang van kinderen van ouders met een cruciaal beroep en de inkomstderving eigen bijdrage WMO. Verder is er € 5.000 verkregen uit het A&O fonds voor het uitwerken van het vraagstuk 'snelle regeling HR-vraagstukken tijdens de corona crisis'.

Voor een verdere specificatie van de inkomsten van het Rijk verwijzen wij naar het overzicht corona baten en lasten.

Wet normering topinkomens

Op 1 januari 2013 is de Wet Normering Topinkomens (WNT) in werking getreden. De WNT is van toepassing op de gemeente Dalfsen. Het voor de gemeente Dalfsen toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2020 € 201.000.

1. Bezoldiging topfunctionarissen

Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling alsmede degene die op grond van hun voormalige functie nog 4 jaar als topfunctionaris worden aangemerkt.

Gegevens 2020			
bedragen x € 1	J. Leegwater	J.H.J. Berends	H.J. van der Woude
Functiegegevens	Griffier	Secretaris-directeur	Wvd. Secretaris-directeur
Aanvang en einde functievervulling in 2020	01/01 - 31/12	01/01 - 31/08	01/01 - 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1	1	1
Dienstbetrekking?	ja	ja	ja
Bezoldiging			
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	79.929	64.340	109.029
Beloningen betaalbaar op termijn	14.455	13.279	17.945
<i>Subtotaal</i>	<i>94.384</i>	<i>77.619</i>	<i>126.974</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	201.000	134.000	201.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Bezoldiging	94.384	77.619	126.974
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Gegevens 2019			
bedragen x € 1	J. Leegwater	J.H.J. Berends	
Functiegegevens	Griffier	Secretaris-directeur	
Aanvang en einde functievervulling in 2019	01/01 - 31/12	01/01 - 31/12	
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1	1	
Dienstbetrekking?	ja	ja	
Bezoldiging			
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	78.571	108.198	
Beloningen betaalbaar op termijn	13.226	18.024	
<i>Subtotaal</i>	<i>91.797</i>	<i>126.222</i>	
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	194.000	194.000	
Bezoldiging	91.797	126.222	

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking die in 2020 een bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag hebben ontvangen.

EMU saldo

x € 1.000				
		Werkelijk 2019	Begroot 2020	Werkelijk 2020
1	Exploitatiesaldo voor toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	-2.468	-3.270	-1.998
+2	Afschrijvingen ten laste van exploitatie	2.929	2.360	2.310
+3	Bruto dotaties aan de post voorzieningen ten lasten van de exploitatie	2.230	799	1.445
-4	Investerings in (im)materiële vaste activa die op de balans worden geactiveerd	-9.325	-559	-3.802
+5	Baten uit bijdragen van andere overheden, de Europese Unie en overigen, die niet op de exploitatie zijn verantwoord en niet al in mindering zijn gebracht bij post 4	0	0	0
+6a	Baten uit desinvesteringen in (im) materiële vaste (tegen verkoopprijs) voor zover niet op exploitatie verantwoord	1.427	0	1.390
-7	Aankoop van grond en de uitgaven aan bouw-, woonrijp maken e.d.	-2.789	-7.571	-2.735
+8a	Baten bouwgrondexploitatie:	13.819	8.125	7.274
-9	Betalingen ten laste van de voorzieningen	-730	-540	-677
-10	Betalingen die niet via de exploitatie lopen, maar rechtstreeks ten laste van de reserves worden gebracht en die nog niet vallen onder één van de andere genoemde posten	0	0	0
11b	Boekwinst bij verkoop van deelnemingen en aandelen	0	0	0
	Berekend EMU-saldo	5.093	-656	3.043

Investeren met gemeenten (IMG)

	Beschikking- nummer provincie	Project afgerond / eindverantwoor- ding Ja-nee	In de verlenings- - beschikking opgenome- n subsidie voor dit project	Besteed tlv provinciale middelen jaar X (conform baten/last- en-stelsel)	Besteed tlv gemeentelij- ke middelen jaar X (conform baten/laste- n stelsel)	Cumulatief besteed tlv provinciale middelen t/m jaar X (conform baten/lastenstel- sel)	Cumulatief besteed tlv gemeentelij- ke middelen t/m jaar X (conform baten/laste- n-stelsel)	Geplande einddatum	Optionele toelichting op één van de voorgaand- e kolommen
Aard controle	D1	D1	R	R	R	R	R	D1	D1
Waterfro- nt	2011/003484 3	ja	1.996.000	0	15.011	1.996.000	2.473.755	9-11-2020	1.996.000
Totaal			1.996.000	0	15.011	1.996.000	2.473.755		1.996.000

Specifieke uitkeringen (SISA)

Definitief SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2020 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 5 februari 2021								
FIN	B1	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek Gemeenten	Aantal gedupeerden (met overlegbare bevestigingsbrief van Belastingdienst/Toeslagen	Besteding (jaar T) van onderdelen a, b en d. (artikel 3)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van onderdelen a, b en d (artikel 3)	Besteding (jaar T) van onderdeel c (artikel 3)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van onderdeel c (artikel 3)	Eindverantwoording (Ja/Nee)
			<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>
			<i>Indicator: B1/01</i>	<i>Indicator: B1/02</i>	<i>Indicator: B1/03</i>	<i>Indicator: B1/04</i>	<i>Indicator: B1/05</i>	<i>Indicator: B1/06</i>
			0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
BZK	C1	Regeling specifieke uitkering Reductie Energiegebruik Gemeenten	Totaal ontvangen bedrag beschikking	Eindverantwoording (Ja/Nee)				
			<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>				
			<i>Indicator: C1/01</i>	<i>Indicator: C1/02</i>				
			€ 450.000	Nee				
			Projectnaam/nummer per project	Besteding (jaar T) per project	Bestedingen (jaar T) komen overeen met ingediende projectplan (Ja/Nee)	Besteding (jaar T) aan afwijkingen.		

Definitief SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2020 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 5 februari 2021

	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C1/03</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: C1/04</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C1/05</i>	Alleen invullen bij akkoord ministerie. <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: C1/06</i>
1	Energygame	€ 43.131	Ja	
2				
	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C1/07</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C1/08</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C1/09</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C1/10</i>
	Kopie projectnaam/nummer	Cumulatieve totale bestedingen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Toelichting	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)
1	Energygame	€ 43.131		Nee
2				

Definitief SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2020 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 5 februari 2021

OCW	D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2019-2022 (OAB)	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 166, eerste lid WPO)	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 165 WPO)	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en voegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 167 WPO)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)
		Gemeenten	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: D8/01</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: D8/02</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: D8/03</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: D8/04</i>
			€ 107.294	€ 0	€ 0	€ 0
		Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid	
			Bedrag	Bedrag	Bedrag	
			<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard</i>

Definitief SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2020 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 5 februari 2021

			<i>Indicator: D8/05</i>	<i>Indicator: D8/06</i>	<i>Indicator: D8/07</i>	<i>controle R Indicator: D8/08</i>		
			1					
			2					
lenW	E27B	Brede doeluitkering verkeer en vervoer (SiSa tussen medeoverheden)	Hieronder per regel één beschikingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinforma tie	Besteding (jaar T) ten laste van provinciale middelen	Overige bestedingen (jaar T)	Correctie ten opzichte van tot (jaar T) verantwoor de bestedingen ten laste van provinciale middelen Indien de correctie een vermeerderin g van bestedingen betreft, mag het alleen gaan over nog niet eerder verantwoor de bestedingen	Correctie ten opzichte van tot (jaar T) verantwoord e overige bestedingen Indien de correctie een vermeerdering van bestedingen betreft, mag het alleen gaan over nog niet eerder verantwoorde bestedingen	
		Provinciale beschikking en/of verordening						
		Gemeenten en Gemeenschappelijke Regelingen	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	

Definitief SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2020 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 5 februari 2021

			Indicator: E27B/01	Indicator: E27B/02	Indicator: E27B/03	Indicator: E27B/04	Indicator: E27B/05
1			2012/0024902	€ 0	€ 4.663		
2			2014/0027262	€ 77.616	€ 309.307		
3							
4							
5							
			Kopie beschikkingsnummer	Cumulatieve besteding ten laste van provinciale middelen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Cumulatieve overige bestedingen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Toelichting	Eindverantwoording (Ja/Nee) Als u kiest voor 'ja', betekent dit dat het project is afgerond en u voor de komende jaren geen bestedingen meer wilt verantwoorden
			<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>
			Indicator: E27B/06	Indicator: E27B/07	Indicator: E27B/08	Indicator: E27B/09	Indicator: E27B/10
1			2012/0024902	€ 160.122	€ 286.605		Nee

Definitief SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2020 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 5 februari 2021

			2	2014/0027262	€ 100.000	€ 346.733		Ja	
			3						
			4						
			5						
SZW	G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2020		Besteding (jaar T) algemene bijstand	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAW	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAZ	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk)
		Alle gemeenten verantwoordden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr		Gemeente I.1 Participatiewet (PW)	Gemeente I.1 Participatiewet (PW)	Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte zelfstandigen (IOAZ)	Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte zelfstandigen (IOAZ)
				<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>
				<i>Indicator: G2/01</i>	<i>Indicator: G2/02</i>	<i>Indicator: G2/03</i>	<i>Indicator: G2/04</i>	<i>Indicator: G2/05</i>	<i>Indicator: G2/06</i>
				€ 3.507.560	€ 195.013	€ 314.788	€ 5.607	€ 37.438	€ 58
				Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)

Definitief SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2020 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 5 februari 2021

			Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G2/07</i>	Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G2/08</i>	Gemeente I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G2/09</i>	Gemeente I.7 Participatiew et (PW) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G2/10</i>	Gemeente I.7 Participatiewe t (PW) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G2/11</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: G2/12</i>
			€ 57.695	€ 28.804	€ 0	€ 309.323	€ 456	Ja
SZW	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeen- tedeel 2020 Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004 Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking	Baten (jaar T) kapitaalverstreking (exclusief Rijk)	Baten vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) Bob	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) uitvoerings- en onderzoekskoste n artikel 56, eerste en tweede lid, Bbz 2004 (exclusief Bob)

Definitief SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2020 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 5 februari 2021

			<i>Aard controle R Indicator: G3/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: G3/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: G3/03</i>	<i>Aard controle R Indicator: G3/04</i>	<i>Aard controle R Indicator: G3/05</i>	<i>Aard controle R Indicator: G3/06</i>
			€ 0	€ 0	€ 30.038	€ 0	€ 0	€ 975
		Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)						
		<i>Aard controle n.v.t. Indicator: G3/07</i>						
		Ja						
SZW	G4	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo) _gemeentedeel 2020 Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Tozo (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Welke regeling betreft het? <i>Aard controle n.v.t. Indicator: G4/01</i>	Besteding (jaar T) levensonderhoud <i>Aard controle R Indicator: G4/02</i>	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking <i>Aard controle R Indicator: G4/03</i>	Baten (jaar T) levensonderhoud <i>Aard controle R Indicator: G4/04</i>	Baten (jaar T) kapitaalverstrkking (aflossing) <i>Aard controle R Indicator: G4/05</i>	Baten (jaar T) kapitaalverstrekk ing (overig) <i>Aard controle R Indicator: G4/06</i>

Definitief SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2020 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 5 februari 2021

1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 992.283	€ 196.774	€ 28.712	€ 0	€ 0
2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 249.887	€ 10.000	€ 1.204	€ 0	€ 0
3	Tozo 3 (1 oktober t/m 31 december 2020)	€ 156.348	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
	Kopie regeling	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T)	Aantal besluiten kapitaalverstrekking (jaar T)	Totaal bedrag vorderingen levensonderhoud (jaar T) Tozo 1 (i.v.m. verstrekte voorschotten op Tozo-aanvragen levensonderhoud welke zijn ingediend vóór 22 april 2020)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	
		<i>Aard controle n.v.t. Indicator: G4/07</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/08</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/09</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/10</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: G4/11</i>
1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	248	21	€ 0	Ja	
2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	48	1		Ja	

Definitief SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2020 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 5 februari 2021

			3 Tozo 3 (1 oktober t/m 31 december 2020)	78	0		Ja
			Kopie regeling	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht)	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), aflossing	Baten (jaar T) kapitaalverstr ekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), overig	Uitvoeringskosten (jaar T) uitvoering Tozo buitenland (gemeente Maastricht)
			<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>
			<i>Indicator: G4/12</i>	<i>Indicator: G4/13</i>	<i>Indicator: G4/14</i>	<i>Indicator: G4/15</i>	<i>Indicator: G4/16</i>
			1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)				
			2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)				
			3 Tozo 3 (1 oktober t/m 31 december 2020)				
VWS	H4	Regeling specifieke uitkering stimulering sport	Ontvangen Rijksbijdrage (jaar T)	Overig (jaar T) ten opzichte van ontvangen Rijksbijdrage - automatisch ingevuld			
		Gemeenten	<i>Aard controle R.</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>			

Definitief SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2020 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 5 februari 2021

		<i>Indicator: H4/01</i>	<i>Indicator: H4/02</i>			
		€ 156.334	€ 15.381			
Projectnaam/nummer	Totale aanvraag per project (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Verrekening (jaar T) Onroerende zaken (sportaccommodaties) per project ten laste van Rijksmiddelen	Verrekening (jaar T) Roerende zaken sportbeoefening en sportstimulering per project ten laste van Rijksmiddelen	Verrekening (jaar T) overige kosten per project ten laste van Rijksmiddelen	Toelichting	
<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	
<i>Indicator: H4/03</i>	<i>Indicator: H4/04</i>	<i>Indicator: H4/05</i>	<i>Indicator: H4/06</i>	<i>Indicator: H4/07</i>	<i>Indicator: H4/08</i>	
1 20-802859	€ 171.715	€ 98.928	€ 55.418	€ 17.369	Ingevuld bedrag betreft 17,5% van de totale bestedingen welke onder de volgende projecten zijn verantwoord: Onroerende zaken onderdeel 1.1, 1.2 en 1.3 (€ 565.303) Roerende zaken onderdeel 2.1,	

Definitief SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2020 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 5 februari 2021

					2.2 en 2.3 (€ 316.671) Overige kosten onderdeel 3.0 (€99.252)
2					
	Kopie projectnaam/nummer	Totale besteding (jaar T) per project ten lasten van Rijksmiddelen (automatische berekening)	Percentage besteed (jaar T) per project ten opzichte van aanvraag ten laste van Rijksmiddelen (automatische berekening)		
	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H4/09</i>	<i>Aard controle R Indicator: H4/10</i>	<i>Aard controle R Indicator: H4/11</i>		
1	20-802859	€ 171.715	110%		
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					

Definitief SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2020 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 5 februari 2021

			9				
			10				
VWS	H8	Regeling Sportakkoord	Besteding aanstellen sportformateur (jaar T) Gerealiseerd <i>Aard controle R Indicator: H8/01</i>	Besteding uitvoering sportakkoord (jaar T) Gerealiseerd <i>Aard controle R Indicator: H8/02</i>	Cumulatieve besteding aanstellen sportformateur (t/m jaar T) Gerealiseerd <i>Aard controle n.v.t. Indicator: H8/03</i>	Cumulatieve besteding uitvoering sportakkoord (t/m jaar T) Gerealiseerd <i>Aard controle n.v.t. Indicator: H8/04</i>	Eindverantwoording (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t. Indicator: H8/05</i>
			€ 10.727	€ 20.050	€ 10.727	€ 20.050	Ja

Taakvelden

Als gevolg van de wijzigingen van het BBV zijn gemeenten verplicht om een zogeheten 'Taakvelden' overzicht bij de begroting te voegen. In deze taakvelden is te zien hoe de baten en lasten verdeeld zijn over de door het Rijk voorgeschreven taakvelden. Deze taakvelden lopen grotendeels gelijk op met de programma's maar een één op één aansluiting is niet te maken. Op basis van de ingerichte grootboekstructuur worden lasten en baten toegerekend aan een programma. Uiteraard komen de herkenbare posten uit de taakvelden overeen met de posten zoals die in onze programmabegroting staan. Onderstaand het overzicht van de baten en lasten verdeeld over de voorgeschreven taakvelden.

		Begroting 2020			Begroting 2020			Realisatie 2020			Bedragen x € 1.000 Verschil Begroting		
		Primitief			(Na wijzigingen)						(Na wijz.) - Realisatie		
		Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
0.1	Bestuur	-1.426	19	-1.407	-1.492	19	-1.473	-1.554	19	-1.534	-61		-61
0.10	Mutaties reserves	-352	961	609	-3.915	5.244	1.329	-3.915	5.005	1.090		-239	-239
0.10	Mutaties reserves		257	257	-9	267	257	-9	237	228		-30	-30
0.10	Mutaties reserves		704	704	-92	888	796	-92	784	692		-103	-103
0.10	Mutaties reserves		93	93	-72	414	342	-72	365	293		-48	-48
0.10	Mutaties reserves		65	65		65	65		65	65			
0.10	Mutaties reserves		35	35		35	35		35	35			
0.10	Mutaties reserves		83	83		145	145	-1.830	884	-946	-1.830	740	-1.091
0.10	Mutaties reserves		209	209		437	437		25	25		-412	-412
0.10	Mutaties reserves								361	361		361	361
0.2	Burgerzaken	-1.243	331	-912	-1.212	324	-888	-1.216	310	-906	-4	-14	-18
0.3	Beheer overige gebouwen&grond	-285	157	-128	-285	169	-116	-287	166	-121	-2	-3	-5
0.4	Overhead	-8.850	629	-8.220	-9.697	725	-8.972	-9.663	383	-9.280	34	-343	-309
0.5	Treasury	-92	551	459	-175	495	320	-143	515	372	32	20	51
0.61	OZB woningen	-248	3.818	3.570	-251	3.922	3.671	-258	3.917	3.659	-7	-5	-12
0.62	OZB niet-woningen	-137	2.158	2.021	-139	2.124	1.985	-135	2.162	2.027	4	38	42
0.64	Belastingen overig	-9	160	152	-12	149	137	-13	152	140		3	3
0.7	Alg uitkering gemeentefonds		37.646	37.646		39.174	39.174		39.178	39.178		4	4
0.8	Overige baten en lasten	-973	41	-932	-89		-89	-48		-48	40		40
0.9	Vennootschapsbelasting (VPB)				-99		-99	-76	1	-75	23	1	24
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	-1.933	90	-1.844	-1.933	136	-1.798	-1.914	130	-1.785	19	-6	13
1.2	Openbare orde en veiligheid	-678	13	-665	-708	13	-696	-522	7	-515	186	-6	180
2.1	Verkeer en vervoer	-2.977	138	-2.839	-2.883	138	-2.745	-2.825	174	-2.651	58	36	94
2.3	Recreatieve havens	-47	14	-33	-47	14	-33	-44	17	-27	3	3	6
2.5	Openbaar vervoer	-9		-9	-9		-9	-9		-9			
3.1	Economische ontwikkeling	-87		-87	-162		-162	-161		-161			
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-793	793		-780	793	13	-911	531	-380	-131	-262	-393

	Begroting 2020			Begroting 2020			Realisatie 2020			Verschil Begroting			
	Primitief			(Na wijzigingen)						(Na wijz.) - Realisatie			
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsrege	-4	8	5	-4	8	5	-8	8	1	-4	-4	
3.4	Economische promotie		194	194		128	128		134	134		6	6
3.4	Economische promotie	-88		-88	-88		-88	-66		-66	22		21
3.4	Economische promotie	-100		-100	-91		-91	-105	15	-90	-14	15	1
4.1	Openbaar basisonderwijs	-92		-92	-92		-92	-91		-91	1		1
4.2	Onderwijshuisvesting	-665		-665	-710		-710	-677	3	-674	33	3	36
4.3	Onderwijsbeleid& leerlingzaken	-1.298	181	-1.117	-1.252	181	-1.071	-1.245	308	-937	7	127	134
5.1	Sportbeleid en activering	-201		-201	-217	20	-197	-210	40	-170	8	20	28
5.2	Sportaccommodaties	-1.960	271	-1.689	-2.009	258	-1.751	-2.017	214	-1.804	-8	-44	-52
5.3	Cultuurpresentatie etcetera	-416	8	-408	-467	21	-446	-392	37	-355	75	16	91
5.4	Musea	-1		-1	-1		-1				1		1
5.5	Cultureel erfgoed	-31	18	-14	-31	18	-14	-24	17	-7	7		7
5.6	Media	-805		-805	-812	14	-798	-806	14	-792	5		5
5.7	Openbaar groen & openluchtrecre	-2.407	128	-2.279	-2.387	123	-2.264	-2.413	200	-2.213	-27	77	51
5.7	Openbaar groen & openluchtrecre	-29	2	-27	-29	2	-27	-32	1	-31	-3	-1	-4
5.7	Openbaar groen & openluchtrecre	-35		-35	-35		-35	-18		-18	17		17
6.1	Samenkracht&burgerparticipatie	-126	116	-10	-126	116	-10	-137	123	-14	-11	7	-4
6.1	Samenkracht&burgerparticipatie	-1.952		-1.952	-1.996		-1.996	-1.939	13	-1.926	57	13	70
6.1	Samenkracht&burgerparticipatie	-208		-208	-204		-204	-190	16	-174	14	16	30
6.2	Wijkteams	-1.447		-1.447	-1.350	6	-1.344	-1.263	27	-1.235	87	22	108
6.3	Inkomensregelingen	-5.546	3.859	-1.688	-11.542	9.665	-1.877	-7.813	6.004	-1.809	3.729	-3.662	67
6.4	Begeleidende participatie	-3.365	216	-3.149	-4.142	238	-3.904	-4.199	366	-3.833	-57	128	71
6.5	Arbeidsparticipatie	-627	200	-427	-702	184	-518	-495	81	-414	206	-103	103
6.5	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	-1.039	36	-1.003	-1.165	76	-1.089	-932	74	-858	233	-3	231
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	-4.338	490	-3.848	-4.793	638	-4.155	-4.677	837	-3.840	116	199	315
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	-157		-157	-176		-176	-211		-211	-35		-35
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	-6.230		-6.230	-7.367	126	-7.241	-7.324	162	-7.162	44	36	79
6.81	Geëscaleerde zorg 18+	-53		-53	-30		-30	-30		-30			
7.1	Volksgezondheid	-1.059	16	-1.043	-1.106	16	-1.090	-1.102	10	-1.091	4	-6	-1
7.2	Riolering	-1.484	1.790	306	-1.497	1.790	293	-1.449	1.771	322	48	-18	30
7.3	Afval	-2.557	3.015	458	-2.557	3.015	458	-2.326	2.972	646	231	-43	188
7.4	Milieubeheer	-1.051	15	-1.036	-1.895	577	-1.318	-1.292	153	-1.139	604	-425	179
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	-252	259	7	-252	259	7	-280	315	34	-28	55	27

	Begroting 2020			Begroting 2020			Realisatie 2020			Verschil Begroting			
	Primitief			(Na wijzigingen)						(Na wijz.) - Realisatie			
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	
8.1	Ruimtelijke ordening	-1.466	125	-1.341	-1.457	253	-1.203	-1.244	320	-923	213	67	280
8.2	GREX (niet bedrijventerreinen)	-7.341	7.332	-9	-7.356	7.332	-24	-6.143	6.986	843	1.213	-346	867
8.3	Wonen en bouwen	-964	864	-99	-951	914	-37	-967	1.016	49	-16	101	86
Saldo van baten en lasten		-69.532	68.108	-1.424	-82.951	81.666	-1.284	-77.816	77.661	-155	5.134	-4.005	1.129

Controleverklaring

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: de raad van de gemeente Dalfsen

A. Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening 2020

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2020 van de gemeente Dalfsen te Dalfsen gecontroleerd.

WIJ CONTROLEERDEN	ONS OORDEEL
De jaarrekening bestaande uit: <ol style="list-style-type: none"> 1. het overzicht van baten en lasten over 2020 (pagina 169 en 170); en 2. de balans per 31 december 2020 (pagina 146 en pagina 147); 3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondlagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen (pagina 143 tot en met pagina 145 en pagina 148 tot en met pagina 157); 4. de SiSa-bijlage met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen (pagina 211 tot en met pagina 224); 5. de IMG-bijlage met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen (pagina 210); en 6. de bijlage met het overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld (pagina 224 tot en met pagina 226).	<p>Naar ons oordeel geeft de in de jaarstukken op pagina 142 tot en met pagina 226 opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2020 als van de activa en passiva van de gemeente Dalfsen op 31 december 2020 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV).</p> <p>Naar ons oordeel zijn de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2020 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving, waaronder gemeentelijke verordeningen, opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in het normenkader d.d. 14 januari 2020.</p>

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantsoverzicht decentrale overheden (Bado), het controleprotocol dat op 24 september 2018 is vastgesteld door de gemeenteraad van de gemeente Dalfsen, en het Controleprotocol Wet normering topinkomens (WNT) 2020 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van de gemeente Dalfsen zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurantie-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Naleving antiaccumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2020 hebben wij de antiaccumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, sub j Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 716.000. De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves, zoals voorgeschreven in artikel 2 lid 1 Bado.

Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in het Controleprotocol WNT 2020. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn, zoals ook bedoeld in artikel 3 Bado.

Wij zijn met de raad overeengekomen dat wij aan de raad tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de € 36.000 rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve, SiSa of WNT-redenen relevant zijn.

Benadrukking van de impact van COVID-19

Wij wijzen op de toelichting opgenomen onder de "gebeurtenissen na balansdatum" in de toelichting op de jaarrekening (pagina 158) en de toelichting opgenomen in de paragraaf weerstandsvermogen in het jaarverslag (pagina 69) waarin het college van burgemeester en wethouders de impact van de effecten van het coronavirus (COVID-19) op de baten en lasten en de financiële positie van de gemeente heeft beschreven. Ons oordeel is niet aangepast met betrekking tot deze aangelegenheid.

B. Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij omvatten de jaarstukken andere informatie, die bestaat uit:

► jaarverslag, waaronder de programmaverantwoording en de paragrafen.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het jaarverslag in overeenstemming met het BBV.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het college van burgemeester en wethouders en de raad voor de jaarrekening

Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het BBV. Het college van burgemeester en wethouders is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving, waaronder gemeentelijke verordeningen, opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in het normenkader d.d. 14 januari 2020.

In dit kader is het college van burgemeester en wethouders tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het college van burgemeester en wethouders noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het college van burgemeester en wethouders afwegen of de financiële positie voldoende is om de gemeente in staat te stellen de risico's vanuit de reguliere bedrijfsvoering financieel op te vangen. Het college van burgemeester en wethouders moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de risico's kunnen worden opgevangen toelichten in de jaarrekening.

De raad is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de gemeente.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Bado, het controleprotocol dat op 24 september 2018 is vastgesteld door de gemeenteraad van de gemeente Dalfsen, het Controleprotocol WNT 2020, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- ▶ het identificeren en inschatten van de risico's
  - ▷ dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude,
  - ▷ dat baten en lasten alsmede de balansmutaties als gevolg van fouten of fraude niet in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen,
- ▶ het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- ▶ het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeente;
- ▶ het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het college van burgemeester en wethouders en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;

- ▶ het vaststellen dat de door het college van burgemeester en wethouders gehanteerde afweging dat de gemeente in staat is de risico's vanuit de reguliere bedrijfsvoering financieel op te vangen aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de gemeente haar financiële risico's kan opvangen. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat de gemeente de financiële risico's niet kan opvangen;
- ▶ het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- ▶ het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor de controle van de jaarrekening van de gemeente, rekening houdend met de invloed daarop van de aard en de significantie van de activiteiten van uitvoeringsorganisaties ten behoeve van de gemeente. Op basis hiervan hebben wij de aard en omvang bepaald van de uit te voeren werkzaamheden ten aanzien van deze uitvoeringsorganisaties.

Wij communiceren met de raad onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Groningen, 28 mei 2021

BDO Audit & Assurance B.V.
namens deze,

w.g. drs. R.H. Bouman RA

Hoofdstuk 6 Bijlagen

1 Kerngegevens

Inwoners	Rekening 2019	Begroting 2020	Rekening 2020
Totaal	28.594	28.650	28.910
< 20 jaar	6.438	6.925	6.818
> 64 jaar	6.456	6.150	6.220
waarvan 75 - 85 jaar	2.201	2.100	2.902

Uitkeringsgerechtigden bijstand	Rekening 2019	Begroting 2020	Rekening 2020
IOAW	23	24	21
IOAZ	2	3	2
PW (participatiewet)	240	213	225
TOZO	0	0	55

Fysieke structuur	Rekening 2019	Begroting 2020	Rekening 2020
oppervlakte land in hectaren	16.510	16.510	16.510
oppervlakte binnenwater in hectaren	140	140	140
aantal verblijfsobjecten met woonfunctie	11.889	11.773	12.065
km gemeentelijke wegen	513	513	513
km provinciale wegen	34	34	34

Personele gegevens	Rekening 2019	Begroting 2020	Rekening 2020
aantal fte's	214	211	202

Financiële structuur per inwoner	Rekening 2019	Begroting 2020	Rekening 2020
algemene uitkering gemeentefonds	1.281	1.169	1.189

2 Investerings van voorgaande jaren

Onderstaand is een overzicht opgenomen van de niet afgesloten investeringen van voorgaande jaren. Per investering wordt de voortgang beschreven in 2020.

bedragen x € 1.000

Investering	Begroot 2020 incl. wijz	Uitgaven t/m 2019	Uitgaven 2020	Toereken 2020	Bijdr derden 2020	Restant	Dekking
1. Aansluiting N348 Lemelerveld	2.421	897	6	0	-1	1.519	45% prov, 55% vz
2. Herinrichting Stationsstraat	470	75	368	19	-78	86	50% prov, 50% vz
3. Herontwikkeling Kroonplein	2.375	2.250	86	10	0	29	prov.subsidie
4. Ford transit connect 3-VHB-99	2	3	0	0	0	-1	activeren
5. Vernieuwing Jagtclusteralee	1.418	1.306	73	0	0	39	activeren/prov.subs

bedragen x € 1.000

Investering	Begroot 2020 incl. wijz	Uitgaven t/m 2019	Uitgaven 2020	Toerek uren 2020	Bijdr derden 2020	Restant	Dekking
6. Fietspad Oude Oever	244	195	3	0	0	47	activeren/prov.subs
7a. Buitenruimte de Spil (totaal 2,6 mln)	1.885	1.812	31	0	0	42	activeren
7b. Buitenruimte de Spil	349	349	0	0	0	0	reserve
7c. Buitenruimte de Spil	175	175	0	0	0	0	voorziening
8. Vitalisering industrieterrein Dalfsen	155	45	6	0	-1	106	bijdrage provincie
9a. ICT vervangingen (overdracht SSC)	390	113	9	0	-122	390	activeren
9b. ICT vervangingen (autocad/laptop)	50	0	0	0	0	50	activeren
10. John Deere Nieuwleusen	39	2	36	2	0	-2	activeren
11. GVVP 2019	160	45	125	0	-39	28	activeren
12. Mitsubishi Fuso 6-VHZ-69	66	6	50	0	0	10	activeren
13. Kanaalplan Lemelerveld fase 1	620	351	171	35	-229	292	grex
14. Centrumplan Dalfsen	525	90	74	0	0	361	grex
15. Fietsroute Zwolle - Dalfsen	770	622	50	60	-25	63	activeren/subsidie
16. Verkeersmaatregelen Beatrixlaan	820	214	569	52	-165	151	activeren/sub/voorz
17. Aanpassing kamers bestuursgedeelte	25	0	25	3	0	-3	activeren
18. Revisie fiets- en wandelnetwerk	85	0	43	9	0	34	activeren
19. Voorbereidingskrediet Oosterdalfsen II	150	46	53	26	0	25	grex
20. Voorbereidingskrediet Agnieten college	100	127	214	0	-27	-214	grex
21. Hybride veld Hoonhorst	416	14	358	42	-49	51	activeren
22. Voorbereiding Oosterbouwlonden	100	24	34	0	0	41	grex
23. Informatievoorziening Vechterweerd	50	34	87	0	-127	56	activeren, 50% prov
Totaal	13.859	8.793	2.470	257	-862	3.201	

1. Aansluiting N348 Lemelerveld

De werkzaamheden rondom Lemelerveld aan de N348 is door de provincie uitgevoerd. Met de provincie is een afspraak gemaakt dat de gemeente 1/3 deel meebetaalt, met een maximum van € 1,5 miljoen. Het werk is wel uitgevoerd, maar nog niet met de provincie verrekend. Naar verwachting wordt in 2021 alles verrekend en kan dit project worden afgerond.

Krediet afsluiten per 31 december 2020 : NEE

2. Herinrichting Stationsstraat

Het project "herinrichting Stationsstraat" is begin 2020 aanbesteed en is rond de zomer uitgevoerd. Daarbij is de Stationsstraat en een deel van de Schoolstraat volledig heringericht, is de riolering vervangen en is de straat klimaatadaptief ingericht waarbij het regenwater wordt opgevangen in een gerealiseerde wadi. Alle werkzaamheden zijn in 2020 en binnen het beschikbare krediet uitgevoerd.

Krediet afsluiten per 31 december 2020 : JA

3. Herontwikkeling Kroonplein

De werkzaamheden voor het verbeterplan op het Kroonplein en bij de Dorpsstraat nabij Reimink zijn in het voorjaar 2020 gestart en afgelopen zomer afgerond. Omdat de aanbesteding voor de werkzaamheden van het verbeterplan voordeliger is uitgevallen hoefden we € 41.000 minder uit te geven. De lagere lasten zijn verwerkt in de begroting 2021-2024 bij de bezuinigingen. Het krediet kan financieel afgewikkeld worden bij de jaarrekening 2020.

Krediet afsluiten per 31 december 2020 : JA

4. Ford transit connect 3-VHB-99

In de 1e bestuursrapportage 2019 is aangegeven dat deze investering kon worden uitgesteld naar de jaarschijf 2020. De technische staat van het huidige voertuig is op dit moment echter nog voldoende waardoor wij het - en in het kader van bezuinigingen en temporisering van investeringen- verantwoord vinden om de investering te verplaatsen naar 2022. Dit is meegenomen bij de begroting 2021-2024.

Krediet afsluiten per 31 december 2020 : NEE

5. Vernieuwing Jagtclusterallee

In 2020 is het groenplan afgerond en zijn nog wat afrondende werkzaamheden uitgevoerd. Met de provincie is de subsidie vastgesteld. De openingshandeling kon door de corona maatregelen helaas niet doorgaan. Er is zo'n € 300.000 minder uitgeven door een gunstige aanbesteding en hoger ontvangen subsidie. De lagere lasten zijn/worden verwerkt in de begroting 2021-2024 bij de bezuinigingen. Het krediet kan bij de jaarrekening 2020 worden afgesloten.

Krediet afsluiten per 31 december 2020 : JA

6. Fietspad Oude Oever

Op locatie de Stokte wordt als afrondend onderdeel van het Ruimte voor de Vecht project: Fietspad Oude Oever, een natuurlijke speelaanleiding gerealiseerd. Dit is een combinatie van landschapskunst, historie en een houten klauterobject voor kinderen in de vorm van een zomp. De vergunningaanvraag is eind 2020 afgerond. Afhankelijk van eventuele bezwaren zal de realisatie van de klauterzomp het 1e kwartaal van 2021 plaats vinden. De verwachting is dat dit binnen het beschikbare budget wordt gerealiseerd.

Krediet afsluiten per 31 december 2020 : NEE

7. Buitenruimte De Spil

De realisatie van de buitenruimte in het middengebied van Nieuwleusen is in de nazorgfase. De buitenruimte van de WOC campus Nieuwleusen is juni 2019 feestelijk geopend. De verwachting is dat de beschikbaar gestelde kredieten eerste kwartaal 2021 worden besteed. Bestedingen van het budget verlopen volgens plan.

Krediet afsluiten per 31 december 2020 : NEE

8. Vitalisering industrieterrein Dalfsen

De verkenning tot het invoeren van een BedrijvenInvesteringsZone (als onderdeel van het project vitalisering industrieterrein Dalfsen) is in 2019 opgestart, maar nog niet afgerond. Binnen dit proces is een standpunt nodig over alle mogelijkheden en onmogelijkheden van een BIZ, naast het verkrijgen van de juiste gegevens via het GBLT, maar ook van de initiatiefnemers van de BIZ. Daarbij is juridische expertise aangetrokken om de juiste gegevens te verkrijgen en juridisch houdbare documenten (de verordening, uitvoeringsconvenant, draagvlakreglement). Vanwege de aflopende subsidiemogelijkheden van de provincie tot eind december 2020, is in mei 2020 nogmaals om uitstel gevraagd. Dit verzoek is door de provincie gehonoreerd. De beschikbaar gestelde provinciale subsidie voor het collectieve cameratoezicht is verlengd tot uiterlijk 31 juli 2021. Het door de provincie beschikbaar gestelde subsidiebudget is derhalve nog niet volledig besteed.

Krediet afsluiten per 31 december 2020 : NEE

9. ICT vervangingen

We zijn in februari 2020 met de gehele ICT omgeving overgegaan naar het SSC van ONS. Zoals bij de 2e berap 2020 reeds werd gemeld, hebben we minder hard- en software aangeschaft dan er in de projectbegroting was opgenomen. De autocad werkplekken worden nog vervangen.

Om BBV- en administratief technische redenen hebben we het krediet gesplitst in 2 delen, namelijk

- a. ICT vervanging (overname door SSC) ad. € 390.000
- b. ICT vervanging (autocad werkplekken) ad. € 50.000

Krediet a:

Dit krediet kan bij de jaarrekening 2020 worden afgesloten. De uitgaven zijn lager geweest dan verwacht (zie 2e berap 2020). De volledige investering is terugontvangen van SSC (€ 122.000). In programma 1 (zie financiële afwijkingen bij beleidsveld Overhead, was rekening gehouden met een afschrijvingslast van € 440.000 en een te ontvangen bijdrage van SSC van € 352.000. Het verschil ad. € 88.000, zijnde de afschrijvingslast voor het jaar 2020 voor rekening van de gemeente Dalfsen, zou op basis van het raadsbesluit in mei 2019 (aansluiting SSC) worden onttrokken aan de Algemene Reserve Vrij Besteedbaar (ARVB).

Aangezien de lasten en baten er niet zijn, vindt er ook geen onttrekking aan de ARVB plaats.

Krediet b:

Uitvoering hiervan geschiedt in 2021

Dit leidt tot een structureel hogere afschrijvingslast van € 10.000 met ingang van 2021 (zie ook tekst 2e berap 2020), aangezien de afschrijvingslast van het oorspronkelijke krediet vanaf 2021 is ingezet als dekkingsmiddel t.b.v. de hogere bijdrage SSC (conform raadsbesluit mei 2019).

Dit wordt meegenomen in de PPN / begroting 2022-2025.

Krediet afsluiten per 31 december 2020 : JA deel a, NEE deel b.

10. John Deere Nieuwleusen

De vervangende tractor is begin juni 2020 geleverd.

Krediet afsluiten per 31 december 2020 : JA

11. GVVP 2019

Het restantbudget van GVVP 2019 is ingezet voor de uitvoering van (kleinschalige) infrastructurele maatregelen, waaronder een bijdrage aan de maatregelen aan rotonde Kampmansweg en twee kruispuntplateaus op de Buldersweg (bij Westerveen en Zandspeur), de inhuur van verkeersadvies en -ontwerp ten behoeve van projecten en maatregelen uit de uitvoeringsprogramma's GVVP 2019 - 2022 en Fiets 2019 - 2022. Voor diverse maatregelen is subsidie aangevraagd bij de provincie en moet nog deels worden ontvangen.

Krediet afsluiten per 31 december 2020 : NEE

12. Mitsubishi Fuso 6-VHZ-69

Vervangend voertuig is eind januari 2020 geleverd.

Krediet afsluiten per 31 december 2020 : JA

13. Kanaalplan Lemelerveld fase 1

Investering is niet afgerond in 2020. Openbare ruimte wordt aangelegd als de woningen klaar zijn, rond de zomer van 2021. Volledig vanuit de provinciale subsidie van € 75.000 worden verblijfsplekken aan het water gemaakt zoals bij woonzorgcentrum Het Anker. Bekeken is of het geplande fietspad in fase 1 versoberd kon worden uitgevoerd, uitgesteld of afgesteld, met behoud van de provinciale subsidie. Het blijkt dat de subsidie net zoveel verlaagd zou worden als de kosten van het fietspad. Daarom wordt het fietspad alsnog volgens plan uitgevoerd.

Latere fasen van het Kanaalpark worden uitgesteld, op aangeven van de raad bij de algemene beschouwingen van de Perspectiefnota 2021-2024. Dit betekent dat de kruising van de Weerdhuisweg en de Posthoornweg / Schoolstraat voorlopig niet aangepakt wordt. Dit geldt ook voor het gebied Kerkenhoek (RKK).

Krediet afsluiten per 31 december 2020 : NEE

14. Centrumplan Dalfsen

4 mogelijke ontwikkelscenario's voor de herontwikkeling van het dorpshart zijn, samen met de reacties vanuit het dorp, ter kennisgeving aangeboden aan de raad. Bij deze scenario's is ook aandacht besteed aan de financiële consequenties van het Centrumplan. U heeft in januari 2021 een krediet beschikbaar gesteld voor de Regiodeal, in afwachting op een definitief voorstel voor de Klimaatwinkelstraat eind 2021. Dit wordt met prioriteit als eerste uitgewerkt naar een uitvoeringsontwerp, nadat u de kaders hiervoor gaat vaststellen.

Krediet afsluiten per 31 december 2020 : NEE

15. Fietsroute Zwolle - Dalfsen

Eind 2019 is het civieltechnische deel van fase 1 van de snelfietsroute Zwolle - Dalfsen uitgevoerd. De aankleding van de route wordt in 2021 gerealiseerd, waaronder het bewegwijzeringsplan, aanbrengen logo's en het plaatsen van bankjes. De fietsstimuleringsacties lopen ook nog door in 2021.

Krediet afsluiten per 31 december 2020 : NEE

16. Verkeersmaatregelen Beatrixlaan

De maatregelen in het kader van het project Kon. Julianalaan/Pr. Beatrixlaan (Nieuwleusen) zijn in 2020 afgerond. De eindafrekening is betaald en het verzoek om subsidievaststelling is eind december ingediend bij de provincie Overijssel. De kosten voor het project zijn circa € 14.000 hoger uitgevallen dan begroot vooral door onvoorziene kosten voor verzekeringspremies, accountantscontrole (i.v.m. subsidie) en uitvoeringskosten aan de riolering.

Krediet afsluiten per 31 december 2020 : JA

17. Aanpassing kamers bestuursgedeelte

De aanpassingen van de kamer van de burgemeester zijn conform het beschikbare krediet in 2019 in gang gezet en heeft in 2020 geleid tot uitvoering. De plannen voor de instructiekamer, de B&W-kamer en de overige kamers in de bestuursvleugel zijn mede naar aanleiding van uw debat rond de Perspectiefnota voorlopig on hold gezet.

Krediet afsluiten per 31 december 2020 : JA

18. Revisie fiets- en wandelnetwerk

Voor de revisie is vanuit Dalfsen, in Vechtdalverband, een offerte aangevraagd bij Marketing Oost Routenetwerken (voorheen Routepunte Oost). Aanvang revisie 1e kwartaal 2021 (na opdrachtverlening).

Krediet afsluiten per 31 december 2020 : NEE

19. Voorbereidingskrediet Oosterdalfsen II

In 2019 is gestart met de voorbereidende werkzaamheden voor het nieuwe woonuitbreidingsgebied, gelegen aan de oostkant van de kern Dalfsen. De voorbereidende werkzaamheden bestaan uit onderzoeken zoals archeologisch onderzoek en bodemonderzoek. Ook worden kosten gemaakt voor verwervingen en stedenbouwkundig advies.

Krediet afsluiten per 31 december 2020 : NEE

20. Voorbereidingskrediet Agnieten college

De voorbereiding van het Agnieten College is afgerond. Er is sprake van een overschrijding. Dit komt onder meer doordat het gebouw circulair is gesloopt en er onvoorziene kosten voor asbestsanering zijn. Bij het vaststellen van de grondexploitatie is het voorbereidingskrediet opgenomen in de grondexploitatie. Daarna zal de grondexploitatie jaarlijks worden geactualiseerd in het MPG. Het voorbereidingskrediet wordt bij de jaarrekening 2020 afgesloten.

Krediet afsluiten per 31 december 2020 : JA

21. Hybride veld Hoonhorst

De realisatie verloopt volgens plan en is begin 2021 afgerond. De verwachting is dat de beschikbaar gestelde krediet eerste kwartaal 2021 wordt besteed. Besteding van het budget verlopen volgens plan.

Krediet afsluiten per 31 december 2020 : NEE

22. Voorbereidingskrediet Oosterbouwlonden

Bij de PPN 2019 - 2022 is een voorbereidingskrediet van € 100.000 aangevraagd voor het voorbereiden van kleinschalige woningbouw in Oosterbouwlonden te Nieuwleusen. De voorbereiding is afgerond en er is een grondexploitatieplan vastgesteld waarin het krediet kan worden opgenomen.

Krediet afsluiten per 31 december 2020 : JA

3 Voortgang investeringen 2020

Onderstaand is een overzicht opgenomen van de investeringen voor 2020. Per investering wordt de voortgang beschreven na twaalf maanden van dit jaar. Dit betreft investeringen:

- uit het investeringsplan 2020 - 2023 (jaarschijf 2020)
- nieuwe investeringen vanuit de Perspectiefnota 2020
- nieuw beschikbaar gestelde kredieten voor 2020
- in voorgaande jaren beschikbaar gestelde kredieten voor 2020

bedragen x €
1.000

	Begroot	Uitgaven 2020	Toerek uren 2020	Bijdr derden 2020	Restant	Dekking
Investerings met activering						
1. Wegenschaaf	0	0	0	0	0	activeren
2. GVVP 2020	28	46	16	-9	-25	activeren
3. 1e inr meubilair en onderwijsleerpakket	45	42	5	0	-2	activeren
4. Iseki klepelmaaier	25	6	3	0	16	activeren
5. John Deere 6130 R Nieuwleusen	108	110	11	0	-13	activeren
6. Joskin kipper	0	0	0	0	0	activeren
7. Zoutmenginstallatie	35	32	3	0	0	activeren
8. Zoutstrooiaanhanger	42	39	4	0	-1	activeren
9. Folie vijver Polhaarweg	0	0	0	0	0	activeren
10. Strategische aankopen	1000	0	0	0	1.000	grex
11. Magazijn Witte villa	70	6	7	0	57	activeren
12. Herinrichting voorplein gemeentehuis	350	11	13	0	326	activeren
13. Voorbereidingskrediet fabriek Zuid II	100	10	5	0	84	grex
14. Voorbereidingskrediet locatie Vitens	50	3	3	0	45	grex
15. Voorbereidingskrediet locatie bibliotheek	40	36	2	0	2	grex
16. Voorbereidingskrediet locatie Kiezebrink	100	85	15	0	0	grex
Subtotaal	1.993	426	86	-9	1.489	

1. Wegenschaaf

Met het vaststellen van de Perspectiefnota 2021-2024 is besloten de vervanging van de wegenschaaf te verplaatsen naar de jaarschijf 2024. De hiervoor geplande investering in 2020 kan worden afgeraamd. Wij hebben verzuimd om dit laatste te verwerken in de Perspectiefnota. Het krediet is voor de jaarschijf 2020 afgeraamd en opgevoerd in de begroting 2021-2024.

Krediet afsluiten per 31 december 2020 : JA

2. GVVP 2020

Voor planvorming en -voorbereiding van projecten en voor uitvoering van kleinschalige infrastructurele maatregelen uit de uitvoeringsprogramma's GVVP en Fiets 2019 - 2022 zetten we eerst het restantbudget van GVVP 2019 in en vervolgens de middelen uit 2020. We zetten ook middelen uit GVVP 2020 in voor maatregelen aan onderliggend wegennet in Lemelerveld en maatregelen in 30- en 60-km/uur-zones.

Op het GVVP 2020 is een bezuiniging van € 132.500,- doorgevoerd. De bezuiniging is niet helemaal gehaald, doordat er nog werkzaamheden doorliepen en teveel interne uren zijn doorberekend. Door de bezuiniging zijn alle planvormingen en maatregelen niet uitgevoerd, waaronder de planvorming voor de volgende fase van de snelfietsroute Zwolle - Dalfsen - Ommen en visie op verkeersstructuur van Nieuwleusen. Deze onderdelen worden doorgeschoven naar 2021.

Krediet afsluiten per 31 december 2020 : NEE

3. 1e inrichting meubilair en onderwijsleerpakket

Betreft uitbreiding 1e inrichting meubilair en onderwijsleerpakket de Spiegel i.v.m. groei van het aantal leerlingen. Realisatie heeft plaatsgevonden met een overschrijding van ca. € 1.600. Reden: bij de investering is destijds geen rekening gehouden met de toe te rekenen apparaatskosten van 10%.

Krediet afsluiten per 31 december 2020 : JA

4. Iseki klepelmaaier

Wij hebben ervoor gekozen om de klepelmaaier niet in zijn geheel te vervangen, maar slechts het maaidek. Hierdoor is er een bedrag van circa € 16.000 over. Door deze wijze van vervangen kunnen we nog zes jaar vooruit met de gedeeltelijk vernieuwde klepelmaaier.

Krediet afsluiten per 31 december 2020 : JA

5. John Deere 6130 R Nieuwleusen

De tractor is geleverd. De tractor is circa € 13.000 duurder dan begroot.

Krediet afsluiten per 31 december 2020 : JA

6. Joskin kipper

Met het vaststellen van de Perspectiefnota is besloten de vervanging van de Joskin kipper te verplaatsen naar de jaarschijf 2024. De hiervoor geplande investering in 2020 kan worden afgeraamd. Wij hebben verzuimd om dit laatste te verwerken in de Perspectiefnota. Het krediet is voor de jaarschijf 2020 afgeraamd en weer opgevoerd in de begroting 2021-2024.

Krediet afsluiten per 31 december 2020 : JA

7. Zoutmenginstallatie

De zoutmenginstallatie is conform raming geleverd.

Krediet afsluiten per 31 december 2020 : JA

8. Zoutstrooiaanhangter

De zoutstrooiaanhangter is conform raming geleverd.

Krediet afsluiten per 31 december 2020 : JA

9. Folie vijver Polhaarweg

Met het vaststellen van de Perspectiefnota 2021-2024 is besloten de vervanging van het folie met vijf jaar uit te stellen tot 2025. Het krediet is voor de jaarschijf 2020 afgeraamd.

Krediet afsluiten per 31 december 2020 : JA

10. Strategische aankopen

Jaarlijks is een bedrag van € 1 miljoen beschikbaar voor strategische aankopen. In 2020 is geen gebruik gemaakt van het budget.

Krediet afsluiten per 31 december 2020 : JA

11. Magazijn Witte villa

De architect heeft samen met de exploitant en de gemeente als gebouweigenaar een nieuw ontwerp gemaakt. Het ontwerp is gepresenteerd aan de omwonenden. Momenteel wordt gezocht naar een geschikte aannemer. Vervolgens kan de omgevingsvergunning aangevraagd worden. De plan- en uitvoeringskosten blijven binnen het beschikbaar gestelde budget. De planning is om in 2021 te starten met de bouw maar dit is mede afhankelijk van de inspraakprocedure behorend bij de aanvraag omgevingsvergunning.

Krediet afsluiten per 31 december 2020 : NEE

12. Herinrichting voorplein gemeentehuis

De realisatie van de herinrichting van het voorplein is gestart en vindt gefaseerd plaats. De uitvoeringsfase, het realiseren van het project, loopt van november 2020 tot en met begin 2021. De verwachting is dat het beschikbaar gestelde krediet in 2021 wordt besteed. Bestedingen van het budget verloopt volgens plan.

Krediet afsluiten per 31 december 2020 : NEE

13. Voorbereidingskrediet Fabriek Zuid II

In de PPN 2021-2024 is voor de jaarschijf 2020 een voorbereidingskrediet van € 100.000 aangevraagd voor de locatie 't Fabriek Zuid II. Dit budget is bestemd voor noodzakelijke onderzoeken en de interne uren voor het opstellen van bestemmings- en inrichtingsplannen. De verwachting is dat een groot deel van dit budget in 2021 wordt ingezet.

Krediet afsluiten per 31 december 2020 : NEE

14. Voorbereidingskrediet locatie Vitens

Voor de noodzakelijke onderzoeken en de interne uren is een voorbereidingskrediet nodig voor de Locatie Vitens van € 50.000. Bij het vaststellen van een grondexploitatie zullen de gemaakte kosten worden opgenomen in de grondexploitatie.

Krediet afsluiten per 31 december 2020 : NEE

15. Voorbereidingskrediet locatie bibliotheek

De voorbereiding van de toekomstige grondexploitatie bibliotheek is in 2020 gestart. In totaal is een voorbereidingskrediet van € 40.000 nodig voor de noodzakelijke onderzoeken, sloopkosten, het opstellen van het bestemmingsplan en de interne uren. Bij het vaststellen van het bestemmingsplan zal een grondexploitatie worden opgesteld en zullen de gemaakte kosten worden opgenomen in de grondexploitatie.

Krediet afsluiten per 31 december 2020 : NEE

16. Voorbereidingskrediet locatie Kiezebrink

De voorbereiding van de toekomstige grondexploitatie Kiezebrink zal naar verwachting voor het grootste deel in 2020 uitgevoerd worden met een kleine uitloop naar 2021. In totaal is een voorbereidingskrediet van € 100.000 nodig voor de noodzakelijke onderzoeken, het opstellen van het bestemmingsplan en de interne uren. Bij het vaststellen van het bestemmingsplan zal een

grondexploitatie worden opgesteld en zullen de gemaakte kosten worden opgenomen in de grondexploitatie.

Krediet afsluiten per 31 december 2020 : NEE

4 Corona

Samenvatting corona gerelateerde baten en lasten jaarrekening 2020						
Programma	Corona baten en lasten 2020					Toelichting corona baten en lasten
	Meer lasten	Niet-gerealiseerde lasten	Meer baten	Niet-gerealiseerde baten	structureel of incidenteel	
Programma 1 Bestuur, ondersteuning en algemene dekkingsmiddelen	270.975	227.600	892.991	115.869	incidenteel	<p>Meerlasten: Vanwege het coronavirus zijn er extra kosten gemaakt om thuiswerken digitaal mogelijk te maken, denk aan het aanschaffen van apparatuur en software. Verder zijn er kosten gemaakt om het gemeentehuis coronaproof in te richten, is er extra communicatie ingezet voor het tegengaan van verdere verspreiding van het coronavirus en zijn er meerkosten gemaakt bij de accountantscontrole.</p> <p>Niet gerealiseerde lasten: De lasten die niet waren gerealiseerd maar wel waren begroot zijn onder andere de opleidingen die niet door zijn gegaan; de verminderde aanvragen bij de banqueting en vergaderservice; het niet plaatsvinden van de selectie van de kinderbürgermeester en het niet organiseren van een kindergemeenteraad en de niet personele inleen ter vervanging van ondernemingsraad leden vanwege corona.</p> <p>Meerbatens: Als gevolg van het coronavirus krijgen we een bedrag van €892.991 (t/m decembercirculaire) in het gemeentefonds ter compensatie, dit is inclusief de integratie uitkering participatie. Deze uitkering is naast de vergoeding voor TOZO en uitkering huur sportaccommodaties. We verwachten nog een verhoging aangezien we nog een vergoeding krijgen voor de noodopvang van kinderen van ouders met een cruciaal beroep en de inkomstenderving eigen bijdrage WMO. Verder is er €5.000 verkregen uit het A&O fonds voor het uitwerken van het vraagstuk 'snelle regeling HR-vraagstukken tijdens de corona crisis'.</p> <p>Niet gerealiseerde baten: Vanwege het coronavirus zijn er minder</p>

Samenvatting corona gerelateerde baten en lasten jaarrekening 2020						
Programma	Corona baten en lasten 2020					Toelichting corona baten en lasten
	Meer lasten	Niet-gerealiseerde lasten	Meer baten	Niet-gerealiseerde baten	structureel of incidenteel	
						inkomsten uit de toeristenbelasting; precariobelasting; huwelijksleges en huuropbrengsten van gebouwen en landerijen.
Programma 2 Openbare orde en veiligheid	496	-	-	-	incidenteel	Meerlasten: Er zijn niet meer boa's ingezet ondanks het coronavirus waardoor de handhaving van corona maatregelen niet tot extra kosten heeft geleid. Er zijn wel kosten gemaakt aan spandoeken of bordes i.v.m. corona.
Programma 3 Beheer openbare ruimte	9.714	22.000	-	750	incidenteel	Meerlasten: Vanwege het coronavirus zijn er extra gemaakte kosten voor schoonmaak, mondklappers, desinfectiemiddelen. Tevens is er in 2020 meer zwerfafval ingezameld dan verwacht. Niet gerealiseerde lasten: Vanwege het coronavirus is de inkoopprijs van brandstof aanzienlijk gedaald door de verminderde vraag waardoor er minder wordt uitgegeven. Niet gerealiseerde baten: De verhuur van gemeentelijke terreinen aan sportverenigingen is kwijtgescholden, wordt gecompenseerd vanuit het rijk.
Programma 4 Economische zaken	-	-	-	-	-	

Samenvatting corona gerelateerde baten en lasten jaarrekening 2020						
Programma	Corona baten en lasten 2020				structureel of incidenteel	Toelichting corona baten en lasten
	Meer lasten	Niet-gerealiseerde lasten	Meer baten	Niet-gerealiseerde baten		
Programma 5 Onderwijs en vrije tijd	61.490	161.686	21.326	88.184	incidenteel	<p>Meerlasten: Voor leerlingenvervoer is 80% doorbetaald ondanks dat er niet meer werd gereden. Deze lasten waren echter al begroot en zijn in die zin niet meerlasten, maar corona gerelateerde lasten. Verder zijn er kosten gemaakt i.v.m. noodopvang van kinderen.</p> <p>Niet gerealiseerde lasten: Voor Zwembaden zijn er minder kosten gemaakt omdat de Zwembaden een tijd dicht zijn geweest vanwege corona en er minder inhuur van personeel nodig was. Daarnaast is 20% van het leerlingenvervoer niet doorbetaald, zijn er minder lasten gemaakt voor de passantenhaven, zijn er lagere uitgaven aan de wandelvierdaagse en sporttoernooien en hebben activiteiten niet plaats kunnen vinden voor DNA van Dalfsen.</p> <p>Meerbatens: Ten compensatie van de gedeerde huurinkomen als gevolg van de maatregelen ter bestrijding van het coronavirus, hiervan hebben we €10.663 binnen gekregen voor de periode maart tot juni en de verwachting is dat voor de periode oktober tot en met december nogmaals een vergoeding voor gaat komen vanuit het rijk.</p> <p>Niet gerealiseerde baten: Vanwege lagere opbrengst zwemabonnement zijn er baten misgelopen en voor de sportparken zijn er lagere huuropbrengsten. Verder hebben scholingsactiviteiten geen doorgang kunnen vinden waardoor kosten komen te vervallen.</p>

Samenvatting corona gerelateerde baten en lasten jaarrekening 2020						
Programma	Corona baten en lasten 2020					Toelichting corona baten en lasten
	Meer lasten	Niet-gerealiseerde lasten	Meer baten	Niet-gerealiseerde baten	structureel of incidenteel	
Programma 6 Inkomensondersteuning	1.675.390	22.000	1.791.290	-	incidenteel	<p>Meerlasten: I.v.m. de behandeling van Tozo aanvragen zijn er meerlasten.</p> <p>Niet gerealiseerde lasten: Er zijn minder preventieactiviteiten voor statushouders (bijvoorbeeld Mindspring en Eurowijzer) uitgevoerd en daarnaast zijn er geen schoolbezoeken en evenementen geweest.</p> <p>Meerbaten: Voor het behandelen van de Tozo aanvragen krijgen we een vergoeding vanuit het Rijk.</p>
Programma 7 Sociaal Domein	532.841	91.850	-	23.000	incidenteel	<p>Meerlasten: Er zijn omzetgaranties verstrekt aan de zorgaanbieders hulp bij het huishouden, begeleiding en jeugd van maart tot en met juni 2020. De omzetgaranties waren begroot dus in die zin zijn het geen meerlasten ten opzichte van de begroting, echter zijn er kosten gemaakt voor niet geleverde diensten die later wellicht ingehaald moeten worden en dus tot meerlasten gaan leiden. Tevens is er een meerkosten-regeling voor de extra kosten die zijn gemaakt bij zorgaanbieders ten gevolge van de corona maatregelen. Verder is de vervoerder Mijn Taxi op Maat gecompenseerd voor 80% van de reguliere omzet. Als laatst zijn de sociale werkvoorzieningen Tiem en Larcom gecompenseerd voor de omzet tekorten gerelateerd aan corona.</p> <p>Niet gerealiseerde lasten: Als gevolg van corona zijn er minder kosten gemaakt voor participatieraad en daarnaast zijn er minder kosten gemaakt voor Mijn Taxi op Maat tegenover wat was begroot.</p> <p>Niet gerealiseerde baten: Voor de maanden april en mei 2020 zijn er geen inkomsten uit eigen bijdrage WMO.</p>

Samenvatting corona gerelateerde baten en lasten jaarrekening 2020						
Programma	Corona baten en lasten 2020					Toelichting corona baten en lasten
	Meer lasten	Niet-gerealiseerde lasten	Meer baten	Niet-gerealiseerde baten	structureel of incidenteel	
Programma 8 Duurzaamheid en milieu	-	-	128.000	-	incidenteel	Meerbaten: Als gevolg van de Corona pandemie is er in 2020 sprake van een hoger aanbod van huishoudelijk afval, waardoor er sprake is van een meeropbrengst van € 128.000. Dit wordt gestort in de reserve, en heeft daarom geen impact op jaarrekeningresultaat.
Programma 9 Ruimtelijke ordening	53	-	-	-	-	
Programma overstijgend	194.100	25.221	-	-	incidenteel	Meerlasten: I.v.m. het coronavirus zijn er meer uren gemaakt besteed aan coronataken en hebben werknemers bijzonder verlof opgenomen omdat ze niet aan het werk konden vanwege het coronavirus. De meer uren en uren aan bijzonder verlof i.v.m. het coronavirus bedragen €194.100. Het aantal uren dat besteed is aan corona werkzaamheden binnen normale werktijd bedragen €531.100 en zijn in die zin niet te definiëren als meerlasten. Voor het gemak hier in meegenomen om tot een totaaloverzicht te komen van de corona lasten. Niet gerealiseerde lasten: Als gevolg van het coronavirus zijn er minder reis en verblijfkosten gedeclareerd.
Totaal	2.745.059	550.357	2.833.607	227.803		

5 Ontwikkeling van de begroting 2020

bedragen
x € 1.000

Omschrijving	Baten	Lasten	Baten Reserve	Lasten Reserve	Eindtotaal
Programma 1: Bestuur, ondersteuning en algemene dekkingsmiddelen					
Primaire Begroting 2020	-45.706	13.262	-961	352	-33.053
010/2020 Verhoging subsidie Trefkoele 2020 - 2021		-25			-25
012/2020 Jaarrekening 2019		294	-3.209	2.915	0
013/2020 instellen Corona Noodfonds			-1.000	1.000	0
014/2020 1e bestuursrapportage 2020	9	454	-74	-352	37
017/2020 Meicirculaire 2020	-304				-304
018/2020 2e bestuursrapportage 2020	-414	-125			-539
019/2020 septembercirculaire 2020	-891				-891
022/2020 1e wijziging precariobelasting 2020	12				12
W201 loonsom t/m 6-3-20	64	-113			-49
W202 Loonsom memo CC		-132			-132
W203 Loonsom t/m 31-3	8	0			8
W204 Loonsom t/m 10-7	-4	-58			-62
W205a res. sociaal domein		-33			-33
W206 loonsom t/m 16-10	-4	-43			-47
W207 herschikking opleidingsbudget		-29			-29
Totaal programma 1 na wijziging	-47.230	13.451	-5.244	3.915	-35.108
Programma 2: Openbare orde en veiligheid					
Primaire Begroting 2020	-102	2.612	-35		2.475
014/2020 1e bestuursrapportage 2020	-46				-46
018/2020 2e bestuursrapportage 2020		27			27
W201 loonsom t/m 6-3-20		-4			-4
W202 Loonsom memo CC		4			4
W207 herschikking opleidingsbudget		4			4
Totaal programma 2 na wijziging	-148	2.642	-35		2.459
Programma 3: Beheer openbare ruimte					
Primaire Begroting 2020	-266	5.393	-257	0	4.870
012/2020 Jaarrekening 2019			-9	9	0
018/2020 2e bestuursrapportage 2020	5	-170			-165
W201 loonsom t/m 6-3-20		19			19
W202 Loonsom memo CC		19			19
W204 Loonsom t/m 10-7		9			9
W206 loonsom t/m 16-10		-1			-1

bedragen
x € 1.000

Omschrijving	Baten	Lasten	Baten Reserve	Lasten Reserve	Eindtotaal
W207 herschikking opleidingsbudget		10			10
Totaal programma 3 na wijziging	-261	5.279	-267	9	4.761
Programma 4: Economische zaken					
Primaire Begroting 2020	-801	983			182
018/2020 2e bestuursrapportage 2020		-9			-9
W202 Loonsom memo CC		-13			-13
W203 Loonsom t/m 31-3		75			75
Totaal programma 4 na wijziging	-801	1.036			235
Programma 5: Onderwijs en vrije tijd					
Primaire Begroting 2020	-591	5.729	-704		4.433
010/2020 Verhoging subsidie Trefkoele 2020 - 2021		25			25
012/2020 Jaarrekening 2019		92	-184	92	0
014/2020 1e bestuursrapportage 2020		86			86
018/2020 2e bestuursrapportage 2020	-20	-121			-141
W201 loonsom t/m 6-3-20	-7	13			6
W202 Loonsom memo CC		2			2
W203 Loonsom t/m 31-3	-4	-74			-77
W204 Loonsom t/m 10-7	-4				-4
W206 loonsom t/m 16-10		95			95
W207 herschikking opleidingsbudget		3			3
Totaal programma 5 na wijziging	-626	5.850	-888	92	4.429
Programma 6: Inkomensondersteuning					
Primaire Begroting 2020	-3.859	5.911	-65		1.987
014/2020 1e bestuursrapportage 2020	-499	549			50
017/2020 Meicirculaire 2020		57			57
018/2020 2e bestuursrapportage 2020	-5.178	5.147			-32
W201 loonsom t/m 6-3-20		-11			-11
W202 Loonsom memo CC		11			11
W204 Loonsom t/m 10-7		-6			-6
W206 loonsom t/m 16-10	-129	258			128
W207 herschikking opleidingsbudget		6			6
Totaal programma 6 na wijziging	-9.665	11.922	-65		2.192
Programma 7: Sociaal domein					
Primaire Begroting 2020	-958	20.109	-93		19.058

bedragen
x € 1.000

Omschrijving	Baten	Lasten	Baten Reserve	Lasten Reserve	Eindtotaal
012/2020 Jaarrekening 2019		97	-169	72	0
014/2020 1e bestuursrapportage 2020	-197	1.809			1.612
017/2020 Meicirculaire 2020		26			26
018/2020 2e bestuursrapportage 2020	-123	410			287
W201 loonsom t/m 6-3-20		74	-33		40
W202 Loonsom memo CC		30			30
W203 Loonsom t/m 31-3		74			74
W204 Loonsom t/m 10-7		73	-43		30
W205a res. sociaal domein		109	-76		33
W206 loonsom t/m 16-10	-6	-164			-170
W207 herschikking opleidingsbudget		5			5
Totaal programma 7 na wijziging	-1.284	22.650	-414	72	21.024
Programma 8: Duurzaamheid en milieu					
Primaire Begroting 2020	-5.079	5.344	-209		55
012/2020 Jaarrekening 2019		227	-227		0
014/2020 1e bestuursrapportage 2020	-525	569			44
018/2020 2e bestuursrapportage 2020	-23	-8			-31
W201 loonsom t/m 6-3-20	-9	18			9
W202 Loonsom memo CC		72			72
W203 Loonsom t/m 31-3	-4				-4
W204 Loonsom t/m 10-7	-1	-15			-16
W206 loonsom t/m 16-10		-6			-6
Totaal programma 8 na wijziging	-5.641	6.201	-437		123
Programma 9: Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting					
Primaire Begroting 2020	-8.339	9.837	-83		1.416
012/2020 Jaarrekening 2019		62	-62		0
018/2020 2e bestuursrapportage 2020	-177	-43			-220
W201 loonsom t/m 6-3-20		-11			-11
W202 Loonsom memo CC		7			7
W203 Loonsom t/m 31-3		-75			-75
W204 Loonsom t/m 10-7	-1	50			49
W206 loonsom t/m 16-10		2			2
W207 herschikking opleidingsbudget		1			1
Totaal programma 9 na wijziging	-8.518	9.831	-145		1.169
Eindtotaal	-74.174	78.863	-7.493	4.088	1.284

6 Gemeentefonds

	begroting 2020 oorspronkelijk	begroting 2020 na wijzigingen	jaarrekening 2020	afwijking 2020
Inkomensmaatstaven (WOZ-waarden)	-3.910.000	-3.850.000	-3.850.000	0
Uitgavenmaatstaven	22.934.000	23.469.000	23.554.000	85.000
Uitkeringsfactor	14.196.000	14.589.000	14.676.000	87.000
Afrekeningen voorgaande jaren			2.000	2.000
Integratie- en decentralisatie uitkeringen:				
Brede impuls combinatiefuncties	53.000	40.000	54.000	14.000
Decentralisatie provinciale VTH-taken	49.000	49.000	49.000	0
Gezond in de Stad		8.000	8.000	0
Voorschoolse voorziening peuters	47.000	60.000	60.000	0
Armoedebestrijding kinderen	66.000	66.000	66.000	0
Schulden en armoede	24.000	24.000	24.000	0
Maatschappelijke begeleiding statushouders		26.000	31.000	5.000
Verhoging taalniveau statushouders	33.000	33.000	33.000	0
Inburgering	0	57.000	57.000	0
Compensatie toeristen- en parkeerbelasting (compensatie corona)	0	47.000	47.000	0
Brede aanpak dak- en thuisloosheid	0	18.000	18.000	0
Extra kosten verkiezingen 2020 en 2021 ivm Covid-19	0	59.000	59.000	0
Noodopvang kinderen van ouders met cruciaal beroep (compensatie corona)	0	44.000	44.000	0
Precariobelasting en markt- en evenementenleges (compensatie corona)	0	14.000	14.000	0
Eigen bijdrage Wmo (abonnementstarief) (compensatie corona)	0	11.000	11.000	0
Vliegtuigwrak Millingen	390.000	400.000	211.000	-189.000
Compensatie.abonnementstarief alg. voorz.HH	140.000			0
Een leven lang bewegen en sport	14.000			0
Participatie	2.862.000	3.239.000	3.239.000	0
Voogdij/18+	748.000	771.000	771.000	0
Totaal uitkering 2020:	37.646.000	39.174.000	39.178.000	4.000

7 Verantwoording fractieondersteuning 2020

Fractie: Gemeentebelangen

Datum	Crediteur/leverancier	Omschrijving	Ontvangst	Uitgave
31-03-20	Gemeente Dalfsen	Fractieondersteuning 2020	€ 5.860,00	
16-03-20	Monique Huis op stellen	Fractiebezoek ondernemers centrumplan		€ 25,94
20-09-20	De Heeg	Hosting website		€ 83,49
19-12-20	J. Lubbers	Kosten maken film		€ 100,00
19-12-20	K. Siero	Vergoeding fractieondersteuning 2020		€ 250,00
19-12-20	H. van den Berg	Vergoeding fractieondersteuning 2020		€ 250,00
div	Rabobank	Bankkosten		€ 125,38
	Totaal		€ 5.860,00	€ 834,81

Fractie: CDA

Datum	Crediteur/leverancier	Omschrijving	Ontvangst	Uitgave
31-03-20	Gemeente Dalfsen	Fractieondersteuning 2020	€ 4.060,00	
16-05-20	Ondernemersvereniging Nieuwleusen	1. Advertentie Dalfser Marskramer (Kerstbericht)		€ 193,60
16-05-20	J. Schiphorst	2. Declaratie The Read Shop (Attenties)		€ 10,98
16-05-20	A.J. Ramerman	3. Declaratie Videopakket (software)		€ 121,00
16-05-20	J. Schiphorst	4. Declaratie Annemoon (Attentie Dhr. Schrijver)		€ 20,00
16-05-20	Anne-Moon	5. Attenties lintjesregen		€ 103,50
08-06-20	Anne-Moon	6. Attenties lintjesregen		€ 58,50
08-06-20	J. Schiphorst	7. Declaratie Berdien (bloemen oorlogsmonument)		€ 20,00
24-07-20	Ondernemersvereniging Nieuwleusen	8. Advertentie Dalfser Marskramer (Zomerbericht)		€ 121,00
17-09-20	E. Ruitenbergh	9. Declaratie Dwars (attentie vv Hoonhorst)		€ 37,50
22-12-20	H. Martens	Vergoeding steunfractie		€ 400,00
22-12-20	A.F. Erich	Vergoeding steunfractie		€ 400,00
22-12-20	J.W. Eilander	Secretariële ondersteuning		€ 50,00
div	Rabobank	Kosten Rabo BasisPakket		€ 198,92
	Totaal		€ 4.060,00	€ 1.735,00

Fractie: ChristenUnie

Datum	Crediteur/leverancier	Omschrijving	Ontvangst	Uitgave
31-03-20	Gemeente Dalfsen	Fractieondersteuning	€ 3.160,00	
02-03-20	Regiobode	Advertentie "De Vecht verbindt"		€ 143,99
02-03-20	Twenty Four Webvertising	Banner DalfsenNET "De Vecht verbindt"		€ 181,50
02-03-20	Printhus	Posters "De Vecht verbindt"		€ 18,00
18-03-20	Ondernemersvereniging Nieuwleusen	Advertentie: "De Vecht verbindt"		€ 217,80

20-03-20	Regiobode	Advertentie "De Vecht verbindt"		€ 148,99
16-06-20	H.J. Batterink	Declaratie ONL (Column)		€ 54,16
26-11-20	C.M. Gijtenbeek	Declaratie Compustore (Laptop en software)		€ 573,00
21-12-20	R. Holtrust	Vrijwilligersvergoeding 2020		€ 50,00
21-12-20	M. Kuiterman	Vrijwilligersvergoeding 2020		€ 350,00
21-12-20	G.J.W. Post	Vrijwilligersvergoeding 2020		€ 150,00
21-12-20	D. van Gelder	Vrijwilligersvergoeding 2020		€ 350,00
div	Rabobank	Kosten		€ 19,95
	Totaal		€ 3.160,00	€ 2.257,39

Fractie: PvdA

Datum	Crediteur/leverancier	Omschrijving	Ontvangst	Uitgave
31-03-20	Gemeente Dalfsen	Fractieondersteuning 2020	€ 2.710,00	
04-03-20	A.J. van der Sluis	Declaratie thema-avond de Vecht verbindt		€ 192,85
10-03-20	D. Brugman	Declaratie thema-avond de Vecht verbindt		€ 24,48
06-04-20	Ontmoetingscentrum	Kosten thema-avond de Vecht verbindt		€ 509,08
div	Rabobank	Bankkosten		€ 119,39
div	P. Weerstra	Vergoeding steunfractie 2020		€ 650,00
	Totaal		€ 2.710,00	€ 1.495,80

Fractie: VVD

Datum	Crediteur/leverancier	Omschrijving	Ontvangst	Uitgave
31-3-2020	Gemeente Dalfsen	Fractieondersteuning 2020	€ 2.260,00	
20-1-2021	R. Frijling	Vergoeding steunfractie 2020		€ 750,00
20-1-2021	H. Kok	Vergoeding steunfractie 2020		€ 750,00
div	Rabobank	Bankkosten		€ 19,95
	Totaal		€ 2.260,00	€ 1.519,95

Fractie: D66

Datum	Crediteur/leverancier	Omschrijving	Ontvangst	Uitgave
7-12-2020	Gemeente Dalfsen	Fractieondersteuning 2020	€ 2.260,00	
11-12-2020	J.B. Smalbraak	Vergoeding steunfractie 2020		€ 600,00
11-12-2020	A.M. Seuters	Vergoeding steunfractie 2020		€ 460,00
11-12-2020	J.T.P.M. Rooijackers	Vergoeding steunfractie 2020		€ 100,00
11-12-2020	M. Dijsselhof	Vergoeding steunfractie 2020		€ 100,00
11-12-	H. van Nes	Vergoeding steunfractie 2020		€ 100,00

2020				
11-12-2020	M.M. van den Berg	Vergoeding steunfractie 2020		€ 600,00
11-12-2020	A.T.P. Bouwman	Vergoeding steunfractie 2020		€ 100,00
11-12-2020	H. Prins	Vergoeding steunfractie 2020		€ 100,00
11-12-2020	G. van Hofwegen	Vergoeding steunfractie 2020		€ 100,00
	Totaal		€ 2.260,00	€ 2.260,00

8 Beleidsindicatoren meerjarig

Programma 1 Bestuur, ondersteuning en algemene dekkingsmiddelen									
Indicator	Type Indicator	Toelichting indicator	Eenheid	Bron	Nederlands gemiddelde 2018	Jaarrekening 2018	Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Jaarrekening 2020
Formatie	Verplichte Beleidsindicator	Het gaat om de toegestane formatie in fte van het ambtelijk apparaat. Het betreft de formatie van de gemeente Dalfsen, dus exclusief Stichting Dalfsen Werkt. Uitgangspunt is het vastgestelde formatieplan, dus niet de werkelijke bezetting. Het gaat om formatieplaatsen ongeacht of die worden ingevuld door iemand met een vaste aanstelling, een tijdelijke aanstelling of nog openstaan in de vorm van een vacature. Fte is het equivalent van een 36-urige werkweek.	Fte per 1.000 inwoners	Bron: Eigen gegevens	x	6,9 (peildatum 1 jan. 2018)	7,5 (2019)	7,2 (2020)	7,2 (2020)

Programma 1 Bestuur, ondersteuning en algemene dekkingsmiddelen									
Indicator	Type Indicator	Toelichting indicator	Eenheid	Bron	Nederlands gemiddelde 2018	Jaarrekening 2018	Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Jaarrekening 2020
Bezetting	Verplichte Beleidsindicator	Het gaat om het werkelijk aantal fte dat werkzaam is, dus niet om de toegestane formatieve omvang uit het formatieplan. Ook boventallige medewerkers worden hierin meegeteld. Het betreft de bezetting van de gemeente Dalfsen exclusief Stichting Dalfsen Werkt.	Fte per 1.000 inwoners	Bron: Eigen gegevens	x	6,6 (peildatum 2018)	7,3 (2019)	7 (2020)	7,1 (2020)
Apparaatskosten	Verplichte Beleidsindicator	De noodzakelijke financiële middelen voor het inzetten van personeel (salarissen), organisatie-, huisvestings-, materieel-, automatiseringskosten e.d. voor de uitvoering van de organisatorische taken. Het betreft dus alle personele en materiële kosten die verbonden zijn aan het functioneren van de organisatie, exclusief griffie en bestuur.	Kosten per inwoner	bron: eigen begroting	x	€635 (realisatie 2018)	€624 (2019)	€646 (2020)	€648 (2020)

Programma 1 Bestuur, ondersteuning en algemene dekkingsmiddelen									
Indicator	Type Indicator	Toelichting indicator	Eenheid	Bron	Nederlands gemiddelde 2018	Jaarrekening 2018	Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Jaarrekening 2020
Externe inhuur	Verplichte Beleidsindicator	Het uitvoeren van werkzaamheden in opdracht van een bij de organisatie in dienst zijnde opdrachtgever, door een private organisatie met winstoogmerk, door middel van het tegen betaling inzetten van personele capaciteit en deskundigheid, zonder dat daar een arbeidsovereenkomst of aanstelling tussen organisatie en de daarbij ingezette personen aan ten grondslag ligt. Onder externe inhuur valt niet: alle vormen waarin een product of opdracht compleet in de markt wordt gezet of inhuur van deskundigheid voor de uitoefening van wettelijke taken, zoals bijvoorbeeld tolken.	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten externen	bron: eigen begroting	x	20% (realisatie 2018)	15,53% (2019)	7% (2020)	12% (2020)

Programma 1 Bestuur, ondersteuning en algemene dekkingsmiddelen									
Indicator	Type Indicator	Toelichting indicator	Eenheid	Bron	Nederlands gemiddelde 2018	Jaarrekening 2018	Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Jaarrekening 2020
Overhead	Verplichte Beleidsindicator	Alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces. Het percentage overhead betreft de overheadkosten zoals begroot op taakveld 0.4 gedeeld door het totaal saldo van de lasten (exclusief toevoegingen aan reserves).	% van totale lasten	bron: eigen begroting	x	12,7% (realisatie 2018)	9,97% (2019)	12% (2020)	14% (2020)
Waardering communicatie van de gemeente	Indicator			bron: burgerpanel	x	x	x	x	x
Beoordeling participatie bij totstandkoming beleid	Indicator			bron: burgerpanel	x	x	6,4 (dec. 2019)	x	x

Programma 1 Bestuur, ondersteuning en algemene dekkingsmiddelen									
Indicator	Type Indicator	Toelichting indicator	Eenheid	Bron	Nederlands gemiddelde 2018	Jaarrekening 2018	Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Jaarrekening 2020
Betrokkenheid inwoners bij gemeenteraad	Indicator	Vraagstelling aan burgerpanel was: Ik voel mij momenteel betrokken bij de gemeenteraad.		bron: burgerpanel	x	x	2% helemaal mee eens 10% mee eens 39% neutraal 33% oneens 10% helemaal oneens 6% geen mening (dec. 2019)	x	x
Burgerpeiling: waardering alle inspanningen van de gemeente	Indicator			bron: waarstaatjegemeente.nl	x	x	7,22 (dec. 2019)	x	x
Dekking uit reserves voor exploitatie	Indicator		%	bron: begroting	x	x	0,2% (dec. 2019)	0,6% (2020)	0,3%
Voldoen aan BIG	Indicator		%	bron: eigen gegevens	x	80% (stand december 2018)	x	x	x

Programma 2 Openbare orde en veiligheid									
Indicator	Type Indicator	Toelichting indicator	Eenheid	Bron	Nederlands gemiddelde 2018	Jaarrekening 2018	Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Jaarrekening 2020
Verwijzingen Halt	Verplichte Beleidsindicator		Aantal per 10.000 jongeren (12-17 jaar)	Bron: Bureau Halt	131 (periode 2017)	129 (periode 2017)	132 (2018)	132 (2018)	38 (2019)
Winkeldiefstallen	Verplichte Beleidsindicator		Aantal per 1.000 inwoners	Bron: CBS	2,2 (periode 2017)	0,5 (periode 2017)	0,5 (2018)	0,5 (2018)	0,4 (2019)
Geweldsmisdrijven	Verplichte Beleidsindicator		Aantal per 1.000 inwoners	Bron: CBS	5,1 (periode 2017)	1,2 (periode 2017)	1,4 (2018)	1,4 (2018)	1,9 (2019)
Diefstallen uit woning	Verplichte Beleidsindicator		Aantal per 1.000 inwoners	Bron: CBS	2,9 (periode 2017)	1,5 (periode 2017)	0,9 (2018)	0,9 (2018)	1,4 (2019)
Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	Verplichte Beleidsindicator		Aantal per 1.000 inwoners	Bron: CBS	6,3 (periode 2017)	1,9 (periode 2017)	1,6 (2018)	1,6 (2018)	1,9 (2019)
Te hard rijden (percentage veel overlast)	Indicator	1 x in de 4 jaar wordt de veiligheidsmonitor uitgevoerd	%	bron:*Veiligheidsmonitor	x	x	x	x	x
Aanpak woonoverlast (percentage veel overlast)	Indicator	1 x in de 4 jaar wordt de veiligheidsmonitor uitgevoerd	%	bron:*Veiligheidsmonitor	x	x	x	x	x

Programma 2 Openbare orde en veiligheid									
Indicator	Type Indicator	Toelichting indicator	Eenheid	Bron	Nederlands gemiddelde 2018	Jaarrekening 2018	Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Jaarrekening 2020
Aantal woninginbraken	Indicator			bron: politiecijfers	x	x	44 (dec. 2019)	30 (2020)	29 (2020)
Aantal publicaties over risico's en bijhorende handelingsperspectieven	Indicator			Bron: Lokale media (KernPunten) en gemeentelijke website	x	6 (stand december 2018)	x	x	x

Programma 3 Beheer Openbare Ruimte									
Indicator	Type Indicator	Toelichting indicator	Eenheid	Bron	Nederlands gemiddelde 2018	Jaarrekening 2018	Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Jaarrekening 2020
Optimaliseren van 30 km zones, jaarlijks één project (aantal)	Indicator			Bron: eigen gegevens	x	1 (stand december 2018)	x	x	x
Uitvoering project uit uitvoeringsprogramma, jaarlijks 1 project	Indicator			Bron: eigen gegevens	x	x	x	1 (2020)	1 (2020)
Minder ongevallen (% daling)	Indicator	Het aantal minder ongevallen ter vergelijking van het jaar ervoor.	%	Bron: Langjarige landelijke cijfers (Viasat)	x	7% (stand dec. 2018)	x	x	x

Programma 3 Beheer Openbare Ruimte									
Indicator	Type Indicator	Toelichting indicator	Eenheid	Bron	Nederlands gemiddelde 2018	Jaarrekening 2018	Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Jaarrekening 2020
Groenstructuurplan (GSP)	Indicator	Eind 2018 wordt aan de raad een Groenstructuurplan (GSP) voorgelegd. Paragraaf sturen en meten maakt onderdeel uit van dit plan en zal worden vertaald binnen de P & C cyclus.			x	x	x	x	x
Toegroeien naar 24 centrale buurtplekken	Indicator	Een centrale plek is een goed bereikbare speelplek per buurt of cluster van buurten die geschikt is voor een brede doelgroep van 0 t/m 18 jaar.		bron: eigen gegevens	x	x	19 (dec. 2019)	21 (2020)	19 (2020)
Omvormen speelplekken naar 33 informele speelplekken	Indicator			bron: eigen gegevens	x	x	11 (dec. 2019)	19 (2020)	11 (2020)
Toegroeien naar 61 steunplekken	Indicator			bron: eigen gegevens	x	x	52 (dec. 2019)	55 (2020)	52 (2020)
Aanpak onveilige situaties, jaarlijks één project	Indicator			bron: eigen gegevens	x	x	1 (dec. 2019)	1 (2020)	1 (2020)

Programma 3 Beheer Openbare Ruimte									
Indicator	Type Indicator	Toelichting indicator	Eenheid	Bron	Nederlands gemiddelde 2018	Jaarrekening 2018	Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Jaarrekening 2020
Beheerdisciplines voldoen aan de onderhoudsnorm B/C	Indicator	Behoud van een duurzame, veilige en nette omgeving als kernkwaliteit van de kernen en het buitengebied van de gemeente. 100% voldaan wordt als per discipline 90% van de metingen voldoet aan of hoger is dan de gestelde norm.	%	Schouw	x	x	100% (dec. 2019)	100% (2020)	100% (2020)
Beheerdisciplines voldoen aan de onderhoudsnorm	Indicator	De onderhoudsnorm is A voor dorpscentra, de hoofdstructuren en begraafplaatsen. 100% voldaan wordt als per discipline 90% van de metingen voldoet aan of hoger is dan de gestelde norm.	%	Bron: Schouw	x	100% (stand december 2018)	100% (dec. 2019)	100% (2020)	100% (2020)

Programma 4 Economische zaken									
Indicator	Type Indicator	Toelichting indicator	Eenheid	Bron	Nederlands gemiddelde 2018	Jaarrekening 2018	Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Jaarrekening 2020

Programma 4 Economische zaken									
Indicator	Type Indicator	Toelichting indicator	Eenheid	Bron	Nederlands gemiddelde 2018	Jaarrekening 2018	Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Jaarrekening 2020
Functiemenging	Verplichte Beleidsindicator	De functiemengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen.	%	Bron: LISA	52,4% (periode 2017)	51,3% (periode 2017)	51,8% (2018)	51,8% (2018)	53 (2019)
Vestigingen (van bedrijven)	Verplichte Beleidsindicator		Aantal per 1.000 inwoners (15 t/m 64 jaar)	Bron: LISA	120 (periode 2017)	131,5 (periode 2017)	159,2 (2018)	159,2 (2018)	160,2 (2019)
Werkgelegenheid	Indicator			Bron: LISA	x	12.357 (stand 2018)	x	x	x
Werkzoekenden	Indicator			Bron: C.W.I. (Centrum Werk en Inkomen)	x	326 (december 2018)	x	x	x
Uitgifte aantal ha	Indicator		in ha	bron: eigen gegevens	x	1,4 (2018)	x	x	x
Aantal bedrijfsbezoeken	Indicator			bron: eigen gegevens	x	8 (dec. 2018)	x	x	x

Programma 5 Onderwijs en vrije tijd

Indicator	Type Indicator	Toelichting indicator	Eenheid	Bron	Nederlands gemiddelde 2018	Jaarrekening 2018	Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Jaarrekening 2020
Voortijdige schoolverlaters (VO + MBO onderwijs)	Verplichte Beleidsindicator	Het percentage van het totaal aantal leerlingen (12 - 23 jaar) dat voortijdig, dat wil zeggen zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat.	% deelnemers	bron: DUO/Ingrado	2% (periode 2016)	0,7% (periode 2016)	1% (2018)	0,7% (2016-2017)	1,2% (2019)
% Niet-sporters	Verplichte Beleidsindicator		%	bron: Gezondheidsmonitor (CBS, RIVM, GGD'en)	48,7% (periode 2016)	49,3% (periode 2016)	49,3% (2016)	49,3% (2016)	49,3% (2016)
Absoluut verzuim	Verplichte Beleidsindicator	Het aantal leerplichtigen dat niet staat ingeschreven op een school.	Aantal per 1.000 inwoners 5-18 jr	bron: DUO/Ingrado	1,82 (periode 2017)	4,06 (periode: 2017)	1,8 (periode 2018)	4,06 (2017)	1,7 (2019)
Relatief verzuim	Verplichte Beleidsindicator	Het aantal leerplichtigen dat wel staat ingeschreven op een school, maar ongeoorloofd afwezig is.	Aantal per 1.000 Inwoners 5-18 jr	bron: DUO/Ingrado	26,58 (periode 2017)	13,05 (periode: 2017)	15 (periode 2018)	13,05 (2017)	13 (2019)
Relatief verzuim	Indicator		per 1.000 leerlingen	bron: DUO	x	18 (stand dec. 2018)	x	x	x
Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie	Indicator		(% deelnemers aan het VO en MBO onderwijs)	bron: DUO	x	0,67% (stand dec. 2018)	x	x	x

Absoluut verzuim	Indicator		per 1.000 leerlingen	bron: DUO	x	2 (stand dec. 2018)	x	x	x
Aantal vrijwilligers bibliotheek	Indicator			bron: bibliotheek	x	130 (stand dec. 2018)	x	x	x
Aantal leden van de bibliotheek	Indicator			bron: bibliotheek	x	7102 (stand dec. 2018)	x	x	x
Aantal werkzame personen in de sector Recreatie en Toerisme (vrijtijdseconomie)	Indicator			bron: LISA/Biro	x	882 (stand dec. 2018)	882 (2018)	865 (2020)	nrb
Aantal doorverwijzingen vanuit keukentafelgesprekken naar beweeg en sportactiviteiten in het voorliggend veld neemt jaarlijks toe	Indicator				x	x	x	5 (2020)	0 (2020)
Het aantal statushouders dat deelneemt aan het reguliere beweeg- en sportaanbod neemt jaarlijks toe.	Indicator				x	x	x	5 (2020)	3 (2020)
Het aantal deelnemers dat een stap vooruitgaat op de participatieladders als gevolg van de trainingen neemt jaarlijks toe.	Indicator				x	x	x	3 (2020)	0 (2020)

Er vindt uitstroom plaats van het aantal jeugdigen dat na projecten gericht op motorische ontwikkeling doorstroomt naar het reguliere beweeg- en sportaanbod.	Indicator				x	x	x	3 (2020)	3 (2020)
Het aandeel volwassenen (21-45) dat deelneemt aan georganiseerde sport bij een vereniging neemt in vier jaar tijd toe met 5%.	Indicator				x	x	x	2.648	x
Het aantal ouderen dat deelneemt aan het kennismakingsaanbod neemt jaarlijks toe.	Indicator				x	x	x	20 (2020)	0 (2020)
Aantal overnachtingen (dagrecreatie niet meetbaar) Recreatie en toerisme (vrijtijdseconomie)	Indicator			Bron: eigen gegevens	x	189.693 (2017)	191.700 (dec. 2019)	194.000 (2020)	199.021 (2019)

Programma 6 Inkomensondersteuning									
Indicator	Type Indicator	Toelichting indicator	Eenheid	Bron	Nederlands gemiddelde 2018	Jaarrekening 2018	Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Jaarrekening 2020
Personen met een bijstandsuitkeringen	Verplichte Beleidsindicator		Aantal per 1.000 inwoners 18jr eo	bron: CBS	40,1 (1e hj 2018)	15 (1e hj 2018)	15,22 (1e hj 2019)	15,4 (2e hj 2018)	208,3 (2020)
Taakstelling en realisatie te huisvesten vergunninghouders	Indicator		%	bron: eigen gegevens	x	75% (dec. 2018)	69% (dec. 2019)	90-95% (2020)	103 % (2020)

Programma 6 Inkomensondersteuning									
Indicator	Type Indicator	Toelichting indicator	Eenheid	Bron	Nederlands gemiddelde 2018	Jaarrekening 2018	Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Jaarrekening 2020
Percentage vergunninghouders dat na zes maanden participeert	Indicator	*Met participeren bedoelen we in dit kader dat iemand een baan heeft, in een traject bij een werkgever zit (taal/werkstage, proefplaatsing, etc.) of vrijwilligerswerk doet.	%	bron: eigen gegevens	x	44% (december 2018)	60% (dec. 2019)	75% (2020)	12,5% (2020)
Aantal huishouden met bewindvoering	Indicator			bron: eigen administratie	x	x	95 (dec. 2019)	93 (2020)	110 (2020)
Aantal kinderen dat een bestelling heeft gedaan via de kindregeling	Indicator			bron: eigen administratie	x	x	220 (dec. 2019)	180 (2020)	255 (2020)
Aantal schuldhulptrajecten	Indicator			bron: Registraties diverse organisaties	x	60 (dec. 2018)	x	x	x

Programma 7 Sociaal Domein									
Indicator	Type Indicator	Toelichting indicator	Eenheid	Bron	Nederlands gemiddelde 2018	Jaarrekening 2018	Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Jaarrekening 2020

Programma 7 Sociaal Domein									
Indicator	Type Indicator	Toelichting indicator	Eenheid	Bron	Nederlands gemiddelde 2018	Jaarrekening 2018	Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Jaarrekening 2020
Wmo-cliënten met een maatwerkarrangement	Verplichte Beleidsindicator	Een maatwerkarrangement is een vorm van specialistische ondersteuning binnen het kader van de Wmo. Voor de Wmo gegevens geldt dat het referentiegemiddelde gebaseerd is op 180 deelnemende gemeenten.	Aantal per 1.000 inwoners	bron: CBS	58 (1e hj 2018)	44 (1e hj 2018)	45 (1e hj 2019)	46 (2e hj 2018)	55 (2020)
Netto arbeidsparticipatie	Verplichte Beleidsindicator	Het percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking.	%	bron: CBS	66,6% (2017)	71,4% (2017)	71,4% (2018)	71,4% (2018)	72,4% (2019)
% Jeugdwerkloosheid	Verplichte Beleidsindicator	16 t/m 22 jarigen	%	bron: Verwey Jonker Instituut	1,52% (2015)	0,87% (2015)	x	0,87% (2015)	x
Werkloze jongeren	Verplichte Beleidsindicator	Het percentage werkloze jongeren (16-22 jaar).	%	bron: CBS	x	x	2% (2018)	x	1% (2019)
Aantal re-integratievoorzieningen	Verplichte Beleidsindicator	(15 t/m 65 jaar)	Aantal per 10.000 inwoners	bron: CBS	26,1 (1e hj 2018)	7,2 (1e hj 2018)	x	x	x
Lopende re-integratievoorzieningen	Verplichte Beleidsindicator	Het aantal re-integratievoorzieningen. (15 - 64 jaar)	Aantal per 10.000 inwoners	bron: CBS	x	x	85,6 (1e hj 2018)	86 (1e hj 2018)	73,4 (2020)

Programma 7 Sociaal Domein									
Indicator	Type Indicator	Toelichting indicator	Eenheid	Bron	Nederlands gemiddelde 2018	Jaarrekening 2018	Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Jaarrekening 2020
Jongeren met jeugdhulp	Verplichte Beleidsindicator	% van alle jongeren tot 18 jaar	%	bron: CBS	9,2% (1e hj 2018)	7,5% (1e hj 2018)	8,9% (1e hj 2019)	8,8% (2e hj 2018)	10,2% (2019)
Jongeren met jeugdbescherming	Verplichte Beleidsindicator	% van alle jongeren tot 18 jaar	%	bron: CBS	1% (1e hj 2018)	0,6% (1e hj 2018)	0,6% (1e hj 2019)	0,6% (2e hj 2018)	0,7% (2019)
Jongeren met jeugdreclassering	Verplichte Beleidsindicator	% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar	%	bron: CBS	0,3% (1e hj 2018)	x	x	x	n.b.
Banen	Verplichte Beleidsindicator	Het aantal banen, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar.	per 1.000 inwoners	bron: CBS/LISA	651,5 (2017)	582,3 (2017)	704,7 (2018)	704,7 (2018)	745,8 (2019)
Jongeren met delict voor rechter	Verplichte Beleidsindicator	Het percentage jongeren (12-21 jaar) dat met een delict voor de rechter is verschenen. bron: Verwey Jonker Instituut (jaarrekening 2018 en begroting 2020) ; CBS (jaarrekening 2019)	% 12 t/m 21 jarigen	Verwey Jonker Instituut / CBS	1,45% (2015)	0,33% (2015)	0% (2018)	0,33% (2015)	0% (2019)
Kinderen in uitkeringsgezin	Verplichte Beleidsindicator	Het percentage kinderen tot 18 jaar dat in een gezin leeft dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen.	%	bron: CBS	x	x	2% (2018)	x	3% (2019)

Programma 7 Sociaal Domein									
Indicator	Type Indicator	Toelichting indicator	Eenheid	Bron	Nederlands gemiddelde 2018	Jaarrekening 2018	Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Jaarrekening 2020
%Kinderen in armoede	Verplichte Beleidsindicator	% kinderen tot 18 jaar,	%	bron: Verwey Jonker Instituut	6,58% (2015)	1,94% (2015)	x	1,94% (2015)	x
Cliëntervaring met betrekking tot kwaliteit van geleverde ondersteuning	Indicator	Cliëntervaringsonderzoek en Wmo (% cliënten dat de kwaliteit van de ondersteuning als goed ervaart)	%	Cliëntervaringsonderzoek en Wmo	x	84% (dec. 2018)	87% (dec. 2019)	86% (2020)	92% (2020)
Jaarlijks komen minimaal 3 nieuwe initiatieven tot stand die bijdragen aan de transitie opgave jeugdzorg	Indicator			bron: Subsidieboek	x	3 (dec. 2018)	x	x	x
Aantal garantiebanen participatie	Indicator			bron: eigen gegevens	x	19 (dec. 2018)	x	x	x
Aantal garantiebanen	Indicator			Bron: Monitor UWV	x	x	x	x	x
Jaarlijks procentuele uitstroom vanuit participatie wet	Indicator		%	bron: eigen gegevens	x	x	35% (dec. 2019)	x	x

Programma 7 Sociaal Domein									
Indicator	Type Indicator	Toelichting indicator	Eenheid	Bron	Nederlands gemiddelde 2018	Jaarrekening 2018	Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Jaarrekening 2020
Detachering aantal personen via SDW	Indicator	Detachering via de SDW is één van de re-integratiemiddelen die ingezet kunnen worden voor het realiseren van uitstroom van mensen met een uitkering op grond van de Participatiewet. Waar mogelijk treden uitkeringsgerechtigden rechtstreeks in dienst bij de werkgever		bron: Administratie SDW	x	3 (dec. 2018)	x	x	x
Succesvol afgeronde trajecten	Indicator		%	bron: eigen gegevens	x	x	90% (dec. 2019)	x	x
Cliëntervaring of ondersteuning voldoet aan de hulpvraag	Indicator	Cliëntervaringsonderzoek en Wmo (% cliënten dat de kwaliteit van de ondersteuning als goed ervaart)	%	Cliëntervaringsonderzoek en Wmo	x	x	86% (dec. 2019)	88% (2020)	91% (2020)
Doel 2: maximale participatie personen met participatiewet uitkering.	Indicator	Het aantal mensen met een traject.		Bron: GWS4all	x	x	x	180 (2020)	214 (2020)
Doel 3: 30% van de instroom is binnen 12 maanden weer uitgestroomd naar betaald werk	Indicator	Bron: Eigen gegevens	%	Bron: Eigen gegevens	x	x	x	>30% (2020)	25% (2020)

Programma 7 Sociaal Domein									
Indicator	Type Indicator	Toelichting indicator	Eenheid	Bron	Nederlands gemiddelde 2018	Jaarrekening 2018	Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Jaarrekening 2020
Doel 4: niet meer dan 25% zit langer dan 4 jaar in de uitkering	Indicator		%	bron: GWS4all	x	x	x	25% (2020)	40% (2020)
Doel 5: aantal personen met Beschut Werk	Indicator			GWS4all	x	x	x	5 (2020)	4 (2020)
Ervaren gezondheid	Indicator	4 jaarlijks	%	Bron: GGD gezondheidsmonitor	x	x	x	x	x

Programma 8 Duurzaamheid en Milieu									
Indicator	Type Indicator	Toelichting indicator	Eenheid	Bron	Nederlands gemiddelde 2018	Jaarrekening 2018	Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Jaarrekening 2020
Fijn huishoudelijk restafval	Verplichte Beleidsindicator	Fijn huishoudelijk restafval	kg per inwoner	bron: CBS	174 (2017)	57 (2017)	56 (2018)	57 (2017)	54 (2019)
Hernieuwbare elektriciteit	Verplichte Beleidsindicator		%	bron: Klimaatmonitor Rijkswaterstaat	13,5% (2017)	28,4% (2017)	35,2% (2018)	28,3% (2017)	32,1 % (2018)
Hergebruik % afval	Indicator		%	bron: jaarcijfers ROVA	x	86% (dec. 2018)	88% (dec. 2019)	85% (2020)	86% (2020)
Zwerfafval cijfer netheid	Indicator	2-jaarlijkse enquête			x	8 (dec 2018)	x	x	x
Kg restafval per inwoner	Indicator			bron: ROVA	x	64 (dec. 2018)	59 kg (dec. 2019)	60 kg (2020)	64 kg (2020)

Programma 8 Duurzaamheid en Milieu									
Indicator	Type Indicator	Toelichting indicator	Eenheid	Bron	Nederlands gemiddelde 2018	Jaarrekening 2018	Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Jaarrekening 2020
Energieneutraliteit: Cijfers energieverbruik	Indicator			bron: Klimaatmonitor (1x p/j)	x	1.492 TJ (dec. 2018)	x	x	x
Energieneutraliteit: Verhouding duurzame dienstkilometers t.o.v. overige dienstkilometers	Indicator			bron: Klimaatmonitor (1x p/j)	x	11% (dec. 2018)	15% (dec. 2019)	10-90% (2020)	7% (2020)
Energieneutraliteit: Hoeveelheid opgewekte duurzame energie	Indicator	2018: De totale hoeveelheid opgewekte duurzame energie is 212 TJ zonder het aandeel mobiliteit (Energiepresentatie 10 jan jl.),		bron: Klimaatmonitor (1x p/j)	x	212 TJ (dec. 2018)	x	x	x
Zelf opwekken duurzame energie voor eigen gebruik gemeentelijke gebouwen	Indicator		%	Eigen gegevens	x	x	20% (dec. 2019)	10% (2020)	19% (2020)
Circulair ondernemen	Indicator	1 keer per jaar onderzoek			x	x	x	1 (2020)	0 (2020)
Lokale kracht - projecten in uitvoering	Indicator			Eigen gegevens (Dalfser Duurzaamheids-Index DDI)	x	x	15 (dec. 2019)	15 (2020)	3 (2020)
Terugdringen totaal gebruik energie gemeentelijke gebouwen:	Indicator		%	Eigen gegevens	x	x	78% (dec. 2019)	95% (2020)	81% (2020)

Programma 8 Duurzaamheid en Milieu									
Indicator	Type Indicator	Toelichting indicator	Eenheid	Bron	Nederlands gemiddelde 2018	Jaarrekening 2018	Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Jaarrekening 2020
Koploperschap: Positie op de ranglijst van de gemeenten	Indicator	Volgens de Nationale Monitor Duurzame Gemeenten van Telos is de gemeente Dalfsen een nummer gegeven van de plek best scorende gemeenten op basis van de door Telos berekende duurzaamheidsscore.		bron: Klimaatmonitor (1x p/j)	x	10 (dec. 2018)	7 (dec. 2019)	10 (2020)	21 (2020)

Programma 9 Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting									
Indicator	Type Indicator	Toelichting indicator	Eenheid	Bron	Nederlands gemiddelde 2018	Jaarrekening 2018	Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Jaarrekening 2020
Gemeentelijke Woonlasten éénpersoons-huishoudens	Verplichte Beleidsindicator	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een éénpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.	In Euro's,	bron: COELO	649 (2018)	587 (2018)	618 (2019)	618 (2019)	668 (2020)
Gemeentelijke Woonlasten meerpersoons-huishoudens	Verplichte Beleidsindicator	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een meerpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.	In Euro's,	bron: COELO	721 (2018)	600 (2018)	642 (2019)	642 (2019)	694 (2020)
Gemiddelde WOZ-waarde	Verplichte Beleidsindicator		Duizend euro	bron: CBS	230 (2018)	272 (2018)	283 (2019)	272 (2018)	304 (2020)

Programma 9 Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting									
Indicator	Type Indicator	Toelichting indicator	Eenheid	Bron	Nederlands gemiddelde 2018	Jaarrekening 2018	Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Jaarrekening 2020
Nieuwbouw woningen	Verplichte Beleidsindicator		Aantal per 1.000 woningen	bron: ABF - Systeem Woningvoorraad	7,2 (2016)	5,7 (2016)	x	5,7 (2016)	x
Nieuw gebouwde woningen	Verplichte Beleidsindicator		Aantal per 1.000 woningen	Basisregistratie adressen en gebouwen	8,6 (2018)	x	16,2 (2018)	x	15,5 (2019)
Demografische druk	Verplichte Beleidsindicator	De som van het aantal personen van 0 tot 15 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 15 tot 65 jaar.	%	bron: CBS	69,8% (2018)	81,4% (2018)	81,3% (2019)	81,3% (2019)	82,1% (2020)
Percentage van het grondgebied belegd met actuele bestemmingsplannen	Indicator	*Per 2021 zijn alle bestemmingsplannen van rechtswege het omgevingsplan.	%	bron: eigen gegevens	x	100% (dec. 2018)	100% (dec. 2019)	100% (2020)	100% (2020)
Twee actuele Structuurvisies voor het totale grondgebied van de gemeente (1 voor de kernen en 1 voor het buitengebied)	Indicator			bron: eigen gegevens	x	2 (dec. 2018)	2 (dec. 2019)	2 (2020)	2 (2020)
Voortgang implementatie Omgevingswet	Indicator		%	bron: eigen gegevens	x	25% (dec. 2018)	50% (dec. 2019)	65% (2020)	65% (2020)
Aantal nieuwe verblijfsobjecten met woonfunctie	Indicator			bron: CBS / eigen gegevens	x	211 (dec. 2018)	167 (dec. 2019)	75 (2020)	167 (2020)

Programma 9 Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting									
Indicator	Type Indicator	Toelichting indicator	Eenheid	Bron	Nederlands gemiddelde 2018	Jaarrekening 2018	Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Jaarrekening 2020
Tevredenheid van Dalfsenaren over wonen in het Vechtdal (rapportcijfer)	Indicator	Het programma ruimte voor de Vecht is afgerond. Er zijn geen nieuwe onderzoeken beschikbaar. Met ingang van 2019 kan deze indicator komen te vervallen.		Bron: Vechtdal beleving onderzoek, 2-jaarlijks	x	x	8,3 (dec. 2019)	x	x
Percentage van de Dalfsenaren die het aantrekkelijk vindt om in het Vechtdal te recreëren	Indicator	Het programma ruimte voor de Vecht is afgerond. Er zijn geen nieuwe onderzoeken beschikbaar. Met ingang van 2019 kan deze indicator komen te vervallen.	%	Bron: Vechtdal beleving onderzoek, 2-jaarlijks	x	x	93% (dec. 2019)	x	x
Aantal nieuwe startersleningen	Indicator			Bron: eigen gegevens	x	x	6 (dec. 2019)	7 (2020)	4 (2020)
Totale hoeveelheid (hectares) landschapselementen onder contract via regeling Groene en Blauwe Diensten (GBD)	Indicator		ha	bron: LOP Landschap Overijssel	x	68ha (dec. 2018)	68ha (dec. 2019)	70ha (2020)	70ha (2020)

9 Subsidies

Onderstaand treft u de verantwoorde subsidies aan zoals opgenomen in het overzicht van baten en lasten 2020. De verantwoorde subsidie kan afwijken van de toegezegde subsidie doordat langlopende projecten over meerdere jaren worden ingezet en verantwoord.

Programma	Omschrijving subsidie	Bedrag	Subsidieverstrekker
1	Subsidie Dalfsen Vitaal 2019	11.850	Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid
1	Regeling specifieke uitkering stimulering sport (SPUK) 2020	156.334	Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
1	Subsidie 75 jaar Bevrijding 2020	5.000	Provincie Overijssel
1	Subsidie 75 jaar bevrijding 2020	5.000	Stichting Nationaal Fonds
3	Actieplan Verkeersveiligheid 2019 en Klein Infra 2019	27.120	Provincie Overijssel
4	Subsidie crisisarrangement	15.175	Provincie Overijssel
5	Subsidie Regionaal Meld- en coördinatiepunt (RMC) 2020	48.268	Gemeente Zwolle
5	Subsidie Wet Educatie en Beroepsonderwijs (WEB) 2020	58.665	Gemeente Zwolle
5	Uitkering Onderwijsachterstandenbeleid 2020	63.548	Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
5	Uitkering regeling Sportakkoord 2020	35.000	Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
5	Tegemoetkoming verhuurders sportaccommodaties COVID-19	10.663	Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
5	Subsidie realisatie multifunctioneel beachveld Lemerveld	25.000	Provincie Overijssel
5	Subsidie Cultuureducatie 2020	8.106	Provincie Overijssel
5	Subsidie Week van de Amateurkunst 2020	5.000	Provincie Overijssel
5	Subsidie Cultuurmakelaar gemeente Dalfsen-Kampen	21.020	Provincie Overijssel
8	Regeling reductie energiegebruik	43.131	Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
8	Subsidie Intensivering Energietoezicht Dalfsen	4.420	Provincie Overijssel
8	Subsidie energie neutraal renoveren	41.548	Provincie Overijssel
8	Subsidie haalbaarheidsstudies nieuwe energie en energiescans	14.995	Provincie Overijssel
8	Subsidie stimulering activiteiten energieloketten	7.500	Provincie Overijssel
8	Stimulering duurzame energiesubsidie (SDE)	20.494	Rijksdienst voor Ondernemend Nederland
9	Subsidieregeling instandhouding monumenten (Sim) 2018	9.000	Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
	Totaal	636.837	

10 Afkortingenlijst

Afkorting	Voluit
A.P.V	Algemene plaatselijke Verordening
A.R.V.B.	Algemene Reserve Vrij Besteedbaar
AVG	Algemene verordening gegevensbescherming
B&W	Burgemeester en wethouders
B.A.G.	Basisregistratie Adressen en Gebouwen
B.B.V.	Besluit Begroting en Verantwoording
B.I.G.	Baseline Informatiehuishouding Gemeenten
B.N.G.	Bank Nederlandse Gemeenten
B.O.A.	Buitengewoon Opsporingsambtenaar
B.Z.K.	Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
BBZ	Bijzondere Bijstand Zelfstandigen
Berap	Bestuursrapportage
BIZ	Bedrijveninvesteringszone
BTW	Belasting over Toegevoegde Waarde
BUIG	Gebundelde Uitkering
BV	Besloten Vennootschap
BVO RSJ IJsselland	Bedrijfsvoeringsorganisatie Regionaal ServiceTeam Jeugd IJsselland
C.B.S.	Centraal Bureau voor de Statistiek
CAK	Centraal Administratie Kantoor
CAO	Collectieve Arbeidsovereenkomst
CISO	Coördinator informatiebeveiliging
COELO	Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden
CROW	Oorspronkelijk Centrum voor Regelgeving en Onderzoek in de Grond-, water- en Wegenbouw, nu eigennaam
D.U.O.	Dienst Uitvoering Onderwijs
DDI	Dalfser Duurzaamheids Index
DIV	Documentaire Informatievoorziening
DSO	Digitale Stelsel Omgevingswet
E.M.U.	Economische en Monetaire Unie
E.N.S.I.A.	Eenduidige Normatiek Single Information Audit
FMI	Funciemengingsindex
G.B.D.	Groene en Blauwe Diensten
G.B.L.T.	Gemeenschappelijk Belastingkantoor Lococensus-Tricijn
G.G.D.	Gemeentelijke Gezondheidsdienst
G.R.	Gemeenschappelijke Regeling
G.R.P.	Gemeentelijk Riolerings Plan
G.S.P.	Groenstructuurplan
G.V.V.P.	Gemeentelijk Verkeer en Vervoersplan
GDI	Gemeentelijke duurzaamheidsindex

Afkorting	Voluit
GREX	Grondexploitatie
I.O.A.W.	Inkomensvoorziening Oudere en gedeeltelijk Arbeidsongeschikte werkloze werknemers
I.O.A.Z.	Inkomensvoorziening Oudere en gedeeltelijk Arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen
IB	Informatiebeveiliging
IBOR	Integraal Beheer Openbare Ruimte
IMG	Investeren met gemeenten
IV	Informatievoorziening
KL	Kapitaallasten
KPI	Kritieke Prestatie Indicatoren
L.O.P.	Landschapontwikkelingsplan
LISA	Landelijk Informatiesysteem van Arbeidsplaatsen
M.D.T.	Multidisciplinaire teams
M.P.G.	Meerjaren Prognose Grondexploitaties
MO	Maatschappelijke Ondersteuning
N.S.V.V	Nederlandse Stichting voor Verlichtingskunde
NV	Naamloze vennootschap
O.N.S.	Overheid en Service
O.Z.B.	Onroerend Zaakbelasting
OCO	Organisatie, Cultuur en Ontwikkeling
OM	Openbaar Ministerie
P&C	Planning en Control
PAS	Programma Aanpak Stikstof
PFAS	poly- en perfluoralkylstoffen
PGB	Persoonsgebonden budget
PMD	Plastic verpakkingen, Metalen verpakkingen en Drinkpakken
POC	Percentage van voltooiing
PPN	Perspectiefnota
PSA	Personeels- en salarisadministratie
PW	Participatiewet
R.I.V.M.	Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu
RES	Regionale Energie Strategie
S.S.C.	Shared Service Centre
SIO	Strategisch informatieoverleg
SiSa	Single information Single audit, specifieke uitkeringen
V.I.C.	Verbijzonderde Interne Controle
V.N.G.	Vereniging Nederlandse Gemeenten
V.V.E.	Voor- en vroegschoolse Educatie
Vpb	Vennootschapsbelasting
VR	Veiligheidsregio

Afkorting	Voluit
W.K.R.	Werkkostenregeling
W.M.O.	Wet Maatschappelijke Ondersteuning
W.N.R.A.	Wet Normalisering Rechtspositie Ambtenaren
W.O.C.	Welzijn Onderwijs Cultuur
W.W.B.	Wet Werk en Bijstand
WABO	Wet algemene bepalingen omgevingsrecht
WACC	Gewogen gemiddelde kapitaalkosten
Wet Fido	Wet Financiering decentrale overheden
Wet V.T.H.	Wet Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving
Wet W.O.Z.	Wet Waardering Onroerende Zaken
Wlz	Wet langdurige zorg
WNT	Wet Normering Topinkomens
WW	Werkloosheidswet